



ศึกษาทบทวน สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือกรูปแบบ  
การปกครองที่เหมาะสมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาความต้องการ  
ของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

**A Study of Violent Situations, Peace Negotiation and Appropriate Pattern  
of Government Organizations for the Southern Border Provinces:  
A Case Study of Attitude of Local Leaders in Pattani Province**

อำนาจ สัตยัญกุล

**Amnat Sanyakul**

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of  
Master of Public Administration  
Prince of Songkla University**

**2561**

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์



ศึกษาทบทวน สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือกรูปแบบ  
การปกครองที่เหมาะสมของจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาความต้องการ  
ของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

**A Study of Violent Situations, Peace Negotiation and Appropriate Pattern  
of Government Organizations for the Southern Border Provinces:  
A Case Study of Attitude of Local Leaders in Pattani Province**

อำนาจ สัตยัญกุล  
Amnat Sanyakul

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of  
Master of Public Administration  
Prince of Songkla University**

2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**ชื่อวิทยานิพนธ์**                      ศึกษาทบทวน สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือก  
รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมของจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา  
ความต้องการของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

**ผู้เขียน**                              นายอำนาจ สัญญากุล

**สาขาวิชา**                            รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	คณะกรรมการสอบ
.....	..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญอริ ยีหมะ)
	.....กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี)
	.....กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น  
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

.....  
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสว่าง)  
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(3)

ขอรับรองว่าผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายอำนาจ สัจญญากุล)

นักศึกษา

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ  
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายอำนาจ สัจญญากุล)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	ศึกษาบทบาท สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือก รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมของจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา ความต้องการของผู้นำในจังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นายอำนาจ สัญญากุล
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2560

### บทคัดย่อ

เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นนับแต่การปล้นปืน ในปี พ.ศ.2547 ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ในหลายมิติ วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ 1) เพื่อศึกษาการเลือกรูปแบบการปกครอง จากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการของผู้นำในจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง การเจรจา สันติภาพ และรูปแบบการปกครองที่ต้องการ 3) เพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการสุ่มตัวอย่าง จำนวน 700 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยเปรียบเทียบผลการวิจัยกับ Peace Survey ครั้งที่ 1 และ Peace Survey ครั้งที่ 2 ซึ่งดำเนินการโดย สถาบันพระปกเกล้า

ผลการศึกษา จากผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่าเหตุการณ์ความรุนแรงมีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตมากที่สุดคือ ร้อยละ 49 ผลการศึกษาต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพพบว่า เคยได้ยิน ร้อยละ 49.6 และผู้นำมีทัศนคติว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีรูปแบบ การกระจายอำนาจมากขึ้นด้วย โครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะของพื้นที่ภายใต้กฎหมายของ ประเทศไทย ที่ร้อยละ 33.3

นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำผลงานศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ได้ใน ประเด็นเรื่องการเจรจาสันติภาพที่ผู้นำส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง และผู้ตอบ แบบสอบถามเชื่อว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีรูปแบบการปกครองเฉพาะที่เหมาะสมกับ พื้นที่

<b>Thesis Title</b>	A Study of Violent Situations, Peace Negotiation and Appropriate Pattern of Government Organizations for the Southern Border Provinces: A Case Study of Attitude of Local Leaders in Pattani Province
<b>Author:</b>	Mr. Amnat Sanyakul
<b>Major Program</b>	Public Administration
<b>Academic Year:</b>	2017

### **Abstracts**

Violence in southern border province occurred since the robbery in 2004 to the present, which impacts on the people in many dimensions. The objectives of this study are 1) to study the choice of form of government from the proposed format, academics and related parties that which form is preferred by the local leaders in Pattani Province. 2) to study the attitude of local leaders in Pattani Province on issues of violence, peace process and appropriate pattern of government organizations for the southern border provinces 3) to be able to apply the results of this study as a guide for solving the violence in southern border provinces. A total of 700 samples were collected. Tools for collecting data analysis is included with frequency distribution, percentage, average, standard deviation and multiple regression analysis by comparing the results of the 1<sup>st</sup> and 2<sup>nd</sup> Peace Survey launched by the Institute of King Prajadhipok.

The study indicated that 49 percent of the leaders in Pattani Province agree that violence has the greatest impacts on their life safety. 49.6 percent of the local leaders in Pattani Province acknowledge the results of the peace process. 33.3 percent of the leaders in Pattani have a comment that it is essential that the southern border provinces should have a more decentralized model structured with the nature of the area under the law of Thailand.

Recommendations from this study are useful for related agencies dealing with problem solving in this region. Most local leaders considered that an issue of peace talks is important and is on the right track. The local leaders also believe that the three southern border provinces should have their specific patterns of government organizations.

## กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณพระเจ้าที่ให้ชีวิตและความรู้ที่สามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ขอขอบคุณพ่อคุณแม่ ในการเลี้ยงดู และมอบแนวทางมุมมองในการใช้ชีวิต ขอขอบคุณ ครอบครัว ภรรยาและลูกสาว ในการให้กำลังใจกับข้าพเจ้า ขอขอบคุณเพื่อนๆ ในการชี้แนะแนวทางและกระตุ้นเตือนความกตัญญู ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ อาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นที่ปรึกษาในทุกๆ เรื่องในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้กรอบแนวทาง การดำเนินงาน ให้เวลากับข้าพเจ้า มีส่วนร่วมกับทุกเนื้อหาในงานชิ้นนี้ ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี ที่ปรึกษาทางด้านงานวิจัย เนื้อหาในแบบสอบถาม การสุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ตัวอย่าง และการนำเสนอ สุดท้ายขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่สามารถทำงานเล่มนี้ให้เสร็จลุล่วงลงได้

อำนาจ สัตยญาณกุล



## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
สารบัญตาราง .....	(10)
สารบัญภาพ .....	(14)
<b>บทที่ 1 บทนำ.....</b>	<b>1</b>
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย .....	5
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย .....	6
ขอบเขตของการวิจัย .....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ .....	7
<b>บทที่ 2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....</b>	<b>9</b>
2.1 แนวคิดเรื่องความรุนแรง .....	9
2.2 แนวคิดสันติวิธี .....	15
2.3 แนวคิดการกระจายอำนาจ .....	23
2.4 แนวคิดรูปแบบการปกครอง .....	27
ทางเลือกที่ 1 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ .....	28
ทางเลือกที่ 2 ทบวง .....	31
ทางเลือกที่ 3 สามนครหนึ่งชั้น.....	38
ทางเลือกที่ 4 สามนครสองชั้น .....	43
ทางเลือกที่ 5 มหานครหนึ่งชั้น .....	47
ทางเลือกที่ 6 มหานครสองชั้น .....	52
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....	62
2.6 กรอบแนวคิด .....	64

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง .....	65
2. แบบแผนการวิจัย .....	66
3. เครื่องมือในการวิจัย.....	67
4. การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	73
5. การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้.....	76
6. ระยะเวลาในการทำวิจัย.....	76
บทที่ 4	
ผลการวิจัย .....	77
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม .....	77
2. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี .....	100
3. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขของผู้นำจังหวัดปัตตานี .....	126
4. การวิเคราะห์รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี .....	156
5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติต่อปัญหาและ สถานการณ์ในพื้นที่ ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข กับรูปแบบ การปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี.....	165
บทที่ 5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	172
1. สรุปผลการวิจัย .....	172
2. อภิปรายผล.....	178
3. ข้อเสนอแนะ .....	181
บรรณานุกรม .....	184
ภาคผนวก .....	190
ประวัติผู้เขียน .....	218

## สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	รูปแบบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.).....	30
ตารางที่ 2	รูปแบบทบวง .....	33
ตารางที่ 3	รูปแบบสามนครหนึ่งชั้น.....	40
ตารางที่ 4	รูปแบบสามนครสองชั้น .....	45
ตารางที่ 5	รูปแบบมหานครหนึ่งชั้น .....	49
ตารางที่ 6	รูปแบบมหานครสองชั้น .....	54
ตารางที่ 7	สรุปรูปแบบการกระจายอำนาจ ทั้ง 7 รูปแบบ .....	59
ตารางที่ 8	สรุปการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น .....	61
ตารางที่ 9	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	66
ตารางที่ 10	สรุปการเก็บรวบรวมข้อมูล แยกกลุ่มตัวอย่าง .....	75
ตารางที่ 11	ค่าเฉลี่ยด้านเรื่องเพศ .....	78
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ยด้านเพศ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	78
ตารางที่ 13	ค่าเฉลี่ยด้านอายุ.....	79
ตารางที่ 14	ค่าเฉลี่ยด้านศาสนา.....	79
ตารางที่ 15	ค่าเฉลี่ยด้านศาสนาใน Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	79
ตารางที่ 16	ค่าเฉลี่ยด้านภาษาที่ใช้ .....	81
ตารางที่ 17	ค่าเฉลี่ยด้านภาษาที่ใช้ของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	82
ตารางที่ 18	ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายสามัญ.....	84
ตารางที่ 19	ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายสามัญของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	84
ตารางที่ 20	ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายศาสนา.....	86
ตารางที่ 21	ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายศาสนาของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	87
ตารางที่ 22	ค่าเฉลี่ยด้านรายได้.....	89
ตารางที่ 23	ค่าเฉลี่ยด้านเรื่องรายได้ของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	89
ตารางที่ 24	ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของครอบครัว.....	91
ตารางที่ 25	ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของครอบครัวของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	91
ตารางที่ 26	ค่าเฉลี่ยด้านตำแหน่งงาน.....	92
ตารางที่ 27	ค่าเฉลี่ยด้านตำแหน่งงานของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	92

## สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 28 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ .....	95
ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยด้านการติดตามข่าวสาร .....	96
ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยด้านการติดตามข่าวสารของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	97
ตารางที่ 31 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ .....	100
ตารางที่ 32 ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ในพื้นที่ .....	101
ตารางที่ 33 ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ในพื้นที่ของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	102
ตารางที่ 34 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน.....	104
ตารางที่ 35 ผลการศึกษาด้านผลกระทบ .....	105
ตารางที่ 36 ผลการศึกษาด้านผลกระทบของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	106
ตารางที่ 37 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่.....	108
ตารางที่ 38 ผลการศึกษาด้านสาเหตุความรุนแรง.....	109
ตารางที่ 39 ผลการศึกษาด้านสาเหตุความรุนแรงของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	110
ตารางที่ 40 ผลการศึกษาด้านผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง .....	113
ตารางที่ 41 ผลการศึกษาด้านผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง Peace Survey ครั้งที่ 1.....	114
ตารางที่ 42 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อขบวนการ .....	115
ตารางที่ 43 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1.....	116
ตารางที่ 44 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ .....	118
ตารางที่ 45 ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการ .....	120
ตารางที่ 46 ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	121
ตารางที่ 47 ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการ .....	124
ตารางที่ 48 ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	124
ตารางที่ 49 ผลการศึกษาด้านกระบวนการสันติภาพ.....	127
ตารางที่ 50 ผลการศึกษาด้านกระบวนการสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 2 .....	127
ตารางที่ 51 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา.....	127
ตารางที่ 52 ผลการศึกษาด้านความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย.....	128

## สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 53 ผลการศึกษาด้านความสนใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	128
ตารางที่ 54 ระดับคะแนนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิต .....	130
ตารางที่ 55 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย .....	130
ตารางที่ 56 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1.....	130
ตารางที่ 57 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของกระบวนการเชื่อมั่น .....	132
ตารางที่ 58 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของกระบวนการเชื่อมั่นของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ..	132
ตารางที่ 59 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่น .....	133
ตารางที่ 60 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของ Peace Survey ครั้งที่ 2.....	133
ตารางที่ 61 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย .....	134
ตารางที่ 62 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1...134	134
ตารางที่ 63 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย .....	135
ตารางที่ 64 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2...135	135
ตารางที่ 65 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ .....	136
ตารางที่ 66 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 1.....	136
ตารางที่ 67 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข .....	138
ตารางที่ 68 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข .....	139
ตารางที่ 69 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	140
ตารางที่ 70 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข .....	143
ตารางที่ 71 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขในการมีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการพูดคุย .....	144
ตารางที่ 72 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขในการมีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	145
ตารางที่ 73 ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ.....	148
ตารางที่ 74 ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	149
ตารางที่ 75 ผลการศึกษาด้านคำเรียกพื้นที่ .....	150

### สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 76 ผลการศึกษาด้านคำเรียกพื้นที่ของ Peace Survey ครั้งที่ 1.....	150
ตารางที่ 77 ผลการศึกษาด้านประเด็นสำหรับการพูดคุย.....	153
ตารางที่ 78 ผลการศึกษาด้านประเด็นสำหรับการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	154
ตารางที่ 79 ผลการศึกษาด้านจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่.....	156
ตารางที่ 80 ผลการศึกษาด้านจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ Peace Survey ครั้งที่ 1 .....	157
ตารางที่ 81 ผลการศึกษาด้านการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย .....	157
ตารางที่ 82 ผลการศึกษาด้านการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ....	158
ตารางที่ 83 การวิเคราะห์ ด้านความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ.....	159
ตารางที่ 84 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ .....	160
ตารางที่ 85 ผลการศึกษาด้านรูปแบบการปกครอง .....	161
ตารางที่ 86 ผลการศึกษาด้านรูปแบบการปกครองของ Peace Survey ครั้งที่ 1.....	164
ตารางที่ 87 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานกับรูปแบบการปกครองที่ผู้นำมีความต้องการ .	165
ตารางที่ 88 Inter-item Correlation ขององค์ประกอบ.....	167
ตารางที่ 89 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล.....	168

## สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการปกครองแบบศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ .....	28
ภาพประกอบที่ 2 รูปแบบการปกครองแบบทบวง.....	31
ภาพประกอบที่ 3 รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น .....	37
ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบการปกครองแบบสามนครหนึ่งชั้น .....	38
ภาพประกอบที่ 5 รูปแบบการปกครองแบบสามนครสองชั้น .....	43
ภาพประกอบที่ 6 รูปแบบการปกครองแบบมหานครหนึ่งชั้น .....	47
ภาพประกอบที่ 7 รูปแบบการปกครองแบบมหานครสองชั้น.....	52
ภาพประกอบที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	64
ภาพประกอบที่ 9 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการปกครอง.....	170

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนและประชาชนอีกครั้ง หลังจากการปล้นปืนจากค่ายนราธิวาสราชนครินทร์ของคืนวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2547 กองกำลังติดอาวุธไม่ทราบฝ่ายจำนวนราว 60 คน บุกเข้าโจมตีคลังแสงเก็บอาวุธของกองทัพบกในค่ายนราธิวาสราชนครินทร์ พื้นที่อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส มีทหารเสียชีวิตจำนวน 4 นาย และปล้นอาวุธปืนเอ็ม-16 และอาวุธปืนสั้นรวม 437 กระบอก ช่วงเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์บุกเข้าโจมตีค่ายทหาร ก็เกิดการลอบเผาโรงเรียนของรัฐรวม 22 แห่ง (ปริญา นวลเปียน, 2551) เหตุการณ์นี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระลอกใหม่

ในความเป็นจริงแล้วเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับรัฐบาลไม่ได้เกิดขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ.2547 แต่ความขัดแย้งระหว่างปัตตานีกับรัฐไทย (สยาม) เริ่มต้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2329 เป็นต้นมา กล่าวคือ ปัตตานีตกอยู่ภายใต้อำนาจของสยาม โดยมอบอำนาจให้คนในพื้นที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองปัตตานี ต่อมาในปี พ.ศ. 2351 ได้มีการลดทอนอำนาจของเมืองปัตตานี โดยแบ่งเป็นเมืองเล็กๆ 7 เมือง เรียกว่าบริเวณ 7 หัวเมือง ได้แก่ เมืองปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง สายบุรี ยะลา รามันห์ และระแงะ โดยได้เลือกสรรบุคคลในท้องถิ่นที่มีความสามารถขึ้นเป็นเจ้าเมืองปัตตานีสืบมา ในปี พ.ศ. 2449 ได้มีการประกาศจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลขึ้นมามีอภิมณฑลหนึ่งเรียกว่า “มณฑลปัตตานี” (ราชกิจจานุเบกษา, 2449) มีลักษณะการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลเช่นเดียวกับมณฑลอื่นๆ ของราชอาณาจักรสยามในเวลานั้น และในปี พ.ศ.2449 นั้นได้รวม 7 หัวเมืองเหลือเพียง 4 เมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองยะลา เมืองสายบุรี และเมืองระแงะ ต่อมาเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2459 ได้ยกเลิกการใช้ “เมือง โดยเปลี่ยนมาเป็นจังหวัด” ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสายบุรี และจังหวัดนราธิวาส (เมืองระแงะเดิม) ในปี พ.ศ. 2474 รัฐบาลประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี แล้วยุบรวมจังหวัดสายบุรีเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดปัตตานี และในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม ให้จังหวัดทั้งสามคือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาสขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย บริหารปกครองโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ที่กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (ครองชัย หัตถา, 2551) แม้ว่าจะมีนโยบายและข้อสั่งการจากภาครัฐลงสู่พื้นที่ในภาคปฏิบัติมากมาย แต่ดูเหมือนว่าข้อสั่งการและนโยบายเหล่านั้นไม่ได้ทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงลดน้อยลง เนื่องจากจำนวนเหตุการณ์ไม่มีที่ท่าว่าจะหยุด แต่กลับ



ไม่ทุเลาเบาบางลงแต่อย่างใด สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 ถึงเดือนมีนาคม 2559 แสดงให้เห็นว่ามีเหตุการณ์ความรุนแรง 15,530 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมกันประมาณ 18,654 คน ในบรรดาผู้เสียชีวิต 6,613 คน ส่วนใหญ่เป็นมุสลิม 3,891 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 58.81 ของผู้เสียชีวิตทั้งหมด โดยเป็นผู้เสียชีวิตที่เป็นชาวพุทธ 2,543 คนหรือประมาณ ร้อยละ 38.45 ในทางตรงข้าม ในบรรดาผู้บาดเจ็บประมาณ 12,041 คน ส่วนใหญ่จะเป็นคนพุทธจำนวนประมาณ 7,154 คน หรือร้อยละ 59.41 และเป็นคนมุสลิม 3,907 คน หรือประมาณ ร้อยละ 32.45 (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2559) รัฐบาลแต่ละสมัยก็สนับสนุนงบประมาณ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมาก ตั้งแต่ปี 2547 มีรัฐบาลมาแล้ว 8 ชุด นายกรัฐมนตรี 7 คน ใช้จ่ายงบประมาณแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปแล้วทั้งสิ้น 264,953 ล้านบาท โดยงบประมาณปี 2559 จัดสรรไว้จำนวน 30,866 ล้านบาท ซึ่งถือว่าเป็นงบประมาณสูงสุดนับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ทั้งนี้ จำนวนงบประมาณดังกล่าวเป็นจำนวนเฉพาะ “งบโครงการ” หรือที่เรียกว่า “งบฟังก์ชัน” เท่านั้น ยังไม่รวมงบเงินเดือนข้าราชการ เจ้าพนักงานของรัฐ และรายจ่ายประจำปกติของหน่วยงานที่ลงไปแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คมชัดลึก, 2559) จึงมักเกิดคำถามขึ้นว่านโยบายและข้อสั่งการของภาครัฐที่ใช้งบ งบประมาณของประเทศประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด

การบริหารด้านการเมืองการปกครอง เป็นประเด็นที่สำคัญอีกหนึ่งประเด็นที่ต้องศึกษาเพื่อทำความเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งในปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้หรือไม่ เพราะส่วนหนึ่งเกิดจากสาเหตุด้านการเมืองการปกครองที่มีอวิชา อคติ อยุติธรรมอำนาจ ขาดความเข้าใจในอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่ (สุรัชย์ หวันแก้ว, 2550) ประชาชนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลาม มีวิถีชีวิตรูปแบบหนึ่ง ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธก็ดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ รูปแบบการปกครองอาจก่อให้เกิดความไม่สมดุลและไม่ลงตัวในรูปแบบของวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่แนบแน่นกับวัฒนธรรมข้าราชการในพื้นที่ใช้ระบบด้านการเมืองการปกครองมีลักษณะ 2 มาตรฐาน ก่อให้เกิดการไม่ยอมรับและต่อต้านอำนาจรัฐในลักษณะก่อเหตุรุนแรง (ญาณิศร ประสงค์, 2555) อานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวไว้ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2548 ที่สมาคมผู้สื่อข่าวต่างประเทศแห่งประเทศไทยว่า “ปัญหา ความรุนแรงเป็นปัญหาทางการเมืองเมื่อคนในพื้นที่ต้องการพื้นที่ทางการเมืองมากขึ้นแต่ประเทศไทยไม่สามารถที่จะมีระบอบแบบสาธารณรัฐได้ แต่เราสามารถที่จะกระจายอำนาจได้ สามารถที่จะให้สิทธิอำนาจที่เป็นไปตามหลักการบริหารปกครองและหลักการการมีส่วนร่วมได้ พวกเขาอาจจะมีอำนาจบางอย่าง ในฐานะที่เป็นผู้บริหารพวกเขาสามารถจะปล่อยให้เรื่องของกองทัพกิจการต่างประเทศ และความมั่นคงเป็นเรื่องของรัฐบาลส่วนกลาง บางทีสิ่งนี้จะป็นทิศทางที่เรา

ควรต้องคิดในอนาคต หากว่าเราสามารถที่จะได้รับฉันทามติจากทุกฝ่าย” (ดันแคน แมคคาร์โก, 2556)

ทางออกของความรุนแรงที่หลายรัฐบาลนำมาใช้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คือ การเจรจาสันติภาพ เป็นกระบวนการของการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เพื่อให้เกิดการประนีประนอม พยายามหาข้อตกลงที่ยอมรับได้ของกลุ่มสนทนาทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งการเจรจาดังกล่าวไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว ซึ่งฝ่ายไทยกำลังเจรจากับ มาราดาตานี อยู่ในขณะนี้ โดยอ้างว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความรุนแรงในครั้งนี้นี้ การเจรจาสันติภาพต้องยอมรับสถานะของกลุ่มขัดแย้ง เข้าใจจุดยืนและมุมมองของแต่ละฝ่าย เห็นส่วนดีของกลุ่มเจรจา ต้องตกลงผลประโยชน์ร่วมกันได้ และการเจรจาดังกล่าวต้องสุภาพและเหมาะสม (เกียรติศักดิ์ วัฒนศักดิ์, 2553)

ปัจจัยสำคัญที่รัฐบาลควรพิจารณาแก้ไข คือ รูปแบบการปกครองที่อาจไม่เหมาะสมกับพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีบริบทของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ควรจะต้องผลักดันให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมกับการมอบอำนาจการบริหารการปกครองของรัฐ หรือจะต้องมีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นให้ประชาชนทุกกลุ่มได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาของตนเอง (สติ ดีหลี, 2550) มีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรที่มีอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคอันจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของภาพของท้องถิ่นตนเอง นำไปสู่ความมั่นคงของชาติ เป็นการแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ซึ่งมีเป้าหมายที่จะนำไปสู่การอยู่ด้วยกันอย่างสันติ บนบริบทของความหลากหลาย (สุวิทย์ นาคเป้า, 2554)

ทั้งนี้ ได้มีความพยายามในการเสนอรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้หลายรูปแบบ โดยมีวัตถุประสงค์ในการกระจายอำนาจลงสู่ประชาชน (เอก ตั้งทรัพย์วัฒนาและอรอร ภูเจริญ, 2552) โดยคาดหวังว่าสามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในระดับหนึ่ง อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลสามารถโอนหรือกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านั้นว่าจะมีอำนาจมากน้อยเพียงใด ปฏิบัติตามคำสั่งจากรัฐบาลและมีอำนาจของตนเองมากน้อยเพียงใด โดยให้อำนาจผ่านทางตรากฎหมายจากรัฐบาล

บุคคลคนแรกที่ได้ถือได้ว่าแนะนำให้รัฐบาลจัดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการบริหารการปกครองหรือการจัดการตนเอง คือ หะยี สุหลง โต๊ะมีนา (เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร, 2548) โดยได้นัดผู้นำมุสลิมเพื่อกำหนดคำขอเกี่ยวกับศาสนาและสิทธิต่างๆ ของชาวมลายุมุสลิมขึ้น ณ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดปัตตานี ที่ประชุมกำหนดคำขอ 7 ข้อ ต่อรัฐบาล 1) ขอให้ผู้ปกครอง 4 จังหวัดเป็นแคว้นหนึ่ง โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งอย่างสูงให้มีอำนาจในการศาสนาอิสลาม มีอำนาจแต่งตั้งและปลดข้าราชการออกได้ ผู้ดำรงตำแหน่งนี้ต้องเป็นมุสลิมใน 4 จังหวัด

2) การศึกษาในชั้นประถมต้นจนถึงประถมศึกษาปีที่ 7 ให้เป็นภาษามลายูตลอด 3) ภาษาที่เก็บได้ให้ใช้ภายใน 4 จังหวัดเท่านั้น 4) ในจำนวนข้าราชการทั้งหมดขอให้มีชาวมลายูร้อยละ 80 5) ขอให้ภาษามลายูควบกับภาษาไทยเป็นภาษาราชการ 6) ให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีเอกสิทธิ์ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางศาสนาโดยความเห็นชอบของผู้นำสูงสุด 7) ให้ศาลรับพิจารณาตามกฎหมายอิสลามแยกจากศาลจังหวัด มีโต๊ะกาลี (กอฎีหรือดาโต๊ะยุติธรรม) ตามสมควรและมีเสถียรภาพในการชี้ขาด (อภินันท์ เจะเหล่า, 2555)

เมื่อผนวกกับปัจจุบันประชาชนมีการตื่นตัวกับแนวคิดการกระจายอำนาจ และได้รับความสนใจรวมทั้งถูกผลักดันจากรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ดังเห็นได้จาก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่นในมาตรา 282 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และตอกย้ำอย่างเด่นชัดในร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2558 ในหมวดที่ 2 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในมาตราที่ 82 ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงเล็บสาม “การกระจายอำนาจ และจัดการกิจ อำนาจหน้าที่ และขอบเขตความรับผิดชอบที่ชัดเจน ระหว่างราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรบริหารท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น (ร่างรัฐธรรมนูญ, 2558)

จากงานศึกษาของสถาบันทางวิชาการและภาคประชาสังคมที่ศึกษาเรื่องปัญหาในกระบวนการสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 15 สถาบัน มีองค์กรทั้งในและนอกพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ร่วมกันทำสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) โดยการสำรวจนี้ได้ทำกันในรูปของเครือข่ายที่ครอบคลุมทุกกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภาควิชาการและภาคประชาชน ทุกกลุ่มวัฒนธรรมและ มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือในทางวิชาการเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย และสามารถที่จะนำผลที่ได้ไปประกอบการตัดสินใจกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,560 คน ในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอในสงขลา (จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) ตลอดจนผู้นำทางความคิดจากทุกภาคส่วนจำนวน 50 คน ประเด็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง คือประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.7 เห็นว่าหากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน จำเป็นต้องพูดถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ (Peace Survey, 2559)

ผู้วิจัยจึงสนใจในประเด็นการกระจายอำนาจรูปแบบการปกครองลงสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอาจเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยได้ศึกษาต่อยอดจากการวิจัยและเสนอรูปแบบการปกครองจากสำนักงานปฏิรูปซึ่งได้จัดทำที่ประชาคมใน

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กว่า 150 เหวที ที่สามารถนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทั้งสิ้น 6 รูปแบบ ดังนี้ 1) รูปแบบ สอ.บต. 2) ทบวง 3) สามนกร 1 ชั้น 4) สามนกร 2 ชั้น 5) มหากร 1 ชั้น 6) มหากร 2 ชั้น (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และคณะ, 2551)

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการสำรวจความคิดเห็นจากปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ อีหม่ามในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากกลุ่มนี้เนื่องจากบัณฑิตอาสาเป็นตัวแทนของประชาชนที่มีความรู้ การสมัครนั้นมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้การเรียกว่าบัณฑิตเพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกับข้าราชการฝ่ายปกครอง กำนันผู้ใหญ่ ฝายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำหน้าที่หาข้อมูลในพื้นที่เพื่อส่วนราชการและเป็นกลุ่มสื่อสารจากราชการสู่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งทุกหมู่บ้านจะมีบัณฑิตอาสา เพราะฉะนั้นแล้ว การศึกษากลุ่มนี้จึงครอบคลุมผลสะท้อนความคิด ความต้องการของคนทั้งจังหวัดได้ ส่วนข้าราชการฝ่ายปกครองนั้นเป็นการสะท้อนถึงตัวแทนของข้าราชการที่ได้ใช้อำนาจทางการปกครองมาอย่างยาวนาน เป็นเจ้าของอำนาจการปกครองระดับบน ซึ่งแสดงความคิดเห็นของการกระจายอำนาจและรูปแบบการปกครองลักษณะอื่นที่แตกต่างไปจากปัจจุบัน ผู้นำท้องถิ่นได้แก่นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล นายกเทศบาล สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นการสะท้อนผู้ใช้อำนาจจากนโยบายกระจาย อำนาจจากรัฐบาล และผู้นำท้องถิ่นคือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นการสะท้อนความคิดของผู้ใช้อำนาจเดิมอย่างยาวนานในส่วนล่าง อีหม่ามเป็นตัวแทนของผู้นำศาสนามีความสำคัญในการวางกรอบแนวคิดของประชาชนในพื้นที่ เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของชุมชน การศึกษานี้ได้เลือกศึกษาเฉพาะจังหวัดปัตตานีเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นศูนย์กลางทางอำนาจทั้งในอดีตและปัจจุบัน อดีต 7 หัวเมืองในปัจจุบันอยู่ในจังหวัดปัตตานีถึง 7 หัวเมือง คือ ปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง สายบุรี จังหวัดปัตตานีเป็นประตูสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นที่ตั้งของศูนย์ราชการระดับภูมิภาคหลายแห่ง มีความสำคัญทั้งการเกษตร อุตสาหกรรมและการประมง มีนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางด้านกายภาพมากที่สุดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสะท้อนความคิดของประชาชนได้ครอบคลุมทุกมิติ สามารถใช้เป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเหมาะสม

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกรูปแบบการปกครองจากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการ และฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการจากผู้นำในจังหวัดปัตตานี

2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานีในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพและรูปแบบการปกครองที่ต้องการ
3. เพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

### ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงรูปแบบการปกครองจากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการจากผู้นำในจังหวัดปัตตานี
2. ทราบถึงทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพและรูปแบบการปกครองที่ต้องการ
3. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวน สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือกรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาผู้นำจังหวัดปัตตานี เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร ได้แก่ กฎหมาย เอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความทางวิชาการ ข่าวสาร ข้อมูลสถิติของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้นำจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล เจ้าหน้าที่ปกครองผู้เป็น ผู้ช่วยเหลือปลัดตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคภูมิ และอิหม่ามประจำมัสยิด จำนวนทั้งสิ้น 700 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 

ความคิดเห็นของกลุ่มผู้นำในพื้นที่ต่อสถานการณ์ความรุนแรง การพูดคุยเจรจา สันติภาพของรัฐบาลกับกลุ่มที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ขัดแย้ง และรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

### 3. ขอบเขตเชิงพื้นที่

พื้นที่การวิจัยครอบคลุม 12 อำเภอ 58 หมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผู้นำ** คือ ผู้นำของจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล เจ้าหน้าที่ปกครองผู้เป็นผู้ช่วยเหลือปลัดตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ และอิหม่ามประจำมัสยิด

2. **จังหวัดชายแดนภาคใต้** คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส รวมไปถึง 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย

3. **ความรุนแรง** คือการใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งทางตรง และทางอ้อม เกิดการใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นระลอกใหม่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมา

4. **เจราจันติภาพ** การเจรจาระหว่างตัวแทนของรัฐบาลกับกลุ่มบุคคลที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ก่อความไม่สงบ

5. **มาราปาตานี** เป็นกลุ่มบุคคลที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้อยู่เบื้องหลังความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย สมาชิกรวม 7 คน คือ นายอวัง ญาบัต ผู้แทนจากกลุ่มบิอาร์เอ็น เป็นประธานกลุ่มมาราปาตานี นายสุกรี ฮารี ผู้แทนจากกลุ่มบิอาร์เอ็น เป็นหัวหน้าคณะเจรจากรุณการกลุ่มมาราปาตานี นายหะอีดอหะมัด ซูโว ผู้แทนจากกลุ่มบิอาร์เอ็น นายอาบูฮาฟิส อัลฮากิม ผู้แทนจากกลุ่ม บีไอพีพี (BIPP) นายอาบู ยาซิม ผู้แทนจากกลุ่มจีเอ็มไอพี (GMIP) พ.อ. กัสตูรี มาห์โกดา ผู้แทนจากกลุ่มพูโล เอ็มเคพี และนายอาบูอัคริม บินฮาซัน ผู้แทนจากกลุ่มพูโลดีเอสพีพี

6. **พูโล (PULO)** หรือขบวนการปลดปล่อยรัฐปัตตานี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2505 โดยชาวมุสลิมจากประเทศไทยและประเทศมาเลเซียที่ไปแสวงบุญ ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้จัดตั้งสมาคมขึ้น 2 สมาคม คือ สมาคมนักศึกษาหนุ่มและสมาคมปัตตานีรวมซาอุดีอาระเบีย โดยทั้ง 2 สมาคมมีนโยบายแบ่งแยกดินแดนจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยสันติวิธีและใช้กำลังอาวุธ ต่อมา พ.ศ.2511 จึงมีการรวมตัวของทั้ง 2 สมาคม แล้วตั้งชื่อใหม่ว่า “องค์กรปลดปล่อยรัฐปัตตานี (PULO)” โดยมีต่วนกูบิรอ กอดอนิรอ เป็นผู้นำกลุ่ม

7. **บิอาร์เอ็น** แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติติมลาญูปัตตานี (BRN) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2503 นำโดยหะอีดอามิน โตะะมินา เป็นหัวหน้า มีศูนย์ปฏิบัติการอยู่ที่รัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

**8. รูปแบบการปกครอง** คือ การใช้อำนาจอธิปไตยตามกฎหมายในการบริหารและจัดการประเทศโดยมี 6 ทางเลือก ดังนี้

**8.1 ศอ.บต.** รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งก็คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้การรับผิดชอบของเลขาธิการที่มาจากการแต่งตั้ง โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจากการแต่งตั้งดูแลในรายจังหวัด และมี อบจ. เทศบาล และ อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

**8.2 ทบวง** มีสถานะเทียบเท่ากระทรวงจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้การรับผิดชอบของรัฐมนตรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละจังหวัดที่มาจากการแต่งตั้งทำหน้าที่เป็นรองปลัดทบวง และมี อบจ. เทศบาล และ อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

**8.3 สามนครสองชั้น** อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นรายจังหวัด โดยคงเทศบาล และ อบต. ไว้ตามเดิม

**8.4 สามนครชั้นเดียว** อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัดที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเป็นรายจังหวัด โดยยกเลิก อบจ. เทศบาล และ อบต.

**8.5 มหานครสองชั้น** อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของผู้ว่าราชการหนึ่งคนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยรวมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยยังมี อบจ. อบต. และเทศบาล ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

**8.6 มหานครสองชั้น** อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของผู้ว่าราชการหนึ่งคนที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยรวมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยยุบรูปแบบการกระจายอำนาจของ อบจ. อบต. และเทศบาล

## บทที่ 2

### เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษานี้มาจากการสืบค้นข้อมูลทางเอกสาร หนังสือ บทความทางวิชาการ วารสาร และผลงานวิจัยทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ตลอดจนข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ความรุนแรงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความต้องการ การกระจายอำนาจการปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และรูปแบบการปกครองที่มีการเสนอกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดของการวิจัย ตัวแปร นิยามศัพท์ และระเบียบวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาผู้นำจังหวัดปัตตานี ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเรื่องความรุนแรง
- 2.2 แนวคิดเรื่องสันติวิธี
- 2.3 แนวคิดการกระจายอำนาจ
- 2.4 แนวคิดรูปแบบการปกครอง
- 2.5 งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

#### 2.1 แนวคิดเรื่องความรุนแรง

เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 นั้นเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มก่อเหตุในพื้นที่กับรัฐบาล เมื่อความขัดแย้งเป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงความเป็นมาของความขัดแย้งเพื่อหาทางต้นเหตุของปัญหานำไปสู่การแก้ไขปัญหา

คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) นักทฤษฎีความขัดแย้งคนสำคัญที่สุดมองว่าความขัดแย้งเกิดขึ้นเนื่องจากความเป็นวัตถุนิยม โดยเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดโครงสร้างของสังคม (Economic Determinism) การจัดระเบียบทางเศรษฐกิจจะกำหนดการจัดระเบียบทางสังคม โครงสร้างชนชั้นการจัดระเบียบของสถาบันต่างๆ ค่านิยมความเชื่อศาสนาและระบบความคิดต่างๆ เป็นพลังที่ก่อให้เกิดการปฏิวัติหรือขัดแย้งทางชนชั้นในสังคม (สนธยา พลศรี, 2553)



กอร์ดอน (Gordon) กล่าวว่าความขัดแย้ง คือ เรื่องของความไม่ลงรอยกันความตรงกัน ข้ามกันหรือการต่อสู้ระหว่าง 2 ฝ่ายขึ้นไปซึ่งเกิดขึ้นจากความไม่เท่าเทียมกันทางอิทธิพลและรวมถึงความแตกต่างทางอำนาจของแต่ละฝ่าย (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2550)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “ขัดแย้ง” หมายถึง ไม่ลงรอยกันซึ่งได้อธิบายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตามฝ่าฝืนขึ้นไปและ “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกันด้านไว้ทานไว้ จากนั้นจึงสรุปได้ว่าความขัดแย้งหมายถึงการที่บุคคลไม่ลงรอยเดียวกันจึงพยายามที่จะฝ่าฝืนหรือต้านทานบุคคลกลุ่มบุคคลที่มีความคิดความเชื่อไม่ตรงกับแนวทางของตนหรือการกระทำที่ไปด้วยกันไม่ได้ในลักษณะตรงกันข้าม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542)

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547) มองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทุกเมื่อเชื่อวันในตัวเราเองคนเดียวในครอบครัวในชุมชนในองค์กรในประเทศของเราหรือระหว่างประเทศไม่ใช่เรื่องเลวร้ายหากความขัดแย้งนั้นสามารถคลี่คลายตัวเองและเปลี่ยนไปในทางสร้างสรรค์นำไปสู่ข้อยุติได้หรือหาทางออกได้ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2547)

ปัทมพงศ์ วงศ์ศาศรี (2558) มองว่า เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่ในระบบสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และเป็นพัฒนาการขับเคลื่อนทางสังคมซึ่งความขัดแย้งมีทั้งที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเดิมและความขัดแย้งที่นำไปสู่ความเลวร้ายของสังคมสำหรับประเทศไทยความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความขัดแย้งอันเกิดจากปัญหาทางการเมืองและการบริหารของชนชั้นนำตามโครงสร้างหลักของประเทศและความแตกต่างในอุดมการณ์ของพลเมืองไทยแนวทางของการจัดการความขัดแย้งจึงอยู่ที่การผสมผสานผลประโยชน์และจัดการความแตกต่างด้วยความสันติวิธี (ปัทมพงศ์ วงศ์ศาศรี, 2558)

ความขัดแย้งระหว่างสยามกับปัตตานีไม่ได้มีจุดเริ่มต้น เมื่อปี 2547 แต่เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างสยามกับปัตตานีตั้งแต่เริ่มยุคสมัยรัตน โกสินทร์ เมื่อเริ่มมีการสถาปนาราชวงศ์จักรี โดยมีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 เป็นพระเจ้าแผ่นดินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2325 จนถึง พ.ศ.2328 เมืองปัตตานีไม่ได้ส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่แผ่นดินรัตน โกสินทร์ จึงมีพระราชโองการให้จัดส่งกองทัพเรือจากกรุงเทพฯ โดยมีพระราชวังสัน (แม่ัน) เป็นแม่ทัพเรือ นำกำลังลงมาสมทบกับกำลังทัพของกรมพระราชวังบวรมหาสุรสีหนาท ที่ตั้งกองบัญชาการอยู่แล้วที่สงขลา เมื่อถึงสงขลา กรมพระราชวังบวรฯ สั่งให้พระยาราชวังสัน เป็นผู้นำกองทัพเรือเข้าโจมตีเมืองปัตตานี

ผลจากสงครามได้มีพระราชโองการให้ยึดปืนใหญ่สำคัญ 2 กระบอก คือ “พญาตานี” กับ “ศรีนครี” ลากด้วยแพไม้ไผ่ แต่ได้เกิดพายุใหญ่พัดกระหน่ำ ทำให้แพชนาบข้างปืนใหญ่กระบอก “ศรีนครี” แฉก ทำให้ปืนจมลงทะเล เหลือเพียงพญาตานีกระบอกเดียวที่ลากถึงกรุงเทพฯ ได้สำเร็จ

และยังคงเก็บรักษาไว้ที่หน้ากระทรวงกลาโหมมาถึงทุกวันนี้อำนาจการแต่งตั้งเจ้าเมืองก็ตกอยู่ในมือของสยาม

ในสมัยการปกครองของนายพ่ายเป็นผู้ว่าการเมืองปัตตานี มีความขัดแย้งกับชาวมลายูปัตตานี เชื้อสายวงศ์ตระกูลเจ้าเมืองเก่า จึงมีหนังสือบอกไปยังสงขลา พระยาสงขลาก็นำหนังสือนั้นเข้ากรุงเทพ ซึ่งตรงกับสมัยพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระองค์ทรงพระราชดำริว่าเมืองปัตตานีเป็นเมืองใหญ่อยู่ริมพระราชอาณาเขตของสยาม จะปล่อยไว้ก็จะระวังรักษายาก โดยราษฎรส่วนมากก็เป็นชาวมลายู จึงโปรดเกล้าให้พระยาอภัยสงครามกับพระยาสงขลา (เถียนจ้อง) ออกมาแยกเมืองปัตตานีเป็น 7 เมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยี่ริง (ต่อมาเรียกยะหริ่ง) เมืองสาขบุรี เมืองระแงะ เมืองรามันห์ และเมืองยะลา ได้ปักหลักเขตไว้เป็นเครื่องหมายต่อกันทุกเมือง โดยมีเมืองสงขลาควบคุมแทนกรุงเทพฯ

ในปี พ.ศ. 2437 ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ให้พระวิจิตรวรสาสน์ เป็นข้าหลวงพิเศษลงมาจัดระเบียบการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้เสียใหม่ โดยรวมเมืองนครศรีธรรมราช เมืองพัทลุง และเมืองสงขลา จัดตั้งเป็น “มณฑลนครศรีธรรมราช” โดยสำนักงานว่าราชการมณฑล ตั้งอยู่ที่เมืองสงขลา ส่วนเมืองที่เหลือคือปัตตานี กลันตัน ตรัง กานู ไทรบุรี และเปอร์ลิส ได้ประกาศตัดเดือนให้ยกเลิกการปกครองแบบ “สุลต่าน” แล้วให้รวมเป็นมณฑลหนึ่งของสยาม ปี พ.ศ. 2445 ได้มีพระราชโองการให้ผนวกปัตตานี สาขบุรี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเป็น “เมืองในสังกัด” หรือ “Jaiahan” เข้าเป็นดินแดนของสยาม โดยจัดตั้งเป็น “มณฑลปัตตานี” (ครองชัย หัตถา, 2551)

พ.ศ. 2445 เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในด้านนโยบายของสยามในเรื่องการปกครองหัวเมืองประเทศราชทางใต้ เนื่องจากอังกฤษเปลี่ยนแปลงการดำเนินการทางนโยบายต่อบรรดาหัวเมืองมลายูทางตอนเหนือ สยามกลัวว่าอังกฤษ จะมีเป้าหมายในการยึดครองเมืองเคดาห์ และ หัวเมืองอื่นๆ นอกจากนี้ สุลต่านรัฐต่างๆ ก็ถูกห้อมล้อมไปด้วยนักล่าสัมปทานซึ่งอังกฤษมีผลประโยชน์อยู่ รัฐบาลของดินแดนสหราชอาณาจักรจะชักจูงให้สุลต่านดำเนินการบางอย่างซึ่งเป็นผลเสียต่อสยามก็เป็นได้

ในปี พ.ศ. 2449 รัฐบาลสยามได้แก้ไขการบริหารราชการของหัวเมืองปักษ์ใต้เสียใหม่โดยจัดระเบียบการปกครองใหม่อีกครั้ง โดยรวมเมืองต่างๆ เข้าด้วยกัน จาก 7 หัวเมืองเหลือเพียง 4 หัวเมือง คือ 1) เมืองปัตตานี ประกอบด้วย หนองจิก ยะหริ่ง และปัตตานี 2) เมืองยะลา ประกอบด้วย รามันห์และยะลา 3) เมืองสาขบุรี ยังกงเดิม 4) เมืองระแงะ ยังกงเดิม แต่เปลี่ยนชื่อเป็นบางนรา (และต่อมาเปลี่ยนเป็นเมืองนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2458)

ปีพ.ศ.2452 ได้ยก 4 ดินแดนคือ ตรังกานู กลันตัน เปอร์ลิส ไทรบุรี และไทรบุรี ซึ่งอยู่ในการปกครองของสยามให้แก่อังกฤษ ทำให้การแทรกแซงการปฏิรูปการปกครองของหัวเมืองปัตตานีผ่อนคลายลง จนกระทั่งช่วงเกิดสงครามโลก ครั้งที่ 2 อังกฤษซึ่งเป็นคู่สงครามของสยามได้ให้การสนับสนุน ตนกุมะหะหมัด มุไฮยิดดิน (Tengku Mahmud Muhyiddin) บุตรชายตงกู อับดุลกอเดร์อดีตเจ้าเมืองปัตตานี ที่ถูกปลดออกจากราชการเนื่องจากการต่อต้านสยาม เมื่อปีพ.ศ.2445 ในการเคลื่อนไหวให้ปัตตานีเป็นอิสระภายใต้สยาม การเคลื่อนไหวดังกล่าวได้รับการสนองตอบจากชาวมุสลิมที่เป็นผู้นำทางการเมือง เช่น ตนกยูาลานาแซ บุตรของอดีตเจ้าเมืองสายบุรี โดยเฉพาะตงกู มหะหมัด มุไฮยิดดิน ผู้มีบทบาทอย่างสูงยิ่งในขบวนการปลดปล่อยปัตตานีในช่วงเวลานั้น รวมถึงปัญญาชนมุสลิมและชาวมลายูปัตตานี เช่นหะยี สุหลง อับดุลกอเดร์ โต๊ะมีนา ผู้เป็นประธานสภาอิสลามในขณะนั้น และผู้นำคนอื่นๆ โดยคาดการณ์ว่า อังกฤษสามารถช่วยปลดปล่อยอิสรภาพแก่รัฐปัตตานีจากสยามได้ ซึ่งแนวคิดของฮัจยีสุหลง โต๊ะมีนา และต่วนมะมัด มาสุคดิน และ มีความแตกต่างกัน ฮัจยีสุหลง โต๊ะมีนา มีแนวคิดเปลี่ยนรัฐปัตตานีไปสู่รัฐอิสลาม ส่วนต่วนมะมัด มาสุคดิน มีแนวคิดให้รัฐปัตตานีกลับคืนการปกครองแบบสุลต่าน ต่วนกู อับดุลจาลาล ผู้นำมาเลเซียในขณะนั้นเรียกร้องให้อังกฤษปลดปล่อยอิสรภาพแก่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อังกฤษละเมิดสัญญา หรือ “สัญญาสุภาพบุรุษ” (Gentlemen’s Agreement) โดยอังกฤษหันไปให้ความร่วมมือกับสยามในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ที่กำลังลุกลามอย่างหนัก ในมาลายา อินโดนีเซีย และจีน ทำให้ปัตตานีแตกแยกจากอังกฤษตั้งแต่นั้นต่อมา

ปี พ.ศ.2459 ได้เปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” มณฑลปัตตานีหลังจากนั้น จึงประกอบไปด้วย จังหวัดยะลา จังหวัดสายบุรี จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2474 ได้ยุบจังหวัดสายบุรี เข้าเป็นอำเภอขึ้นตรงต่อจังหวัดปัตตานี ต่อมาได้ยกเลิกมณฑลปัตตานีเหลือเพียงจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา ให้ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2476 เป็นต้นมา

ระหว่างปีพ.ศ.2453-2465 การต่อต้านการปกครองของรัฐบาลเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการลุกฮือและเกิดจลาจลหลายครั้งโดยนำประเด็นที่แตกต่างทางศาสนาไปจากรัฐผู้ปกครอง รวมถึงการที่รัฐบาลไทยเริ่มใช้ระเบียบและกฎหมายที่ขัดต่อหลักศาสนาหรือขัดต่อประเพณีปฏิบัติของชาวมุสลิม ในปี พ.ศ.2466 สมัยรัชกาลที่ 6 รัฐบาลจึงผ่อนปรนกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่ขัดต่อหลักอิสลาม และให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมีบทบาทในการปกครองมากขึ้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2475 เมื่อไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรขึ้นเป็นครั้งแรก นับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้มีบทบาทมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการประเทศ แม้ว่าการเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ.2476 ที่จังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา จะไม่มีผู้ที่เป็นมุสลิมได้รับการเลือกตั้งเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ในการเลือกตั้งครั้งต่อๆ มา ก็มีมุสลิม ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ได้ทำหน้าที่ทางการบริหาร และทางนิติบัญญัติมาอย่างต่อเนื่อง ในบางยุคสมัย เช่นในปี พ.ศ.2539 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการเสนอชื่อและได้รับการพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำสูงสุดฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ และคณะ, 2551)

ตั้งแต่ทศวรรษที่ 18 รัฐไทยพยายามผลักดันศาสนาพุทธเข้าสู่พื้นที่ปัตตานี ทั้งการควบคุม การจัดเก็บภาษี ผลักดันการศึกษาและวัฒนธรรมไทย ภาษา ศาสนา การพยายามล้มเลิกการพูดภาษาท้องถิ่นและพฤติกรรมการแต่งกาย ใน พ.ศ. 2464 กองทัพได้สั่งปิดโรงเรียนสอนศาสนาในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการณรงค์ให้พิมพ์อัล-กรุอันเป็นภาษาไทย ซึ่งถือเป็นการดูถูกชาวมุสลิม นอกจากนี้ ยังไม่อนุญาตให้พิมพ์อัล-กรุอันในภาษาอื่นนอกจากภาษาอาราบิกต้นฉบับเท่านั้น ยังมีการพยายามในการรวมกลุ่มชาวมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าสู่สังคมนานาชาติแบบไทย

ในปีพ.ศ. 2481 จอมพล ป. พิบูลสงคราม ผู้ใช้อำนาจชาตินิยมवाद ได้ห้ามมุสลิมใช้ภาษามลายู กฎหมายชารีอะ ในส่วนของการรับมรดกและการแต่งงานถูกแทนที่โดยกฎหมายของไทย ผู้ชายถูกบังคับให้สวมกางเกงตามแบบอย่างชาติตะวันตก สิ่งเหล่านี้เป็นการทำทลายอัตลักษณ์ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และทำให้เกิดการต่อต้านอำนาจรัฐจากส่วนกลาง ซึ่งได้ก่อให้เกิดผู้นำทางศาสนาขึ้นหลายคน แต่พวกเขาเหล่านั้นไม่ถูกฆ่าก็จะถูกจับหรือไม่ก็หนีไปประเทศมาเลเซีย

ในช่วงปี พ.ศ. 2482-2490 ความไม่พอใจของชาวมุสลิมมาจากนโยบายสร้างชาติภายใต้รัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงครามมีอยู่อย่างมาก หัวใจของปัญหาอยู่ที่ลัทธิชาตินิยมไทย ที่รัฐบาลปลุกกระดมให้คนทั้งชาติต้องทำตัวเป็นไทย จึงจะถือว่ารักชาติ ตอนนั้นมีกฎหมายออกมาเป็นรูปธรรมว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร เรียกว่าประกาศ “รัฐนิยม” ให้ใช้ทั่วประเทศตั้งแต่มิถุนายน พ.ศ. 2482 - มกราคม พ.ศ. 2485 รวม 12 ฉบับ ตั้งแต่การเรียกชื่อประเทศ สัญชาติ การเคารพธงชาติ เพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี รวมไปถึงภาษา การแต่งกาย การทำกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

ผล ก็คือ คนมุสลิมถูกห้ามไม่ให้สวมหมวกแบบอิสลาม ส่วนผู้หญิงก็ไม่ให้ใช้ผ้าคลุมหัว ซึ่งเป็นธรรมเนียมของคนมุสลิม ห้ามใช้ภาษามลายู ห้ามนุ่งโจรสลัดสำหรับผู้ชาย แต่ให้นุ่งกางเกง สวมเสื้อเชิ้ตแทน จริงๆแล้วเครื่องแต่งกายที่เป็นไทยนั้น แท้จริงเป็นชุดฝรั่งในช่วง พ.ศ. 2483-2493 ทั้งสิ้น จากการแต่งกายก็มาถึงการเปลี่ยนชื่อที่ไม่เป็นไทย

ที่หนักหน่วง คือ มีการจับและปรับลงโทษผู้ฝ่าฝืนรัฐนิยม จึงมีการวิ่งไล่จับชาวบ้านทำร้ายทุบตีชิงตัวมาโรงพัก ผู้หญิงมลายูก็ถูกชิงผ้าโพกศีรษะทิ้ง กระทั่ง “ผู้กลับมาจากเมกกะใหม่ๆ

ใช้ผ้าสารบันไม่ได้” ที่นราธิวาส ตำรวจถอดผ้าสารบันออกจากหัวทำเป็นลูกตะกร้อเสีย แม่ค้าที่ขายของในตลาดก็โดนตำรวจตีด้วยพานท้ายปืน เพราะสวมเสื้อสะบายาและมีผ้าคลุมศีรษะ เป็นต้น

จนกระทั่งศาสนาที่จัดให้มีเพียงศาสนาพุทธเท่านั้น ทางกรมได้ห้ามชาวมลายูเรียนอัลกุรอาน ภาษามลายูและอาหรับ ซึ่งการห้ามดังกล่าวขัดต่อการปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนาของชาวบ้าน ความไม่พอใจและความตึงเครียดเพิ่มทวีคูณขึ้น เมื่อรัฐบาลจอมพล ป. ประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 และ 6 ว่าด้วยครอบครัวและมรดก แทนที่ใช้กฎหมายอิสลามในสี่จังหวัดชายแดนใต้มาก่อน ต่อมายังยกเลิกตำแหน่งดาโต๊ะยุติธรรม ที่ตัดสินคดีมรดกและครอบครัวของคนมุสลิมไปด้วย

การกระทำดังกล่าวนี้ของรัฐบาลไทย ได้ผลักดันให้ชาวมลายูในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีทางออก นอกจากออกไปหาความยุติธรรมอีกฝั่งของชายแดนไทย นั่นคือ พวกเขาไปให้ศาลศาสนาในรัฐ ไทรบุรี ปะลิสกลันตัน และตรังกานู ช่วยตัดสินปัญหาพิพาทในเรื่องดังกล่าว นั่นคือ การผลักดันให้เกิดการ “แยกดินแดน” ขึ้น (ชนศ อากรสุวรรณ, 2556)

ปีพ.ศ. 2503 มีการเคลื่อนย้ายชาวไทยพุทธสู่พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้นโยบายการถ่วงดุล “Balance Up” (รุ่ง แก้วแดง, 2548) ในรูปของนิคมสร้างตนเองโดยจัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2504 ซึ่งเน้นความมั่นคงปลอดภัยของชาติในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในท้องที่ที่การปกครองเข้าไปไม่ถึง โดยการอพยพราษฎรไทยพุทธไปอยู่ร่วมกับราษฎรไทยมุสลิมและส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางด้านสาธารณูปโภคและอาชีพ โดยเริ่มต้นที่ถือลงจังหวัดยะลา เป็นแห่งแรกจนถึงปัจจุบัน มีนิคมสร้างตนเองอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 จังหวัดรวมจำนวนทั้งสิ้น 9 แห่ง คือ จังหวัดยะลา ประกอบด้วย นิคมสร้างตนเอง ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดยะลา นิคมสร้างตนเองธารโต และนิคมสร้างตนเองเบตง ในจังหวัดนราธิวาสได้แก่นิคมสร้างตนเองสุคีริน หรือนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส และนิคมสร้างตนเองศรีสาคร จังหวัดปัตตานี ได้แก่ นิคมสร้างตนเองโคกโพธิ์ จังหวัดสงขลา ได้แก่ นิคมสร้างตนเองเทพา และนิคมสร้างตนเองรัตภูมิ ส่วนจังหวัดสตูล ได้แก่ นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดสตูลหรือนิคมสร้างตนเองควนกาหลง (ยังยุทธ์ เพ็ญศรี, 2557) ภายใต้นโยบายนี้ครอบครัวชาวไทยพุทธที่ย้ายเข้าสู่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องมีพื้นที่ทำกิน ในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีชาวไทยพุทธ ราว 160,000 คน ย้ายสู่ 3 จังหวัดในครั้งนี้ (Rohan Gunaratna, 2548)

เดือนเมษายน พ.ศ. 2527 มีการต่อต้านอำนาจรัฐ ซึ่งก่อให้เกิดเหตุการณ์ ดุซงญอ มีชาวมุสลิมเสียชีวิต 1,100 ราย ตำรวจเสียชีวิต 30 นาย ผู้นำการก่อกบฏในครั้งนั้น คือ ฮัจยีสุหลง ได้ถูกจับ หลังเหตุการณ์ ก่อให้เกิดการขยายตัวการก่อจลาจล (M.Abdussabur, 2554)

ปัจจุบันรัฐบาลยังมีนโยบายเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ความขัดแย้งนี้อย่างต่อเนื่อง แต่การแก้ไขปัญหาที่ยังไม่เกิดผลสำเร็จ หากมองจากสภาพความรุนแรงที่ยังเกิดขึ้น จึงเกิดคำถามต่อไปว่า รัฐบาลมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาอย่างน้อยแค่ไหน และนโยบายในการแก้ไขความรุนแรงดำเนินการในวิถีที่ถูกต้อง ดังคำกล่าวของอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรที่ว่า

“ผู้ที่มีความรุนแรง และภายหลังจากที่พวกเขาปล้นปืน ผมโกรธและหลังจากนั้น ช่วงระยะเวลาหนึ่ง พวกเขาเริ่มสังหารคนมากขึ้น แทนที่จะหาทางออกอย่างต่อเนื่อง ผมส่งทหารไปที่นั่น 2000 นาย เข้าประจำการในพื้นที่เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับข้าราชการและประชาชนผู้บริสุทธิ์ แต่เมื่อผมทำมากขึ้น ผมคิดว่าไม่ใช่สิ่งที่ถูก แต่ในเวลานั้นเกือบจะไม่มีทางเลือกอื่น เราจะปกป้องข้าราชการที่ทำงานที่นั่นได้อย่างไร ทางออกเดียว คือ ทหาร เพราะตำรวจไม่มีกำลังเพียงพอ” (Tom Plate, 2557)

ปัญหาของชายแดนภาคใต้ เป็นปัญหาที่มีจุดเริ่มต้นมาจากการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการเมือง (ไทย-ปัตตานี) ภายใต้กระบวนการของการสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา กระบวนการของการสร้างชาติของไทยได้ปรากฏเป็นนโยบายต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนในวงกว้างตลอดทั่วทั้งประเทศ และการต่อต้านต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงแต่ละระลอกก็ไม่ได้เกิดที่ชายแดนภาคใต้แห่งเดียว แต่ต้องยอมรับว่าไม่มีที่ไหนในประเทศไทยที่การต่อต้านนโยบายของรัฐในการสร้างชาติไทยเกิดขึ้นมากและต่อเนื่องเท่าในบริเวณจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ เนื่องจากนโยบายที่ใช้ในการสร้างชาติของไทยมีผลกระทบโดยตรงในทางลบต่อเอกลักษณ์ของชุมชนมลายู-มุสลิมของปัตตานี (ศุภรา จันทรชิตฟ้า, 2549)

ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ กล่าวให้ถึงที่สุด ไม่ใช่ปัญหาและความขัดแย้งระหว่างชาวมลายูมุสลิมกับรัฐไทย หากแต่เป็นปัญหาระหว่างชาวมลายูมุสลิมกับรัฐบาลไทย หรือปัญหาของการดำรงอยู่ในรัฐไทย การมองในมุมมองดังกล่าวจำเป็นสำหรับปัญหาในพื้นที่ที่มีความเป็นมาและประวัติศาสตร์เฉพาะตัวยาวนานและปมเงื่อนของปัญหาความขัดแย้งนี้ในระดับลึกและยาวไกล ก็มีนัยต่อการนิยามและการสร้างรัฐไทยเองด้วย (วิมลพรรณ ปีตรวิชัย, 2550)

## 2.2 แนวคิดสันติวิธี

รัฐบาลที่ผ่านมามีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบหลากหลายแนวทางหนึ่งในนโยบายที่ดำเนินการควบคู่กับเหตุการณ์รอบใหม่ คือ การเจรจาสันติภาพ โดยริเริ่มครั้งแรกในปี พ.ศ.2547 (รุ่งรวี เกลิมศรีภิญโญรัช, 2558) โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติในสมัยของรัฐบาลทักษิณ ซึ่งเป็นการพูดคุยระหว่างสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกับพูโลและกลุ่มอาวุโส การพูดคุย

สันติภาพดำเนินการเรื่อยมาทั้งรัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ รัฐบาลของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนสมัยรัฐบาลของยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เจรจาพูดคุยกับกลุ่มบีอาร์เอ็น พูโลและบีไอพีพี จนกระทั่ง ปัจจุบันรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เจรจาสันติภาพกับกลุ่มมาราปาตานี แต่ดูเหมือนว่าการเจรจจะไม่จบลงในเร็วๆ นี้และเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ก็ไม่ได้ลดน้อยลงแต่อย่างใด

นอกจากนี้การเจรจาสันติภาพถูกบรรจุอยู่ในแผนการปฏิบัติการของรัฐบาลภายใต้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ซึ่งหากจำเนกการดำเนินงานภายใต้กลุ่มภารกิจแผนการปฏิบัติการของรัฐบาลภายใต้การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558-2560 ในกลุ่มภารกิจที่ 7 ในเรื่องการแสวงหาทางออกโดยสันติวิธี ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ในการดำเนินการ

1. เสริมสร้างความเข้าใจให้กับ เครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่ จชต./ภายในประเทศ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องการกระจายอำนาจ ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2. สนับสนุนการเปิดพื้นที่ และสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น และการพูดคุย ในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี
3. พัฒนาและจัดตั้งกลไก ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีเอกภาพเพื่อสนับสนุนการพูดคุยสันติสุขกับผู้ที่มีความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ต่างจากฝ่ายรัฐ ทั้งในและต่างประเทศ
4. เปิดโอกาส และสร้างหลักประกันความปลอดภัย ให้กับผู้มีความเห็นต่างจากฝ่ายรัฐที่ต้องการยุติความรุนแรงเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จชต. โดยสันติวิธี ผ่านกระบวนการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
5. เตรียมความพร้อมของสังคมในพื้นที่ จชต. และสังคมไทยโดยรวม เพื่อรองรับการพูดคุยเพื่อสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหามณฑลภาคใต้, 2559) จากนโยบายการเจรจาสันติภาพของรัฐบาลทุกสมัยที่ผ่านมาต่างไม่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ รัฐบาลอาจต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการ ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อให้การเจรจาสันติภาพประสบผลสำเร็จ เนื่องจากแนวทางการเจรจาเป็นทางออกของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนกับรัฐบาลในหลายพื้นที่ เช่น ความขัดแย้งของกลุ่มอาจะห์กับรัฐบาลของอินโดนีเซีย กลุ่มชนในมินดาเนากับรัฐบาลของฟิลิปปินส์

รัฐบาลพยายามใช้หลักสันติวิธี โดยการเจรจาสันติภาพเริ่มครั้งแรกสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ใน พ.ศ.2548 ริเริ่มขึ้นจากสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติซึ่งเป็นการพูดคุยประเด็นหลักในเรื่องเงื่อนไขความรุนแรงระหว่างรองเลขาธิการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กับกลุ่มพูโล และกลุ่มอาวูโส โดยมีองค์กรระหว่างประเทศเป็นผู้ประสานงาน หลังจากนั้นทุกรัฐบาลก็มีความพยายามเจรจา

สันติภาพเพื่อลดความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัจจุบันภายใต้รัฐบาลของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นการเจรจาสันติภาพระหว่างรัฐบาลไทยกับมาราปาตานี หัวหน้าคณะพูดคุยเพื่อสันติสุข จังหวัดชายแดนใต้ คือ พล.อ.อักษรา เกิดผล กระบวนการพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงดำเนินการต่อไป และยังคงอยู่ในกรอบนโยบายของนายกรัฐมนตรี (เมธัส อนุวัตรอุดม, 2556)

พระไพศาล วิสาโล (2555) ได้นิยามสันติวิธีว่า เป็นการแก้ไขความขัดแย้ง หรือการตอบโต้สถานการณ์หนึ่งๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อคู่กรณี โคนเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต (ไพศาล วิสาโล, 2555)

มาร์ค ตามไท (2543) เห็นว่า สันติวิธี หมายถึง วิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนปรารถนาในบางอย่างหรือเพื่อให้รัฐหรือผู้มีอำนาจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การจัดชุมนุมหยุดงานประท้วง การคำบาตรทางด้านเศรษฐกิจ หรือวิธีฟันกฎหมาย (คือแพ่ง) เช่น การปิดถนน เป็นต้น ซึ่งจากความหมายดังกล่าวทำให้เห็นว่า สันติวิธีนั้นนอกจากจะมีนัยที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาโดยปราศจากความรุนแรงแล้ว ยังมีนัยที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่งในการจัดการกับความขัดแย้งโดยไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม บุคคลอื่น และสัตว์ต่างๆ เป็นต้น (มาร์ค ตามไท, 2541)

Aldous Huxley กล่าวว่า สันติวิธี ไม่ได้เป็นการหยุดนิ่งหรือเมินเฉยต่อสถานการณ์ความขัดแย้ง หากแต่ คือ การต่อสู้หรือการกระทำบางอย่างที่ไม่ได้อาศัยกำลังเนื้อที่แข็งแกร่งและไม่ได้อาศัยอาวุธ เช่น มีด ปืน ระเบิด ฯลฯ หากแต่อาศัยความกล้าทางศีลธรรม การควบคุมตนเอง การกรุณาต่อมนุษย์ และความรัก ในความยุติธรรม (Aldous Huxley; อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2529)

โคทม อาริยา (2546) กล่าวถึง สันติวิธี ในลักษณะการปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจ เช่น การปฏิบัติการไร้ความรุนแรงเพื่อให้รัฐเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือพฤติกรรม ซึ่งผลของการใช้สันติวิธีจะมีความยั่งยืนและเป็นไปตามหลักจริยธรรม หรือศาสนธรรมได้ดีกว่าการใช้ความรุนแรง (โคทม อาริยา, 2546)

กล่าวโดยสรุป สันติวิธี เป็นกระบวนการตอบโต้กับสถานการณ์ความขัดแย้งในรูปแบบที่ไม่ใช้กำลังทางกายภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ดังนั้น สันติวิธีจึงไม่ได้หมายความถึง (ความเฉื่อยชา Passive) และ (การไม่กระทำ Inaction) หากแต่เป็นการกระทำ หรือการแสดงออกในรูปแบบหนึ่งที่ไม่ใช้ความรุนแรง เช่น การเดินขบวนประท้วง การติดป้ายสัญลักษณ์ การถือบัตรเล็กตั้ง เพื่อแสดงเจตนารมณ์ทางการเมือง การอดอาหาร การคว่ำบาตรทางด้านเศรษฐกิจ หรือไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงจนถึงการเจรจาและไกล่เกลี่ยกับคู่ขัดแย้ง เป็นต้น ดังจะเห็นว่า ผู้ที่ใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้ง จะไม่ต้องการใช้ความรุนแรงและไม่ต้องการทำให้



การต่อสู้นั้นมีคนบาดเจ็บหรือเสียชีวิต ซึ่งแน่นอนว่า ผู้ใช้สันติวิธีจะต้องเป็นผู้ต้องใช้ความกล้าหาญในการชนะใจตนเอง ใช้ความอดทน สามารถควบคุมตนเองได้ และมีความเข้าใจ ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

### รูปแบบการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี

รูปแบบการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีพื้นฐานที่ใช้กันอยู่นั้น มีหลายรูปแบบ ส่วนการเลือกว่าจะนำรูปแบบใดไปใช้ ขึ้นอยู่กับสภาพความขัดแย้ง ความต้องการของกลุ่มที่ขึ้นอยู่กับการที่มี และสภาพแวดล้อม (บุษบง ชัยเจริญวัฒน์, 2561) ดังต่อไปนี้

**1. การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง (Mediation)** หมายถึง กระบวนการที่คู่กรณีซึ่งอาจจะเป็นรัฐ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใช้ในการแก้ปัญหา โดยสมัครใจมาพูดคุย อภิปรายถึงความแตกต่างกันในเรื่องต่างๆ และเป็นกระบวนการที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างตกลงพร้อมใจกัน ให้มีคนกลางเป็นผู้ไกล่เกลี่ย โดยหลักการสำคัญของการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางมี 4 ประการ ดังนี้

- แยกคนออกจากปัญหา
- พิจารณาถึงจุดสนใจและผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม โดยไม่มุ่งเน้นที่จุดยืน
- สร้างทางเลือกที่หลากหลายให้กับคู่กรณี
- ใช้กฎ กติกาในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เพื่อความยุติธรรม

และเนื่องจากรูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยคนกลางนั้น จะเป็นรูปแบบที่คนกลางเป็นตัวประกอบหลักที่สำคัญ เนื่องจากคนกลางจะต้องแทรกตัวอยู่ในทุกมิติของกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย นับตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ ไปจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการ กล่าวคือ ตั้งแต่กระบวนการเริ่มพูดคุย กระบวนการไกล่เกลี่ย กระบวนการหาทางออกหรือสรุปทางเลือกของการยุติความขัดแย้ง ฯลฯ เรียกว่าบทบาทและภาระหน้าที่ของคนกลางเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ฉะนั้น การเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นคนกลางก็มีความสำคัญเฉกเช่นเดียวกัน โดยวันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ (2550) กล่าวถึงคุณสมบัติที่ดีของคนกลางไว้ ดังนี้

- มีความเป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับทางสังคม เคารพต่อความคิดเห็นของบุคคล
- มีประสบการณ์หรือความชำนาญในการจัดการความขัดแย้งมาก่อน
- มองโลกในแง่ดี มีความรู้ลึกซึ้ง
- มีความยืดหยุ่น ความอดทน
- มีความใจกว้าง มีความน่าเชื่อถือ
- ไม่อารมณ์ร้อน มีไหวพริบดี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

**2. การเจรจา (Negotiation)** หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่ต้องการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี เพื่อให้เกิดการประนีประนอม พยายามหาข้อตกลงที่ยอมรับได้ของกลุ่มสนทนาทั้ง 2 ฝ่าย โดยมีการเสนอข้อแลกเปลี่ยน ซึ่งนำผลประโยชน์มาให้ทั้ง 2 ฝ่าย (Win-Win) โดยการเจรจาต่อรองไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัว เนื่องจากการพูดคุยกับ “คน” คนแต่ละคนก็ย่อมมีความแตกต่าง หลากหลายจึงไม่จำเป็นต้องมีสูตรเฉพาะในการเจรจาต่อรอง นอกจากนั้น กระบวนการเจรจาไม่จำเป็นต้องอาศัยคนกลางหรือบุคคลที่สาม และอาจเป็นการเจรจาต่อรองเฉพาะคู่ขัดแย้งหลัก หรือเป็นการส่ง ตัวแทนมาพูดคุยก็ได้ หลักการสำคัญในการเจรจาต่อรองที่ควรยึดถือปฏิบัติ (สมัชชา นิลปัทม์ และรุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช, 2557)

**3. การใช้อุญาโตตุลาการ (Arbitration)** เป็นการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยวิธีการตัดสินโทษ ผู้ทำหน้าที่ในการตัดสิน เรียกว่า “อนุญาโตตุลาการ” อย่างไรก็ตาม แม้กระบวนการอนุญาโตตุลาการจะมีผู้ตัดสินโทษ แต่กระบวนการนี้ก็ต่างไปจากกระบวนการตัดสินโทษของศาล คืออนุญาโตตุลาการสามารถหาข้อมูลอื่นมาพิจารณาเสริมได้ โดยไม่ต้องใช้เฉพาะประเด็นที่ฟ้องร้องกันอยู่และผลของการตัดสินของอนุญาโตตุลาการนั้น คู่กรณีจะนำไปปฏิบัติหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับว่า ในช่วงที่ตกลงกันได้มีการเขียนสัญญาไว้หรือไม่ รวมทั้งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคู่กรณี (ชัยวัฒน์ สถาอานนท์, 2539)

**4. การเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม (Cross Cultural Mediation)** การเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม เป็นการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อให้คู่กรณีที่ต่างวัฒนธรรมกันได้รับผลประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยมีบุคคลที่สามทำหน้าที่เป็นคนกลาง Mediator ในการเจรจาไกล่เกลี่ย ซึ่งบุคคลที่สามนี้จำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของคู่กรณี และต้องเป็นคนที่เปิดกว้างรับความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ เพศ ชนชั้น และศาสนาได้ นอกจากนั้นการใช้ภาษาในการเจรจาไกล่เกลี่ยก็เป็นเรื่องที่สำคัญ โดยคนกลางต้องเลือกใช้ภาษาที่สามารถทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจได้ อาจจะเป็นภาษาของคนกลางที่ทำหน้าที่เป็นเจรจาผู้ไกล่เกลี่ย แต่ต้องคำนึงถึงภาษาที่ใช้การสื่อสารนั้น ได้รับการยินยอมจากคู่กรณีทั้งสองฝ่าย เป็นต้น (Mayer, 2553 ; อ้างถึงใน บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ, 2561)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม จะมีความแตกต่างกับรูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอื่นๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เนื่องจากการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยทั่วไป “คนกลาง” เพียงเข้ามาทำหน้าที่ช่วยคู่กรณีในด้านต่างๆ เช่น อำนวยความสะดวกด้านสถานที่ การนัดหมายวันเวลา และการร่วมหาข้อตกลงยุติความขัดแย้งให้กับคู่กรณี ในขณะที่ทำการเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม “คนกลาง” จะต้องมีทักษะในการเจรจาไกล่เกลี่ยทั่วไป ทักษะด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมของคู่กรณีเพิ่มเติม สืบเนื่องจาก คู่กรณีที่ต่างวัฒนธรรมกันอาจไม่เข้าใจในวิธีของอีกฝ่ายหนึ่งได้ และไม่สามารถสื่อสารภาษาที่สามารถเข้าใจกัน

ได้ทั้งหมด จึงจะต้องมีคนกลางคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้การเจรจาไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยดี

ขั้นตอนในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรม มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประชุมก่อนการไกล่เกลี่ย (Pre-mediation Meetings) การแยกไกล่เกลี่ยในระหว่างเจรจา (CAUCUS during the Mediation) และการถามคำถาม (Question) ซึ่งแต่ละขั้นตอนในการเจรจาไกล่เกลี่ยทั้งสามมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

**การประชุมก่อนการเจรจาไกล่เกลี่ย (Pre-mediation Meetings)** ระหว่างผู้ไกล่เกลี่ยทุกฝ่าย (หรือคู่กรณีทุกฝ่าย) เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันในการเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรมโดยผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลางอาจมีเหตุผลหลายประการในการจัดการประชุมก่อนการเจรจาไกล่เกลี่ย เช่น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดียิ่งขึ้น ในการทำงานระหว่างคนกลางและคู่กรณี หรือเพื่อแจ้งลักษณะการทำงานของคนกลางให้อีกฝ่ายทราบ ได้แสดงถึงความต้องการอย่างคร่าวๆ ของตนเอง เมื่อถึงวันที่มีการเจรจาไกล่เกลี่ยจริง การเจรจาไกล่เกลี่ยก็จะคืบหน้าไปได้เร็วขึ้น

**การแยกไกล่เกลี่ยในระหว่างเจรจา (CAUCUS during the Mediation)** คนกลางสามารถใช้อำนาจนำคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาทำการเจรจาไกล่เกลี่ยได้ หลังจากที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีโอกาสได้เข้าร่วมประชุมก่อนการไกล่เกลี่ยแล้ว ซึ่งขั้นตอนการแยกเจรจาไกล่เกลี่ยจะทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยเกิดข้อได้เปรียบ เพราะผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลางจะมีโอกาสพบกับคู่กรณีแต่ละฝ่ายเป็นการส่วนตัว เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการของคู่กรณีอย่างลึกซึ้ง ได้มีโอกาสทำความเข้าใจลักษณะทางวัฒนธรรมของคู่กรณีอย่างถี่ถ้วน มีเวลาในการตีความสิ่งที่คู่กรณีต้องการมากขึ้น และได้ใช้โอกาสที่พบปะคู่กรณีเป็นการส่วนตัวนี้มารื้อฟื้นความสัมพันธ์โดยการพยายามปรับทัศนคติให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายสามารถหันหน้าทำความเข้าใจ และทำงานร่วมกันต่อไปได้ อันจะมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

**การถามคำถาม (Question)** เป็นขั้นตอนสุดท้าย เมื่อคู่กรณีฝ่ายหนึ่งไม่ทราบหรือไม่เข้าใจความสำคัญ หรือมองข้ามจุดสนใจ และความต้องการของฝ่ายตรงข้าม และไม่เข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการสื่อสาร คนกลางอาจสร้างความเข้าใจโดยการตั้งคำถาม หรือการสอนผ่านการถามคำถาม และให้คู่กรณีตอบได้ ซึ่งวิธีการถามคำถาม-ตอบคำถามนี้สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาการคิดไปเองของคู่กรณีได้ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรมนั้น มักจะไม่มีรูปแบบและขั้นตอนที่ตายตัว แต่ละขั้นตอนและรูปแบบจะถูกกำหนดโดยลักษณะวัฒนธรรม พื้นทีของคู่กรณีหรือการตัดสินใจของคนกลาง และถูกกำหนดโดยรูปแบบความขัดแย้งที่เกิดเสียมากกว่า โดยส่วนใหญ่การเจรจาไกล่เกลี่ยข้ามวัฒนธรรมจะใช้ในกรณีความขัดแย้งระหว่างประเทศ เช่น ความขัดแย้งระหว่างไทยกับ

กัมพูชา และอาจใช้ในกรณีความขัดแย้งระหว่างคนต่างเชื้อชาติภายในประเทศเดียวกันก็ได้ เช่น ความขัดแย้งระหว่างแรงงาน เมียนมาร์กับคนไทย เป็นต้น

**5. กระบวนการนิติบัญญัติ (Legislation)** สืบเนื่องจาก ความขัดแย้งในบางกรณีเกิดขึ้น เพราะคนไร้ความเดือดร้อนจากข้อกำหนดที่ล้าสมัย หรือกฎหมายที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่ม เช่น กฎหมายป่าสงวน ที่ถูกกำหนดขึ้นและบังคับใช้ภายหลังจากผู้คนได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่ามาหลายปี กฎหมายนี้ก็ออกมาภายหลังในการห้ามไม่ให้ผู้คนเข้ามาใช้พื้นที่ ฉะนั้นทางแก้ไขเพื่อระงับความขัดแย้ง อาจจะต้องแก้ไขที่ตัวกฎหมาย โดยการใช้กระบวนการนิติบัญญัติ เช่น การร่างกฎหมายป่าชุมชน หรือสิทธิชุมชนขึ้นมาเพื่อรับรองการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

**6. การสานเสวนา (Dialogue)** สานเสวนา หมายถึง กระบวนการกลุ่มในการจัดการกับความขัดแย้งที่อาศัยบุคคลที่สามช่วยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการพูดคุยสนทนากันระหว่างกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ความขัดแย้ง ที่มีความซับซ้อนและความตึงเครียด โดยเฉพาะความตึงเครียดระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความขัดแย้ง โดยการสานเสวนาจะเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการลดอคติและสร้างความเข้าใจ อันดีระหว่างผู้เข้าร่วมกระบวนการ (ธรรมศาสตร์ โสคติพันธ์, 2553)

ขั้นตอนการสานเสวนามีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- เตรียมความคิด ทำที่ต่อการสานเสวนา
- ผู้เข้าร่วมรับทราบและยอมรับกับการสานเสวนา
- เตรียมประเด็นที่จะนำเสนอระหว่างการสานเสวนา
- เข้าสู่การสานเสวนา โดยมีเป้าหมายเพื่อความเข้าใจ มิใช่มุ่งเปลี่ยนแปลงผู้ใด หากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ขอให้เป็นไปโดยธรรมชาติ
- ใช้กติกาการสานเสวนา ท่วงทีกันอย่างสุภาพ หากมีผู้ใดแสดงตัวปฏิบัตินอกกติกา
- สรุปการสานเสวนาว่าเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นมากขึ้นเท่าใด และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ความร่วมมือกันมากขึ้นในทางปฏิบัติได้หรือไม่
- ติดตามผล เช่น มีการพบปะ มีกิจกรรมร่วมกัน มีการสานเสวนาต่อในครั้งต่อไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม การสานเสวนา นอกจากจะเป็นกระบวนการ การทำความเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีของกลุ่มขัดแย้งทุกฝ่ายแล้ว การสานเสวนายังเป็นวิธีการจัดการความขัดแย้งหนึ่งที่สามารถช่วยเยียวยาบาดแผลในจิตใจของผู้เข้าร่วมการสานเสวนาด้วย เพราะเมื่อผู้เข้าร่วมการสานเสวนาได้มีโอกาสพูด หรือบอกเล่าความรู้สึกที่มีในใจ

ก็เปรียบเสมือนได้แบ่งเบาความคิดความรู้สึกที่ทุกข์ของตัวเองลงมาให้ผู้อื่นรับทราบร่วมกัน โดยมีเพื่อนๆ ผู้เข้าร่วมสานเสวนาท่านอื่นๆ คอยรับฟัง เสนอความคิดเห็นและเยียวยาจิตใจกันและกัน เป็นต้น

### การสานเสวนาในพื้นที่ความขัดแย้ง

นอร์เบิร์ต โรเปอส์ (Norbert Ropers, 2007) ได้แยกแยะลักษณะการสานเสวนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ความขัดแย้งว่ามี 4 ประเภท ดังนี้

1. การสานเสวนา เพื่อส่งเสริมสร้างสันติภาพในกลุ่มคนระดับรากหญ้า และใช้ความพยายามในการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างบุคคล โดยการสานเสวนานี้เกี่ยวข้องกับระดับท้องถิ่น หรือระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการระดมคนที่มีสถานะคล้ายคลึงกัน มีความสนใจใกล้เคียงกัน มารวมตัวกัน ทั้งคนหนุ่มสาว กลุ่มทางการค้า กลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางศาสนา หรือคนที่มีความเหมือนหรือมีความเป็นไปได้ที่จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะอดีตอันเลวร้าย เช่น แม่หม้าย ลูกกำพร้า เพราะสงคราม เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง เป็นต้น

2. การสานเสวนาพร้อมกับการสร้างขีดความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสานเสวนาเกิดความเข้าใจ ควรใช้การสานเสวนาในลักษณะที่มีการฝึกอบรมผู้เข้าร่วมการสานเสวนาก่อน หรือมีการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมสานเสวนาทุกคนมีโอกาสพูด คิด แสดงความคิดเห็น และตั้งคำถาม เพื่อเพิ่มทักษะการมีส่วนร่วมในการปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น

3. การสานเสวนาที่รวมการสร้างองค์กร เครือข่าย และการนำไปใช้ได้จริงเข้าไว้ด้วยกัน เช่น เกิดการร่วมกลุ่มสตรีเพื่อพัฒนาอาชีพ ฯลฯ โดยการสานเสวนาแบบนี้ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นให้เกิดความพยายามในทางปฏิบัติ เช่น รูปแบบการสร้างรายได้ของกลุ่มประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบที่เกิดจากการว่างงานของคนวัยหนุ่มสาว เป็นต้น วิธีการนี้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่านี่เป็นวิธีการที่ดีในการเพิ่มประสิทธิภาพในการสานเสวนาเช่นเดียวกับการตระหนักถึงศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

4. การสานเสวนาก่อนการเจรจาตกลง การสานเสวนามนลักษณะนี้มีความยากมากที่สุด เพราะเป็นการสานเสวนาภายใต้ข้อผูกมัด คือ การสานเสวนาที่ออกแบบมาเพื่อให้มีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการก่อนการเจรจาตกลงที่เป็นทางการของคู่ขัดแย้ง โดยส่วนใหญ่เป็นการสานเสวนาในระดับผู้นำ เช่น ผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางศาสนา ผู้นำกลุ่มขบวนการการก่อความไม่สงบ ผู้นำทหาร ซึ่งการสานเสวนาอาจจะทำการเสวนากันอย่างลับๆ หรือโดยเปิดเผยแล้วแต่จะเลือกกระทำโดยเกณฑ์ในการเลือกว่า บุคคลใดบ้างที่ควรเข้าร่วมการสานเสวนานั้น อาจกระทำได้โดยการให้บุคคลที่สามเสนอสมาชิกที่มีอิทธิพลของฝ่ายความขัดแย้งมาเข้าร่วมการสานเสวนา ด้วยหวังว่าภายหลัง

จากที่การसानเสวนาเสร็จสิ้นลงแล้ว จะเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นการเริ่มต้นใหม่ของการเจรจาตกลงอย่างเป็นทางการที่ดี เป็นต้น

**7. การไต่สวน (Inquiry)** แนวทางนี้เป็นวิธีที่มุ่งเน้นการจัดการข้อพิพาททั้งในระหว่างประเทศ เกิดขึ้นจากผลการประชุมสันติภาพครั้งแรกที่กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1899 ในมาตรา 9 และ 14 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการไต่สวนว่า หากประเทศคู่กรณีทั้งสองประเทศไม่สามารถตกลงกันได้โดยทางการทูตอันเนื่องมาจากมีความขัดแย้ง ให้จัดตั้งคณะกรรมการไต่สวนขึ้นอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา โดยหาข้อเท็จจริงอันแน่ชัด ด้วยการสืบสวนที่ปราศจากความลำเอียงและด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งคณะกรรมการไต่สวนนั้นประกอบด้วยบุคคลซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายและสาขาต่างๆและการสอบสวนของคณะกรรมการนี้ จะทำได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากคู่พิพาทอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งในดินแดนที่จะมีการสอบสวน (ชวติ สุทธิพันธุ์, 2554)

**8. ไม่ให้ความร่วมมือ (Non-Cooperation)** การไม่ให้ความร่วมมือ เป็นเจตนาที่จะหยุดยั้งหรือเพิกถอนความร่วมมือในรูปแบบที่เคยให้แก่บุคคล กิจกรรม สถาบันหรือระบอบการปกครอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วอำนาจในการปกครองล้วนมีที่มาจากการยอมรับและสนับสนุนของประชาชน และเมื่อใดที่ประชาชนพร้อมใจเพิกถอนความยินยอมนั้น บุคคล กิจกรรม สถาบัน กระทั่งระบอบปกครองก็ไม่อาจดำเนินต่อไปได้ วิธีการไม่ให้ความร่วมมือสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) การไม่ให้ความร่วมมือทางสังคม 2) การไม่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อาทิ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ และ 3) การไม่ให้ความร่วมมือทางการเมือง (ชญานิษฐ์ พลุยรัตน์, 2553)

**9. อารยะขัดขืน (Civil Disobedience)** แนวคิดของวิธีนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิด “อหิงสา” ของท่านมหาตมา คานธี (ชัชวัฒน์ สถาอานันท์, 2549) ถือเป็นนักวิชาการคนแรกคนไทยที่นำคำว่า (Civil Disobedience) มาประยุกต์ใช้คำว่า “อารยะขัดขืน” โดยอธิบายว่า “อารยะขัดขืน” เป็นเรื่องของการขัดขืนอำนาจรัฐ ที่เป็นทั้งตัวเป้าหมายและตัววิธีการทำให้สังคมนการเมืองโดยรวมมีอารยะมากขึ้น ทั้งนี้ การจำกัดอำนาจรัฐโดยพลเมืองด้วยวิธีการอย่างอารยะ คือ เป็นไปโดยเปิดเผย ไม่ใช้ความรุนแรง และยอมรับผลตามกฎหมายที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้ใช้สันติวิธีแนวนั้นเพื่อให้สังคมนการเมืองเป็นธรรม มรการเคารพสิทธิเสรีภาพของคนมากขึ้น และเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

### 2.3 แนวคิดการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกหนึ่งหัวข้อในทางเลือกทางออกของความขัดแย้งของกลุ่มชนในพื้นที่ของรัฐบาล เป็นการมอบอำนาจทางการบริหารพื้นที่ให้กับคนในพื้นที่ดูแล (วิภา สุขพรสวรรค์, 2550) ซึ่งอาจเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริงจากคนในพื้นที่ ตามกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ มาตรา 249 ภายใต้บังคับมาตรา 1 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเอง ในด้านรายได้ จำนวน และความหนาแน่นของประชากรและพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน

ชวงศ์ ฉายะบุตร (2538) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจปกครอง ดังนี้

1. แนวทฤษฎีดั้งเดิมได้ให้ความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การกระจายอำนาจตามอาณาเขต (Decentralization by territory) หมายถึงวิธีการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะภายในเขตของแต่ละท้องถิ่นและท้องถิ่นมีอิสระบางประการในการปกครองตนเองเช่นองค์การบริหารส่วนจังหวัดองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาล

1.2 การกระจายอำนาจตามกิจการ (Decentralization by function) หมายถึงการมอบอำนาจให้องค์การสาธารณะจัดทำกิจการประเภทใดประเภทหนึ่งเพื่อให้มีความอิสระในการดำเนินการให้สมแก่เทคนิคของงานนั้น เช่น การไฟฟ้า การประปา และโทรศัพท์

2. แนวทฤษฎีสสมัยใหม่เห็นว่าการที่จะพิจารณาว่าเป็นการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจควรพิจารณาว่าอำนาจที่จะพิจารณาว่าเป็นการรวมอำนาจหรือกระจายอำนาจควรพิจารณาว่าอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดอยู่แก่องค์กรปกครองเดียวหรือหลายองค์กร เรียกว่า องค์กรเหล่านั้นว่าองค์กรกระจายอำนาจแนวทฤษฎีนี้เห็นด้วยที่จะแยกความหมายการกระจายอำนาจออกเป็นกระจายอำนาจตามอาณาเขตและกระจายอำนาจตามกิจการ เพราะการพิจารณาว่ากระจายอำนาจหรือไม่ควรพิจารณาว่าองค์กรนั้นมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่ (ชวงศ์ ฉายะบุตร, 2538)

ลิขิต วีรเวทิน (2540) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจการปกครองมีส่วนสำคัญใน การเมืองเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจโดยกล่าวไว้ 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องด้วยประชาธิปไตย ต้องประกอบด้วย โครงสร้างส่วนบน คือ ระดับชาติและโครงสร้างส่วนฐาน คือ ระดับท้องถิ่นการปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือ รากแก้วเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญทางเศรษฐกิจสังคมในด้านการพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยโครงสร้าง

การปกครองตนเองในลักษณะที่มีความเป็นอิสระพอสมควรซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็จะต้องมีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง (ลิขิต ชีรเวคิน, 2540)

โกวิท พวงงาม ได้สรุปแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจไว้ ดังนี้ การกระจายอำนาจ (Decentralization) คือ การโอนกิจการบริการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง ดังนั้นการกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นหรือการกระจายอำนาจตามอาณาเขต หมายถึง การมอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการสาธารณะบางเรื่องภายในเขตของแต่ละท้องถิ่น และท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเองพอสมควร

2. การกระจายอำนาจตามบริการ หรือกระจายอำนาจทางเทคนิค หมายถึง การโอนกิจการบริการสาธารณะบางกิจการจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลาง ไปให้หน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำแยกต่างหากและอย่างเป็นอิสระ โดยปกติแล้วจะเป็นกิจการซึ่งการจัดทำต้องอาศัยความรู้ความสามารถความชำนาญทางเทคโนโลยีแขนงใดแขนงหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น การสื่อสาร วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การผลิตกระแสไฟฟ้า เป็นต้น (โกวิท พวงงาม, 2543)

ในปี ค.ศ. Edward (1995) (อ้างอิงใน ปริดา เจษฎารางกูร, 2550) กล่าวไว้ในบทความชื่อ Decentralization: Meanings Forms, Objectives and Methods ว่าการกระจายอำนาจหมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือข้อเท็จจริงที่เกิดจากการดำเนินการในลักษณะที่ตรงกันกับการรวมอำนาจ หรือการลดพฤติกรรมการรวมศูนย์อำนาจ และการลดขนาดของรัฐ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1988 Martin กล่าวไว้ใน The Encyclopedia Americana ไว้ว่า การกระจายอำนาจหมายถึงการกระจายอำนาจการปฏิบัติงานไปสู่ส่วนภูมิภาคและส่วนปฏิบัติการเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในขณะที่ Harold (1990) (อ้างอิงใน ปริดา เจษฎารางกูร, 2550) ได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ Decentralization: What it is and why we should care เกี่ยวกับความหมายของการกระจายอำนาจไว้อย่างสั้นๆ ว่าการกระจายอำนาจออกไปจากส่วนกลางและกล่าวว่าการกระจายอำนาจจะประกอบด้วย

1. การกระจายอำนาจทางการเมือง
2. การกระจายอำนาจทางการบริหาร
3. การกระจายอำนาจทางเศรษฐกิจ

จากนิยามความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวมา โดยสรุปการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจนั้นจะหมายถึงการที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น เพื่อปกครองตนเองและบริหารงานท้องถิ่นพัฒนาท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น



มากขึ้น โดยผู้นำท้องถิ่นจะเป็นบุคคลที่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นคนเลือกขึ้นมาทั้งหมด โดยวิธีการเลือกตั้งทั้งนี้ในการมีอิสระในการบริหารงานต่างๆ ในท้องถิ่นนั้นก็จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลตามความเหมาะสมด้วยปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การกระจายอำนาจ โดยให้มีอำนาจการปกครองเฉพาะตัว ข้อเสนอในการกระจายอำนาจของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเคยถูกเรียกร้องมาแล้วเมื่อกว่า 60 ปีที่แล้ว คือกรณีข้อเรียกร้อง 7 ประการของฮัจญีสุหลง อับดุลกอเคร์ (โต๊ะมีนา) ผู้นำศาสนาคนสำคัญของปัตตานี ทว่าข้อเสนอเหล่านั้นไม่สอดคล้องกับยุคสมัยและบริบททางการเมืองที่มีการกระจายอำนาจให้พื้นที่ที่สามารถปกครองตนเอง แต่หากอภิปรายแล้วข้อเรียกร้องของฮัจญี สุหลง โต๊ะมีนา ยังมีอยู่เพียงแต่อาจเสนอในรูปแบบอื่น ดังนี้

1. ให้มีการแต่งตั้งบุคคลผู้หนึ่ง ซึ่งมีอำนาจเต็มในการปกครองสี่จังหวัดของปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล โดยเฉพาะให้มีอำนาจในการปลดยับยั้งหรือแทนที่ข้าราชการรัฐบาลทั้งหมดได้บุคคลผู้นี้เกิดในท้องถิ่นในจังหวัดหนึ่งของสี่จังหวัด และได้รับการเลือกตั้ง โดยประชาชนเอง (ระบบการปกครองพิเศษ)

2. ให้ร้อยละ 80 ของข้าราชการในสี่จังหวัดเป็นคนมุสลิมที่เกิดภายในสี่จังหวัดดังกล่าว (ระบบราชการที่เป็นตัวแทน)

3. ใช้ภาษามลายูและภาษาไทยเป็นภาษาราชการ (นโยบายสองภาษา)

4. ให้ภาษามลายูเป็นภาษาสำหรับใช้ในการเรียนและสอนในโรงเรียนประถมศึกษา (นโยบายสองภาษา)

5. ให้ใช้กฎหมายมุสลิมในศาลมุสลิมที่แยกต่างหากจากศาลแพ่ง ซึ่งกอนี้ตั้งร่วมในฐานะผู้ประเมินด้วย (ระบบยุติธรรมตามประเพณีวัฒนธรรมและศาสนาอิสลาม)

6. รายได้และภาษีทั้งหมดที่ได้จากสี่จังหวัดให้นำไปใช้ในสี่จังหวัดทั้งหมด (นโยบายอิสระทางการคลัง)

7. ให้จัดตั้งคณะกรรมการอิสลามที่มีอำนาจเต็มในการกำหนดกิจการมุสลิมทั้งปวงภายใต้อำนาจสูงสุดของผู้ปกครองรัฐตามระบุในข้อ 1 (สภาอูลามาอู) (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และสุกรีหลังปูเต๊ะ, 2551) เมื่อความรุนแรงปะทุขึ้นรอบใหม่ ในปี 2547 รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ได้เสนอ “นครปัตตานี” ข้อเสนออันเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ดอกไม้หลากสี เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงภาคใต้ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการถกเถียงเรื่องนี้ในเวลาต่อมา ประเวศ วะสี เสนอให้เทศบาลหรือมณฑลมีระบบบริหารจัดการท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่และไม่ควรไปรื้อโครงสร้างของอปท. เดิม แต่ให้ตัวแทนของ อปท. ทั้งหมดในเทศบาลหรือมณฑลรวมตัวกันเป็นสภาท้องถิ่น

ขนาดใหญ่ และให้สภาท้องถิ่นนี้สรรหาสมุหเทศาภิบาล หรือผู้ว่าการมณฑล หรือในชื่ออื่นใดของ  
 ราชการบริหารองค์กรท้องถิ่นขนาดใหญ่

การมีประชาธิปไตยท้องถิ่นขนาดใหญ่นี้จะช่วยให้บ้านเมืองมีพลังในการแก้ไขปัญหา  
 ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ลดภาระของรัฐซึ่งขณะนี้ทำไม่ไหว ลดความขัดแย้งระหว่าง  
 ราชการที่รวมศูนย์กับท้องถิ่น ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้น่าจะยุติลง ใครอยากแยก  
 ประเทศในเมื่อได้ทั้งการพัฒนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการป้องกัน  
 ศัตรูจากการอยู่ร่วมกันในพระราชอาณาจักรเดียวกันขนาดใหญ่ (ประเวศ วะสี, 2550) เมื่อกลางปี  
 2554 คณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) จัดตั้งขึ้นสมัยรัฐบาลประชาธิปัตย์ มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็น  
 ประธานได้นำเสนอแนวคิดปฏิรูปอำนาจรัฐ โดยมุ่งเน้นไปที่การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วน  
 ท้องถิ่นและเพิ่มบทบาทของภาคประชาสังคมมากขึ้น ในขณะเดียวกันได้ลดอำนาจรัฐส่วนกลาง  
 และยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับ “จังหวัดจัดการตนเอง”

## 2.4 แนวคิดรูปแบบการปกครอง

ทั้งนี้ ได้มีเวทีนโยบายสาธารณะ “ชายแดนใต้จัดการตนเอง” เป็น โครงการที่ประสาน  
 ความร่วมมือของหลายองค์กรประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยมีสภาประชาสังคมชายแดนใต้  
 เป็นเจ้าภาพหลักและได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกรัฐประริเริ่มขับเคลื่อน มาตั้งแต่กลางปี 2555  
 เป็นต้นมาด้วยฐานคิด ที่เชื่อว่าความขัดแย้งเชิงโครงสร้างระหว่างอำนาจรัฐเบบรวมศูนย์ของส่วนกลาง  
 กับการไร้อำนาจบริหารจัดการตนเองอย่างแท้จริงของท้องถิ่นเป็นสาเหตุประการสำคัญของความขัดแย้ง  
 ที่ปะทุขึ้นเป็นอาการของความรุนแรงที่ต่อเนื่องยืดเยื้อเรื้อรังมา ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน  
 วิธีที่เราจะจัดการกับความขัดแย้งดังกล่าวต้องแสวงหาทางออกทางการเมืองด้วยเช่นกันและด้วยเหตุ  
 นี้เสี่ยงสะท้อนความกังวลและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ขัดแย้งตลอดจนเหตุผลที่ประชาชน  
 ใช้พิจารณาทางเลือกต่างๆ จึงสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นหลักประกันและฐานรองรับความชอบธรรม  
 ต่อทางออกทางการเมืองนั้นๆ ให้มีความยั่งยืนและได้รับความยินยอมพร้อมใจมากที่สุดเท่าที่จะเป็น  
 ไปได้ (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

ในการดำเนินการจัดเวทีนโยบายสาธารณะจึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานการจัดทำเอกสาร  
 สรุปประเด็นเชิงนโยบายจึงได้รับการจัดทำขึ้น โดยนักวิชาการและนักปฏิบัติการในภาคประชาสังคม  
 ชายแดนใต้เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการอภิปรายโดยที่จัดแบ่งเป็น “ทางเลือก” ต่างๆ ผ่านการจัดกลุ่ม  
 “ตัวแบบ” ต่างๆ ที่เคยมีการนำเสนอแล้ว ซึ่งพิจารณาโดยเน้นหนักไปที่รูปแบบของหน่วยการ  
 ปกครอง (หน่วยงานส่วนภูมิภาค, ทบวงและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ) ที่มาของ

ฝ่ายบริหารและสภา (การแต่งตั้งและการเลือกตั้ง) และระบบระดับชั้นของการปกครองท้องถิ่น (การเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับเขตใหญ่หนึ่งครั้งหรือ “ท้องถิ่นหนึ่งชั้น” และการเลือกตั้งท้องถิ่นในระดับท้องถิ่นสองครั้งในสองระดับหรือ “ท้องถิ่นสองชั้น”) ตลอดจนขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ระดับจังหวัดในแบบเดิมหรือมหานครที่รวมจังหวัด) (สำนักงานปฏิรูป, 2554) โดยสามารถประมวลออกมาเป็น 6 ทางเลือกตั้งต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 ศอ.บต.

รูปแบบที่ 2 ทบวง

รูปแบบที่ 3 สามนครหนึ่งชั้น

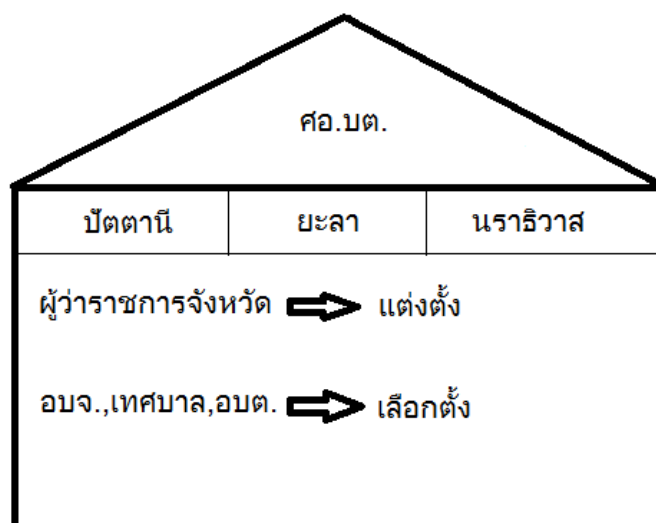
รูปแบบที่ 4 สามนครสองชั้น

รูปแบบที่ 5 มหานครหนึ่งชั้น

รูปแบบที่ 6 มหานครสองชั้น

(รวมถอน ปันจอร์, 2556)

ทางเลือกที่ 1 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้



ภาพประกอบที่ 1 รูปแบบการปกครองแบบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบทางเลือกที่ 1 นี้ (ภาพประกอบที่ 1) มีเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้มีอำนาจบริหารสูงสุดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ จัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เสนอต่อสภาความมั่นคง

แห่งชาติและคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

**ระดับชาติ** ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

**ระดับภูมิภาค** ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นการบริหารปกครองรูปแบบพิเศษระดับภูมิภาค ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลาและสตูล เลขธิการมาจากการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี มีสภาที่ปรึกษาการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สปต.) และคณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) เป็นองค์กรร่วมการปฏิบัติการ นโยบายของ ศอ.บต. จะถูกกำหนดโดย กพต. ซึ่งเป็นการปกครองจากส่วนกลาง

**ระดับจังหวัด** โครงสร้างบริหารราชการส่วนภูมิภาคและอำนาจหน้าที่ยังคงเดิม เพียงแต่เลขธิการมีอำนาจสั่งย้ายข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมออกนอกพื้นที่ได้ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ยังคงเดิม

**ระดับเมืองและตำบล** เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจหน้าที่คงเดิม ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

**ประชาชน** การเลือกตั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับเทศบาล และระดับตำบล ยังคงมีเหมือนเดิม

**โครงสร้างการบริหาร**

- เลขธิการมาจากการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี
- สภาที่ปรึกษาการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สปต.)
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.)
- องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอยู่เหมือนเดิม

**ข้อดี**

- มีความเป็นเอกภาพในการบริหารราชการและเป็นนิติบุคคล
- เลขธิการ มีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารงาน
- โครงสร้างระดับภูมิภาคยังคงเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

**ข้อเสีย**

- คนในพื้นที่ไม่มีโอกาสเลือกผู้บริหาร โดยเฉพาะในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด
- เลขธิการมีอำนาจมากเกินไป

**ชั้นบน** เป็นการปกครองพิเศษรูปแบบภูมิภาค มีอำนาจครอบคลุม 5 จังหวัด  
 เลขธิการมาจากการแต่งตั้งของนายกรัฐมนตรี

**ชั้นล่าง** โครงสร้างบริหารราชการส่วนภูมิภาคและอำนาจหน้าที่ยังคงเดิม เพียงแต่  
 เลขธิการมีอำนาจเทียบเท่าปลัดกระทรวง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกอย่างยังคงเดิม

### รูปแบบที่ 1 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

#### ตารางที่ 1 รูปแบบศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ประเด็น	รูปแบบ ศอ.บต.
พื้นที่รับผิดชอบ	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลาและสตูล
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	เลขธิการจากการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี
ผู้ว่าราชการจังหวัด	แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย
สภาท้องถิ่น	เลือกตั้งตามเขต
สภาประชาชน	สภาที่ปรึกษามาจากการเลือกตั้งตามกลุ่มอาชีพและศาสนา
สภาจริยธรรม	-
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	ควบคุมสั่งการ โดยนายกรัฐมนตรี
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	คงเดิม
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	คงเดิม

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยย่อว่า “กพต.” ซึ่งต้องมีผู้แทนภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จังหวัดละหนึ่งคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นกรรมการผู้แทนภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

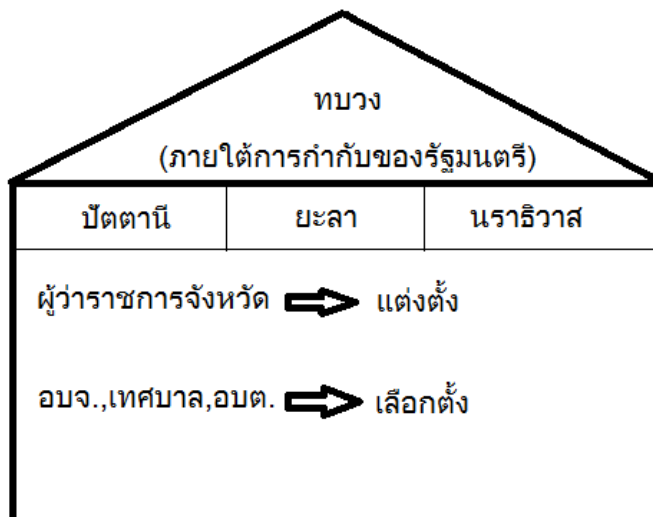
มีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยย่อว่า “ศอ.บต.” เป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่ได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ในบังคับบัญชาโดยตรงของนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏแก่เลขธิการ หรือโดยการเสนอของสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนผู้ใดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาจเป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือความไม่สงบในพื้นที่เกิดขึ้น หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของ

ประชาชน ให้เลขธิการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นออกจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และให้แจ้งหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมเหตุผล

เลขธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีฐานะเทียบเท่าปลัดกระทรวงรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของ ศอ.บต. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานใน ศอ.บต. ขึ้นที่ตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยจะให้มีรองเลขธิการตามจำนวนที่นายกรัฐมนตรี กำหนดเป็นผู้ช่วยสั่งการและปฏิบัติงานตามที่เลขธิการมอบหมายก็ได้ ให้เลขธิการและรองเลขธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเลขธิการและรองเลขธิการ และให้เลขธิการและรองเลขธิการพ้นจากตำแหน่ง เลขธิการมีอำนาจอนุมัติให้เลื่อนเงินเดือนประจำปีเป็นกรณีพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกเหนือจากการอนุมัติของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (พระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2554)

### ทางเลือกที่ 2 ทบวง



ภาพประกอบที่ 2 รูปแบบการปกครองแบบทบวง

ทางเลือกที่ 2 เป็นรูปแบบการปกครองแบบทบวง (ภาพประกอบที่ 2) มีรัฐมนตรีดูแลเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

**ระดับชาติ** ในคณะรัฐมนตรีมีรัฐมนตรีและทบวงพิเศษทำหน้าที่ดูแลพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง ทำให้พื้นที่ที่มีการสื่อสารและรับความรับผิดชอบดูแลร่วมกับรัฐสภา และกับรัฐบาลส่วนกลางมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น

**ระดับภูมิภาค** ในเขตพื้นที่อำเภอนาทวี จะนะ เทพา สะบ้าย้อย อาจจะรวมเข้ากับจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งต่างหากหรือให้สถานะคงเดิมต่อไป กำหนดให้จังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลาเป็นภูมิภาคขนาดเล็ก มีรัฐมนตรีและปลัดทบวงที่แต่งตั้งโดยรัฐบาล มีรองปลัดทบวงซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการในแต่ละจังหวัดไปพร้อมกัน ระดับนี้มีสมาชิกประชาชนซึ่งมาจากการเลือกตั้งของตัวแทนกลุ่มอาชีพต่างๆ มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นต่อนโยบายและงบประมาณของทบวง

**ระดับจังหวัด** มีผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งดำรงตำแหน่งรองปลัดทบวง ขึ้นตรงต่อทบวง มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเหมือนเดิม

**ระดับเมืองและตำบล** ระดับนี้มีสภาท้องถิ่นที่มีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของแต่ละเขตท้องถิ่นและผู้นำศาสนาที่ได้รับการสรรหา สภานี้ทำหน้าที่คล้ายสภาชุรอ

#### ประชาชน

- ประชาชนมีความใกล้ชิดกับการบริหารปกครองมากขึ้นในทุกๆ ระดับ ทั้งคาดหวังได้ว่าการพัฒนาและการบริหารปกครองจะมีการบูรณาการและเป็นเอกภาพมากขึ้น

#### โครงสร้างการบริหาร

- รัฐมนตรีว่าการทบวงมีอำนาจสูงสุดรับผิดชอบร่วมกับนายกรัฐมนตรีในคณะรัฐมนตรี (กรม.)

- ปลัดทบวงเป็นข้าราชการประจำ โดยให้รองปลัดทบวง (ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งสามจังหวัด) กำกับดูแลการบริหารงานในแต่ละจังหวัดขึ้นตรงกับทบวงพิเศษ แยกออกจากกระทรวงมหาดไทย

- สมาชิกประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาจากการเลือกตั้งตัวแทนภายในกลุ่มอาชีพ มีอำนาจให้ความเห็นชอบต่อนโยบายและงบประมาณของทบวง

- อบจ. เทศบาล และ อบต. ยังมีอยู่คงเดิม อีกทั้งยังมีสมาชิกท้องถิ่นที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้งของแต่ละท้องถิ่นและผู้นำศาสนาที่สรรหาจากในท้องถิ่นทำหน้าที่ปรึกษาหารือแบบสภาชุรอ

#### ข้อดี

- เป็นการถ่วงดุลกลุ่มพลังทุกฝ่าย โดยประนีประนอมระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น และระหว่างกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น มีฝ่ายการเมืองเป็นผู้ทำหน้าที่บริหารพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง

- มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างเดิมมากนัก

### ข้อเสีย

- ไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากนักในแง่ของการกระจายอำนาจและยังยึดติดกับระบอบราชการ
- ไม่มีหลักประกันได้ว่า ปลัดทบวงจะแก้ไขปัญหาได้และเข้าใจความเป็นตัวตนของคนในพื้นที่ได้อย่างดี
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจเต็มที่เพราะต้องอยู่ภายใต้ร่มเงาของทบวงที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาล

รูปแบบตัวอย่าง งานวิจัย “โครงการการศึกษาการปกครองท้องถิ่นของจังหวัดที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์” กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดย ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และสุกรี หลังปูเต๊ะ

**ชั้นบน** มีรัฐมนตรีและทบวงพิเศษทำหน้าที่ดูแลพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยตรง มีปลัดทบวงทำหน้าที่รับนโยบายไปปฏิบัติ

**ชั้นกลาง** มีผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่เหมือนผู้ว่าปกติ ขึ้นตรงต่อทบวง

**ชั้นล่าง** ระดับท้องถิ่นมีการเลือกตั้งของแต่ละอำเภอ โดยเลือกตั้งผู้บริหาร 1 คน และผู้นำศาสนา 1 คน โดยผู้นำศาสนาทำหน้าที่คล้ายสภาชุรอ

### รูปแบบที่ 2 ทบวง

#### ตารางที่ 2 รูปแบบทบวง

ประเด็น	รูปแบบ ทบวง
พื้นที่รับผิดชอบ	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	รัฐมนตรีทบวงจากการแต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี
ผู้ว่าราชการจังหวัด	แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย
สภาท้องถิ่น	เลือกตั้งตามเขตโดยกำหนดสัดส่วนให้ผู้นำศาสนา
สภาประชาชน	สภาประชาชนมาจากการเลือกตามกลุ่มอาชีพและศาสนา
สภาจริยธรรม	สภาผู้นำศาสนาอยู่ในสภาท้องถิ่นคล้ายสภาชุรอ
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	ควบคุมสั่งการโดยนายกรัฐมนตรี
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	คงเดิม
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	คงเดิม

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)



การกระจายอำนาจ ตามตารางที่ 2 ต้องทำในลักษณะผสมผสานแบบตารางสลับไขว้ หรือ Matrix Forms of Decentralization ที่ดึงเอาองค์ประกอบในเนื้อหา รูปแบบการปกครองท้องถิ่น ในระดับย่อยหรือจุลภาคมาประสานกับการบริหารจัดการที่ดีหรือหลักกรรมรัฐในระดับมหภาค ในที่นี้การบริหารราชการในส่วนภูมิภาคก็ต้องมีการปรับและทำให้เกิดการจัดการที่ดีด้วย รูปแบบดังกล่าว จะดึงเอาองค์ประกอบในด้านเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และหลักคุณธรรมในทางศาสนา มา ร่วมกับการปกครองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในระดับย่อย คือ ระดับตำบล จนถึง จังหวัดและอนุภาค ในขณะที่มีองค์ประกอบในด้านการเงินการคลังและการบริหารงานที่ดีที่เกิดจากการประสานหน่วยย่อยเหล่านี้เข้าเป็นหน่วยใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รูปแบบการบริหารในระดับภูมิภาคเช่นนี้อาจจะดึงเอาคุณลักษณะที่ดีของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต. (Southern Border Provinces Administrative Center SBPAC) มาใช้ให้เป็นประโยชน์ องค์กรนี้จะประสานหน่วยย่อยของการปกครองท้องถิ่นให้เป็นองค์กรรวม โดยให้มีองค์กรแบบที่มาจากการเลือกตั้งในองค์กรระดับนี้ด้วย คือ สภาจังหวัดชายแดนภาคใต้ Chamber of Southern Border Provinces CSBP) ในส่วนนี้จะเป็นการกระจายอำนาจแบบใหม่ในลักษณะการมอบอำนาจ (Devolution) โดย ศอ.บต. จะเป็นหน่วยงานกึ่งอิสระในระดับภูมิภาคที่เขามาดูแลการปกครองท้องถิ่นแบบใหม่ซึ่งจะเป็น องค์กรการจัดการและการบริหารพัฒนาแบบพิเศษ (Special Development Administration Organization) ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อสร้าง บูรณาการแห่งชาติ ผลที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการกระจายและบูรณาการจะทำให้เกิดการ ปกครองท้องถิ่นซึ่งมีองค์ประกอบ (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรีและคณะ, 2551) ดังนี้

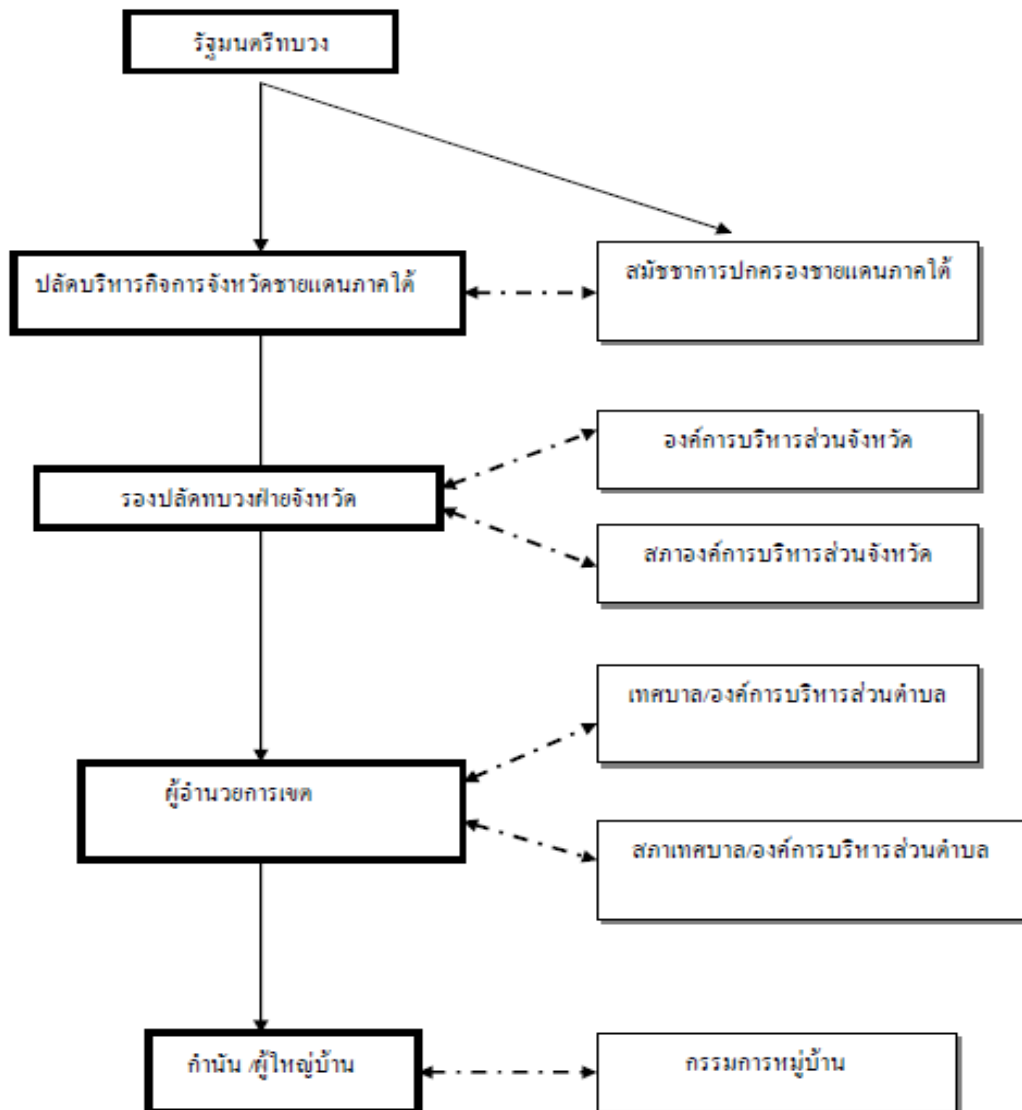
1. องค์กรประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์กร นี้มีลักษณะคล้ายกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หรือศูนย์อำนวยการ ยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศยส.) ซึ่งตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อ ความสมานฉันท์ (กอส.) หรืออาจจะใช้รูปแบบองค์กรอิสระอย่างเช่น “สถาบันสันติสุขยุติธรรม” โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนในภาพกว้างเพื่อให้เกิดกลไก ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่รวมเอาทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่งองค์กรแบบนี้เสนอนี้เป็น องค์กรบริหารส่วนภูมิภาคแบบใหม่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยการและการแก้ปัญหา นโยบายใน การบริหารในสามจังหวัดภาคใต้ องค์กรนี้จะเป็นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ฐานะทางกฎหมายขององค์กรนี้ จะเรียกว่า “ทบวงการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau--SBPAB) ขึ้นต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีทบวง มีฐานะเทียบเท่าทบวงพิเศษ มีการปกครองส่วนกลางและการบริหารงานส่วนท้องถิ่น แบบพิเศษในส่วนภูมิภาค การปกครองพิเศษ ที่เรียกว่า “ทบวงการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดน

ภาคใต้” มีรัฐมนตรีทบวงเป็นผู้ดูแลนโยบาย มีปลัดทบวง รองปลัดทบวงและผู้อำนวยการเขตทำหน้าที่ดูแลในแต่ละพื้นที่ในฐานะข้าราชการส่วนภูมิภาคแบบพิเศษควบคู่ไปกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในทุกระดับนอกจากนี้ในการบริหารงานของทบวงการบริหารแบบพิเศษของสามจังหวัดภาคใต้ยังคงควรมี“สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Chamber of Southern Border Provinces-CSBP) อันเป็นสภาประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นสภาที่ปรึกษาและกลั่นกรองนโยบายภาคประชาชนประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้รู้ทางการศึกษา และวัฒนธรรม รวมทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสานนโยบายและแผน อำนาจความยุติธรรม รวมทั้งดูแลตรวจสอบบุคลากรและงบประมาณที่นำลงไปสู่ระดับหน่วยจังหวัด อำเภอ โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ เช่น ตำบล เทศบาลและจังหวัด ดูแลแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานทั้งทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ไว้ทั้งหมด สมาชิกหรือองค์ประกอบองค์กรสภาประชาชนระดับภาค (Regional Chamber) นี้จะมาจากตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ มาจากองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาคมธุรกิจ在三จังหวัด สภาหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม องค์กรภาคประชาสังคม โรงเรียนสอนศาสนา องค์กรทางศาสนา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ในด้านต่างๆ เช่น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การบรรเทาสาธารณภัย และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สถาบันการศึกษาอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพต่างๆ เช่น ครู แพทย์ พยาบาล อนามัย ทนายความ นักธุรกิจผู้ประกอบการรายย่อยทั้งชุมชนมุสลิมและพุทธ เกษตรกรและการค้ารายย่อย เป็นต้น องค์กรสภาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพและกลุ่มทางสังคมเพื่อสภามีความยึดโยงกับสังคมและชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวแทนให้แก่กันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในลักษณะตัวแทนทางวิชาชีพ (Functional representation) อำนาจหน้าที่สำคัญของสภานี้ คือ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพิจารณากลั่นกรอง รวมทั้งรับรองจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน (Subsidy) ที่ให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นฝ่ายต่างๆ รวมทั้งงบประมาณโครงการการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากงบประมาณแผ่นดินของรัฐบาลที่ผ่านทางองค์กรบริหารแบบพิเศษ

2. องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษีและบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่นเต็มที่มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรมและประเพณีให้มากขึ้น เช่น การกำหนดเขตปลอดอบายมุข ดำรงศิลปกรรม ประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านในยามวิกาลเว้นแต่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ฯลฯ การกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่น

จะต้องได้รับการรับรองจากสภาผู้รู้ทางศาสนา และประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นแบบนี้ต้องพึ่งตนเองได้ มีการบูรณาการและมีการจัดการแบบจุดเดียวเสร็จแบบ One-Stop Services

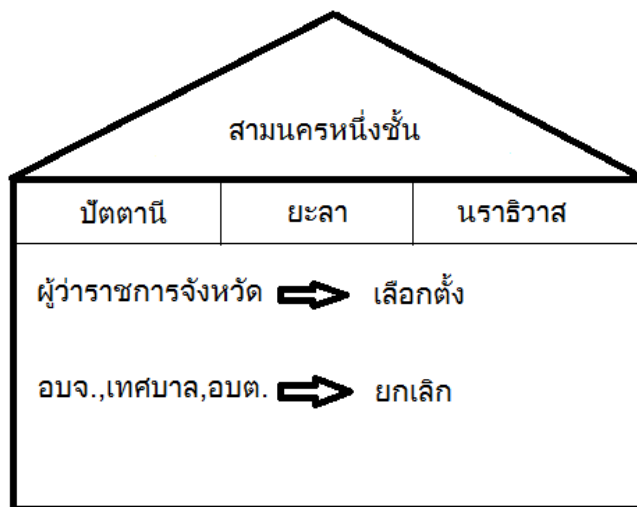
3. องค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล ได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนาองค์กรภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สถานีเป็นที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศีลธรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีจุดเชื่อมต่อในแกนบริหารแบบ Matrix สมาชิกที่มาจากการคัดสรรนี้ควรจะต้องเป็นกรรมการโดยตำแหน่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยจำนวน 1 ในสามของสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการยับยั้งในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำผิดในทางนโยบายและเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ องค์กรที่มีอยู่ที่น่าสนใจคือสภาวัฒนธรรมที่ในปัจจุบันมีอยู่แล้วโดยการจัดตั้งของกระทรวงวัฒนธรรมแต่องค์กรเดิมไม่มีบทบาทหน้าที่ในทางปฏิบัติมากนัก องค์กรแบบนี้มีลักษณะแบบสภาชูรอที่กล่าวถึงข้างต้นแต่มีลักษณะผสมผสานกับองค์กรด้านอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาอย่างเดียว



ภาพประกอบที่ 3 รูปแบบการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น  
(สำนักงานปฏิรูป,2554)

รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสมแนวคิดที่ได้มาจากการศึกษาของสำนักงานปฏิรูปก็คือ การผสมผสานและบูรณาการการเมืองการปกครองท้องถิ่นและส่วนภูมิภาคที่สอดคล้องกับลักษณะพิเศษของการเมืองการบริหารและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งมีการจัดการทรัพยากรหรืองบประมาณของท้องถิ่นให้พอเพียงและมีประสิทธิภาพ มีทั้งองค์ประกอบพร้อมกับการกระจายอำนาจและฟื้นฟูอำนาจอันชอบธรรมในชุมชนและสังคม

### ทางเลือกที่ 3 สามนครหนึ่งชั้น



ภาพประกอบที่ 4 รูปแบบการปกครองแบบสามนครหนึ่งชั้น

#### รูปแบบตัวอย่าง กรุงเทพมหานคร

**ชั้นบน** ราชการส่วนภูมิภาคถูกยกเลิก ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับพื้นที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ชั้นล่าง** ระดับจังหวัดกำหนดให้มีความเข้มแข็งทางการเมือง ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดของแต่ละจังหวัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจึงหายไป เหลือแต่สภาจังหวัดที่เลือกตั้งมาจากแต่ละอำเภอ ยกเลิกการเมืองระดับท้องถิ่นทั้งการบริหารปกครองระดับเทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล

**ระดับชาติ** ราชการภูมิภาคถูกยกเลิก ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับพื้นที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ระดับภูมิภาค** มีคณะกรรมการประสานงานกับส่วนกลางทำงานในระดับภูมิภาคสามจังหวัด

**ระดับจังหวัด** ระดับจังหวัดนี้ถูกกำหนดให้มีความเข้มแข็งทางการเมืองและการบริหารปกครองสูงสุด ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการของแต่ละจังหวัด ในทั้งสามจังหวัดโดยตรง องค์กรบริหารส่วนจังหวัดถูกยุบไป เหลือแต่สภาเขตที่มาจากการเลือกตั้งตามเขต ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ เปิดโอกาสให้กับคนในพื้นที่อย่างไม่เคยมีมาก่อน

**ระดับเมืองและตำบล** ยกเลิกการเมืองและการบริหารปกครองระดับเทศบาลและองค์กรบริหารส่วนตำบล

ประชาชนประชาชนเหลือพื้นที่ทางการเมืองแต่เพียงสองระดับคือเลือกผู้แทนระดับ  
รัฐสภาระดับชาติและเลือกผู้ว่าราชการจังหวัดกับสมาชิกสภาจังหวัด

#### โครงสร้างการบริหาร

- ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
- สภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
- คณะกรรมการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่น
- ขกเล็กเทศบาลและ อบต.

#### ข้อดี

- ประชาชนสามารถเลือกผู้นำที่ตัวเองต้องการได้ ในขณะที่ผู้นำก็มีลักษณะของ  
คนในพื้นที่ค่อนข้างสูงและมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อประชาชนผู้เลือกตั้ง
- ผู้ว่าราชการที่มาจาก การเลือกตั้งมีอำนาจเต็มในการบริหารและจัดการทั้งจังหวัด
- อัตรากำลังข้าราชการในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสทำงาน  
มากขึ้น

#### ข้อเสีย

- อาจเกิดแรงต่อต้านจากอำนาจเดิม
- การเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งทุกระดับ อาจทำให้มีผู้มีอิทธิพลเข้ามามีอำนาจทาง  
การเมือง และมีแนวโน้มในการทุจริตเพิ่มมากขึ้น
- มีการวิจารณ์ว่าประชาชนยังไม่พร้อมกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด โดยตรง

### รูปแบบที่ 3 สามนครหนึ่งชั้น

ตารางที่ 3 รูปแบบสามนครหนึ่งชั้น

ประเด็น	รูปแบบ สามนครหนึ่งชั้น
พื้นที่รับผิดชอบ	รายจังหวัด
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้ว่าราชการจังหวัด	เลือกตั้งโดยประชาชน
สภาท้องถิ่น	มี 2 สภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งคือ สภาใหญ่และสภาเขต
สภาประชาชน	-
สภาจริยธรรม	-
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	กำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	ยกฐานะเป็นผู้ว่ามาจากการเลือกตั้ง
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ยกเลิก

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

โดยมีแนวคิดรูปแบบการปกครองมาจาก ร่างพระราชบัญญัติจังหวัดปกครองตนเอง มีสาระสำคัญ ดังนี้

เมื่อประชาชนในจังหวัดใดมีความพร้อมตามเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น มีสิทธิจัดตั้งจังหวัดปกครองตนเอง โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ การแสดงเจตนารมณ์ของประชาชน เพื่อจัดตั้งจังหวัดปกครองตนเอง ให้กระทำโดยการออกเสียงประชามติ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งภายในจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อให้มีการจัดทำประชามติจัดตั้งจังหวัดปกครองตนเอง ทั้งนี้ การออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ การออกเสียงประชามติต้องมีผู้มาออกเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงในจังหวัดนั้น และต้องมีผลคะแนนออกเสียงประชามติจำนวนสามในห้าของผู้มาออกเสียงเห็นชอบให้จัดตั้งจังหวัดปกครองตนเองให้จังหวัดปกครองตนเองมีฐานะเป็นนิติบุคคล ให้จังหวัดปกครองตนเองเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้จังหวัดปกครองตนเองที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัตินี้มีอาณาเขตท้องที่ตามที่จังหวัดนั้นมีอยู่เดิม ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัด จังหวัดปกครองตนเอง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัตินี้ มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการ สาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และงบประมาณรวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความหลากหลายทาง

ชีวภาพที่อยู่ในเขตพื้นที่อย่างสมดุลและยั่งยืนการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดปกครองตนเองมีการปกครองส่วนท้องถิ่นภายในจังหวัดมี 2 ระดับคือ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับบน ได้แก่ จังหวัดปกครองตนเองมีเขตพื้นที่การปกครองครอบคลุมทั้งจังหวัด

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่าง ได้แก่ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีเขตพื้นที่การปกครองบางส่วนของจังหวัดให้จัดตั้งสภาพการเมืองขึ้นภายในจังหวัดปกครองตนเองเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีคณะกรรมการคณะหนึ่งขึ้นในจังหวัดปกครองตนเองเรียกว่า “คณะกรรมการประสานแผนและทิศทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผู้ว่าราชการจังหวัดปกครองตนเอง ผู้แทนสภาพการเมืองจังหวัดปกครองตนเอง ผู้แทนเทศบาลและผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อทำหน้าที่ประสานอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประสานแผนและทิศทางในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณระหว่างจังหวัดปกครองตนเอง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาพเมือง จังหวัดปกครองตนเองมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะและภารกิจอื่นเฉพาะในส่วนที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งพื้นที่การปกครองครอบคลุมทั้งจังหวัด หรือภารกิจที่จังหวัดปกครองตนเองจังหวัดปกครองตนเองประกอบด้วย

1. สภาพจังหวัดปกครองตนเอง
2. ผู้ว่าราชการจังหวัดปกครองตนเอง
3. สภาพการเมืองจังหวัดปกครองตนเอง

## ส่วนที่ 1

### สภาพจังหวัดปกครองตนเอง

สมาชิกสภาพจังหวัดปกครองตนเอง มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมาย ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นการกำหนดเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาพจังหวัดปกครองตนเองให้คำนึงถึงเขตพื้นที่และจำนวนประชาชนให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาพจังหวัดปกครองตนเองสามสิบหกคน จังหวัดปกครองตนเองใดมีประชาชนเกินหนึ่งล้านคน แต่ไม่เกินหนึ่ง



ด้านห้าแสนคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดปกครองตนเองได้สี่สิบสองคน จังหวัดปกครองตนเองใดมีประชาชนเกินหนึ่งล้านห้าแสนคนแต่ไม่เกินสองล้านคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดปกครองตนเองได้สี่สิบแปดคน จังหวัดปกครองตนเองใดมีประชาชนเกินสองล้านคนขึ้นไป ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดปกครองตนเองได้ 54 คน

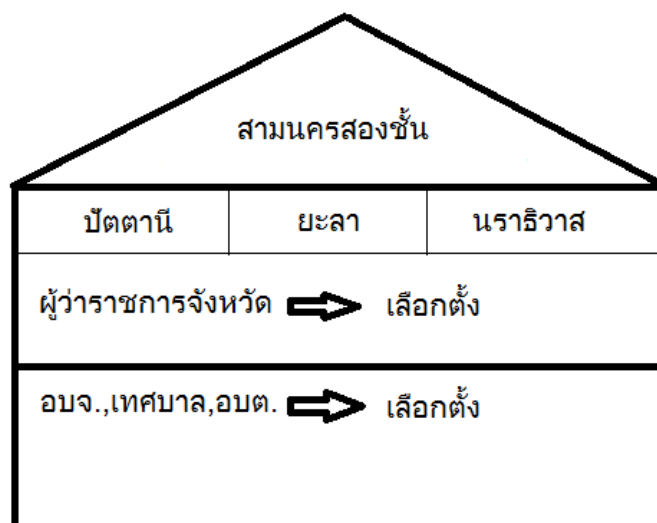
## ส่วนที่ 2

มีสภาพลเมืองจังหวัดปกครองตนเองมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบไปด้วยบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากองค์กร ภาคชุมชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาชีพ ภาควิชาการ และภาคส่วนอื่นที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของสภาพลเมือง มีจำนวนสมาชิกสภาพลเมืองเท่าที่จะพึงมีตามที่กำหนด โดยคำนึงถึงสัดส่วนความเท่าเทียมระหว่างเพศ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยการบริหารเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปกครองตนเองมีอำนาจหน้าที่ทั้งปวงในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและการพาณิชย์หรือการหาประโยชน์จากทรัพย์สินและทรัพยากรในเขตพื้นที่ รวมทั้งมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติเพื่อประโยชน์ในการดังกล่าว ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำบริการสาธารณะ ในเขตพื้นที่จังหวัดปกครองตนเอง แต่ไม่รวมถึงกิจการดังต่อไปนี้

1. ด้านการป้องกันประเทศ
2. ด้านการคลังของรัฐและระบบเงินตรา
3. ด้านการศาล
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับจังหวัดปกครอง

ตนเองให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ที่โอนย้ายมาสังกัดเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของจังหวัดปกครองตนเอง ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนันและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้ดำรงตำแหน่งอยู่ต่อไปจนกว่าจะครบวาระ(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร, 2528)

### ทางเลือกที่ 4 สามนครสองชั้น



### ภาพประกอบที่ 5 รูปแบบการปกครองแบบสามนครสองชั้น

แนวคิดรูปแบบการปกครอง จากภาพประกอบที่ 5 มาจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มีสาระสำคัญ คือ ให้แบ่งพื้นที่การบริหารสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตและแขวงตามพื้นที่เขตและแขวงที่มีอยู่ในวันนี้ตามที่กฎหมายกำหนดอำเภอให้ หมายถึง เขต

**ระดับชาติ** ราชการส่วนภูมิภาคถูกยกเลิก ความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ระดับภูมิภาค** มีคณะกรรมการประสานงานกับส่วนกลางทำงานในระดับภูมิภาคของแต่ละจังหวัด

**ระดับจังหวัด** มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดจากประชาชนโดยตรง องค์กรบริหารส่วนจังหวัดถูกยุบไป

**ระดับเมืองและตำบล** เทศบาลและสภาเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงไว้เหมือนเดิมทุกประการ

**ประชาชน** ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น เลือกตั้งโดยตรงผู้ปกครองในทุกระดับชั้น

#### โครงสร้างการบริหาร

- ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

- สภาจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงตามเขต และยังคงรักษาสภาท้องถิ่น เช่น สภาเทศบาล และ อบต. ไว้คงเดิม

- คณะกรรมการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับท้องถิ่นเทศบาล และ อบต. ยังคงเดิม

#### ข้อดี

- ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน  
- ลดแรงต้านจากส่วนท้องถิ่นเพราะ อบจ. และ อบต. ยังคงเดิม ยกฐานะของนายก อบจ. เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

- ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสทำงานในส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

#### ข้อเสีย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับล่างอาจมีอำนาจและงบประมาณน้อย  
- การเปิดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอาจทำให้มีผู้อิทธิพลเข้ามามีอำนาจ และมีแนวโน้มในการก่อทุจริตเพิ่มมากขึ้น

- มีการวิจารณ์ว่าประชาชนยังไม่พร้อมกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

**รูปแบบตัวอย่าง “การปฏิรูปโครงสร้าง”** โดย คณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการเชียงใหม่มหามานคร พ.ศ. .... “เขตบริหารปกครองพิเศษ” (สุริยะ สະนิวาและคณะ, 2554)

- แนวคิดจังหวัดจัดการตัวเอง

**ชั้นบน** ราชการส่วนภูมิภาคถูกยกเลิก ทำงานผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ชั้นกลาง** มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดจากประชาชน โดยตรง องค์กรบริหารส่วนจังหวัดถูกยุบไป

**ชั้นล่าง** เทศบาลและสภาเทศบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลยังคงเหมือนเดิมไว้ทุกประการ(ชานาญ จันทรเรือง, พ.ศ. ....)

### รูปแบบที่ 4 สามนครสองชั้น

ตารางที่ 4 รูปแบบสามนครสองชั้น

ประเด็น	รูปแบบ สามนครสองชั้น
พื้นที่รับผิดชอบ	รายจังหวัด
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้ว่าราชการจังหวัด	เลือกตั้งโดยประชาชน
สภาท้องถิ่น	เลือกตั้งตามเขต
สภาประชาชน	-
สภาจริยธรรม	-
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	กำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	ยกฐานะเป็นผู้ว่ามาจากการเลือกตั้ง
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	คงเดิม

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

แนวคิดรูปแบบการปกครอง จากตารางที่ 4 มาจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มีสาระสำคัญ ดังนี้

ให้แบ่งพื้นที่การบริหารสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตและแขวงตามพื้นที่เขตและแขวงที่มีอยู่ในวันนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

อำเภอให้ หมายถึง เขต อ่างถึงเขตท้องที่ตำบลให้ หมายถึง แขวง อ่างถึงหัวหน้าเขตให้ หมายถึง ผู้อำนวยการเขต การบริหารสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

1. สภาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ผู้ว่าราชการสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ว่าราชการสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แต่ละจังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีผู้ว่าราชการคนหนึ่งซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้น โดยวิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ผู้ว่าราชการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายการบริหารราชการของจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย
2. สั่ง อนุมัติ อนุญาตเกี่ยวกับราชการของจังหวัด
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการจังหวัด เลขานุการผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการจังหวัด และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นประชาชนที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด

4. บริหารราชการตามที่นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย

5. วางระเบียบเพื่อให้การบริหารงานของจังหวัดเป็นไปโดยเรียบร้อย

6. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของจังหวัด

7. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น  
สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของจังหวัดและลูกจ้างของจังหวัด รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขต และจะให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการเขตก็ได้

ให้ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

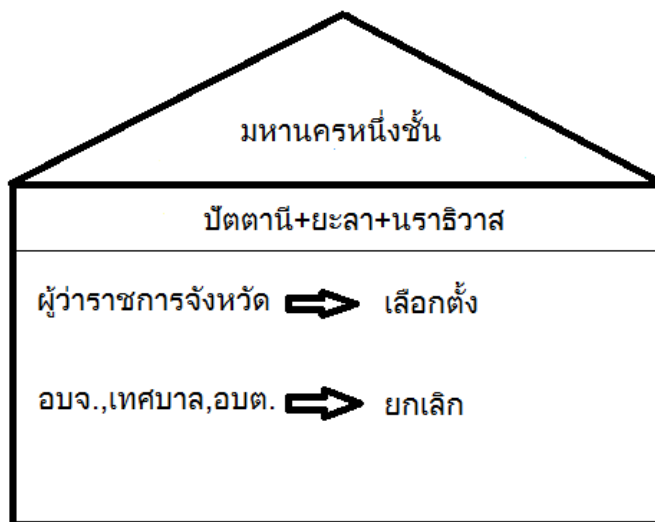
2. อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต

3. อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดมอบหมาย ในกรณีที่เป็น  
การสมควร ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจสั่งให้สำนักงานเขตใดปฏิบัติหน้าที่ใดแทนสำนักงานเขตอื่นทั้งหมดหรือบางส่วนได้ และให้ผู้อำนวยการเขตใดเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ได้ แต่ต้องประกาศการสั่งการดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาในเขตหนึ่ง ๆ ให้มีสภาเขต ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกซึ่ง มาจากการเลือกตั้งมีจำนวนอย่างน้อยเขตละเจ็ดคน ถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตในเขตนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน อายุของสภาเขตมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของจังหวัด ถ้ากระทรวง ทบวง กรมใดเห็นสมควรส่งข้าราชการมาประจำจังหวัดเพื่อปฏิบัติราชการในหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ ย่อมกระทำได้ โดยทำ ความตกลงกับจังหวัดการตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนในจังหวัด ให้รัฐบาลตั้งงบประมาณให้จังหวัดโดยตรง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของจังหวัดชายแดนภาคใต้ การนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของจังหวัด ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นว่าการปฏิบัติใด ๆ ของผู้ว่าราชการจังหวัดขัดต่อกฎหมาย ของคณะรัฐมนตรีหรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของจังหวัด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควรก็ได้

### ทางเลือกที่ 5 มหานครหนึ่งชั้น



### ภาพประกอบที่ 6 รูปแบบการปกครองแบบมหานครหนึ่งชั้น

รูปแบบการปกครองจากภาพประกอบที่ 6 ยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับพื้นที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน **ชั้นล่าง** “ผู้ว่าราชการมหานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งสามจังหวัดมีสภามหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

**ระดับชาติ** ราชการส่วนภูมิภาคถูกยกเลิก ความสัมพันธ์การทำงานร่วมกันผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ระดับภูมิภาค** การเมืองและการบริหารปกครองเน้นในระดับภูมิภาคสามจังหวัด โดยมี “ผู้ว่าราชการมหานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนจากทั้งสามจังหวัด มีสภามหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามเขตเลือกตั้ง ทั้งยังมีสภาประชาชนที่มาจากกลุ่มอาชีพและศาสนาทั้งเขตสามจังหวัด

**ระดับจังหวัด** ยกเลิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดระดับเมืองและตำบลยกเลิกเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลแต่จัดให้มีสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงภายในเขตขึ้นมาแทน

**ประชาชน** การใช้สิทธิ์เลือกตั้งของประชาชนจะไปเข้มข้นที่ระดับภูมิภาค คือ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดมหานครและสภาต่างๆ กับการเลือกตั้งสภาเขต

### โครงสร้างการบริหาร

- ผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
- สภามหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงตามเขตเลือกตั้ง
- สภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงภายในเขต
- มีสภาประชาชนที่มาจากกลุ่มอาชีพและศาสนาทั้งเขตจังหวัดชายแดนใต้

#### ข้อดี

- ประชาชนเลือกตั้งผู้นำที่ต้องการเองได้ ในขณะที่ผู้รับเลือกตั้งมีความเป็นตัวแทนของคนในพื้นที่และรับผิดชอบต่อผู้เลือกตั้ง
- การรวมพื้นที่เข้าด้วยกันสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ในพื้นที่
- อัตราข้าราชการเพิ่มมากขึ้นและประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับบรรจุเป็นข้าราชการเพิ่มมากขึ้น

#### ข้อเสีย

- เกิดแรงต้านจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน เพราะ อบจ. เทศบาล และ อบต. ถูกยกเลิกไป
- การเปิดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอาจทำให้มีผู้อิทธิพลเข้ามามีอำนาจและมีแนวโน้มในการก่อทุจริตเพิ่มมากขึ้น

- มีการวิจารณ์ว่าประชาชนยังไม่พร้อมกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด

#### รูปแบบตัวอย่าง

- ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการปัตตานีมหานคร พ.ศ. .... โดยเครือข่ายประชาชนเพื่อพัฒนาการส่วนร่วมทางการปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เครือข่ายประชาชน, 2554)

- ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการปัตตานีมหานคร พ.ศ. ... โดย อัครชาพรหมสูตร (อัครชา พรหมสูตร, 2552)

**ชั้นบน** ยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับพื้นที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ชั้นล่าง** “ผู้ว่าราชการมานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งสามจังหวัดมีสภามหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนจากอำเภอ ทั้งยังมีสภาประชาชนที่มาจากกลุ่มอาชีพและศาสนาทั้งเขตสามจังหวัด โดยยกเลิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และยกเลิกเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลแต่จัดให้มีสภาอำเภอที่จัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นมาแทน

#### รูปแบบที่ 5 มหานครหนึ่งชั้น

ตารางที่ 5 รูปแบบมหานครหนึ่งชั้น

ประเด็น	รูปแบบ มหานครหนึ่งชั้น
พื้นที่รับผิดชอบ	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้ว่าราชการจังหวัด	เลือกตั้งโดยประชาชน
สภาท้องถิ่น	เลือกตั้งตามเขต
สภาประชาชน	-
สภาจริยธรรม	-
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	กำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	ยกเลิก
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	ยกเลิก

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

โดยมีแนวคิดรูปแบบการปกครองมาจาก ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการนครปัตตานี พ.ศ. .... ของพรรคการเมืองเพื่อไทย มีสาระสำคัญ ดังนี้ จากทั้งหมด 121 มาตรา ของร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการนครปัตตานี พ.ศ. ... ที่พรรคเพื่อไทยได้ยกร่างไว้ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 "นครปัตตานี" หมายความว่า จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใด อ้างถึงนครปัตตานี จังหวัด อำเภอ ตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งนั้น อ้างถึงนครปัตตานี ตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณีเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ การจัดระเบียบบริหารราชการนครปัตตานี ให้นครปัตตานีมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มาตรา 6 ให้พื้นที่การบริหารนครปัตตานีให้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ 3 จังหวัดดังกล่าวการบริหารนครปัตตานีมาตรา 8 การบริหารนครปัตตานี ประกอบด้วย

1. สภานครปัตตานี
2. ผู้ว่าราชการนครปัตตานี
1. สภานครปัตตานี



สภานครปัตตานี ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งจากตัวแทนอำเภอในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี มีจำนวนตามจำนวนอำเภอในพื้นที่ 3 จังหวัดดังกล่าวการกำหนดเขตเลือกตั้ง ให้ถือพื้นที่อำเภอเป็นเขตเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งหนึ่งให้มีสมาชิกสภานครปัตตานีได้ 1 คน การกำหนดเขตเลือกตั้งให้อำเภอที่กระทรวงมหาดไทยประกาศครั้งสุดท้ายก่อนวันประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภานครปัตตานี และให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทยอายุของสภานครปัตตานีมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภานครปัตตานี

2. ผู้ว่าราชการนครปัตตานี ให้นครปัตตานี มีผู้ว่าราชการนครปัตตานีคนหนึ่งซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้น โดยวิธีการออกเสียงลงคะแนน โดยตรงและลับ หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการนครปัตตานีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภานครปัตตานีและผู้ว่าราชการนครปัตตานีมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งผู้ว่าราชการนครปัตตานีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 2.1 กำหนดนโยบายและบริหารราชการของนครปัตตานีให้เป็นไปตามกฎหมาย
- 2.2 สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของนครปัตตานี
- 2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการนครปัตตานี เลขานุการผู้ว่าราชการนครปัตตานี ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการนครปัตตานี และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการนครปัตตานี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใดๆ
- 2.4 บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย
- 2.5 วางระเบียบเพื่อให้งานของนครปัตตานีเป็นไปโดยเรียบร้อย
- 2.6 รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัตินครปัตตานี
- 2.7 อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

ให้ผู้ว่าราชการนครปัตตานีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการนครปัตตานี และลูกจ้างนครปัตตานี และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของนครปัตตานี และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี หรือคณะเทศมนตรี แล้วแต่กรณีโดยอนุโลม ให้นครปัตตานีจัดทำสรุปสถานการณ์ ปัญหา และอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีทุก 1 ปี และให้คณะรัฐมนตรีเสนอรัฐสภาเพื่อทราบ

นครปัตตานีอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น โดยเรียกค่าบริการได้โดยตราเป็นข้อบัญญัตินครปัตตานี นครปัตตานีอาจดำเนินกิจการนอกเขตนครปัตตานีได้เมื่อ

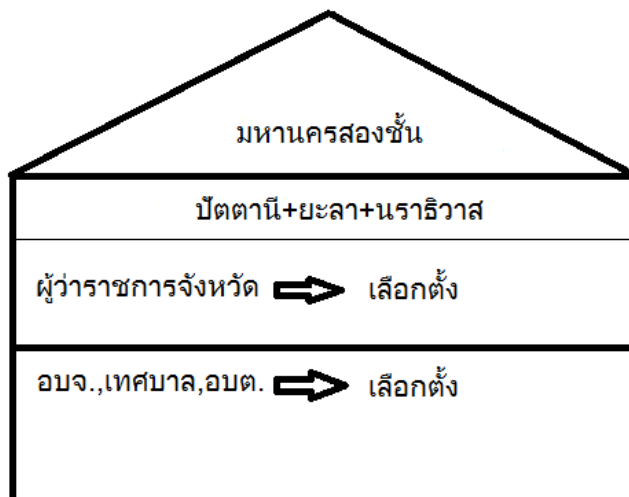
1. การนั้นจำเป็นต้องกระทำและเป็นการที่เกี่ยวเนื่องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตนครปัตตานี หรือเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในนครปัตตานี
2. ได้รับความเห็นชอบจากสภานครปัตตานี และ
3. ได้รับความยินยอมจากผู้ว่าราชการนครปัตตานี ราชการส่วนท้องถิ่นหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนครปัตตานี ถ้ากระทรวง ทบวง กรมใด เห็นสมควรส่งข้าราชการมาประจำนครปัตตานี เพื่อปฏิบัติราชการในหน้าที่ ของกระทรวง ทบวง กรม นั้นๆ ก็ย่อมกระทำได้โดยทำความตกลงกับนครปัตตานี

มาตรา 103 การตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนในนครปัตตานี ให้รัฐบาลตั้งให้นครปัตตานีโดยตรงภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดนครปัตตานีนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบกำหนดการใช้จ่ายเงินดังกล่าวก็ได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของนครปัตตานี เพื่อการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าราชการนครปัตตานีชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของนครปัตตานี ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นว่าการปฏิบัติใดๆ ของผู้ว่าราชการนครปัตตานีขัดต่อกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรี หรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของนครปัตตานี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา 115 นโยบายเสริมสร้างสันติสุข ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคง และการรักษาความมั่นคงภายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล.

### ทางเลือกที่ 6 มหานครสองชั้น



### ภาพประกอบที่ 7 รูปแบบการปกครองแบบมหานครสองชั้น

ปัตตานีมหานคร จากภาพประกอบที่ 7 หมายความว่าถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และอำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา อำเภอนาทวี ในจังหวัดสงขลาให้ปัตตานีมหานคร มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีระเบียบการบริหาร ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แบ่งพื้นที่การบริหารปัตตานีมหานครเป็นเขต และแขวง ที่มีอยู่ในวันที่การบริหารราชการปัตตานีมหานครการบริหารราชการปัตตานีมหานคร

**ชั้นบน** ยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค ความสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับพื้นที่ที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ชั้นกลาง** “ผู้ว่ามหานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งสามจังหวัด มีสภามหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากเขตอำเภอ มีคณะกรรมการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น

**ชั้นล่าง** ยังคงองค์การบริหารส่วนจังหวัดเอาไว้ ฐานะของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ถูกยกให้เท่ากับผู้ว่าราชการจังหวัด และยังคงเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเอาไว้

**ระดับชาติ** ยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค ความสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกับพื้นที่ผ่านคณะกรรมการประสานงาน

**ระดับภูมิภาค** การเมืองและการบริหารการปกครองเน้นในระดับภูมิภาคสามจังหวัด โดยมี “ผู้ว่าราชการมหานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งสามจังหวัด มีสภามหานคร

มาจากการเลือกตั้งโดยตรงตามเขตเลือกตั้ง มีคณะกรรมการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น อัตราราชการในส่วนท้องถิ่นจะเพิ่มมากขึ้น เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้นไปด้วย

**ระดับจังหวัด** ยังคงองค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ ฐานะของ อบจ. ถูกยกระดับให้เท่ากับผู้ว่าราชการจังหวัด

**ระดับเมืองและตำบล** ยังคงเทศบาลและ อบต.ไว้ตามเดิม

**ประชาชน** การใช้สิทธิเลือกตั้งต่างๆ ของประชาชน จะไปเข้มข้นที่ระดับเลือกตั้งผู้ว่ามหานครแต่ยังใกล้ชิดกับการเลือกตั้งขนาดเล็กคือ เทศบาล และ อบต.

**ลักษณะเด่น** “ผู้ว่าราชการมหานคร” มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ยกเลิกราชการส่วนภูมิภาค แต่ยังคง อบจ. เทศบาลและ อบต. ไว้ตามเดิม แต่ฐานะของ อบจ. ถูกยกระดับให้เท่ากับผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน

#### โครงสร้างการบริหาร

- ประชาชนสามารถเลือกตั้งผู้นำได้โดยตรง
- สภามหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
- ยังคง อบจ. เทศบาลและ อบต. ไว้
- มีคณะกรรมการประสานงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น

#### ข้อดี

- ประชาชนสามารถเลือกผู้นำที่ตนเองต้องการได้ ในขณะที่ผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งก็มีความเป็นตัวแทนสูงและมีพันธะรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ที่เลือกมา

- ลดแรงต้านจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน เพราะ อบจ. เทศบาล และ อบต. ยังคงเดิม

- อัตรากำลังราชการในท้องถิ่นจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสที่จะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

#### ข้อเสีย

- อำนาจของผู้ว่ามหานครทับซ้อนกับอำนาจของนายก อบจ.

- ฐานะของผู้ว่ามหานครจะมีลักษณะใกล้เคียงกับเลขาธิการ ศอ.บต. หรือผู้ว่าการมณฑลในเขตใหญ่ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

- การเปิดให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรงอาจทำให้ผู้มีอิทธิพลเข้ามามีอำนาจทางการเมืองมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะมีการทำทุจริตเพิ่มมากขึ้น

- ยังมีการวิจารณ์ถึงความไม่พร้อมของประชาชนในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด โดยตรง

รูปแบบตัวอย่าง -ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการนครปัตตานี พ.ศ. ...

- มณฑลเทศาภิบาล

### รูปแบบที่ 6 มหานครสองชั้น

ตารางที่ 6 รูปแบบมหานครสองชั้น

ประเด็น	รูปแบบ มหานครสองชั้น
พื้นที่รับผิดชอบ	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา
ผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร	ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้ว่าราชการจังหวัด	เลือกตั้งโดยประชาชน
สภาท้องถิ่น	มี 2 สภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งคือ สภาใหญ่และสภาเขต
สภาประชาชน	สภาประชาชนมาจากการเลือกตามกลุ่มอาชีพและศาสนา
สภาจริยธรรม	มีสภาผู้นำศาสนา
ความสัมพันธ์กับส่วนกลาง	กำกับดูแลโดยกระทรวงมหาดไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)	คงเดิม
เทศบาล/อบต./กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	คงเดิม

ที่มา: (สำนักงานปฏิรูป, 2554)

โดยมีแนวคิดรูปแบบการปกครองมาจาก ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการนครปัตตานี พ.ศ. .... (พรรคเพื่อไทย, 2554) มีสาระสำคัญ ดังนี้

ปัตตานีมหานคร หมายความถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และอำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา อำเภอนาทวี ในจังหวัดสงขลาให้ปัตตานีมหานคร มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีระเบียบการบริหาร ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้แบ่งพื้นที่การบริหารปัตตานีมหานครเป็นเขต และแขวง ที่มีอยู่ในวันที่การบริหารราชการปัตตานีมหานครการบริหารราชการปัตตานีมหานคร ประกอบด้วย

1. สภাপัตตานีมหานคร
2. ผู้ว่าการปัตตานีมหานคร

## ส่วนที่ 1

### สภาปัตยกรรมนิมทานคร

มาตรา 10 สภาปัตยกรรมนิมทานคร ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง มีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาปัตยกรรมนิมทานคร ได้มีการกำหนดเขตเลือกตั้ง ให้ถือเกณฑ์ราษฎรห้าหมื่นคนเป็นประมาณ โดยพยายามจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ต้องไม่เป็นการนำเอาพื้นที่ของเขตหนึ่งไปรวมกับเขตอื่น หรือนำเอาพื้นที่เพียงบางส่วนของแขวงหนึ่ง ไปรวมกับแขวงอื่นในเขตเลือกตั้งหนึ่งให้มีสมาชิกสภาปัตยกรรมนิมทานครได้หนึ่งคน ถ้าเขตใดมีจำนวนราษฎรไม่พอที่จะจัดให้เป็นหนึ่งเขตเลือกตั้ง ก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาปัตยกรรมนิมทานครในเขตนั้นหนึ่งคนและให้ถือเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจให้ยุบสภาปัตยกรรมนิมทานคร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาปัตยกรรมนิมทานครใหม่ได้

สภาปัตยกรรมนิมทานครมีสมาชิก 2 ประเภท คือ

1. สมาชิกสภาที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยตรงในเขตพื้นที่ปัตยกรรมนิมทานคร 37 เขต จำนวน 37 คน
2. สมาชิกสภาที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในกลุ่มชนส่วนน้อยและผู้ขาดโอกาสในสังคมจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มผู้นับถือศาสนาพุทธจำนวน 3 คน ผู้แทนกลุ่มผู้นับถือศาสนาอื่นที่มีใช้ศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ จำนวน 1 คน ผู้แทนกลุ่มสตรี จำนวน 1 คน และผู้แทนกลุ่มคนพิการจำนวน 1 คน

ให้ปัตยกรรมนิมทานคร มีผู้ว่าการปัตยกรรมนิมทานครคนหนึ่ง ซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นโดยวิธีการออกเสียงลงคะแนน โดยตรงและลับถ้าหากผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าการปัตยกรรมนิมทานครได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง โดยให้ผู้สมัครที่ได้รับเลือกตั้งที่ได้คะแนนสูงสุด กับผู้สมัครที่ได้คะแนนลำดับรองลงมา ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนสูงสุดเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง

ผู้ว่าการปัตยกรรมนิมทานคร มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งเมื่อผู้ว่าการปัตยกรรมนิมทานครพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน

ให้ปัตยกรรมนิมทานครมีสภาประชาชน ประกอบด้วย สมาชิก มาจากการเสนอชื่อจากกลุ่มอาชีพ กลุ่มวัฒนธรรม และองค์กรภาคประชาสังคม ที่ลงทะเบียนจดทะเบียนจัดตั้งกับปัตยกรรมนิมทานครให้แต่ละกลุ่มเลือกตั้งผู้แทนหนึ่งคน ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกจำนวนห้าสิบคนเสนอให้

สภาปัตยกรรมนิมทานครพิจารณาแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาประชาชน คำสั่งแต่งตั้งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา อายุของสภาประชาชนมีกำหนดคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภา

มาตรา 68 ให้สภาประชาชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) เสนอแนะ ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของผู้ว่าการปัตตานีนิมทานคร และสมาชิกสภาปัตตานีนิมทานคร พร้อมจัดทำรายงานประจำปี

(2) เสนอชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่อสภาปัตตานีนิมทานคร เพื่อเป็นกรรมการด้านต่างๆ ในการพิจารณาดำเนินงานของสภาปัตตานีนิมทานคร

(3) แนะนำรายชื่อผู้ที่สภาประชาชนเห็นว่ามีความเหมาะสมจะลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าการปัตตานีนิมทานคร ด้วยกระบวนการปรึกษาหารือ

(4) ให้คำปรึกษาตามที่ผู้ว่าการปัตตานีนิมทานครร้องขอ

(5) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมาย หรือที่สภาปัตตานีนิมทานครมอบหมาย เขตและสภาเขตสำนักงานเขต มีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการปัตตานีนิมทานครและลูกจ้างปัตตานีนิมทานคร รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขต และจะให้ให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคนหนึ่ง เป็นผู้ช่วยสั่ง หรือปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการเขตก็ได้ ให้ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(2) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต

(3) อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าการปัตตานีนิมทานคร หรือปลัดปัตตานีนิมทานครมอบหมาย ในกรณีที่เป็นการสมควร ผู้ว่าการปัตตานีนิมทานคร อาจสั่งให้สำนักงานเขตใดปฏิบัติหน้าที่ใด แทนสำนักงานเขตอื่นทั้งหมด หรือบางส่วนได้ และจะให้ผู้อำนวยการเขตใดเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ได้ แต่ต้องประกาศการสั่งการดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

ในเขตหนึ่ง ๆ ให้มีสภาเขต ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง มีจำนวนอย่างน้อยเขตละเจ็ดคน ถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งหมื่นคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตในเขตนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งหมื่นคน เศษของหนึ่งหมื่น ถ้าถึงห้าพันหรือกว่านั้น ให้นับเป็นหนึ่งหมื่นจำนวนสมาชิกสภาเขต ที่แต่ละเขตจะพึงมี ให้คำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละเขตตามหลักฐานตามทะเบียนราษฎร ที่กระทรวงมหาดไทยประกาศครั้งสุดท้าย ก่อนวันประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต ปัตตานีนิมทานคร และผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต ให้กระทำเป็นการประกาศปัตตานีนิมทานคร และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 82 อายุของสภาเขตมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต ให้สภาเขตมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกต เกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตต่อผู้ว่าราชการเขต และสภาปัตยกรรมมหานคร

(2) จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเขต ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติปัตยกรรมมหานคร ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรืองบประมาณรายจ่าย

(3) สอดส่อง และติดตามดูแล การดำเนินการของสำนักงานเขต เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎร

(4) ให้คำแนะนำ หรือข้อสังเกตต่อผู้ว่าราชการเขต เกี่ยวกับการปรับปรุง หรือแก้ไข การบริการประชาชนภายในเขต หากผู้ว่าราชการเขตไม่ดำเนินการใด ๆ โดยไม่แจ้งเหตุผลให้ทราบ ให้สภาเขตแจ้งให้ผู้ว่าการปัตยกรรมมหานคร พิจารณาดำเนินการต่อไป

(5) ให้คำปรึกษาตามที่ผู้ว่าราชการเขตร้องขอ

(6) แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อกระทำการกิจการ หรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานของสภาเขต ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติปัตยกรรมมหานคร ว่าด้วยการนั้น

(7) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมาย หรือที่สภาปัตยกรรมมหครมอบหมาย ให้ปัตยกรรมมหานคร จัดให้มีงบประมาณ เพื่อการพัฒนาเขตตามความเหมาะสม ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณดังกล่าว จะต้องได้รับการพิจารณาจัดสรรจากสภาเขตตามแขวงและสภาแขวง

สำนักงานแขวงมีหัวหน้าสำนักงานแขวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และลูกจ้าง ปัตยกรรมมหานครในสำนักงานแขวง รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในแขวง และให้มีผู้ช่วยหัวหน้าสำนักงานแขวงคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยสั่ง หรือปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าสำนักงานแขวงก็ได้

ให้หัวหน้าสำนักงานแขวงมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบล เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

2. อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้าสำนักงาน แขวง

3. อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าการปัตยกรรมมหานคร ปลัดปัตยกรรมมหานคร หรือผู้ว่าราชการเขตปัตยกรรมมหครมอบหมายในแขวงหนึ่ง ๆ ให้มีสภาแขวง ประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมาจาก การเลือกตั้งหมู่บ้านละหนึ่ง



อายุของสภาแขวง มีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาแขวงเมื่ออายุของสภาแขวงสิ้นสุดลง ให้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาแขวงขึ้นใหม่ เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่อายุของสภาแขวงสิ้นสุดลงให้สภาแขวงมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนพัฒนาแขวงต่อหัวหน้าสำนักงานแขวงและสภาแขวง
2. สอดส่องและติดตามดูแลการดำเนินการของสำนักงานแขวง เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาแขวง และเกิดประโยชน์แก่ราษฎร
3. ให้คำแนะนำ หรือข้อสังเกตต่อหัวหน้าสำนักงานแขวง เกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไขการบริการประชาชนภายในแขวง หากหัวหน้าสำนักงานแขวงไม่ดำเนินการใด ๆ โดยไม่แจ้งเหตุผลให้ทราบ ให้สภาแขวงแจ้งให้ผู้ว่าราชการปัตตานีมหานคร พิจารณาดำเนินการ
4. ให้คำปรึกษาตามที่หัวหน้าสำนักงานแขวงร้องขอ
5. แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อกระทำการกิจการ หรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานของสภาแขวง ทั้งนี้ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติปัตตานีมหานครว่าด้วยการนั้น
6. หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมาย หรือที่สภาปัตตานีมหานครมอบหมาย ให้ปัตตานีมหานครจัดให้มีงบประมาณ เพื่อการพัฒนาแขวงตามความเหมาะสม การใช้งบประมาณดังกล่าว จะต้องได้รับการพิจารณาจัดสรรจากสภาแขวงเห็นสมควรส่งข้าราชการมาประจำปัตตานีมหานคร เพื่อปฏิบัติราชการในหน้าที่ของกระทรวงทบวง กรม นั้นๆ ก็ย่อมกระทำได้โดยทำความตกลงกับปัตตานีมหานครให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจและหน้าที่ควบคุม ดูแลการปฏิบัติราชการของปัตตานีมหานคร เพื่อการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจ สั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าการปัตตานีมหานคร ชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของปัตตานีมหานคร ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นว่า การปฏิบัติใด ๆ ของผู้ว่าการปัตตานีมหานครขัดต่อกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของปัตตานีมหานคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะยับยั้ง หรือสั่งการตามที่เห็นสมควรก็ได้

ตารางที่ 7 สรุปรูปแบบการกระจายอำนาจ ทั้ง 7 รูปแบบ

ประเด็น/รูปแบบ	1. ศอ.บต.	2. ทบวง	3. นครหนึ่งชั้น	4. นครสองชั้น	5.มหานครหนึ่งชั้น	6.มหานครสองชั้น	7. รูปแบบพัทยา
พื้นที่รับผิดชอบ	ปัตตานี ยะลา นราธิวาสสงขลา สตูล	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่ อำเภอของสงขลา	รายจังหวัด	รายจังหวัด	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่ อำเภอของสงขลา	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่ อำเภอของสงขลา	ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่ อำเภอของสงขลา
ผู้มีอำนาจสูงสุดใน การบริหาร	เลขาธิการมาจากการ แต่งตั้งโดย นายกรัฐมนตรี	รัฐมนตรีทบวงมา จากการแต่งตั้ง โดยนายก รัฐมนตรี	ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้ว่าราชการจังหวัด
ผู้ว่าราชการ	แต่งตั้งโดย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย	ปลัดทบวงที่ แต่งตั้งโดยนายก ทำหน้าที่แทนผู้ว่า ราชการจังหวัด	เลือกตั้งโดย ประชาชน	เลือกตั้งโดย ประชาชน	เลือกตั้งโดย ประชาชน	เลือกตั้งโดย ประชาชน	แต่งตั้งโดย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย
สภาท้องถิ่น	เลือกตั้งตามเขต	เลือกตั้งตามเขต โดยมีการกำหนด สัดส่วนให้กับผู้นำ ศาสนา	มี 2สภาซึ่งมาจาก การเลือกตั้ง คือ สภาใหญ่และสภา เขต	เลือกตั้งตามเขต	มี 2สภาซึ่งมาจาก การเลือกตั้ง คือ สภา ใหญ่และสภาเขต	เลือกตั้งตามเขต	เลือกตั้งตามเขต

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็น/รูปแบบ	1. ศอ.บต.	2. ทบวง	3. นครหนึ่งชั้น	4. นครสองชั้น	5.มหานครหนึ่งชั้น	6.มหานครสองชั้น	7. รูปแบบพัทยา
สภาประชาชน	สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดน ภาคใต้มาจากการ เลือกตามกลุ่มอาชีพ และศาสนา	มาจากการเลือกตั้ง ตามกลุ่มอาชีพ และศาสนา	-	-	มาจากการเลือกตั้ง ตามกลุ่มอาชีพและ ศาสนา	-	-
สภาจริยธรรมหรือ ผู้นำศาสนา	-	อยู่ในสภาท้องถิ่น คล้ายสภาชุรอ	-	-	มีสภาผู้นำศาสนา หรือจริยธรรม	-	-
ความสัมพันธ์กับ ส่วนกลาง	ควบคุมสั่งการ โดย นายกรัฐมนตรี	ควบคุมสั่งการ โดยนายก	กำกับดูแลโดย กระทรวงมหาดไทย	กำกับดูแลโดย กระทรวงมหาดไทย	กำกับดูแลโดย กระทรวงมหาดไทย	กำกับดูแลโดย กระทรวงมหาดไทย	กำกับดูแลโดย กระทรวงมหาดไทย
องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด (อบจ.)	คงเดิม	คงเดิม	ยกฐานะ	ยกฐานะ	ยกฐานะ	ยกฐานะ	คงเดิม
เทศบาล	คงเดิม	คงเดิม	ยกเลิก	คงเดิม	ยกเลิก	คงเดิม	ยกเลิก
องค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.)	คงเดิม	คงเดิม	ยกเลิก	คงเดิม	ยกเลิก	คงเดิม	ยกเลิก

ตารางที่ 8 สรุปรูปการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น

ประเด็น/รูปแบบ	1. ศอ.บต.	2. ทบวง	3. นครหนึ่งชั้น	4. นครสองชั้น	5.มหานครหนึ่งชั้น	6.มหานครสองชั้น	7. รูปแบบพหุวิทยา
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		คงเดิม	คงเดิม	คงเดิม	ยกเลิก	คงเดิม	ยกเลิก
การบริหารส่วนกลาง	รัฐบาล/ศอ.บต.	รัฐบาล/ทบวง	รัฐบาล	รัฐบาล	รัฐบาล	รัฐบาล	รัฐบาล
การบริหารส่วนภูมิภาค	ผู้ว่าราชการ จังหวัดแต่งตั้ง	ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้ง	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้ง
การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น	อบจ. เทศบาล อบต.	อบจ. เทศบาล อบต.	ผู้ว่าราชการ จังหวัด (แต่งตั้ง)	ผู้ว่าราชการ (เลือกตั้ง) เทศบาล อบต.	ผู้ว่าราชการ (เลือกตั้ง)	ผู้ว่าราชการ (เลือกตั้ง) เทศบาล อบต.	นายกเขตมาจาก การเลือกตั้งโดยตรง จากประชาชน

(สำนักงานปฏิรูป ,2554)

## 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งยังดำเนินมาถึงปัจจุบัน รัฐบาลดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ปัญหาความรุนแรงเกิดจากปัจจัยหลายสาเหตุ การกระจายอำนาจอาจเป็นหนึ่งในทางออกของการแก้ไขปัญหาในครั้งนี้

อากรณ จันทรสมวงศ์ (2544) ระบุว่าความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ (Identity) คือ ความเป็นตัวตนอันหลากหลายที่ปรากฏในหลายรูปสัญลักษณ์และมีความหมาย เพราะพยายามจะบอกให้รู้ว่าฉันเป็นใคร ซึ่งเป็นเรื่องของการเชื่อมโยงตัวเองกับคนอื่นในสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับมิติความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือสิทธินั้น คือ ได้รับการยอมรับว่าตัวเองมีความชอบธรรมความเป็นอัตลักษณ์เป็นลักษณะเฉพาะตัวซึ่งครอบคลุมเรื่องของการเชื้อชาติเพศสีผิวในทางสังคมวิทยาได้เชื่อมโยงทัศนคติที่มีต่อตัวตนหรือเอกลักษณ์ว่าเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบทบาทหน้าที่และพฤติกรรมที่เกิดจากบทบาทของบุคคล (อากรณ จันทรสมวงศ์, 2544)

ญาณิสร ประสงค์ (2555) รูปแบบการปกครองตนเองที่เหมาะสมในจังหวัดปัตตานี จะเป็นการปกครองที่เน้นความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เอื้อต่อความแตกต่างหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในท้องถิ่นเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับผลดีและผลเสียของรูปแบบการปกครองตนเองในจังหวัดปัตตานีผลดีทำให้การปกครองมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น การเมืองมีความโปร่งใสความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองการเมืองการปกครองของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นการเมือง การปกครองที่เอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนรวมเศรษฐกิจโปร่งใส สังคมเป็นหนึ่งเดียว คาดว่าผลเสียที่เกิดขึ้นอาจนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดปัตตานีได้ ซึ่งจะทำให้ชาวไทยพุทธไม่สามารถอยู่ในพื้นที่ได้ เพราะผู้นำจะเป็นมุสลิมและชาวไทยพุทธก็เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมเศรษฐกิจปัตตานีจะพึ่งตนเองได้ลำบาก (ญาณิสร ประสงค์, 2555)

ชุลีพร วิรุณหะ (2548) ได้กล่าวถึงปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความไม่สงบในบริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมทั้งบางเขตของจังหวัดสงขลาไว้ว่ากำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งองค์ประกอบของความขัดแย้ง มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการได้แก่ ดินแดน (Homeland) หรือมุมมองที่ขัดแย้งกันว่าดินแดนนี้เป็นของใคร ประการที่ 2 ได้แก่ เชื้อชาติ (Ethnicity) คือ การมองว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่คนไทย และไม่ต้องการเป็นคนไทย แต่ต้องการไปอยู่ร่วมกับคนเชื้อชาติเดียวกัน คือ ชาวมลายูในดินแดนใกล้เคียงและองค์ประกอบสุดท้ายคือศาสนา (Religion) มีมุมมองว่าประชาชนชาวมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น คิดว่าชาวมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ จึงควรดำเนินชีวิตได้ตามความเชื่อทางศาสนา (ชุลีพร วิรุณหะ, 2548)

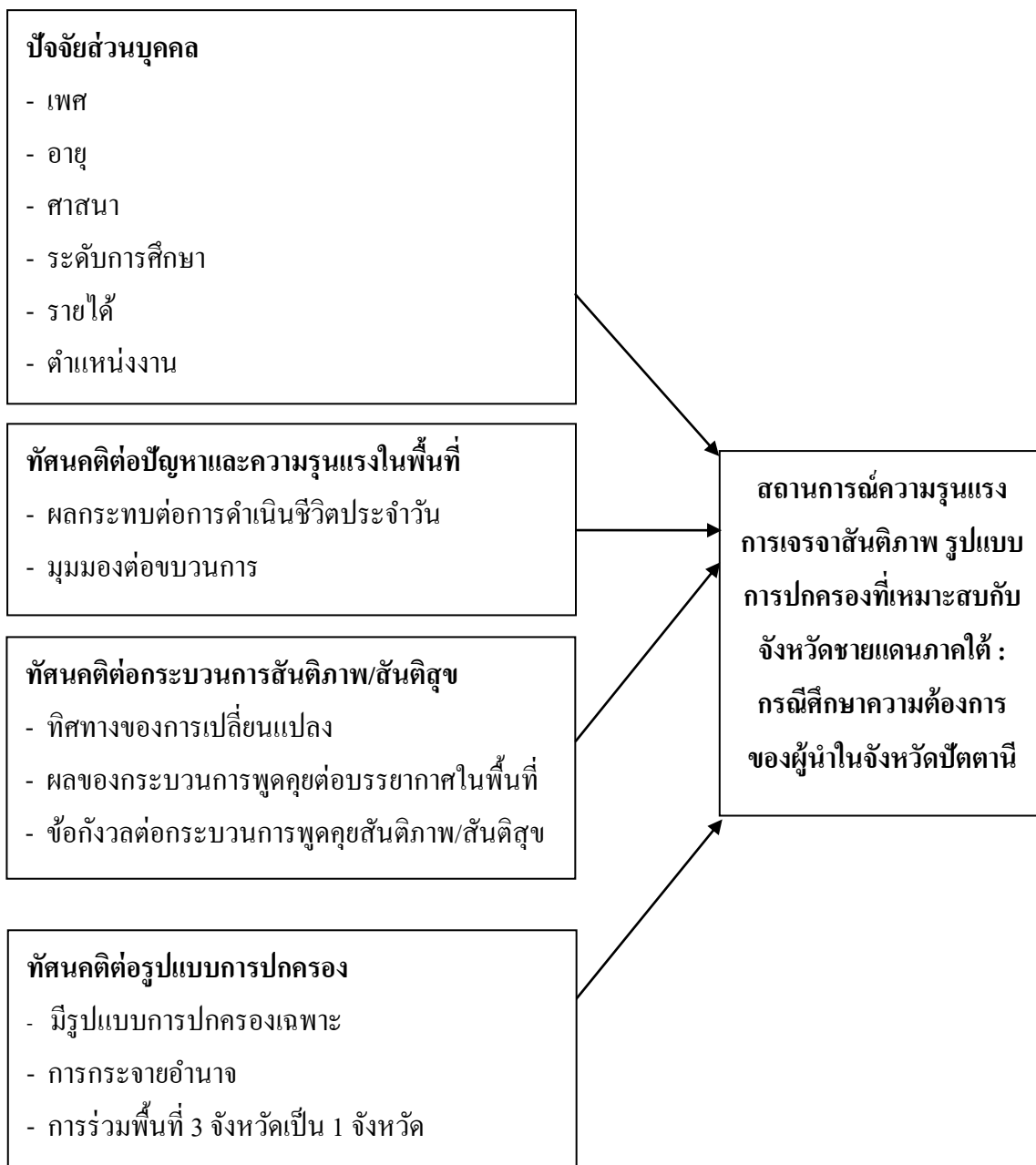
เจริญ มะลุลิม (2555) ชี้ว่าเอกลักษณ์ของความเป็นไทยที่มีศูนย์รวมอยู่ที่ส่วนกลางของประเทศก็ยังคงมีต่อต้านเอกลักษณ์ทางสังคมของชาวไทยเชื้อสายมลายูในหลายรูปแบบ ดังนั้น การค้นหาเอกลักษณ์ร่วมของคนในพื้นที่ เช่น ความจำเป็นของคนพื้นที่ดั้งเดิมที่เน้นเอกลักษณ์ให้เหมือนอุดมการณ์ที่สามารถทำให้ชนทุกกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่มีความรู้สึกร่วมกันว่าเป็นพวกเดียวกัน อุดมการณ์ดังกล่าวจะผลักดันให้ชนทุกกลุ่มมีความต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ที่ตนอยู่อาศัย (เจริญมะลุลิม, 2553)

วิภา สุขพรสวรรค์ (2550) ชี้ให้เห็นว่าการปกครองตนเอง คือ การที่ประเทศหนึ่งได้โอนอำนาจบางส่วนให้คนในท้องถิ่น (อาจเป็นชนกลุ่มน้อย) ได้ให้อำนาจในการตัดสินใจทางการเมือง การปกครองและการบริหาร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามความต้องการของคนในท้องถิ่น ซึ่งไม่ขัดกับหลักกฎหมายหลักของประเทศ การแบ่งแยกอำนาจบางส่วนของรัฐบาล ไม่ใช่การแบ่งแยกดินแดนหรือการให้เอกราช โดยอำนาจอธิปไตยยังเป็นของรัฐบาลกลาง (วิภา สุขพรสวรรค์, การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดเขตปกครองพิเศษในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2550)

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2546) แสดงความเห็นที่เห็นว่า อำนาจอธิปไตยมีความสำคัญที่ไม่สามารถแยกได้ แต่ได้มอบอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติให้ท้องถิ่นดำเนินการได้ การดำเนินการไปสู่การปกครองตนเองมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ ความพร้อมของท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง ประการที่สอง คือ ต้องทำความเข้าใจกับคนไทยว่าการแบ่งอำนาจให้พื้นที่ปกครองตนเองไม่ได้ทำให้พื้นที่ล่มสลาย แต่เป็นการกระตุ้นความเจริญมากขึ้น (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2546)

โดยสรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสนับสนุนแนวทางการกระจายอำนาจให้กับพื้นที่ที่มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง โดยอำนาจอธิปไตยไม่สามารถแยกได้ เป็นเพียงแบ่งอำนาจบางส่วนของรัฐบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากความต้องการของคนในพื้นที่

## 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพประกอบที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้มีตัวแปรต้นคือปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน เพื่อหาสาเหตุความรุนแรง แนวคิดต่อการเจรจาสันติภาพ และรูปแบบการปกครองที่เหมาะสม

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ทบทวนสถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือก รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาผู้นำในจังหวัดปัตตานี ซึ่งการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิจัยเป็นแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาจากกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการเลือกรูปแบบการปกครองจากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการจากผู้นำในจังหวัดปัตตานี และ 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง และการเจรจาสันติภาพ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

#### 1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มตัวอย่าง

##### 1.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

##### การเลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นอดีตของ 1 ใน 7 ของอดีตหัวเมือง มีศิลปวัฒนธรรมอันโดดเด่น และเป็นศูนย์กลางของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งเศรษฐกิจ เกษตร ประมงและการศึกษา อีกทั้งยังเป็นประตูสู่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้นำในพื้นที่ปัตตานี ประกอบไปด้วย 1) ผู้นำการใช้อำนาจรัฐ ประกอบด้วย ปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่ปกครอง 2) ผู้นำของผู้ใช้อำนาจรัฐแบบกระจายอำนาจ คือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกเทศบาล 3) ผู้นำของคนที่มีความรู้ในพื้นที่ คือ บัณฑิตอาสาพัฒนาตามภูมิที่มีเกณฑ์การสมัครจากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) อิหม่ามเป็นตัวแทนของผู้นำศาสนา เป็นคนที่มีความสำคัญในการวางความคิดความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละกลุ่มมี ดังนี้

##### กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

ปลัดอำเภอ 50 คน เจ้าหน้าที่ปกครอง 58 คน ผู้ใหญ่บ้าน 118 คน กำนัน 24 คน สมาชิกเทศบาล/อบต. 144 คน อิหม่าม 130 คน บัณฑิตอาสา 169 และคนอื่นๆ 7 คน (ตารางที่ 9)



ตารางที่ 9 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ปลัด อำเภอ	เจ้าหน้าที่ ปกครอง	กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน	สมาชิก อบต./ เทศบาล	บัณฑิต อาสา	อิหม่าม	อื่นๆ
รวม	58	159	50	58	142	144	167	130	7

### การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัดปัตตานี ในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายได้ใช้วิธี Simple Random Sampling โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำรายชื่อทุกตำบลในจังหวัดปัตตานีจำนวน 115 ตำบล มาเรียงต่อกัน ทำการหยิบเลือกมา 1 ตำบล หลังจากนั้นเลือก 1 ตำบล เว้น 1 ตำบล ทำต่อไปจนครบ 115 ตำบล ผลการเลือกตำบล ได้เป้าหมายพื้นที่ทั้งสิ้น 58 ตำบล

2. นำหมู่บ้านทุกหมู่บ้านใน 58 ตำบล ที่เลือกไว้มาเรียงต่อกัน หยิบเลือกมา 1 หมู่บ้าน หลังจากนั้นเลือก 1 หมู่บ้าน เว้น 1 หมู่บ้าน ทำไปจนครบทุกหมู่บ้าน ผลการเลือกได้พื้นที่เป้าหมายทั้งสิ้น 159 หมู่บ้าน

## 2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยอาศัยข้อมูลในการศึกษาดังนี้

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจแบบสอบถามผู้นำในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปลัดอำเภอข้าราชการฝ่ายปกครอง บัณฑิตอาสาพัฒนาภาคภูมิกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) และอิหม่ามประจำมัสยิด

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาและค้นคว้าหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ความรุนแรงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความต้องการการกระจายอำนาจการปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และรูปแบบการปกครองที่มีการเสนอกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

### 3. เครื่องมือในการวิจัย

#### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษาที่ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-Ended Question) และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended question) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดในการศึกษา และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน รวมข้อคำถามทั้งหมด 38 ข้อใหญ่ ดังนี้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ภูมิลำเนาเดิม ภาษาที่ใช้ในครัวเรือนความสามารถในการใช้ภาษา ระดับการศึกษาสูงสุดระดับสามัญ ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา รายได้ต่อเดือน รายได้ครอบครัว ตำแหน่งงานและการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อจำนวน 13 ข้อใหญ่ ในส่วนของข้อที่ 13 มีจำนวนข้อย่อย 18 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่ได้ติดตามเลย
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่ค่อยได้ติดตาม
- 3 คะแนน หมายถึง ติดตามบ้าง
- 4 คะแนน หมายถึง ติดตามอย่างใกล้ชิด

ผู้วิจัยแบ่งระดับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อออกเป็น 4 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 หมายถึง ไม่ได้ติดตามข่าวสารเลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 หมายถึง ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวสาร

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 หมายถึง ติดตามข่าวสารบ้าง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 หมายถึง ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด

(ประคอง วรรณสูตร, 2538; อ้างถึงใน ธนรัฐ สัตติ, 2556)

**ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ข้อที่ 14-16 ได้แก่ ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ และสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับเป็นรายชื่อ ดังนี้

ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ มีข้อย่อยจำนวน 9 ข้อ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่มีผลกระทบเลย
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่มีผลกระทบ
- 3 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบ
- 4 คะแนน หมายถึง มีผลกระทบมาก

ผู้วิจัยแบ่งระดับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ออกเป็น 4 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรายขั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 หมายถึง ไม่ได้ติดตามข่าวสารเลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 หมายถึง ไม่ค่อยได้ติดตามข่าวสาร

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 หมายถึง ติดตามข่าวสารบ้าง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 หมายถึง ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด

(ประคอง วรรณสูตร, 2538; อ้างถึงใน ธนรัฐ สีสดี, 2556)

สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่มีข้อย่อยจำนวน 7 ข้อ โดยใช้มาตรวัดแบบ ลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่ใกล้เคียงเลย
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่ใกล้เคียง
- 3 คะแนน หมายถึง ใกล้เคียง
- 4 คะแนน หมายถึง ใกล้เคียงมาก

ผู้วิจัยแบ่งระดับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ออกเป็น 4 ระดับ ตามเกณฑ์

ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรายภาค} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 หมายถึง สาเหตุ/ความรุนแรงไม่ใกล้เคียงเลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 หมายถึง สาเหตุ/ความรุนแรงไม่ใกล้เคียง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 หมายถึง สาเหตุ/ความรุนแรงใกล้เคียง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 หมายถึง สาเหตุ/ความรุนแรงใกล้เคียงมาก

(ประกอบ กรรณสูตร, 2538; อ้างถึงใน ธรรมนูญ สัสดี, 2556)

## 2.2 ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

2.3 มุมมองต่อขบวนการ ข้อที่ 18-20 ได้แก่ การเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ และเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ในส่วนของข้อที่ 19 มีข้อย่อย 16 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่สำคัญเลย
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่สำคัญ
- 3 คะแนน หมายถึง สำคัญ
- 4 คะแนน หมายถึง สำคัญมาก

ผู้วิจัยแบ่งระดับปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธออกเป็น 4 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรายขั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.75 หมายถึง ปัจจัยนี้ไม่สำคัญเลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.76 – 2.50 หมายถึง ปัจจัยนี้ไม่สำคัญ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.25 หมายถึง ปัจจัยนี้สำคัญ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.26 – 4.00 หมายถึง ปัจจัยนี้สำคัญมาก

(ประคอง กรรณสูตร, 2538; อ้างถึงใน ธนรัฐ สัตติ, 2556)

**ตอนที่ 3** แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข โดยแบ่งออกเป็น 9 ส่วน จำนวน 14 ข้อใหญ่ ตั้งแต่ข้อที่ 21-33 ประกอบด้วย

- |   |             |
|---|-------------|
| 3.1 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง                     | จำนวน 2 ข้อ |
| 3.2 ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย                  | จำนวน 1 ข้อ |
| 3.3 ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่    | จำนวน 1 ข้อ |
| 3.4 ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย             | จำนวน 2 ข้อ |
| 3.5 ความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย               | จำนวน 1 ข้อ |
| 3.6 มุมมองต่อกระบวนการพูดคุย                    | จำนวน 1 ข้อ |
| 3.7 ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข | จำนวน 3 ข้อ |

ข้อที่ 29 ข้อกังวลเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย โดยได้ออกแบบแบบสอบถามแบบ Check list โดยมีข้อย่อย 13 ข้อ

ข้อที่ 30 รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุย มีข้อย่อย 4 ข้อ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับความจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุย โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ไม่จำเป็นเลย
- 2 คะแนน หมายถึง ไม่จำเป็น
- 3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- 4 คะแนน หมายถึง จำเป็น
- 5 คะแนน หมายถึง จำเป็นมาก

ผู้วิจัยแบ่งระดับความจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราก้าวหน้า} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนขั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยไม่จำเป็นเลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยไม่จำเป็น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยจำเป็นปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมีความจำเป็น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยมีความจำเป็นมาก (ประคอง กรรณสูตร, 2538; อ้างถึงใน ชนรัฐ ศัสดี, 2556)

- |     |                        |             |
|-----|------------------------|-------------|
| 3.8 | คำเรียกพื้นที่         | จำนวน 1 ข้อ |
| 3.9 | ประเด็นสำหรับการพูดคุย | จำนวน 1 ข้อ |

**ตอนที่ 4** แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน จำนวน 5 ข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 34-38 ประกอบด้วย ความคิดเห็นต่อการพุดคุยถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ ความคิดเห็นต่อคำกล่าวเบื้องต้น ความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ 2559 และความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ ในส่วนของข้อที่ 36-37 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์แบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ 2559 และความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ โดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่รับไม่ได้เลย
- 2 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่ไม่ชอบแต่ทนได้
- 3 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่พอรับได้
- 4 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่อยากให้เป็นอย่างนั้น
- 5 คะแนน หมายถึง ความคิดเห็นที่จำเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองออกเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นที่รับไม่ได้เลย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ไม่ชอบแต่ทนได้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นที่พอรับได้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นที่อยากให้เป็นอย่างนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นที่จำเป็นอย่างยิ่ง

(ประคอง กรรณสูตร, 2538; อ่างถึงใน ธนรัฐ ศัสดี, 2556)

#### 4. การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการออกแบบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากสถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการให้ตัวแบบแบบสอบถาม Piece Survey ครั้งที่ 2 มาผนวกกับคำถามของผู้วิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกมิติและตรงต่อสถานการณ์ปัจจุบันให้มากที่สุด ดังนี้

##### 4.1 รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการ

ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาผู้นำในจังหวัดปัตตานี จากแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาการการเมืองการปกครองที่ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจคือ รูปแบบการปกครองที่นักวิชาการ นักการเมืองเสนอให้กับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเหตุการณ์ความไม่สงบ ตลอดจนข่าวสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง กับประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ความรุนแรงของจังหวัดชายแดนภาคใต้และความต้องการการกระจายอำนาจการปกครองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

##### 4.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

จากการพูดคุย สังเกตการณ์กับกลุ่มเป้าหมายทั้งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล เจ้าหน้าที่ปกครอง กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรวบรวมข้อมูลในการออกแบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกปัญหาที่ผู้วิจัยสนใจ

##### 4.3 รวบรวมจากแบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้:กรณีศึกษาผู้นำในจังหวัดปัตตานี ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ที่ส่งผลต่อรูปแบบการปกครองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และสรุปเป็นข้อบ่งชี้เนื้อหาที่จะใช้สร้างแบบสอบถาม ซึ่งได้พัฒนามาจากกรอบแนวคิดการวิจัย



การวิจัยในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือในการหาเป้าหมายผู้ตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตแรงงานจังหวัดปัตตานี ซึ่งบัณฑิตแรงงานจะมีอยู่ในทุกตำบลของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ เทพา นาทวี จะนะ และสะบ้าย้อย โดยบัณฑิตแรงงานอยู่ในบังคับบัญชาของสำนักงานแรงงานจังหวัด ผู้วิจัยได้ให้บัณฑิตแรงงานแต่ละตำบลนำแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้ประชุมชี้แนะแนวทางการดำเนินงานการวิจัยกับบัณฑิตแรงงานทุกท่านก่อนรับแบบสอบถามลงพื้นที่เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายตอบแบบสอบถามก่อนรวบรวมข้อมูลเข้าโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาผลการศึกษา

**4.4 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity)** โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความสอดคล้องของเนื้อหา และความชัดเจนของคำถาม พร้อมเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เนื้อหาครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ในกรณีของเครื่องมือในการวัด คือ แบบสอบถาม เพื่อจัดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการวัด ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดขึ้นเอง จนแน่ใจว่าข้อคำถามมีความชัดเจน ถูกต้องง่ายแก่การเข้าใจ และมีความเชื่อถือได้แล้วจึงนำไปทำการวัด

**4.5 การหาความเชื่อมั่น (Reliability)** ในการทดสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทำการทดสอบก่อนปฏิบัติจริง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจำนวน 30 ชุด แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกไปหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha) หากมีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่าเชื่อถือได้ (Gable, 1996) โดยแบบสอบถามแต่ละตอนมีค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

4.5.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ เรื่องการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ จำนวน 18 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.758

4.5.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ เรื่องทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ มี 2 ส่วน ดังนี้

4.5.2.1 ผลกระทบทางด้านชีวิตประจำวัน ได้แก่ ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ จำนวน 9 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.964 สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่จำนวน 7 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.970

4.5.2.2 มุมมองต่อกระบวนการ ได้แก่ ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม จำนวน 16 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.970

4.5.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ได้แก่ ข้อกังวลเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุยจำนวน 13 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.942 และความจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยจำนวน 4 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.951

4.5.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับ เรื่องรูปแบบการปกครอง ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ 2559 จำนวน 7 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.971 และความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ จำนวน 8 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.962

4.5.5 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง หากมีข้อผิดพลาด ก็ดำเนินการปรับปรุงและแก้ไข นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจสอบพิจารณา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ทั้งนี้สามารถสรุปการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปการเก็บรวบรวมข้อมูล แยกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ข้อมูลที่ต้องเก็บ	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำตำบล เจ้าหน้าที่ปกครองประจำตำบล กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต./สมาชิกเทศบาล บัณฑิตอาสาพัฒนา มาตุภูมิ อิหม่าม	<ul style="list-style-type: none"> <li>- ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์</li> <li>- ทัศนคติต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่</li> <li>- ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข</li> <li>- ทัศนคติต่อรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้</li> </ul>	แบบสอบถามสำหรับผู้นำในจังหวัดปัตตานี

## 5. การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการทางสถิติต่างๆ ที่ใช้

### การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ ได้นำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถาม นำมาจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิธีการทางสถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ กับตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะการแก้ปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ และทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข โดยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางวิเคราะห์ประกอบคำอธิบาย

2. ตอนที่ 2 ทักษะการแก้ปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ของผู้นำในจังหวัดปัตตานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางวิเคราะห์ประกอบคำอธิบาย

3. ตอนที่ 3 ทักษะการต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขของผู้นำในจังหวัดปัตตานี วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางวิเคราะห์ประกอบคำอธิบาย จากนั้นจะสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปกครองของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

## 6. ระยะเวลาในการทำวิจัย

การวิจัยนี้เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560

## บทที่ 4

### ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ทบทวนสถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือก รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาผู้นำจังหวัด มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทางเลือกรูปแบบการปกครองจากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการจากผู้นำในจังหวัดปัตตานี และศึกษาทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง และการเจรจาสันติภาพเพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในบทนี้จะนำเสนอ ผลการวิจัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้นำในจังหวัดปัตตานี ซึ่งจะนำเสนอในรูปของ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอ ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี
3. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขในจังหวัดปัตตานี
4. การวิเคราะห์รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี
5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติต่อปัญหาและ สถานการณ์ในพื้นที่ ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข กับรูปแบบการปกครองที่เหมาะสม กับจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยผู้วิจัยได้นำผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชน ต่อกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Peace Survey) ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มาเป็นข้อมูล อ้างอิงในครั้งนี้อย่าง

#### 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้ เป็นผู้นำจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน บัณฑิต อาสาพัฒนามาตุภูมิ สมาชิกเทศบาล/อบต. และอิหม่าม จำนวนทั้งสิ้น 700 คน โดยข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง เพศของผู้นำในจังหวัดปัตตานี เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 68.3 และเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 31.7 ด้านอายุ พบว่า ผู้นำในจังหวัดปัตตานีส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-45 ปี

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 46-55 ปี และต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.6 และ 25.7 ตามลำดับ ด้านศาสนา พบว่า ผู้นำในจังหวัดปัตตานีนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.1 และนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 14.4 ด้านเชื้อชาติส่วนใหญ่จะมองตัวเองว่าเป็นมุสลิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.6 และเป็นไทย คิดเป็นร้อยละ 32.6 ผู้นำที่ทำงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 98.7 ด้านระดับการศึกษาสูงสุดระดับสามัญ พบว่า จบการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.9 และ 14.7 ตามลำดับ และมีรายได้ต่อเดือน อยู่ที่ประมาณ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ ประมาณ 10,001-20,000 บาท และประมาณ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.6 และ 9.9 ตามลำดับ

#### เพศ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศชาย ร้อยละ 68.3 เป็นเพศหญิงร้อยละ 31.7 (ตารางที่ 11) ในขณะที่ Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่าเพศชายร้อยละ 79.2 เพศหญิงร้อยละ 20.8 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยด้านเพศ

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ชาย	68.3
2. หญิง	31.7

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยด้านเพศใน Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ชาย	79.2
2. หญิง	20.8

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

## อายุ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 35-45 ปี (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยด้านอายุ

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 35 ปี	25.7
<b>2. อายุ 35-45 ปี</b>	<b>30.4</b>
3. อายุ 46-55 ปี	26.6
4. อายุ 55 ปีขึ้นไป	17.3

## ศาสนา

ในด้านศาสนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุดร้อยละ 85.1 พุทธร้อยละ 14.4 และคริสต์ร้อยละ 0.4 (ตารางที่ 14) ส่วนของการศึกษา Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 62.5 พุทธร้อยละ 33.3 และคริสต์ ร้อยละ 2.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยด้านศาสนา

ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. อิสลาม</b>	<b>85.1</b>
2. พุทธ	14.4
3. คริสต์	0.4

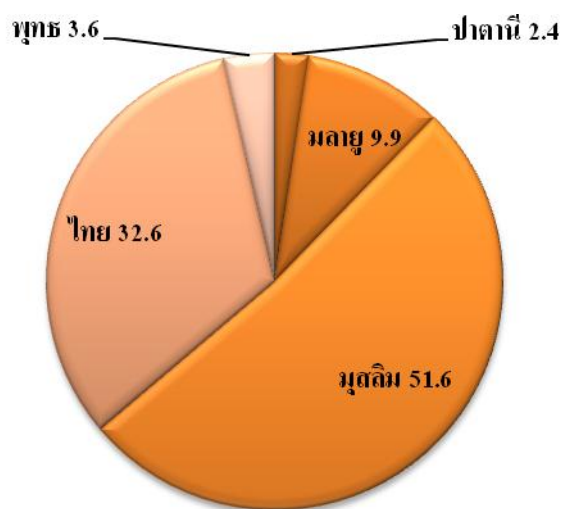
ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยด้านศาสนาใน Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. อิสลาม</b>	<b>62.5</b>
2. พุทธ	33.3
3. คริสต์	2.1
4. อื่นๆ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

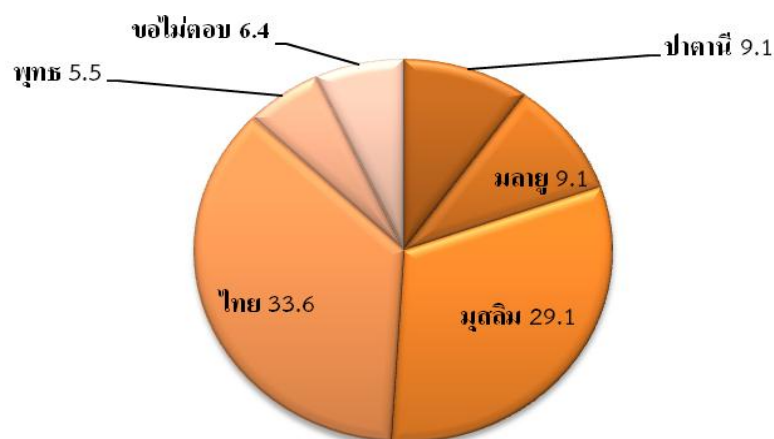
### เชื้อชาติ

ด้านเชื้อชาติเมื่อนำมาเปรียบเทียบผู้นำในจังหวัดปัตตานีซึ่งเรียกตัวเองว่า มุสลิมมากที่สุด ที่ร้อยละ 51.6 รองลงมา คือ ไทย คิดเป็นร้อยละ 32.6 และมลายู คิดเป็นร้อยละ 9.9 ในขณะที่ Peace Survey ครั้งที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเรียกตัวเองว่าไทยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา คือ 29.1 และมลายูและปาตานีเท่ากันที่ 9.1



■ ปาตานี ■ มลายู ■ มุสลิม ■ ไทย ■ อื่นๆ

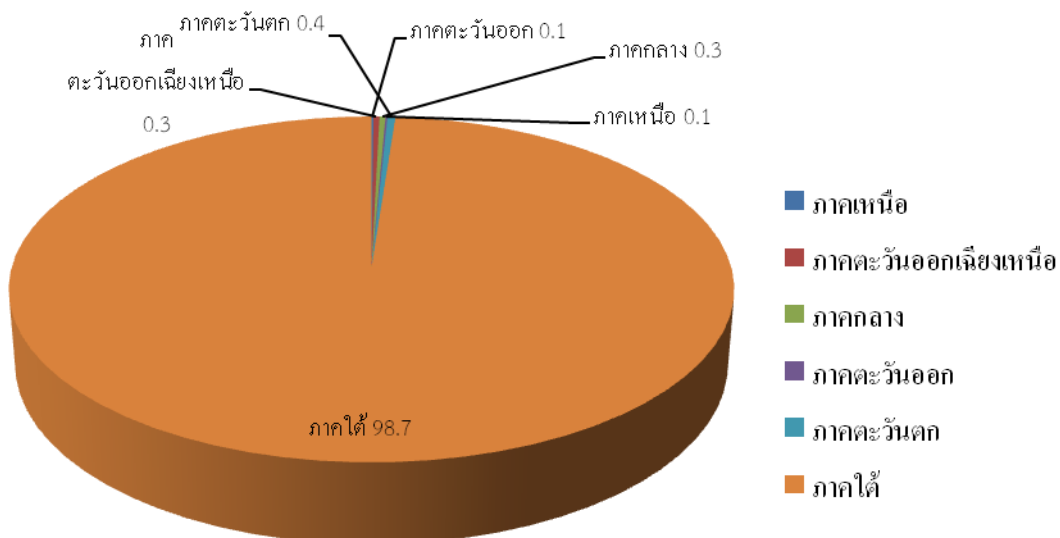
ค่าเฉลี่ยด้านเชื้อชาติของการศึกษา Peace Survey ครั้งที่ 2



■ ปาตานี ■ มลายู ■ มุสลิม ■ ไทย ■ อื่นๆ ■ ขอไม่ตอบ

(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### ภูมิสำเนา



### ภาษาที่ใช้

ผลการศึกษาด้านภาษาที่ใช้ผู้นำในจังหวัดปัตตานีพบว่าใช้ภาษามลายูถิ่นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา คือ มลายูและไทย (มลายูปนไทย) คิดเป็นร้อยละ 22.6 (ตารางที่ 16) ส่วน Pease Survey ครั้งที่ 1 ใช้ภาษาไทยกลางมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมา คือ มลายูถิ่นคิดเป็นร้อยละ 25 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยด้านภาษาที่ใช้

ตัวแปร	ร้อยละ
1. มลายูถิ่น	55.4
2. มลายูกลาง	4.3
3. มลายูและไทย (มลายูปนไทย)	22.6
4. ไทยกลาง	5.7
5. ภาษาใต้	5.7
6. ภาษาใต้และไทยกลาง	5.4
7. ภาคอื่นๆ	.4
8. เงาะเห	.4

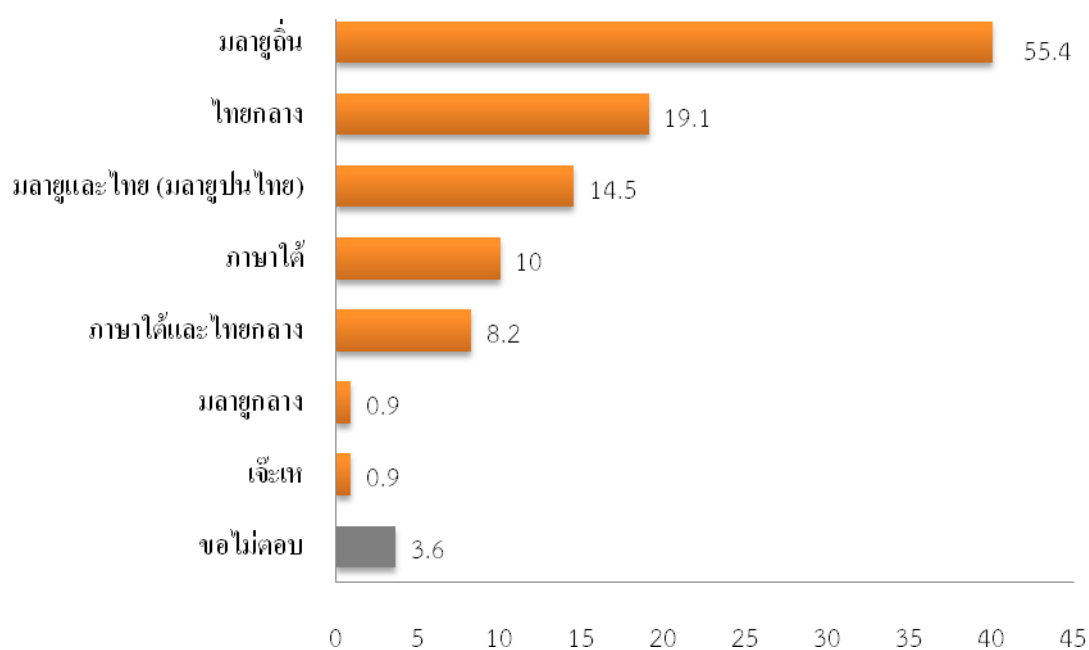


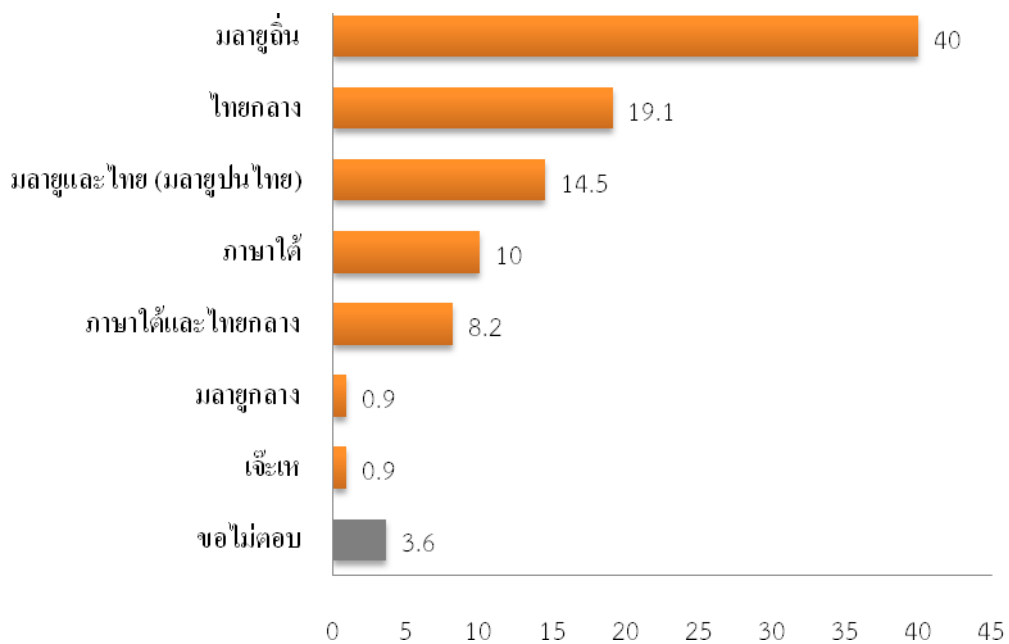
ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยด้านเรื่องภาษาที่ใช้ของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไทยกลาง	45.8
2. มลายูถิ่น	25.0
3. มลายูและไทย (มลายูปนไทย)	10.4
4. ภาษาใต้และไทยกลาง	10.4
5. ภาษาใต้	4.2
6. เจ๊ะเห	-
7. มลายูกลาง	-
8. ภาคอื่นๆ	-
9. จีน	-
10. อหรับ	-
อื่นๆ	2.1
ขอไม่ตอบ	2.1

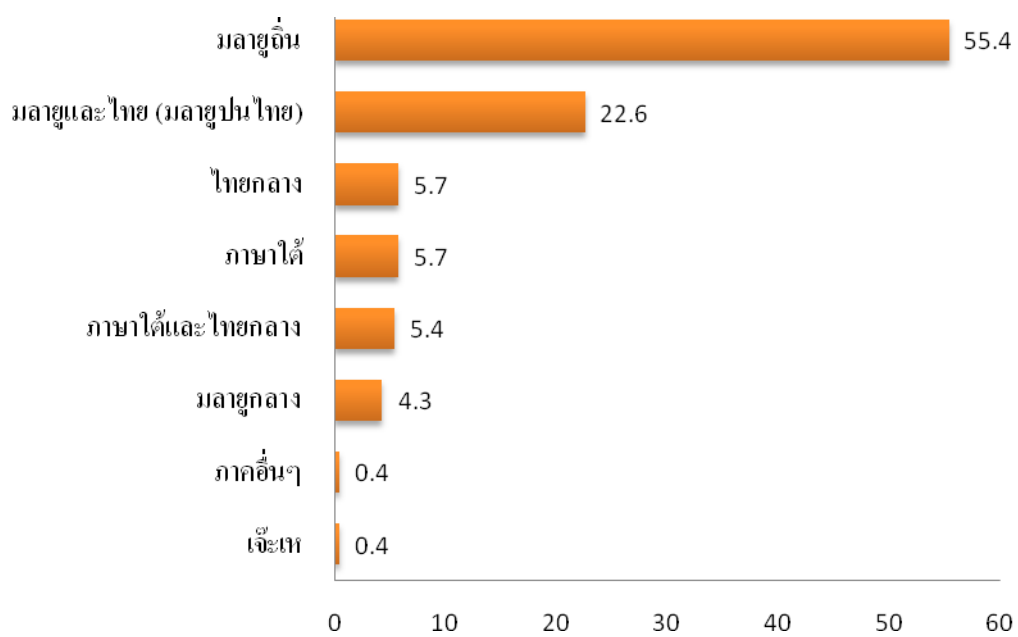
(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

ผลการศึกษาด้านภาษาที่ใช้ผู้นำในจังหวัดปัตตานีใช้ภาษามลายูถิ่นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา คือ มลายูและไทย คิดเป็นร้อยละ 22.6 ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 2 ใช้ภาษามลายูถิ่นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 19.1





ด้านภาษาที่ใช้ ของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### ระดับการศึกษาสายสามัญ

ผลการศึกษาด้านการศึกษาระดับสายสามัญพบว่าปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 24.9 และประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 14.7 (ตารางที่ 18) ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 1 มากที่สุด คือ ปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมา คือ ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 29.2 และมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 10.4 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายสามัญ

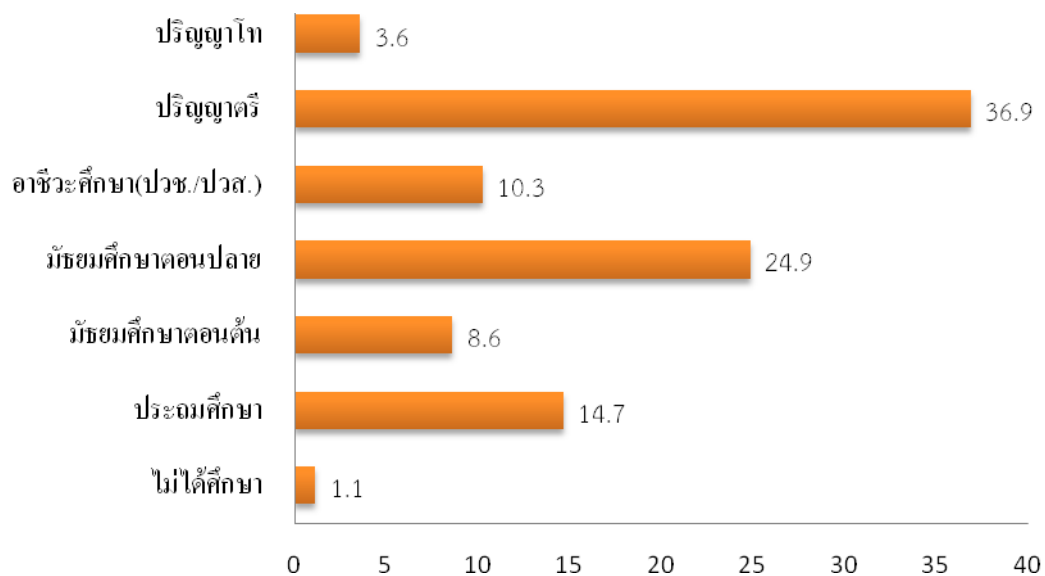
ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	1.1
2. ประถมศึกษา	14.7
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	8.6
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย	24.9
5. อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)	10.3
<b>6. ปริญญาตรี</b>	<b>36.9</b>
7. ปริญญาโท	3.6

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายสามัญของ Peace Survey ครั้งที่ 1

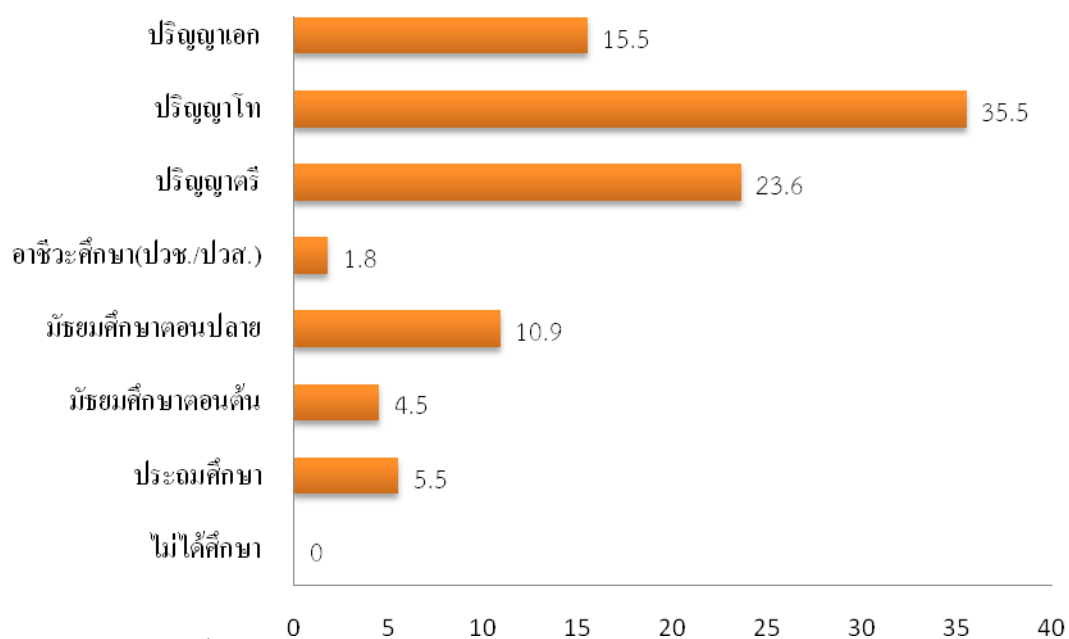
ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	2.1
2. ประถมศึกษา	2.1
3. มัธยมศึกษาตอนต้น	2.1
4. มัธยมศึกษาตอนปลาย	10.4
5. อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)	-
6. ปริญญาตรี	29.2
<b>7. ปริญญาโท</b>	<b>45.8</b>
8. ปริญญาเอก	8.3

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

ผลการศึกษาด้านการศึกษาระดับสายสามัญ พบว่าปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 24.9 และประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 14.7 ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 2 ระดับการศึกษามากที่สุด คือ ปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมา คือ ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 23.6 และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 15.5



ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายสามัญของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### ระดับการศึกษาสายศาสนา

ผลการศึกษาด้านการศึกษาสายศาสนาของผู้วิจัย ผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่าไม่ได้ศึกษามากที่สุดร้อยละ 22.1 รองลงมา คือ ตาดีกาคิดเป็นร้อยละ 21.3 และระดับต้น (อับติคาลี) คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 20) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 มากที่สุด คือ เรียนระดับปลาย (ซานาวี) และไม่ได้ศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 18.8 (ตารางที่ 21)

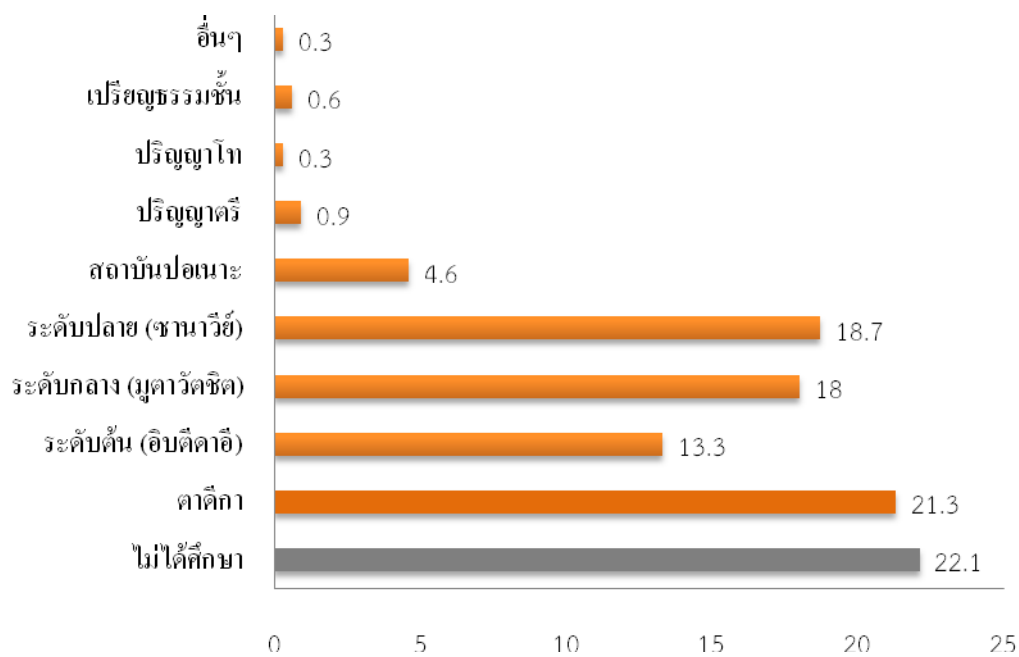
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยผลวิจัยเรื่องระดับการศึกษาสายศาสนา

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	22.1
2. ตาดีกา	21.3
3. ระดับต้น (อับติคาลี)	13.3
4. ระดับกลาง (มุตาวัตซิด)	18.0
5. ระดับปลาย (ซานาวี)	18.7
6. สถาบันปอเนาะ	4.6
7. ปริญญาตรี	.9
8. ปริญญาโท	.3
เปรียญธรรมชั้น	.6
อื่นๆ	.3

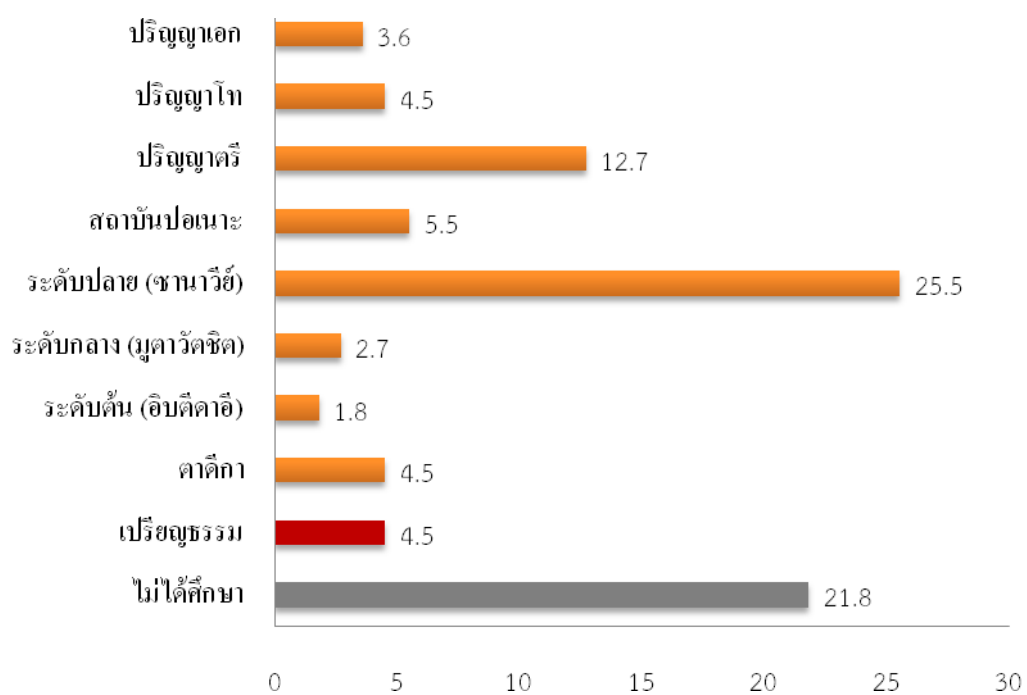
ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยด้านระดับการศึกษาสายศาสนาของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่ได้ศึกษา	18.8
2. ตาดีกา	4.2
3. ระดับต้น (อิตดาอี)	8.3
4. ระดับกลาง (มุตาวัตซิด)	8.3
5. ระดับปลาย (ชานาเวีย)	18.8
6. สถาบันปอเนาะ	4.2
7. ปรียญตรี	8.3
8. ปรียญโท	2.1
9. ปรียญเอก	2.1
10. เปรียญธรรมชั้น	2.1
11. อื่นๆ	10.4
12. ไม่ขอตอบ	12.5

ผลการศึกษาด้านการศึกษาสายศาสนาของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่าไม่ได้ศึกษามากที่สุดร้อยละ 22.1 รองลงมา คือ ตาดีกาคิดเป็นร้อยละ 21.3 และระดับต้น (อิตดาอี) คิดเป็นร้อยละ 13.3 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 ผลการศึกษาในการศึกษาสายศาสนา มากที่สุด คือ เรียนระดับระดับปลาย (ชานาเวีย) คิดเป็นร้อยละ 25.5 รองลงมา คือ ไม่ได้ศึกษาคิดเป็นร้อยละ 21.8 และปรียญตรีคิดเป็นร้อยละ 12.7



ผลศึกษาด้านระดับการศึกษาสายศาสนาของ Pease Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### รายได้

ผลเฉลี่ยด้านรายได้ของผู้วิจัยพบว่ารายได้ของผู้นำปัดตานีมากที่สุด คือ ประมาณ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ ประมาณ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.6 (ตารางที่ 22) ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 1 มากสุด คือ สูงกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมา คือ ประมาณ 40,001-50,000 บาท , ประมาณ 30,001-40,000 บาท และต่ำกว่า 5,000 บาท เท่ากันที่ร้อยละ 12.5 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยผลวิจัยเรื่องรายได้

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.0
<b>2. ประมาณ 5,001-10,000 บาท</b>	<b>54.4</b>
3. ประมาณ 10,001-20,000 บาท	28.6
4. ประมาณ 20,001-30,000 บาท	9.9
5. ประมาณ 30,001-40,000 บาท	2.3
6. ประมาณ 40,001-50,000 บาท	.9

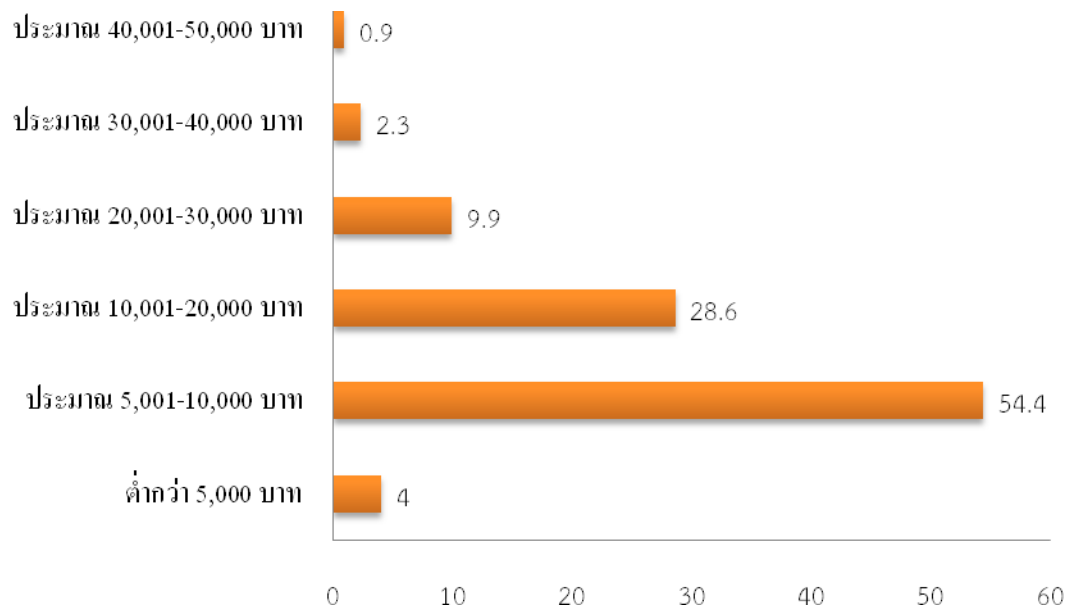
ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยผลวิจัยเรื่องรายได้ของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท	12.5
2. ประมาณ 10,001-20,000 บาท	2.1
3. ประมาณ 20,001-30,000 บาท	10.4
4. ประมาณ 30,001-40,000 บาท	12.5
5. ประมาณ 40,001-50,000 บาท	12.5
<b>6. สูงกว่า 50,000 บาท</b>	<b>45.8</b>
7. ไม่มีรายได้	2.1
8. อื่นๆ.....รายได้ไม่แน่นอน	2.1

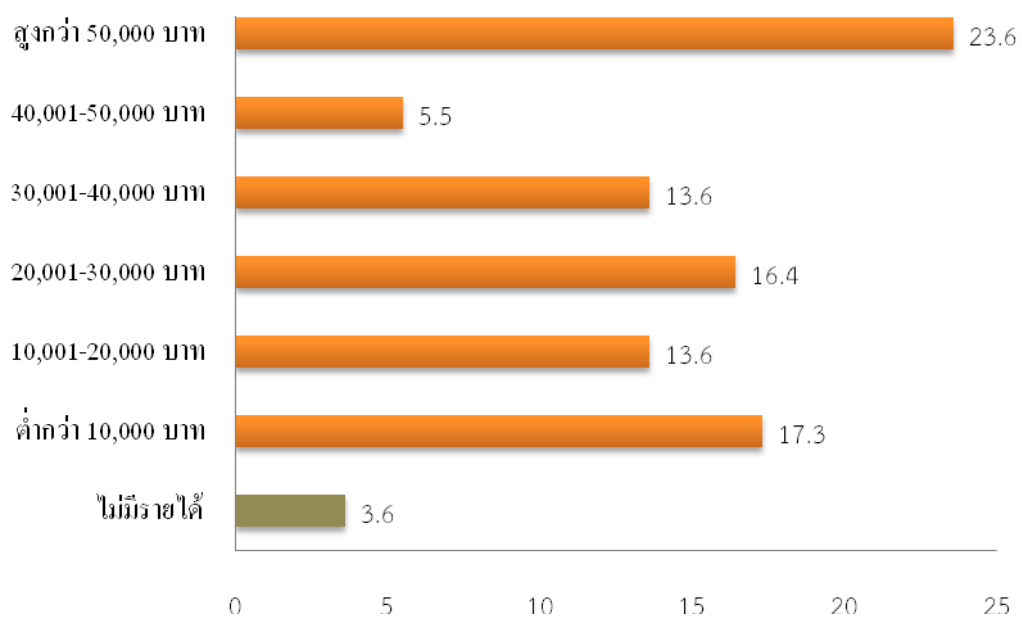
(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)



ผลการศึกษาด้านรายได้ของผู้นำปัดตานีมากที่สุด คือ ประมาณ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา คือ ประมาณ 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.6 ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 2 ได้รายได้เฉลี่ยมากที่สุด คือ สูงกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.6 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.3 และ ประมาณ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตามลำดับ



ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### รายได้ครอบครัว

ผลเฉลี่ยรายได้ครอบครัวของผู้นำในจังหวัดปัตตานีรายได้พอคิดเป็นร้อยละ 59.3 ไม่พอคิดเป็นร้อยละ 40.7 (ตารางที่ 24) ส่วน Peace Survey ครั้งที่ 1 รายได้เฉลี่ยพอคิดเป็นร้อยละ 89.6 และรายได้ไม่พอคิดเป็นร้อยละ 8.3 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของครอบครัว

ตัวแปร	ร้อยละ
1. พอ	59.3
2. ไม่พอ	40.7

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของครอบครัวของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. พอ	89.6
2. ไม่พอ	8.3

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

### ตำแหน่งงาน

ผลการศึกษาด้าน ตำแหน่งงาน ผู้นำในจังหวัดปัตตานี มีตำแหน่งงานมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสา คิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมา คือ สมาชิก อบต. คิดเป็นร้อยละ 20.6 และอิหม่ามคิดเป็นร้อยละ 18.6 (ตารางที่ 26) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ตำแหน่งงานมากที่สุด คือ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 18.8 รองลงมา คือ ครู/อาจารย์/นักวิชาการ และผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์ เท่ากัน คือ 10.4 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ยด้านตำแหน่งงาน

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ปลัดอำเภอ	7.1
2. เจ้าหน้าที่ปกครอง	8.3
3. ผู้ใหญ่บ้าน	16.9
4. กำนัน	3.4
5. สมาชิก อบต.	20.6
6. อีหม่าม	18.6
<b>7. บัณฑิตอาสา</b>	<b>24.1</b>
8. อื่นๆ	1.0

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ยด้านตำแหน่งงานของ Peace Survey ครั้งที่ 1

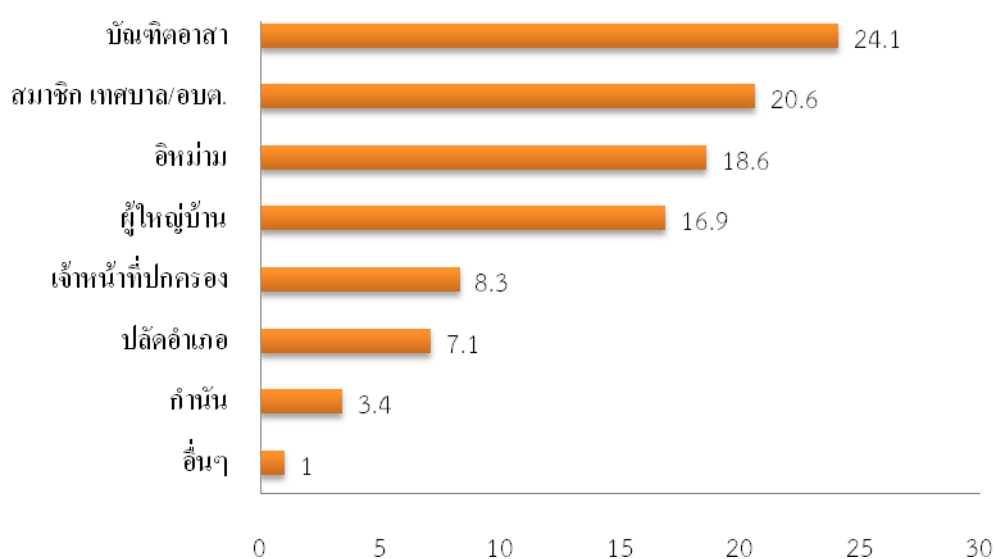
ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ</b>	<b>18.8</b>
2. ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	10.4
3. ผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์	10.4
4. นักกิจกรรมทางสังคม/องค์กรพัฒนาเอกชน	8.3
5. เกษตรกร (นา ไร่ สวน) ประมง ปศุสัตว์	6.3
6. นักการเมือง	6.3
7. อาชีพอิสระ	6.3
8. ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ (ความมั่นคง)	4.2
9. นักธุรกิจ/พนักงานบริษัท/พ่อค้าแม่ค้า	4.2
10. แม่บ้าน/พ่อบ้าน/เกษียณ	2.1
11. รับจ้างทั่วไป/แรงงาน/บริการ	2.1
12. สื่อมวลชน	2.1
13. อยู่ระหว่างหางาน/ว่างงาน	-
14. อุดตาดู/ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา	-
15. ลูกจ้างโครงการรัฐ (พลเรือน) ที่ไม่ใช่ครู อาจารย์ หรือนักวิชาการ	-
16. ชรบ./อรบ./อส./ทหารพราน	-

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ตัวแปร	ร้อยละ
17. นักเรียน นักศึกษา	-
อื่นๆ ข้าราชการบำนาญ/นักการเมือง ทนายความ ผู้บริหารสถานศึกษา พนักงานเงินรายได้มหาวิทยาลัย	16.7
18. ขอไม่ตอบ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

ผลการศึกษาด้าน ตำแหน่งงาน ผู้นำในจังหวัดปัตตานีมีตำแหน่งงานมากที่สุด คือ บัณฑิตอาสา คิดเป็นร้อยละ 24.1 รองลงมา คือ สมาชิก อบต.คิดเป็นร้อยละ 20.6 และอิหม่ามคิดเป็นร้อยละ 18.6 ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 ตำแหน่งงานมากที่สุด คือ ผู้นำศาสนา ผู้สอนศาสนา พระสงฆ์ คิดเป็นร้อยละ 22.7 รองลงมา คือ ครู/อาจารย์/นักวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 13.6 และนักธุรกิจ/พนักงานบริษัท/พ่อค้า/แม่ค้า คิดเป็นร้อยละ 10.9 ตามลำดับ



### ค่าเฉลี่ยด้านรายได้ของตำแหน่งงานของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่า มีการติดตามข่าวจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ จากตัวบุคคล สถานที่ และช่องทาง (สื่อต่างๆ) เมื่อพิจารณาการติดตามข่าวเป็นรายข้อ (ตารางที่ 28) ดังนี้

1. **ตัวบุคคล** พบว่า มีการติดตามข่าวต่างๆ จากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน ( $\bar{x} = 3.20$ ) รองลงมา คือ จากผู้นำศาสนา ( $\bar{x} = 3.10$ ) และครู/อาจารย์ ( $\bar{x} = 2.79$ ) ซึ่งอยู่ในระดับที่ติดตามอยู่บ้าง

2. **สถานที่** พบว่ามีการติดตามข่าวต่างๆ จากมัสยิด ( $\bar{x} = 2.93$ ) และร้านน้ำชาอยู่บ้าง ( $\bar{x} = 2.63$ ) ส่วนที่วัด ( $\bar{x} = 1.73$ ) และโบสถ์ ไม่ได้ติดตามข่าวต่างๆ เลย ( $\bar{x} = 1.43$ )

3. **ช่องทาง (สื่อต่างๆ)** พบว่า มีการติดตามข่าวต่างๆ จากโทรทัศน์ (ทั่วไป) ( $\bar{x} = 3.07$ ) รองลงมาคือ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป ( $\bar{x} = 2.79$ ) และอินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์) ( $\bar{x} = 2.79$ ) ซึ่งอยู่ในระดับที่

ติดตามอยู่บ้าง แต่ในส่วนของ การติดตามข่าวต่างๆ จากใบปลิวไม่ค่อยได้ติดตามจากส่วนนี้เลย ( $\bar{x} = 2.13$ )

ตารางที่ 28 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการติดตามข่าว
<b>ก. ตัวบุคคล</b>			
เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน	3.20	.625	ติดตามบ้าง
ผู้นำศาสนา	3.10	.708	ติดตามบ้าง
ครู/อาจารย์	2.79	.801	ติดตามบ้าง
<b>ข. สถานที่</b>			
ร้านน้ำชา	2.63	.940	ติดตามบ้าง
มัสยิด	2.93	.95	ติดตามบ้าง
วัด	1.73	.991	ไม่ได้ติดตามเลย
โบสถ์	1.43	.808	ไม่ได้ติดตามเลย
<b>ค. ช่องทาง</b>			
วิทยุชุมชน	2.28	.978	ไม่ค่อยได้ติดตาม
วิทยุ (ทั่วไป)	2.60	.888	ติดตามบ้าง
โทรทัศน์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)	2.63	.945	ติดตามบ้าง
โทรทัศน์ (ทั่วไป)	3.07	.777	ติดตามบ้าง
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	2.33	.955	ไม่ค่อยได้ติดตาม
หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)	2.67	.917	ติดตามบ้าง
อินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์)	2.79	.994	ติดตามบ้าง
เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟ	2.79	1.021	ติดตามบ้าง
ใบปลิว	2.13	.976	ไม่ค่อยได้ติดตาม
สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรศัพท์)	2.19	.993	ไม่ค่อยได้ติดตาม

ในการวิเคราะห์ด้านการติดตามข่าวสาร ผู้นำในจังหวัดปัตตานีติดตามจากข่าวสาร โดยติดตามอย่างใกล้ชิดมากที่สุด คือ มัสยิด คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมา คือ เพื่อนสนิท คน

ใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 28.9 และโทรทัศน์ (ทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 27.4 (ตารางที่ 29) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ผู้นำติดตามอย่างใกล้ชิด คือ อินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์) คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมา คือ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟ คิดเป็นร้อยละ 50 และโทรทัศน์ (ทั่วไป) กับเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เท่ากันที่ร้อยละ 37.5 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 29 ค่าเฉลี่ยด้านการติดตามข่าวสาร

ตัวแปร		ไม่ได้ติดตามเลย	ไม่ค่อยได้ติดตาม	ติดตามบ้าง	ติดตามอย่างใกล้ชิด	ขอไม่ตอบ
1. เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน	ร้อยละ	1.1	7.7	58.3	28.9	4.0
2. ผู้นำศาสนา	ร้อยละ	2.7	11.4	55.1	26.7	4.0
3. ครู/อาจารย์	ร้อยละ	7.0	21.9	51.3	15.7	4.1
4. ร้านน้ำชา	ร้อยละ	15.7	20.0	45.1	15.6	3.6
5. มัสยิด	ร้อยละ	11.7	12.3	43.6	29.1	3.3
6. วัด	ร้อยละ	56.0	14.0	17.4	6.4	6.1
7. โบสถ์	ร้อยละ	69.3	11.1	9.6	3.1	6.9
8. วิทยุชุมชน	ร้อยละ	28.1	21.9	38.1	8.3	3.6
9. วิทยุ (ทั่วไป)	ร้อยละ	14.6	21.0	48.9	11.7	3.9
10. โทรทัศน์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)	ร้อยละ	16.0	19.6	45.0	15.7	3.6
11. โทรทัศน์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	5.4	9.6	54.1	27.4	3.4
12. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	ร้อยละ	24.0	25.3	37.9	9.1	3.7
13. หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	14.7	17.9	48.9	15.0	3.6
14. อินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์)	ร้อยละ	15.0	14.7	42.1	24.7	3.4
15. เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/ วอสแอฟ	ร้อยละ	15.4	16.0	38.1	26.7	3.7
16. ใบปลิว	ร้อยละ	32.7	25.4	29.9	7.4	4.6
17. สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรศัพท์)	ร้อยละ	30.9	23.6	32.3	8.6	4.7

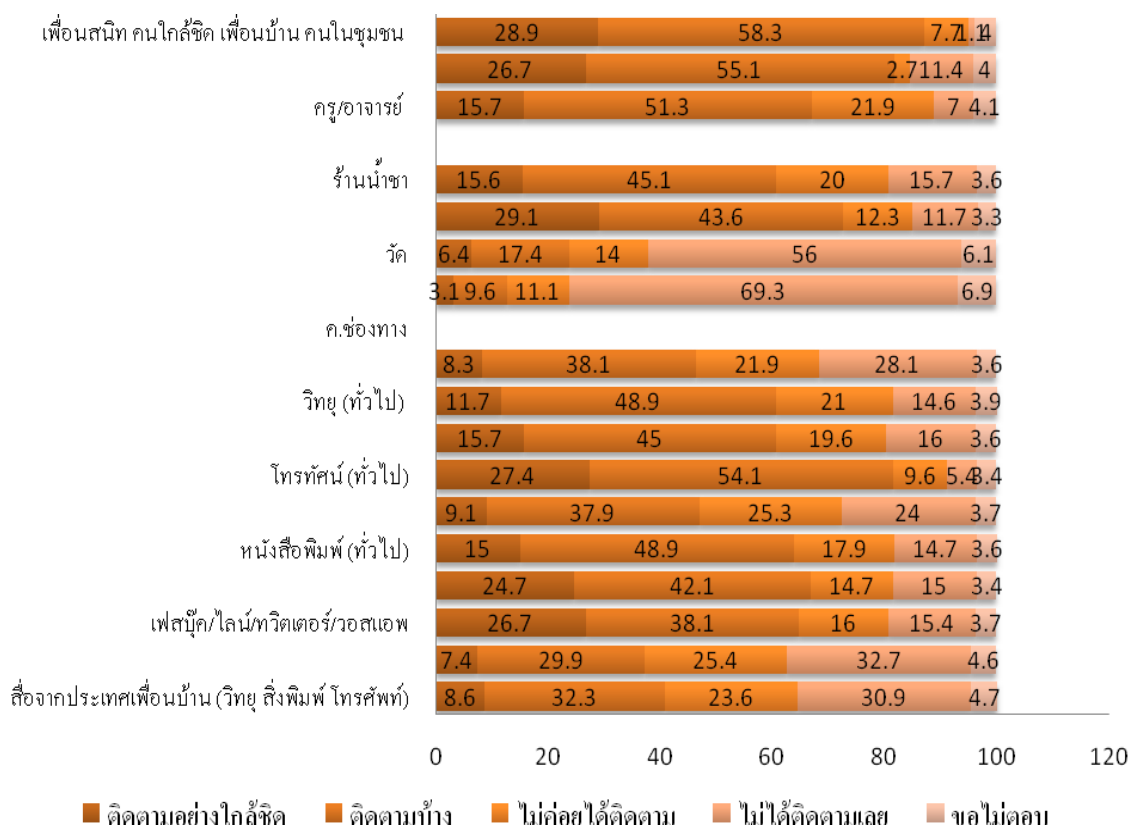
ตารางที่ 30 ค่าเฉลี่ยด้านการติดตามข่าวสารของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		ไม่ได้ติดตามเลย	ไม่ค่อยได้ติดตาม	ติดตามบ้าง	ติดตามอย่างใกล้ชิด	ขอไม่ตอบ
1. วิทยุชุมชน	ร้อยละ	41.7	20.8	25	2.1	10.4
2. วิทยุ (ทั่วไป)	ร้อยละ	8.3	39.6	37.5	8.3	6.3
3. โทรทัศน์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)	ร้อยละ	41.7	16.7	22.9	6.3	12.5
4. โทรทัศน์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	4.2	8.3	<b>47.9</b>	<b>37.5</b>	2.1
5. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	ร้อยละ	41.7	22.9	27.1	-	8.3
6. หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)	ร้อยละ	4.2	16.7	<b>56.3</b>	<b>22.9</b>	-
7. อินเทอร์เน็ต /เว็บไซต์	ร้อยละ	-	10.4	<b>33.3</b>	<b>54.2</b>	2.1
8. เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟ	ร้อยละ	10.4	4.2	<b>35.4</b>	<b>50</b>	-
9. เพื่อนบ้านและคนในชุมชน	ร้อยละ	4.2	10.4	<b>50</b>	<b>27.1</b>	8.3
10. เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด	ร้อยละ	2.1	8.3	<b>45.8</b>	<b>37.5</b>	6.3
11. ร้านน้ำชา	ร้อยละ	33.3	27.1	18.8	10.4	10.4
12. ไปปดิว	ร้อยละ	39.6	27.1	18.8	2.1	12.5
13. มัสยิด	ร้อยละ	29.2	10.4	35.4	14.6	10.4
14. ผู้นำศาสนา	ร้อยละ	14.6	18.8	45.8	12.5	8.3
15. วัด	ร้อยละ	47.9	14.6	20.8	4.2	12.5
16. โบสถ์	ร้อยละ	62.5	14.6	4.2	-	18.8
17. ครู/อาจารย์	ร้อยละ	16.7	16.7	45.8	8.3	12.5
18. วิทยุจากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	43.8	20.8	20.8	4.2	10.4
19. สิ่งพิมพ์จากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	31.3	27.1	27.1	4.2	10.4
20. โทรศัพทจากประเทศเพื่อนบ้าน	ร้อยละ	25	16.7	39.6	8.3	10.4
21. อื่นๆ	ร้อยละ	-	-	2.1	12.5	85.4

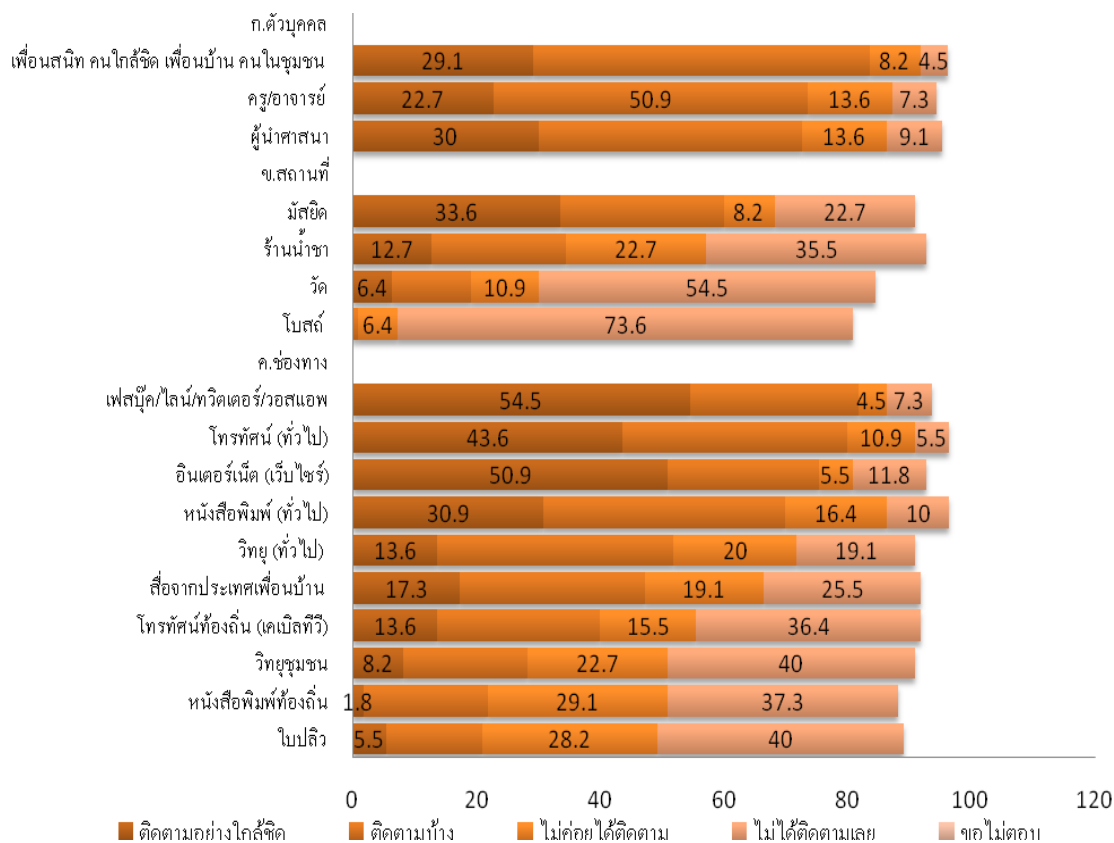
(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)



เมื่อวิเคราะห์เรื่องการติดตามข่าวสาร พบว่าผู้นำในจังหวัดปัตตานีติดตามจากข่าวสารโดยติดตามอย่างใกล้ชิดมากที่สุด คือ มัสยิด คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมา คือ เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 28.9 และ โทรทัศน์ (ทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 27.4 ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 ผู้นำติดตามอย่างใกล้ชิดมากที่สุดคือ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ โทรทัศน์ (ทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 43.6 และ มัสยิดคิดเป็นร้อยละ 33.6



## ค่าเฉลี่ยด้านการติดตามข่าวสารของ Peace Survey ครั้งที่ 2



ผลการศึกษา ด้าน การติดตามข่าวสารเปรียบเทียบกับ Peace Survey ครั้งที่ 2 โดยของผู้วิจัยติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน,ผู้นำศาสนา และครู/อาจารย์ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 ติดตามข่าวสารอย่างใกล้ชิด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป,อินเทอร์เน็ต /เว็บไซต์ และโทรทัศน์ (ทั่วไป)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้เฝ้าในจังหวัดปัตตานี พบว่า มีการติดตามข่าวจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ จากตัวบุคคล สถานที่ และช่องทาง (สื่อต่างๆ) (ตารางที่ 31) แสดงให้เห็นว่าการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ติดตามข่าวสารอยู่บ้าง ( $\bar{x} = 2.54$ ) เมื่อพิจารณาการติดตามข่าวเป็นรายด้าน พบว่า การติดตามข่าวต่างๆ จากตัวบุคคล ( $\bar{x} = 3.03$ ) จากช่องทาง (สื่อต่างๆ) ( $\bar{x} = 2.54$ ) อยู่ในระดับที่ติดตามข่าวสารอยู่บ้าง แต่การติดตามข่าวต่างๆ จากสถานที่ ( $\bar{x} = 2.17$ ) ยังไม่ค่อยได้ติดตามมากนัก

ตารางที่ 31 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ

การติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการติดตามข่าว
ตัวบุคคล	3.03	.576	ติดตามบ้าง
สถานที่	2.17	.636	ไม่ค่อยได้ติดตาม
ช่องทาง (สื่อต่างๆ)	2.54	.660	ติดตามบ้าง
การติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อโดยรวม	2.54	.538	ติดตามบ้าง

## 2. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ของผู้นำจังหวัดปัตตานี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง/ครอบครัว/ญาติสนิท ของผู้นำจังหวัดปัตตานี ในตารางที่ 24 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความไม่สงบ คิดเป็นร้อยละ 80.9 และเคยมีประสบการณ์ตรง ในเหตุการณ์ที่มีคนในครอบครัว/ญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ คิดเป็นร้อยละ 4.8 รองลงมา คือ เหตุการณ์มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต ตามลำดับ (ตารางที่ 32) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความไม่สงบ คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมามีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต ร้อยละ 16.4 และเคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ตามลำดับ (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 32 ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ในพื้นที่

ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. ไม่เคยมีประสบการณ์ตรง</b>	<b>80.9</b>
<b>2. เคยมีประสบการณ์ตรง</b>	
2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย	2.1
2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ	.7
2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ	4.8
2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต	2.4
2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ	.3
2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	1.3
2.7 เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	1.6
2.8 ได้ทราบว่าตนเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำหรือผู้ต้องสงสัย	.4
2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด	.6
2.10 อื่นๆ ระบุ	.4
<b>3. ขอไม่ตอบ</b>	<b>4.5</b>

ตารางที่ 33 ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ในพื้นที่ของ Peace Survey ครั้งที่ 1

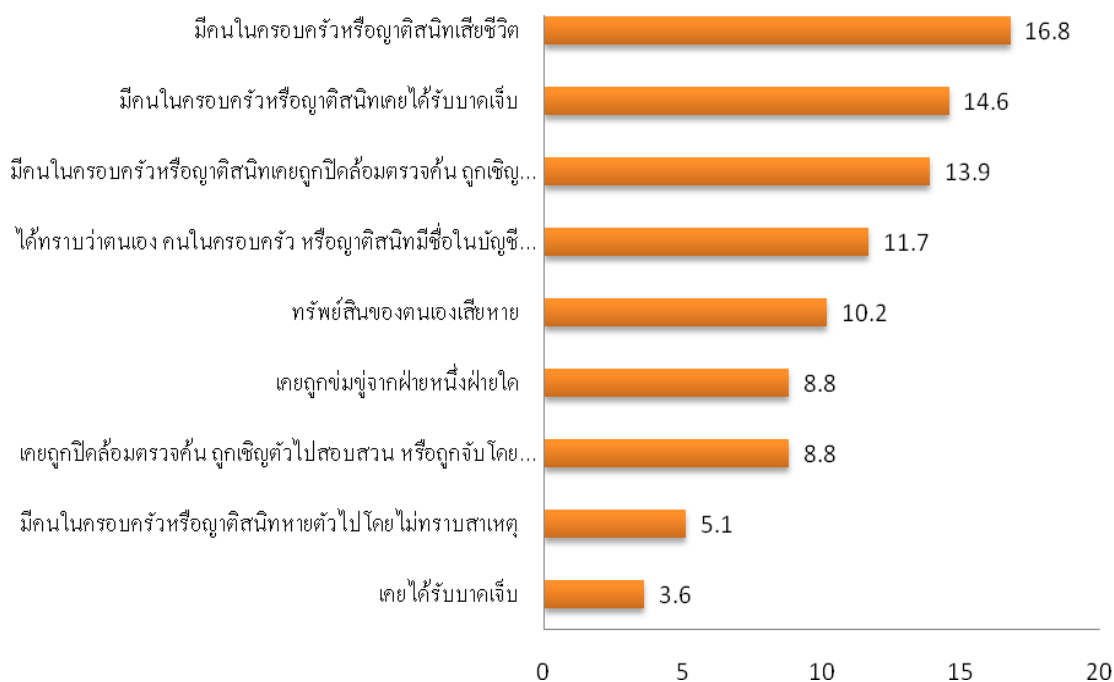
ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. ไม่เคย</b>	<b>45.8</b>
2. เคย (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)	29.2
2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย	10.9
2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ	1.8
2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ	10.9
<b>2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต</b>	<b>16.4</b>
2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ	1.8
2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	9.1
2.7 เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่	14.5
2.8 ได้ทราบว่าตนเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำหรือผู้ต้องสงสัย	10.9
2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด	9.1
2.10 อื่นๆ ระบุ	14.5
3. ขอไม่ตอบ	25.0

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง/ครอบครัว/ญาติสนิท ของผู้นำจังหวัดปัตตานี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บคิดเป็นร้อยละ 4.8 รองลงมาขอไม่ตอบคิดเป็นร้อยละ 4.5 และมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 พบว่ามีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิตคิดเป็นร้อยละ 16.8 รองลงมาครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บคิดเป็นร้อยละ 14.6 และมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญไปสอบถามคิดเป็นร้อยละ 13.9 ตามลำดับ



**ผลการศึกษาด้านสถานการณ์ในพื้นที่ของPeace Survey ครั้งที่ 2**



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (ตารางที่ 34) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีผลกระทบด้านความปลอดภัยในชีวิตมากที่สุด ( $\bar{x} = 3.01$ ) รองลงมา คือ ด้านการเดินทางในชีวิตประจำวัน ( $\bar{x} = 2.91$ ) ด้านความปลอดภัยในทรัพย์สิน ( $\bar{x} = 2.91$ ) ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ ( $\bar{x} = 2.86$ ) ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ( $\bar{x} = 2.83$ ) ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกันกับท่าน ( $\bar{x} = 2.72$ ) ด้านการศึกษาของท่านหรือบุตรหลานของท่าน ( $\bar{x} = 2.70$ ) ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกับท่าน ( $\bar{x} = 2.56$ ) และด้านการประกอบศาสนกิจ ( $\bar{x} = 2.53$ ) มีผลกระทบน้อยที่สุด

ตารางที่ 34 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับผลกระทบ
เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้	2.86	.768	มีผลกระทบ
การเดินทางในชีวิตประจำวัน	2.91	.777	มีผลกระทบ
ความปลอดภัยในชีวิต	3.01	.756	มีผลกระทบ
ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	2.91	.766	มีผลกระทบ
การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกับท่าน	2.56	.805	มีผลกระทบ
การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกันกับท่าน	2.72	1.807	มีผลกระทบ
การศึกษาของท่านหรือบุตรหลานของท่าน	2.70	.810	มีผลกระทบ
การประกอบศาสนกิจ	2.53	.846	มีผลกระทบ
สุขภาพกายและจิตใจ	2.83	.811	มีผลกระทบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน (ตารางที่ 35) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีผลกระทบมากที่สุด ในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตคิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาเรื่องเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้คิดเป็นร้อยละ 48.3 และความปลอดภัยในทรัพย์สินคิดเป็นร้อยละ 47.3 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 (ตารางที่ 36) พบว่า ความปลอดภัยในชีวิตคิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมา

สุขภาพกายและจิตใจคิดเป็นร้อยละ 56.3 และการเดินทางในชีวิตประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 ผลการศึกษาด้านผลกระทบ

ตัวแปร		ไม่มีผล กระทบ เลย	ไม่มีผล กระทบ	มีผล กระทบ	มีผล กระทบ มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้	ร้อยละ	3.9	23.9	48.3	18.1	2.3	3.6
2. การเดินทางในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ	3.4	23.0	46.9	21.0	2.1	3.6
3. ความปลอดภัยในชีวิต	ร้อยละ	2.9	17.9	49.0	24.4	1.4	4.4
4. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	ร้อยละ	3.1	22.7	47.3	20.1	2.0	4.6
5. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนาเดียวกับ ท่าน	ร้อยละ	6.4	39.4	34.0	12.0	3.4	4.7
6. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนาต่างกับ กับท่าน	ร้อยละ	5.9	35.4	33.4	16.0	3.6	5.6
7. การศึกษาของท่านหรือบุตร หลานของท่าน	ร้อยละ	5.0	33.6	38.3	15.4	2.3	5.4
8. การประกอบศาสนกิจ	ร้อยละ	9.1	37.6	33.4	12.4	2.6	4.9
9. สุขภาพกายและจิตใจ	ร้อยละ	4.7	25.1	43.3	19.3	3.0	4.4



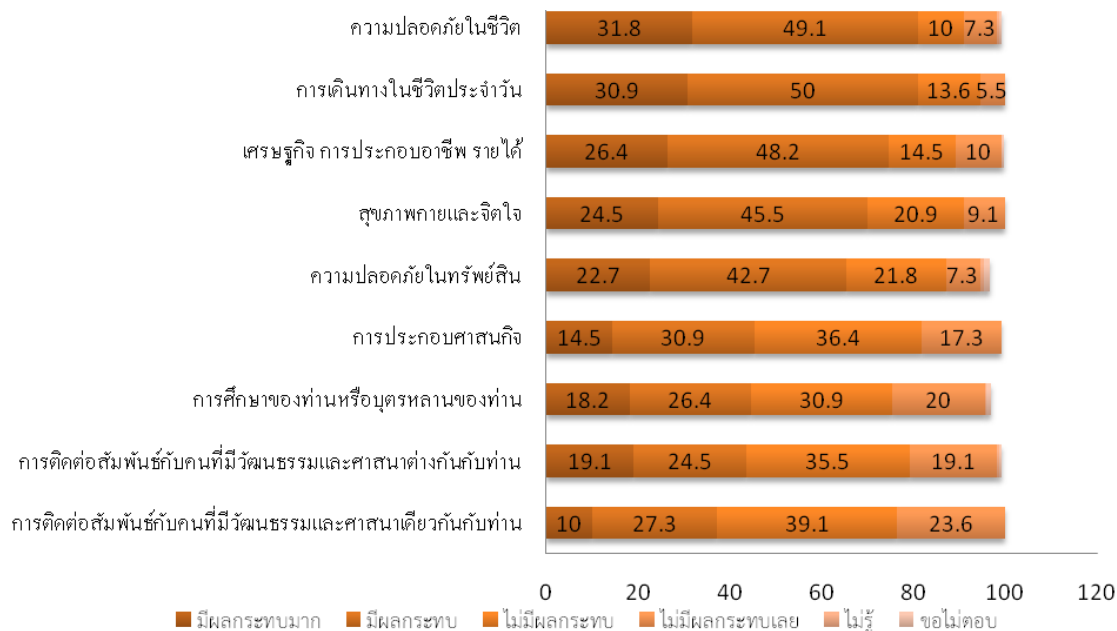
ตารางที่ 36 ผลการศึกษาการด้านผลกระทบของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		ไม่มีผล กระทบ เลย	ไม่มีผล กระทบ	มีผล กระทบ	มีผล กระทบ มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้	ร้อยละ	20.8	18.8	39.6	16.7	-	4.2
2. การเดินทางในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ	8.3	16.7	<b>52.1</b>	<b>20.8</b>	-	2.1
3. ความปลอดภัยในชีวิต	ร้อยละ	6.3	18.8	<b>58.3</b>	<b>14.6</b>	-	2.1
4. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	ร้อยละ	16.7	27.1	35.4	10.4	-	10.4
5. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนา เดียวกับท่าน	ร้อยละ	<b>31.3</b>	<b>29.2</b>	27.1	10.4	-	2.1
6. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนาต่างกัน กับท่าน	ร้อยละ	25	18.8	37.5	16.7	-	2.1
7. การศึกษาของท่านหรือบุตร หลานของท่าน	ร้อยละ	<b>22.9</b>	<b>27.1</b>	37.5	4.2	2.1	6.3
8. การประกอบศาสนกิจ	ร้อยละ	20.8	33.3	37.5	4.2	-	4.2
9. สุขภาพกายและจิตใจ	ร้อยละ	12.5	18.8	<b>56.3</b>	<b>10.4</b>	-	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีผลกระทบมากที่สุดในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตคิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมาเรื่องเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพรายได้คิดเป็นร้อยละ 48.3 และความปลอดภัยในทรัพย์สินคิดเป็นร้อยละ 47.3 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 คือ การเดินทางในชีวิตประจำวันคิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาความปลอดภัยในชีวิต คิดเป็นร้อยละ 49.1 และเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ คิดเป็นร้อยละ 48.2 ตามลำดับ

## ผลการศึกษาด้านผลกระทบของ Peace Survey ครั้งที่ 2



การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ (ตารางที่ 37) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความคิดเห็นตรงกันว่าสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีสาเหตุใกล้เคียงทุกสาเหตุ ซึ่งสาเหตุที่มีความคิดเห็นมากที่สุดมาจากความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน ( $\bar{x} = 2.92$ ) รองลงมาคือ ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม ( $\bar{x} = 2.88$ ) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอาผลประโยชน์ ( $\bar{x} = 2.87$ ) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง ( $\bar{x} = 2.86$ ) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง(ท้องถิ่น/ระดับชาติ) ( $\bar{x} = 2.81$ ) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่สยามครองปัตตานีเป็นอาณานิคม ( $\bar{x} = 2.52$ ) และความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล( $\bar{x} = 2.19$ ) มีความใกล้เคียงน้อยที่สุด

ตารางที่ 37 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับสาเหตุ ของความ รุนแรง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล	2.19	.900	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน	2.92	.754	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง	2.86	.791	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่สยามครองปาดานีเป็นอาณานิคม	2.52	.831	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม	2.88	.826	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงชีพเพื่อเอวบประมาณ	2.87	.892	ใกล้เคียง
ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ)	2.81	.821	ใกล้เคียง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ (ตารางที่ 38) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความคิดเห็นว่ามาจากความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อนมากที่สุดที่ร้อยละ 32.9 รองลงมาความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเองคิดเป็นร้อยละ 31.7 และความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 25.7 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 มากที่สุดคือความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมา คือ ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงชีพเพื่อเอวบประมาณคิดเป็นร้อยละ 22.9 และความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อนกับความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเองเท่ากันที่ 20.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 38 ผลการศึกษาด้านสาเหตุความรุนแรง

ตัวแปร		ไม่ ใกล้ เคียง เลย	ไม่ ใกล้ เคียง	ใกล้ เคียง	ใกล้ เคียง มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม ก่อการร้ายสากล	ร้อยละ	12.9	19.7	15.7	3.7	32.3	15.6
2. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม อิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน	ร้อยละ	1.7	14.4	<b>32.9</b>	13.3	24.3	13.3
3. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม คนไม่หวังดีที่บิดเบือน ประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อ ประโยชน์ตัวเอง	ร้อยละ	2.9	15.0	<b>31.7</b>	12.3	23.4	14.6
4. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่ สขมครองปาตานีเป็นอาณานิคม	ร้อยละ	5.6	19.9	22.0	5.7	27.7	19.0
5. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจาก นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คน รู้สึกไม่เป็นธรรม	ร้อยละ	2.0	17.9	25.7	15.1	24.0	15.1
6. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่ เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอา งบประมาณ	ร้อยละ	2.6	17.1	19.1	15.6	28.6	16.9
7. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจาก เหตุผลทางการเมือง (ท้องถิ่น/ ระดับชาติ)	ร้อยละ	2.4	16.9	24.4	11.4	28.6	16.1

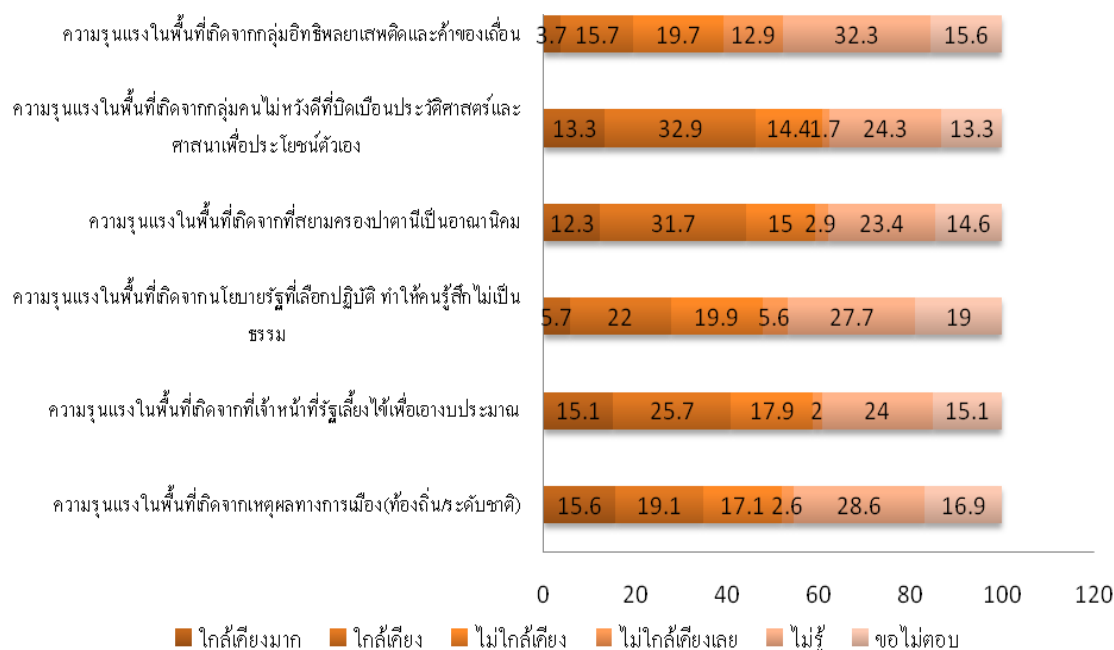
ตารางที่ 39 ผลการศึกษาด้านสาเหตุความรุนแรงของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		ไม่ ใกล้ เคียง เลย	ไม่ ใกล้ เคียง	ใกล้ เคียง	ใกล้ เคียง มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่ม ก่อการร้ายสากล	ร้อยละ	68.8	16.7	2.1	4.2	6.3	2.1
2. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่ม อิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน	ร้อยละ	8.3	16.7	52.1	20.8	-	2.1
3. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่ม คนไม่หวังดีที่บิดเบือน ประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อ ประโยชน์ตัวเอง	ร้อยละ	16.7	20.8	33.3	20.8	4.2	4.2
4. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่ สยามครองปาดานีเป็นอาณานิคม	ร้อยละ	8.3	22.9	50.0	14.6	2.1	2.1
5. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจาก นโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้ คนรู้สึกไม่เป็นธรรม	ร้อยละ	4.2	14.6	33.3	43.8	2.1	2.1
6. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่ เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอา งบประมาณ	ร้อยละ	10.4	16.7	37.5	22.9	8.3	4.2
7. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจาก เหตุผลทางการเมือง(ท้องถิ่น/ ระดับชาติ)	ร้อยละ	12.5	20.8	50.0	8.3	2.1	6.3

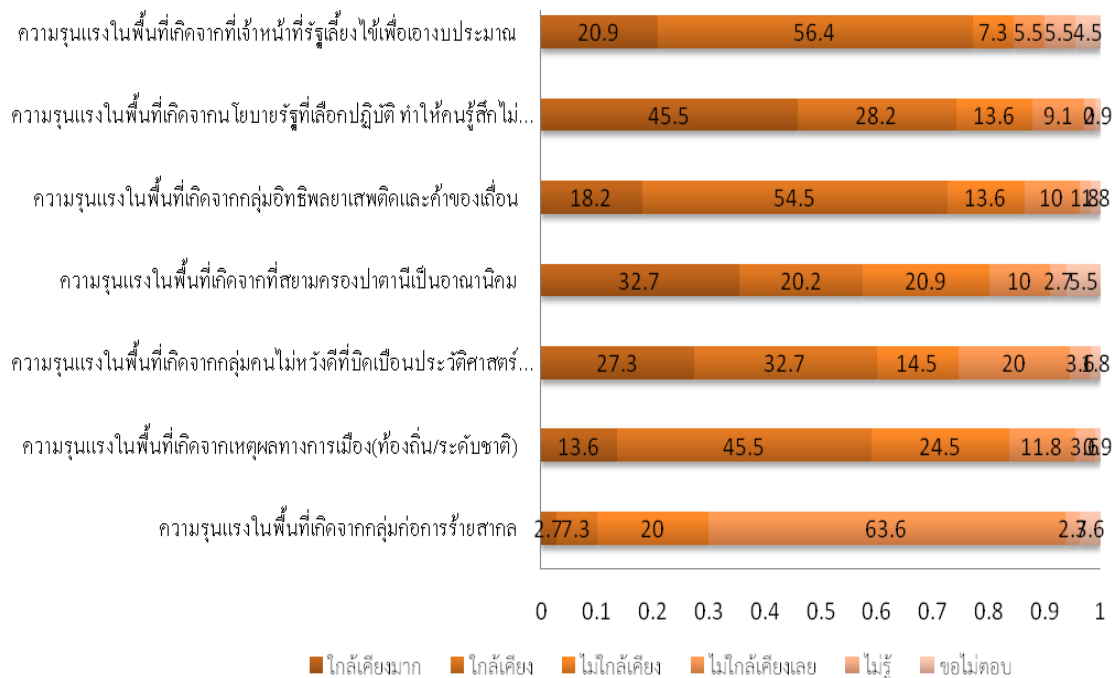
(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่  
จังหวัดปัตตานี มีความคิดเห็นว่ามีสาเหตุจากความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจาก  
กลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเองมากที่สุดที่ร้อยละ 32.9  
รองลงมาคือกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อนคิดเป็นร้อยละ 32.3 และความรุนแรงในพื้นที่

เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 27.7 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 มากที่สุดคือ. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไว้เพื่อเอางบประมาณคิดเป็นร้อยละ 56.4 รองลงมาความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อนคิดเป็นร้อยละ 54.5 และความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง(ท้องถิ่น/ระดับชาติ) คิดเป็นร้อยละ 45.5 ตามลำดับ



### ผลการศึกษาด้านสาเหตุความรุนแรงของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง (ตารางที่ 40) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่า กลุ่มยาเสพติด-น้ำมัน เป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.8 รองลงมาคิดว่่านักการเมือง คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ รัฐบาล และคนที่มีความคุ้นเพราะตนเอง//คนรู้จักถูกทำร้าย คิดเป็นร้อยละ 7.8 5.2 4.9 และ 4.8 ตามลำดับ และคิดว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่รัฐบาลปกครอง และมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 0.1 ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 คือ ขบวนการ BRN/PULO ฯลฯ เป็นร้อยละ 27.8 รองลงมากลุ่มยาเสพติด-น้ำมันและ มาเลเซีย เท่ากันที่ ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 40 ผลการศึกษาด้านผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ขอไม่ตอบ	17.6
2. ไม่รู้	16.2
3. กลุ่มยาเสพติด-น้ำมัน	12.8
4. ขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ	9.0
5. นักการเมือง	7.8
6. ทหารพราน	6.0
7. คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	5.2
8. รัฐบาล	4.9
9. คนที่มีความคั่นเพราะตนเอง//คนรู้จักถูกทำร้าย	4.8
10. นักการเมืองระดับชาติ	3.7
11. กอ.รมน./ทหารประจำการ	3.6
12. สื่อมวลชน	2.1
13. องค์กรภาคประชาสังคม	2.0
14. ตำรวจ	1.7
15. ศอ.บต.	.9
16. สถาบันการศึกษา	.8
17. ชรบ.อรบ.อส	.2
18. ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	.2
19. ผู้นำศาสนาอิสลาม	.2
20. เจ้าหน้าที่รัฐบาลปกครอง	.1
21) มาเลเซีย	.1



ตารางที่ 41 ผลการศึกษาด้านผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ	27.8
2. กลุ่มยาเสพติด-น้ำมันเถื่อน	18.0
3. มาเลเซีย	18.0
4. รัฐบาล	9.8
5. ผู้นำศาสนาอิสลาม	9.8
6. ทหารพราน	8.3
7. กอ.รมน./ทหารประจำการ	8.3
8. คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	6.8
9. คนที่มีความคุ้นเพราะตนเอง//คนรู้จักถูกทำร้าย	5.3
10. นักการเมืองท้องถิ่น	3.0
11. เจ้าหน้าที่รัฐบาลฝ่ายปกครอง	3.0
12. ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	3.0
13. องค์กรภาคประชาสังคม	2.3
14. นักการเมืองระดับชาติ	1.5
15. สื่อมวลชน	1.5
16. ตำรวจ	0.8
17. ชรบ.อรบ.อส	0.8
18. ศอ.บต.	0.8
19. สถาบันการศึกษา	0.8
20. พระสงฆ์	-
ไม่รู้	0.8
ขอไม่ตอบ	2.3

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อขบวนการ (ตารางที่ 42) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า ผู้ก่อความไม่สงบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.7 รองลงมาคือกลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง)

และโจรใต้/อาชญากร คิดเป็นร้อยละ 7.3 และ 4.6 ตามลำดับส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 (ตารางที่ 43) กลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่าขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูเวคิดเป็นร้อยละ 29.2 รองลงมากลุ่มผู้มี ความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง) และผู้ก่อความไม่สงบเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.0

ตารางที่ 42 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อขบวนการ

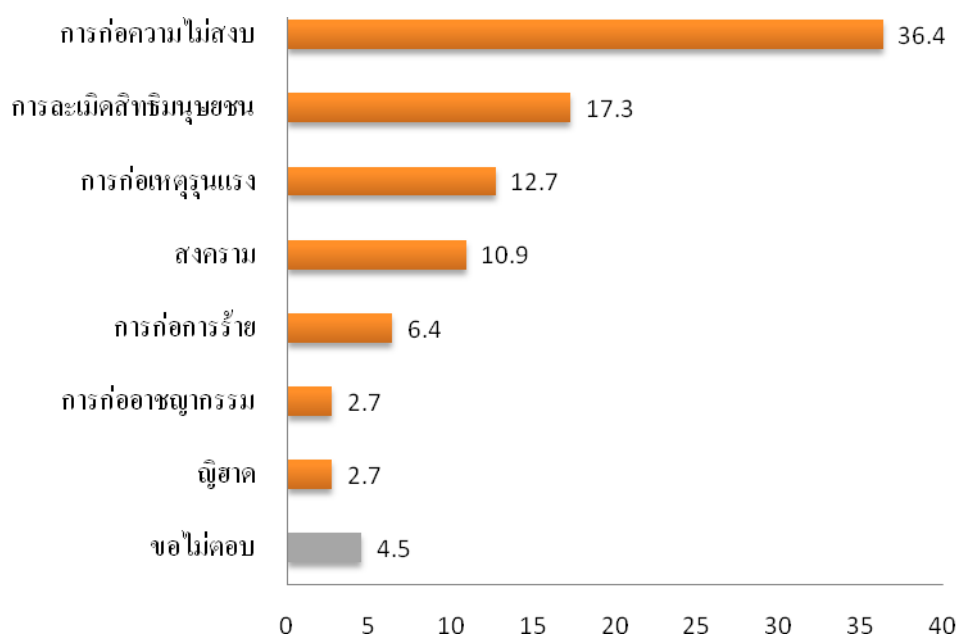
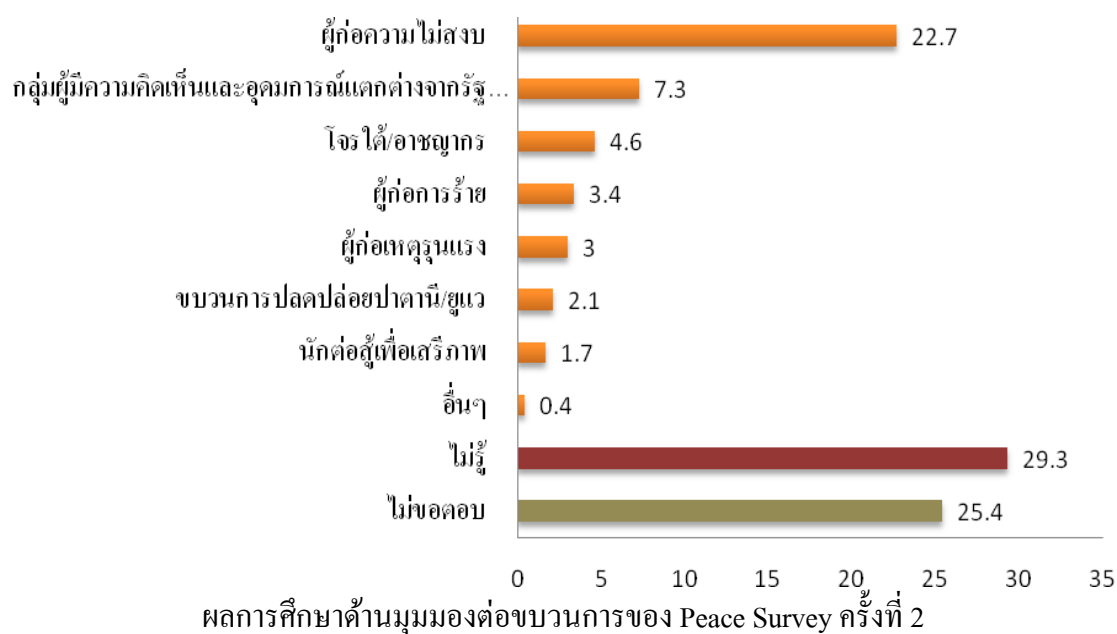
ตัวแปร	ร้อยละ
1. นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ	1.7
2. โจรใต้/อาชญากร	4.6
3. ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูเว	2.1
4. ผู้ก่อความไม่สงบ	22.7
5. ผู้ก่อเหตุรุนแรง	3.0
6. ผู้ก่อการร้าย	3.4
7. กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง)	7.3
8. อื่นๆ	.4
<b>ไม่รู้</b>	<b>29.3</b>
ไม่ขอตอบ	25.4

ตารางที่ 43 ผลการศึกษาค่านิยมมองต่อขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
<b>1. ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูแวน</b>	<b>29.2</b>
2. กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง)	25.0
3. ผู้ก่อความไม่สงบ	25.0
4. ผู้ก่อเหตุรุนแรง	10.4
5. นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ	2.1
6. โจรใต้/อาชญากร	2.1
7. ผู้ก่อการร้าย	2.1
8. อื่นๆ.....นักต่อสู้ทางความคิด	2.1
ไม่รู้	2.1
ไม่ขอตอบ	-

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อขบวนการ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า ผู้ก่อความไม่สงบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.7 รองลงมาคือกลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง) และโจรใต้/อาชญากร คิดเป็นร้อยละ 7.3 และ 4.6 ตามลำดับส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 เรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า ผู้ก่อความไม่สงบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาการละเมิดสิทธิมนุษยชนคิดเป็นร้อยละ 17.3 และการก่อเหตุความรุนแรงคิดเป็นร้อยละ 12.7 ตามลำดับ



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ พบว่า (ตารางที่ 44) ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธมากที่สุด คือ ดิเคยาเสฟติด ( $\bar{x} = 3.20$ ) รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสฟติดและสิ่งผิดกฎหมาย หลงผิด ( $\bar{x} = 3.08$ ) ขาดการศึกษา ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ ( $\bar{x} = 3.07$ ) ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ( $\bar{x} = 3.03$ ) แต่คิดว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธน้อยที่สุด คือ ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม ( $\bar{x} = 2.67$ )

ตารางที่ 44 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการ
รายได้ไม่เพียงพอ ยากจน ว่างงาน	2.91	.885	สำคัญ
ขาดการศึกษา	3.07	.793	สำคัญ
ดิเคยาเสฟติด	3.20	.814	สำคัญ
ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ	3.07	.680	สำคัญ
หลงผิด	3.08	.743	สำคัญ
ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม	2.67	.852	สำคัญ
ผู้การมีตัวตน มีความสำคัญ	2.80	.787	สำคัญ
แก้แค้นจากเรื่องส่วนตัว	2.96	.793	สำคัญ
ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม	3.03	.788	สำคัญ
ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่	3.02	.718	สำคัญ
รู้สึกที่ใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล	2.86	.778	สำคัญ
รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสฟติดและสิ่งผิดกฎหมาย	3.08	.760	สำคัญ
ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ	2.95	.808	สำคัญ
ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมาลายูปาตานี	2.83	.835	สำคัญ
ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม	2.85	.873	สำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (ตารางที่ 45) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่าถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการมากที่สุด คือ 43.1 รองลงมาคือขาดการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 40.9 และหลงผิดคิดเป็นร้อยละ 40.7 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ร้อยละ 47.9 รองลงมา ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ 45.8 และถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการคิดเป็นร้อยละ 43.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 46)

ตารางที่ 45 ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการ

ตัวแปร		ไม่ สำคัญ เลย	ไม่ สำคัญ	สำคัญ	สำคัญ มาก	ไม่ รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. รายได้ไม่เพียงพอ ยากจน ว่างงาน	ร้อยละ	6.7	13.1	36.1	20.0	16.0	8.0
2. ขาดการศึกษา	ร้อยละ	4.1	9.4	40.9	22.9	13.9	8.9
3. คิดยาเสพติด	ร้อยละ	3.9	7.7	34.6	30.4	13.9	9.6
4. ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่ม ขบวนการ	ร้อยละ	1.9	8.3	43.1	17.3	17.7	11.7
5. หลงผิด	ร้อยละ	3.3	6.7	40.7	19.0	19.3	11.0
6. ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม	ร้อยละ	6.7	18.0	31.3	9.9	22.3	11.9
7. ผู้การมีตัวตน มีความสำคัญ	ร้อยละ	3.7	15.1	31.9	10.1	27.3	11.9
ผู้การมีตัวตน มีความสำคัญ	ร้อยละ	3.6	11.9	35.6	16.1	20.9	12.0
ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิ มนุษยชนและการบังคับใช้ กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม	ร้อยละ	2.3	13.1	32.4	19.6	20.1	12.4
ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่	ร้อยละ	2.1	10.1	39.0	15.9	20.1	12.7
รู้สึกที่ใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้ว ไม่ได้ผล	ร้อยละ	2.9	16.6	33.3	13.0	21.1	13.1
รักษาผลประโยชน์จากการค้ายา เสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย	ร้อยละ	2.4	9.4	35.0	19.4	21.9	11.9
ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อย ปาตานีเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	2.4	12.7	27.6	14.6	29.4	13.1
ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรม มาลาญปาตานี	ร้อยละ	3.6	15.4	26.9	12.7	27.0	14.4
ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม	ร้อยละ	4.4	14.4	26.0	14.1	26.6	14.4

ตารางที่ 46 ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		ไม่ สำคัญ เลย	ไม่ สำคัญ	สำคัญ	สำคัญ มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. รายได้ไม่เพียงพอ ยากจน ว่างงาน	ร้อยละ	27.1	27.1	29.2	14.6	2.1	-
2. ขาดการศึกษา	ร้อยละ	20.8	29.2	22.9	25.0	2.1	-
3. คิดยาเสพติด	ร้อยละ	22.9	20.8	25	29.2	2.1	-
4. ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่ม ขบวนการ	ร้อยละ	2.1	8.3	43.8	41.7	4.2	-
5. ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม	ร้อยละ	16.7	37.5	27.1	10.4	8.3	-
6. ต้องการมีตัวตน มี ความสำคัญ	ร้อยละ	12.5	37.5	39.6	4.2	6.3	-
7. แก้แค้นจากเรื่องส่วนตัว	ร้อยละ	12.5	33.3	35.4	14.6	4.2	-
8. ตอบโต้จากการถูกละเมิด สิทธิมนุษยชนและการ บังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็น ธรรม	ร้อยละ	2.1	14.6	41.7	37.5	4.2	-
9. ถูกกดดันจากการเลือก ปฏิบัติของเจ้าหน้าที่	ร้อยละ	-	10.4	47.9	37.5	4.2	-
10. รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้อง แล้วไม่ได้ผล	ร้อยละ	4.2	29.2	37.5	22.9	2.1	4.2
11. รักษาผลประโยชน์จาก การค้ายาเสพติดและสิ่งผิด กฎหมาย	ร้อยละ	20.8	25.0	27.1	18.8	6.3	2.1
12. ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลด ปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	2.1	6.3	45.8	41.7	4.2	-
13. ปกป้องอัตลักษณ์ วัฒนธรรมมาลายูปาตานี	ร้อยละ	-	14.6	50.0	29.2	6.3	-

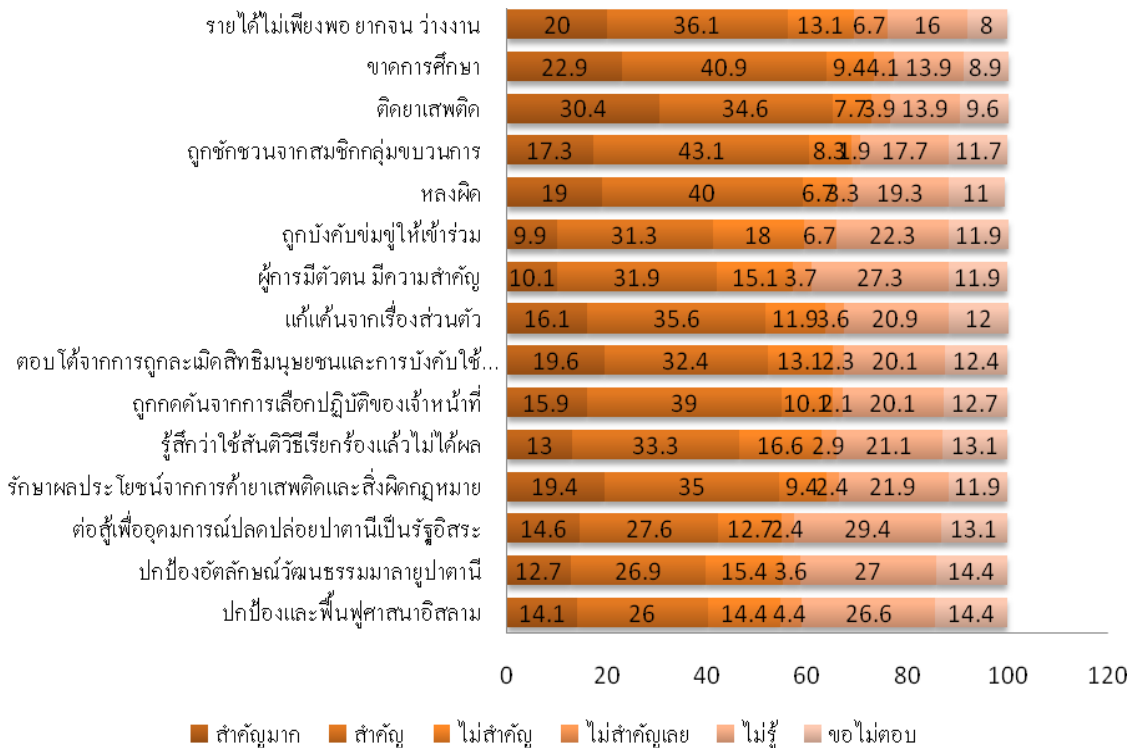


ตารางที่ 46 (ต่อ)

ตัวแปร		ไม่ สำคัญ เลย	ไม่ สำคัญ	สำคัญ	สำคัญ มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
14. ปกป้องและฟื้นฟูศาสนา อิสลาม	ร้อยละ	4.2	27.1	39.6	25.0	4.2	-
15. หลงผิด	ร้อยละ	16.7	31.3	22.9	20.8	8.3	-
16. ราคาขายตกต่ำ	ร้อยละ	<b>54.2</b>	<b>31.3</b>	6.3	2.1	6.3	-
17. อื่นๆ - Cerdik tak boleh timpang badoh tak boleh ajar - การถูกปลุกผีให้เกิดภัย ซึ่งหรือไม่ยอมรับศาสนา อื่น	ร้อยละ	-	-	-	4.2	6.3	89.6

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่าถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการมากที่สุด คือ 43.1 รองลงมา คือ ขาดการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 40.9 และหลงผิดคิดเป็นร้อยละ 40.7 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 มากที่สุด คือ รู้สึกว่าใช้สันติวิธีแล้วไม่ได้ผลคิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมา คือ รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายคิดเป็นร้อยละ 50 และถูกชักจูงจากสมาชิกกลุ่มขบวนการคิดเป็นร้อยละ 46.4 ตามลำดับ



ผลการศึกษาด้านปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบัน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่าเป้าหมายหลัก คือ ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมา คือ ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง และต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) คิดเป็นร้อยละ 10.7 และ 7.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 47) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่า ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระร้อยละ 54.2 รองลงมา ต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 20.8 และต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 48)

ตารางที่ 47 ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการ

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ	12.0
2. ต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย	.9
3. ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย)	7.4
4. ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง	10.7
5. ไม่รู้	39.7
6. ขอไม่ตอบ	29.3

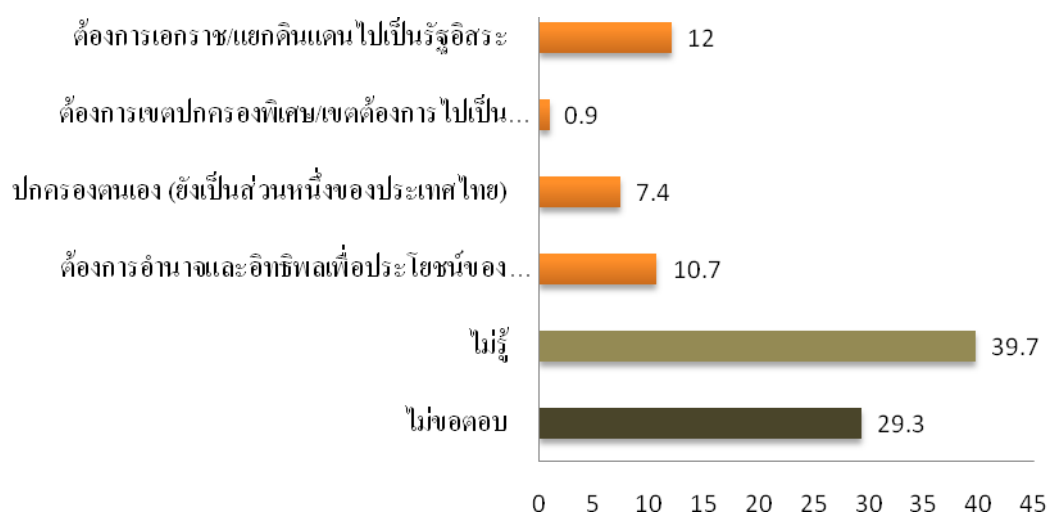
ตารางที่ 48 ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ	54.2
2. ต้องการไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมาเลเซีย	20.8
3. ต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย)	12.5
4. ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง	-
5. ไม่รู้	8.3
6. ขอไม่ตอบ	4.2

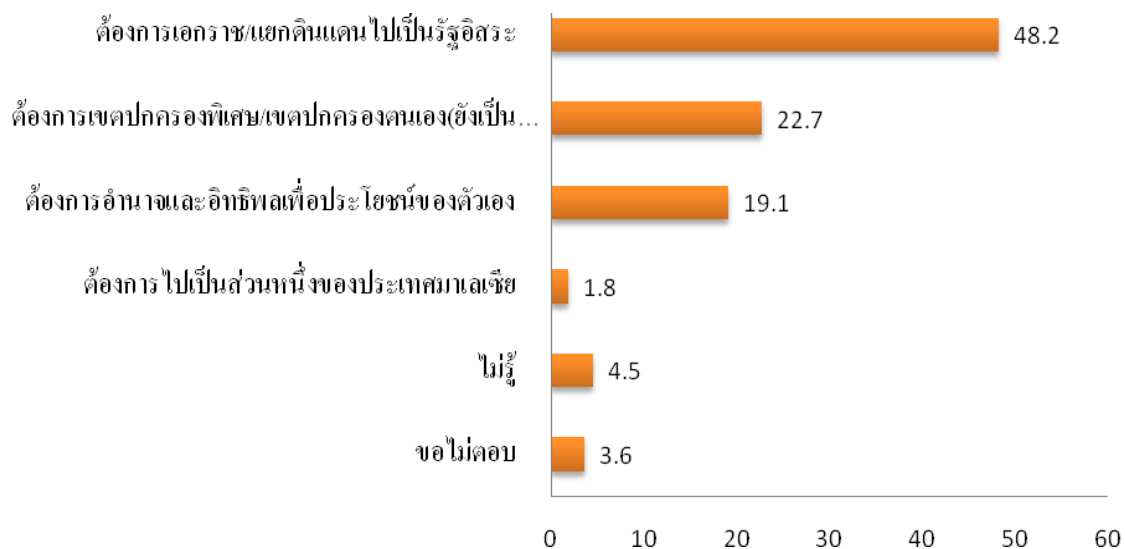
(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบัน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่าเป้าหมายหลัก คือ ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมา คือ ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง และต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) คิดเป็นร้อยละ 10.7 และ 7.4 ตามลำดับ ส่วนของPeace Survey ครั้งที่ 2 พบว่าต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระร้อยละ 48.2 รองลงมาต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) ร้อยละ 22.7 และต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง ร้อยละ 19.1 ตามลำดับ

#### ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการ



### ผลการศึกษาด้านเป้าหมายของขบวนการของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

### 3. การวิเคราะห์ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขของผู้นำจังหวัดปัตตานี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางของการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี รู้สึกว่าทิศทางสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รู้สึกว่าสถานการณ์ยังเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมา คือ รู้สึกว่าดีขึ้น และแย่ลง คิดเป็นร้อยละ 27.9 และ 5.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 49) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี รู้สึกว่าทิศทางสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รู้สึกว่าสถานการณ์ยังเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา แย่ลง ร้อยละ 18.2 และดีขึ้นร้อยละ 14.5 (ตารางที่ 50)

ตารางที่ 49 ผลการศึกษาด้านกระบวนการสันติภาพ

แย่งมากดีขึ้นมาก ← →					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
แย่งมาก	แย่ง	เหมือนเดิม	ดีขึ้น	ดีขึ้นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1.4%	5.7%	37.4%	27.9%	5.4%	8.3%	13.9%
7.1%		37.4%	33.3%	22.2%	(ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	
(แย่ง)		(เหมือนเดิม)	(ดีขึ้น)			

ตารางที่ 50 ผลการศึกษาด้านกระบวนการสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 2

แย่งมากดีขึ้นมาก ← →					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
แย่งมาก	แย่ง	เหมือนเดิม	ดีขึ้น	ดีขึ้นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
13.6%	18.2%	45.5%	14.5%	0.9%	3.6%	3.6%
31.8%		45.5%	15.4%		7.2%	
(แย่ง)		(เหมือนเดิม)	(ดีขึ้น)		(ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	

(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ทัศนคติต่อซึ่งผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีได้ให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ฯ (ตารางที่ 51) ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่อยู่ที่ระดับคะแนน 6 คะแนนขึ้นไป มากที่สุด

ตารางที่ 51 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

น้อยที่สุด ← → มากที่สุด			ไม่ขอตอบ
ต่ำกว่า 3 คะแนน	3 - 6 คะแนน	6 คะแนนขึ้นไป	ไม่ขอตอบ
5.7	33.6	34.6	26.1
33.6%		34.6%	5.7%
(น้อย)	(ปานกลาง)	(มาก)	

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.2 และไม่เคยได้ยินข่าว คิดเป็นร้อยละ 29.7 (ตารางที่ 52) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 เคยได้ยินมากที่สุด ร้อยละ 97.9 รองลงมา ไม่เคยได้ยิน ร้อยละ 2.1 (ตารางที่ 53)

ตารางที่ 52 ผลการศึกษาด้านความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย

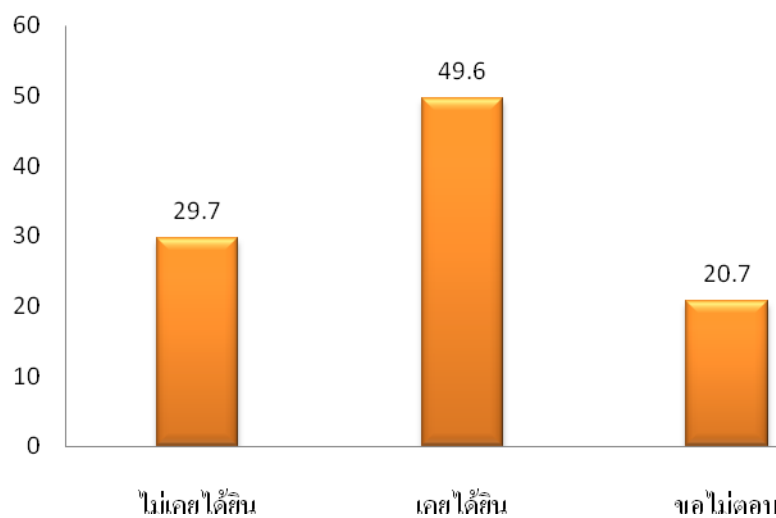
ตัวแปร	ร้อยละ
1. เคยได้ยิน	49.6
2. ไม่เคยได้ยิน	29.7
3. ขอไม่ตอบ	20.7

ตารางที่ 53 ผลการศึกษาด้านความสนใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

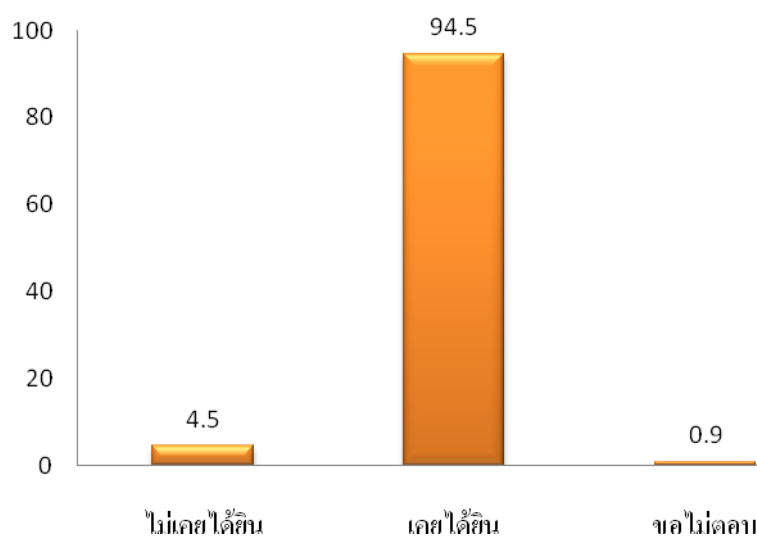
ตัวแปร	ร้อยละ
1. เคยได้ยิน	97.9
2. ไม่เคยได้ยิน	2.1
3. ขอไม่ตอบ	-

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.2 และไม่เคยได้ยินข่าว คิดเป็นร้อยละ 29.7 ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 เคยได้ยิน 94.5 รองลงมา 4.5 ตามลำดับ



ผลการศึกษาด้านความสนใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ได้ให้ระดับคะแนนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ อยู่ที่ระดับ 0-2 คะแนนมากที่สุด (ตารางที่ 56)



ตารางที่ 54 ระดับคะแนนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิต

แย่งมากดีขึ้นมาก ← →			ไม่ขอตอบ
คะแนนติดลบ	0 – 2 คะแนน	2 คะแนนขึ้นไป	ไม่ขอตอบ
6.9	39.6	24.6	29.0
6.9%	39.6%	24.6%	
(น้อย)	(มาก)	(ปานกลาง)	

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีการสนับสนุนให้ใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ และไม่สนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ 4.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 55) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 สนับสนุนคิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 87.5 และไม่แน่ใจคิดเป็นร้อยละ 8.3 (ตารางที่ 56)

ตารางที่ 55 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย

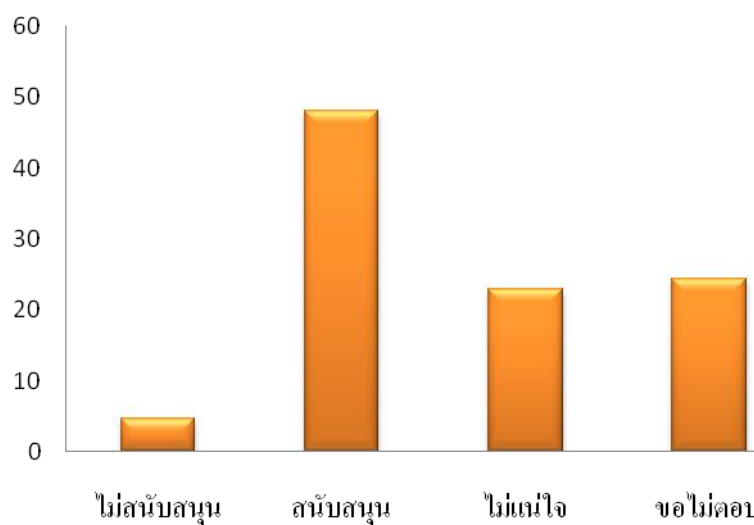
ตัวแปร	ร้อยละ
1. สนับสนุน	48.0
2. ไม่แน่ใจ	23.0
3. ไม่สนับสนุน	4.6
ขอไม่ตอบ	24.4

ตารางที่ 56 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

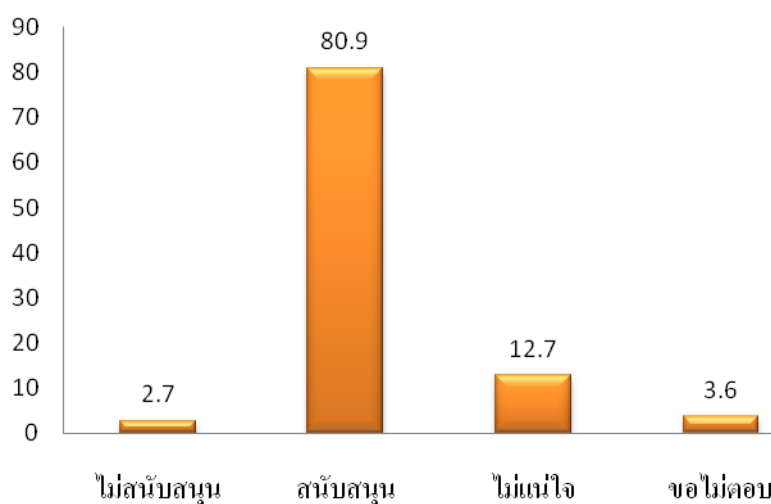
ตัวแปร	ร้อยละ
1. สนับสนุน	87.5
2. ไม่แน่ใจ	8.3
3. ไม่สนับสนุน	2.1
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่ จังหวัดปัตตานี มีการสนับสนุนให้ใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ และไม่สนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ 4.6 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 สนับสนุนคิดเป็นร้อยละร้อยละ 80.9 และไม่แน่ใจคิดเป็นร้อยละ 12.7



ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานียังรู้สึกอย่างไรต่อความเชื่อมั่นในการเจรจาสันติภาพ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีรู้สึก เฉยๆ กับความเชื่อมั่นในกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ว่าจะแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมา คือ เชื่อมมั่นและไม่เชื่อมมั่น คิดเป็นร้อยละ 20.9 และ 14.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 57) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 รู้สึก เชื่อมมั่น และ ไม่เชื่อมมั่นเท่ากันที่คิดเป็นร้อยละ 33.3 และเชื่อมมั่นมากที่สุด ร้อยละ 16.7 (ตารางที่ 58)

ตารางที่ 57 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของกระบวนการเชื่อมมั่น

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เชื่อมมั่นเลย	6.0
2. ไม่เชื่อมมั่น	14.9
<b>3. เฉยๆ</b>	<b>30.1</b>
4. เชื่อมมั่น	20.9
5. เชื่อมมั่นมาก	.7
ไม่รู้	15.6
ขอไม่ตอบ	24.4

ตารางที่ 58 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของกระบวนการเชื่อมมั่นของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่เชื่อมมั่นเลย	4.2
2. ไม่เชื่อมมั่น	33.3
3. เฉยๆ	8.3
<b>4. เชื่อมมั่น</b>	<b>33.3</b>
<b>5. เชื่อมมั่นมาก</b>	<b>16.7</b>
ไม่รู้	4.2
ขอไม่ตอบ	-

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานียังรู้สึกอย่างไรต่อความเชื่อมั่นในการเจรจาสันติภาพ (ตารางที่ 59) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีรู้สึก เฉยๆ กับความเชื่อมั่นในกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ว่าจะแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมาคือ เชื่อมั่น และไม่เชื่อมั่น คิดเป็นร้อยละ 20.9 และ 14.9 ตามลำดับในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 รู้สึก ไม่เชื่อมั่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา รู้สึก เชื่อมั่นคิดเป็นร้อยละ 21.8 และ รู้สึก เฉยๆ คิดเป็นร้อยละ 16.4 (ตารางที่ 60)

ตารางที่ 59 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่น

← ไม่เชื่อมั่นเลย → เชื่อมั่นมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่เชื่อมั่นเลย	ไม่เชื่อมั่น	เฉยๆ	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
6.0%	14.9%	30.1%	20.9%	.7%	15.6%	11.9%
20.9%		30.1%	21.6%		27.5%	
(แย่ง)		(เหมือนเดิม)	(ดีขึ้น)		(ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	

ตารางที่ 60 ผลการศึกษาด้านความเชื่อมั่นของ Peace Survey ครั้งที่ 2

← ไม่เชื่อมั่นเลย → เชื่อมั่นมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่เชื่อมั่นเลย	ไม่เชื่อมั่น	เฉยๆ	เชื่อมั่น	เชื่อมั่นมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
13.6%	36.4%	16.4%	21.8%	8.2%	2.7%	0.9%
50%		16.4%	30%		3.6%	
(ไม่เชื่อมั่น)		(เฉยๆ)	(เชื่อมั่น)		(ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	

(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

ตารางที่ 55 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย (ตารางที่ 61) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี รู้สึกเฉยๆ กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมา คือ รู้สึกพอใจ และไม่พอใจ คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 5.4 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 รู้สึกพอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมา รู้สึก ไม่พอใจ คิดเป็นร้อยละ 31.3 และรู้สึก เฉยๆ คิดเป็นร้อยละ 20.8 (ตารางที่ 62)

ตารางที่ 61 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่พอใจเลย	4.9
2. ไม่พอใจ	5.4
3. เฉยๆ	37.1
4. พอใจ	19.7
5. พอใจมาก	2.4
ไม่รู้	16.7
ขอไม่ตอบ	13.7

ตารางที่ 62 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่พอใจเลย	6.3
2. ไม่พอใจ	31.3
3. เฉยๆ	20.8
4. พอใจ	39.6
5. พอใจมาก	-
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย (ตารางที่ 63) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีรู้สึกเฉยๆ กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมา คือ รู้สึกพอใจ และไม่พอใจ คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 5.4 ตามลำดับส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 รู้สึกไม่พอใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมา รู้สึกเฉยๆ คิดเป็นร้อยละ 29.1 และรู้สึกพอใจ คิดเป็นร้อยละ 18.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 64)

ตารางที่ 63 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย

← ไม่พอใจเลย → พอใจมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่พอใจเลย	ไม่พอใจ	เฉยๆ	พอใจ	พอใจมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
4.9%	5.4%	37.1%	19.7%	2.4%	16.7%	13.7%
10.3% (ไม่พอใจเลย)		37.1% (เฉยๆ)	22.1% (พอใจ)		30.4% (ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	

ตารางที่ 64 ผลการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2

← ไม่พอใจเลย → พอใจมาก					ไม่รู้/ขอไม่ตอบ	
ไม่พอใจเลย	ไม่พอใจ	เฉยๆ	พอใจ	พอใจมาก	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
11.8%	32.7%	29.1%	18.2%	0.9%	3.6%	3.9%
44.5% (ไม่พอใจเลย)		29.1% (เฉยๆ)	19.1% (พอใจ)		7.2% (ไม่รู้ - ไม่ตอบ)	

(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ ซึ่งผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่า กระบวนการสันติภาพ คือ รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม และขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 12.0 และ 5.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 65) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 มองว่า รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 70.8 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 16.7 (ตารางที่ 66)

ตารางที่ 65 ผลการศึกษาด้านความวิจัยเรื่องมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ

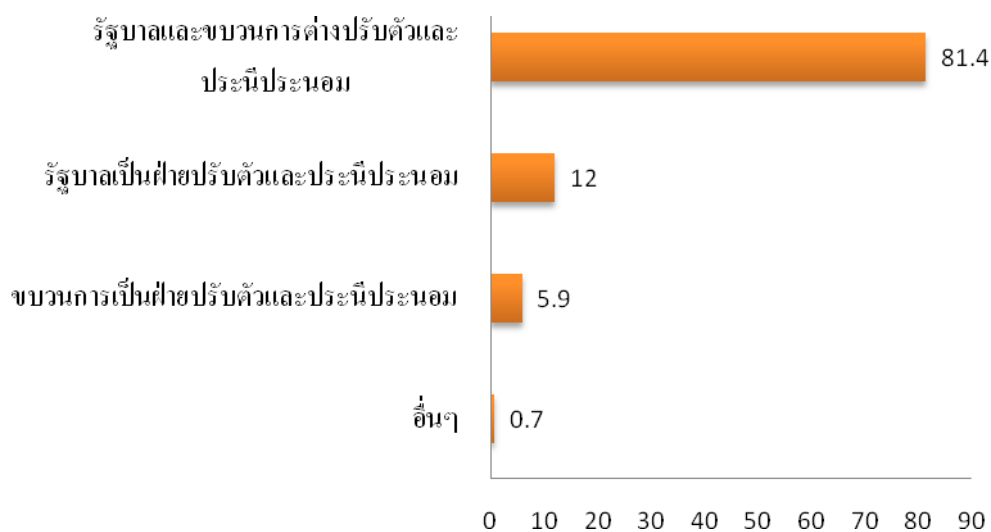
ตัวแปร	ร้อยละ
1. รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม	81.4
2. รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	12.0
3. ขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	5.9
4. อื่นๆ	.7

ตารางที่ 66 ผลการศึกษาด้านมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 1

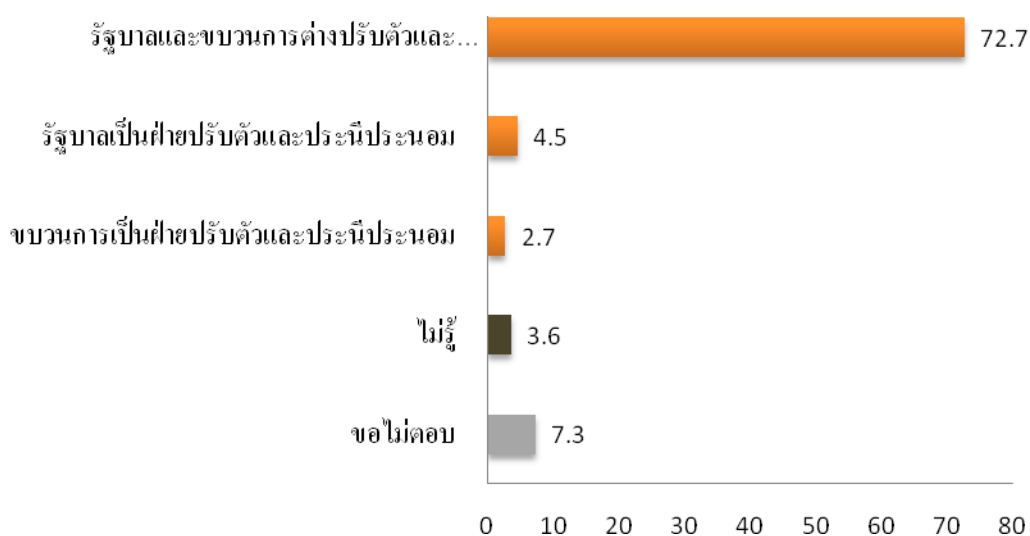
ตัวแปร	ร้อยละ
1. รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม	70.8
2. รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	2.1
3. ขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม	2.1
4. อื่นๆ	16.7
- การที่คู่ขัดแย้งยุติการกระทำที่รุนแรงต่อกัน มีความตั้งใจจริงที่จะรับฟังความต้องการของแต่ละฝ่าย และร่วมกันหาทางออกให้กับทั้งสองฝ่ายอย่างสันติวิธี รวมทั้งการสนับสนุนให้ทั้งภาคประชาชนและนักวิชาการมีส่วนร่วมในกระบวนการด้วย	
- กระบวนการจัดการความขัดแย้งที่ไม่ใช้ความรุนแรง	
- การสาเหตุของความขัดแย้งว่าจริงๆแล้วมาจากอะไร	
- ทั้งสองฝ่ายใช้หัวใจในการเข้าใจกัน ไม่ใช่การต่อรอง	
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	8.3

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ ซึ่งผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่า กระบวนการสันติภาพ คือ รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม และขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 12.0 และ 5.9 ตามลำดับ ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 มองว่า รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 72.7 และรองลงมา รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 4.5



#### ผลวิจัยเรื่องมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)



การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความกังวลในเรื่องที่ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงมากที่สุด ( $\bar{x} = 1.88$ ) รองลงมา คือ กังวลว่าจะกลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร ( $\bar{x} = 1.86$ ) รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม ( $\bar{x} = 1.83$ ) และกังวลว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน ( $\bar{x} = 1.81$ ) แต่ไม่กังวลในเรื่องสิ่งที่อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ ( $\bar{x} = 1.56$ ) (ตารางที่ 67)

ตารางที่ 67 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความกังวล
อาจนำไปสู่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ	1.58	.494	ไม่กังวล
อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ	1.56	.498	ไม่กังวล
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและยืดระยะในการต่อสู้	1.75	.432	ไม่กังวล
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น	1.75	.442	ไม่กังวล
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง	1.76	.428	กังวล
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน	1.71	.453	ไม่กังวล
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน	1.81	.404	กังวล
ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง	1.88	.547	กังวล
สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม	1.83	.401	กังวล
รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน	1.83	.402	กังวล
อาจจะยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซง	1.82	.617	กังวล
กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร	1.86	.358	กังวล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความกังวลในเรื่องไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา คือ สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 38.3 และกลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร คิดเป็นร้อยละ 37.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 68) ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 กังวลในเรื่องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ดีตกลงกันมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.4 รองลงมา คือ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง คิดเป็น ร้อยละ 83.3 และรัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืนคิดเป็น ร้อยละ 75 (ตารางที่ 69)

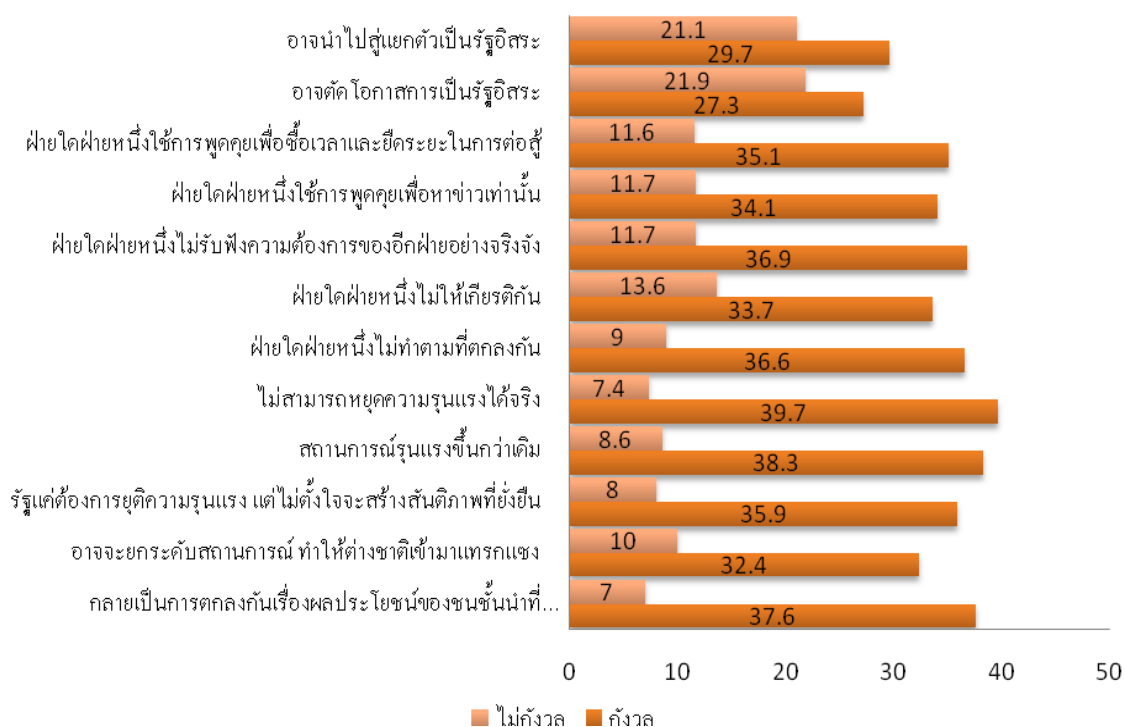
ตารางที่ 68 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข

ตัวแปร		ไม่ กังวล	กังวล	ไม่รู้	ขอไม่ ตอบ
1. อาจนำไปสู่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	21.1	29.7	28.3	20.9
2. อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	21.9	27.3	29.0	21.9
3. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและยืระยะเวลาในการต่อสู้	ร้อยละ	11.6	35.1	32.3	21.0
4. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น	ร้อยละ	11.7	34.1	32.4	21.6
5. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง	ร้อยละ	11.7	36.9	30.1	21.3
6. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน	ร้อยละ	13.6	33.7	30.0	22.7
7. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ดีตกลงกัน	ร้อยละ	9.0	36.6	31.7	22.6
8. ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง	ร้อยละ	7.4	39.7	30.1	22.0
9. สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม	ร้อยละ	8.6	38.3	30.0	22.7
10. รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน	ร้อยละ	8.0	35.9	31.6	24.1
11. อาจยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซง	ร้อยละ	10.0	32.4	32.4	24.0
12. กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร	ร้อยละ	7.0	37.6	30.3	24.6

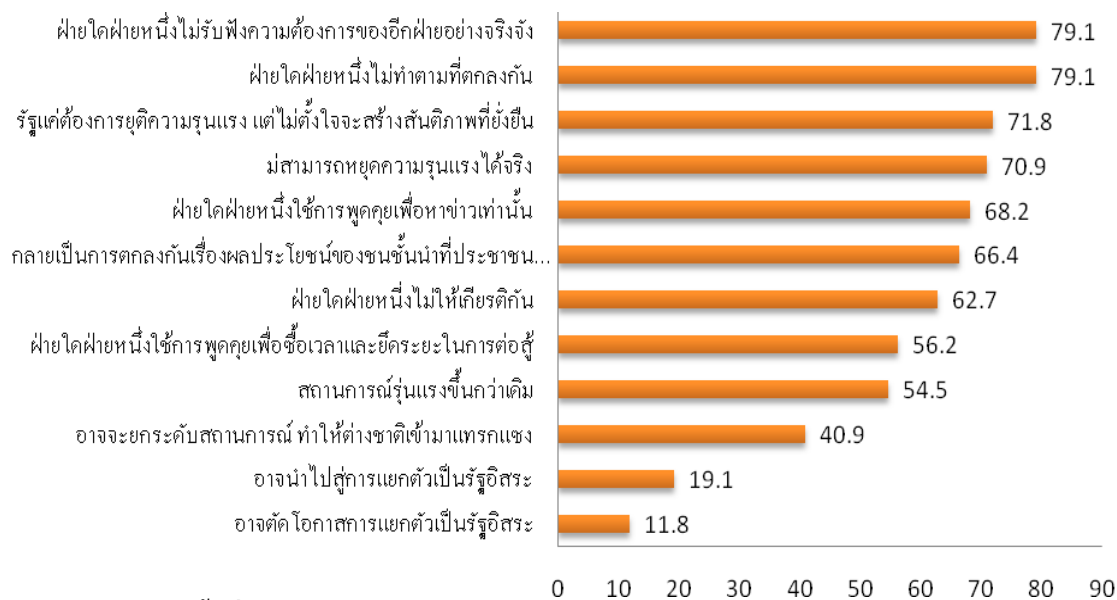
ตารางที่ 69 ผลการศึกษาข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		ไม่ กังวล	กังวล	ไม่รู้	ขอ ไม่ตอบ
1. อาจนำไปสู่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	70.8	10.4	10.4	8.3
2. อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ	ร้อยละ	72.9	8.3	10.4	8.3
3. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและ ยี่คระยะในการต่อสู้	ร้อยละ	25	62.5	8.3	4.2
4. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น	ร้อยละ	33.3	56.3	6.3	4.2
5. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของ อีกฝ่ายอย่างจริงจัง	ร้อยละ	14.6	83.3	-	2.1
6. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน	ร้อยละ	31.3	64.6	2.1	2.1
7. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน	ร้อยละ	12.5	85.4	-	2.1
8. ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง	ร้อยละ	20.8	72.9	2.1	4.2
9. สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม	ร้อยละ	45.8	43.8	8.3	2.1
10. รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจ จะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน	ร้อยละ	18.8	75	2.1	4.2
11. อาจยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติ เข้ามาแทรกแซง	ร้อยละ	58.3	37.5	2.1	2.1
12. กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร	ร้อยละ	43.8	50	4.2	2.1
13. สุดท้ายก็นำไปสู่การนิรโทษกรรมที่คนทำ ผิดจากทั้งสองฝ่ายไม่ต้องรับโทษ	ร้อยละ	64.4	25	6.3	4.2
14. อื่นๆ ระบุ - การบังคับใช้กฎหมาย - คนที่เข้าร่วมการพูดคุยไม่ใช่ผู้มีบทบาท หรือเป็นตัวแทนได้ - ความเป็นตัวแทนอย่างแท้จริงของคู่ เจรจาทั้งสองฝ่าย - ไม่พูดคุยเรื่องการกระจายอำนาจสู่ ท้องถิ่นอย่างจริงจัง	ร้อยละ	-	8.3	-	91.7

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความกังวลในเรื่องไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.7 รองลงมา คือ สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 38.3 และกลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร คิดเป็นร้อยละ 37.6 ตามลำดับ ส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 กังวลในเรื่องฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ดีตกลงกันมากที่สุดเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 79.1 และรองลงมา คือ รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน คิดเป็นร้อยละ 71.8 ตามลำดับ



ผลวิจัยเรื่องข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มองว่าความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชน ( $\bar{x} = 3.78$ ) รองลงมา คือ องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ ( $\bar{x} = 3.61$ ) องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย ( $\bar{x} = 3.55$ ) และมองว่าไม่มีความจำเป็นที่ประชาชนจะได้รับเชิญเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการ ( $\bar{x} = 3.27$ ) (ตารางที่ 70)

ตารางที่ 70 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ จำเป็น
ประชาชนได้รับเชิญเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการ	3.27	1.131	ไม่จำเป็น
คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชน	3.78	3.766	จำเป็น
องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ	3.61	1.010	จำเป็น
องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย	3.55	1.061	จำเป็น

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มองว่าจำเป็นที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาองค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐคิดเป็นร้อยละ 29.6 และองค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 25.7 (ตารางที่ 71) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 มองว่าจำเป็นที่องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาองค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐคิดเป็นร้อยละ 41.7 และคณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชนคิดเป็นร้อยละ 39.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 72)

ตารางที่ 71 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขในการมีส่วนร่วม  
ของประชาชนในกระบวนการพูดคุย

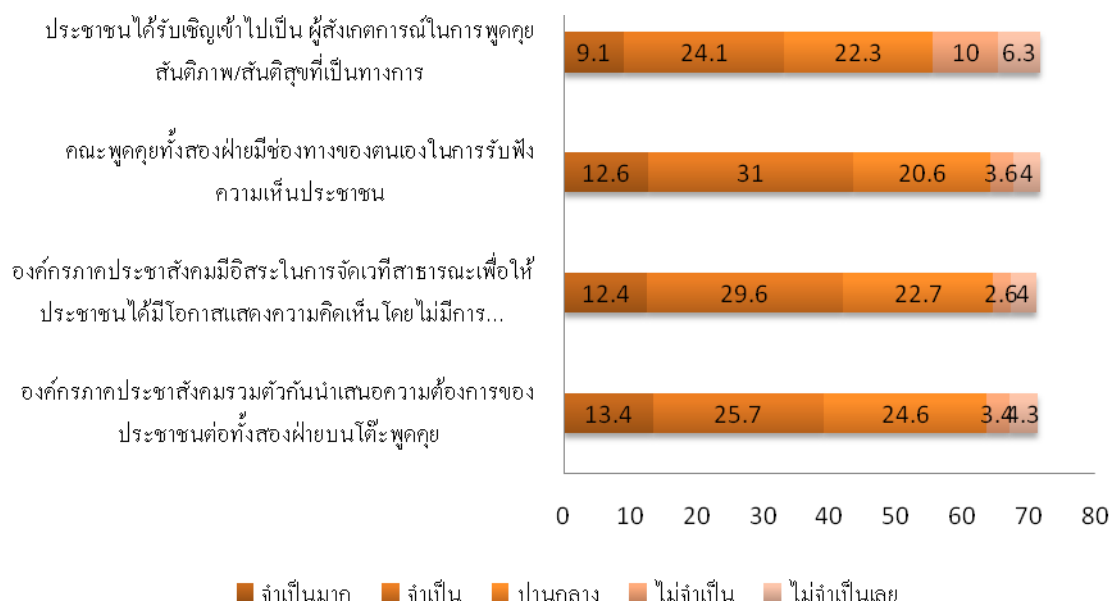
ตัวแปร		ไม่ จำเป็น เลย	ไม่ จำเป็น	ปาน กลาง	จำเป็น	จำเป็น มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. ประชาชนได้รับเชิญเข้าไป เป็นผู้สังเกตการณ์ในการ พูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่ เป็นทางการ	ร้อยละ	6.3	10.0	22.3	24.1	9.1	14.3	13.7
2. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมี ช่องทางของตนเองในการ รับฟังความเห็นประชาชน	ร้อยละ	4.0	3.6	20.6	<b>31.0</b>	12.6	13.7	14.3
3. องค์กรภาคประชาสังคมมี อิสระในการจัดเวที สาธารณะเพื่อให้ประชาชน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มี การ แทรกแซงจากรัฐ	ร้อยละ	4.0	2.6	22.7	29.6	12.4	14.3	14.3
4. องค์กรภาคประชาสังคม รวมตัวกันนำเสนอความ ต้องการของประชาชนต่อ ทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย	ร้อยละ	4.3	3.4	24.6	25.7	13.4	14.4	13.9

ตารางที่ 72 ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขในการมีส่วนร่วม  
ของประชาชนในกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

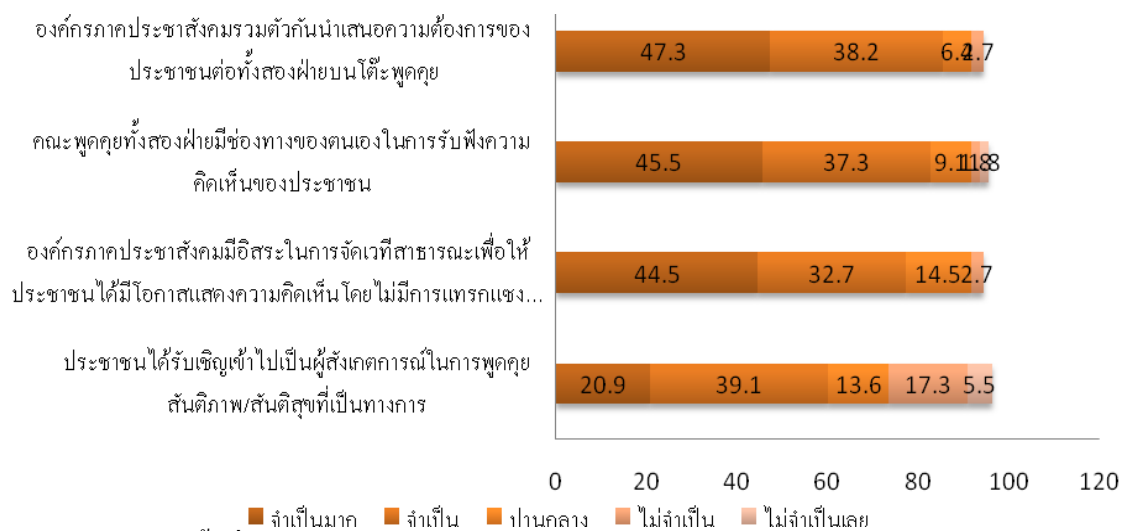
ตัวแปร		ไม่ จำเป็น เลย	ไม่ จำเป็น	ปาน กลาง	จำเป็น	จำเป็น มาก	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. ประชาชนได้รับเชิญเข้าไป เป็นผู้สังเกตการณ์ในการ พูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่ เป็นทางการ	ร้อยละ	8.3	16.7	27.1	25	16.7	4.2	2.1
2. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมี ช่องทางของตนเองในการ รับฟังความเห็นประชาชน	ร้อยละ	-	2.1	10.4	39.6	43.8	4.2	-
3. องค์กรภาคประชาสังคมมี อิสระในการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาส แสดงความคิดเห็นโดยไม่มี การแทรกแซงจากรัฐ	ร้อยละ	2.1	2.1	6.3	41.7	43.8	4.2	-
4. องค์กรภาคประชาสังคม รวมตัวกันนำเสนอความ ต้องการของประชาชนต่อ ทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย	ร้อยละ	6.3	2.1	2.1	50	35.4	4.2	-
5. อื่นๆ ระบุ - ให้ภาคประชาสังคมเป็น ฝ่ายที่สาม - การค้นหาสาเหตุที่แท้จริง - ควรจะมีนักการเมืองทำ หน้าที่เป็นฝ่ายช่วยหาหรือ ให้ข้อคิดความเห็น รูปแบบการมีส่วนร่วม ของประชาชนที่กล่าวมา	ร้อยละ	-	-	-	2.1	4.2	2.1	91.7



การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มองว่าจำเป็นที่คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาองค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐคิดเป็นร้อยละ 29.6 และองค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 25.7 ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 มองว่าให้ประชาชนได้รับเชิญเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการคิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชนคิดเป็นร้อยละ 37.3 และองค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐคิดเป็นร้อยละ 32.7



ผลการศึกษาด้านข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขในการมีส่วนร่วม  
ร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน หน่วยงาน องค์กร บุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่า รัฐบาลมีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ผู้นำศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 12.9 สถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.4 และขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 11.0 และมองว่าพระสงฆ์ มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.1 (ตารางที่ 73) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 คิดว่าขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ มีความสำคัญมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 25.4 รองลงมา คือ รัฐบาลคิดเป็นร้อยละ 19.4 และองค์กรภาคประชาสังคมคิดเป็นร้อยละ 15.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 74)

ตารางที่ 73 ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ขอไม่ตอบ	29.4
2. รัฐบาล	28.7
3. ไม่รู้	22.0
4. ผู้นำศาสนาอิสลาม	12.9
5. สถาบันการศึกษา	11.4
6. ขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ	11.0
7. ศอ.บต.	9.7
8. นักการเมือง	8.9
9. กลุ่มยาเสพติด/น้ำมัน	7.9
10. เจ้าหน้าที่รัฐบาลปกครอง	7.4
11. กอ.รมน./ทหารประจำการ	6.9
12. องค์กรภาคประชาสังคม	6.7
13. นักการเมืองระดับชาติ	6.6
14. สื่อมวลชน	6.6
15. ตำรวจ	3.7
16. ทหารพราน	3.7
17. คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	3.3
18. คนที่มีความคั่นเพราะตนเอง//คนรู้จักถูกทำร้าย	2.7
19. ขรบ.อรบ.อส.	2.0
20. ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	2.0
21. มาเลเซีย	1.0
22. พระสงฆ์	.1

ตารางที่ 74 ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ	25.4
2. รัฐบาล	19.4
3. องค์กรภาคประชาสังคม	15.7
4. ทหารพราน	10.4
5. ผู้นำศาสนาอิสลาม	6
6. เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายปกครอง	3
7. สถาบันการศึกษา	3
8. นักการเมืองระดับชาติ	2.2
9. กลุ่มยาเสพติด/น้ำมันเถื่อน	1.5
10. คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ	1.5
11. ศอ.บต.	1.5
12. มาเลเซีย	1.5
13. ประเทศต่างๆ/องค์กรระหว่างประเทศ	1.5
14. สื่อมวลชน	1.5
15. นักการเมืองท้องถิ่น	0.7
16. ตำรวจ	0.7
17. คนที่มีความคั่นเพราะตนเอง/คนรู้จักถูกทำร้าย	0.7
18. พระสงฆ์	0.7
19. กอ.รมน./ทหารประจำการ	-
20. ชรบ.อรบ.อส.	-
21. ไม่รู้	1.5
22. ขอไม่ตอบ	1.5

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคำเรียกพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (ตารางที่ 75) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เรียกชื่อจังหวัดเหล่านี้ว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาเรียกว่า จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด) และปาดานี คิดเป็นร้อยละ

23.9 และ 2.6 ตามลำดับ ในส่วน Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเรียกชื่อจังหวัดเหล่านี้ว่าจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาจังหวัดชายแดนภาคใต้คิดเป็นร้อยละ 31.3 และปาตานี คิดเป็นร้อยละ 18.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 76)

ตารางที่ 75 ผลการศึกษาด้านคำเรียกพื้นที่

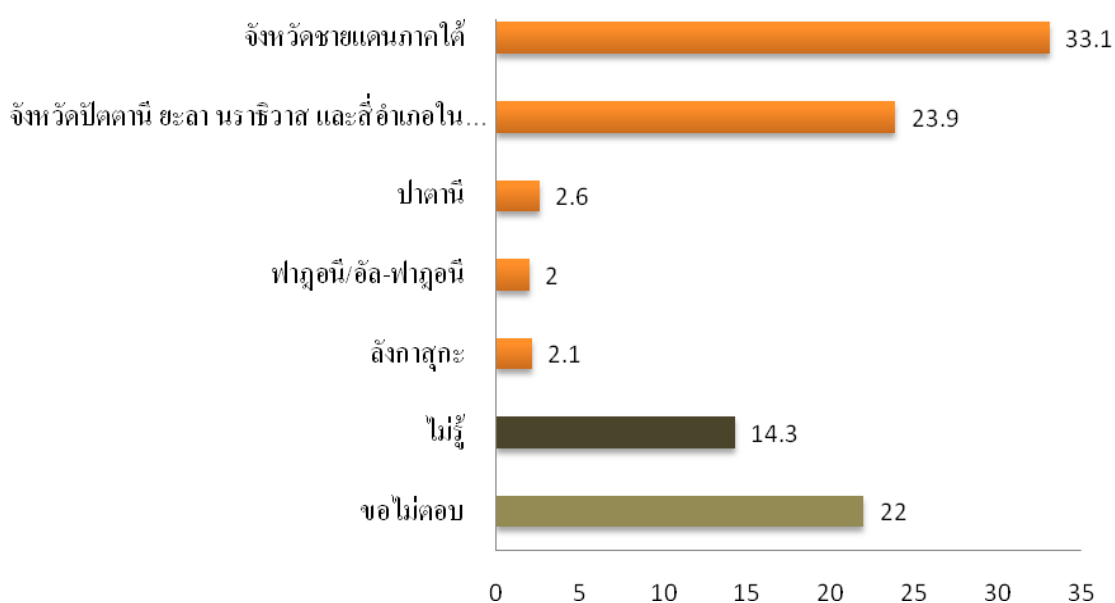
ตัวแปร	ร้อยละ
1. ปาตานี	2.6
2. จังหวัดชายแดนภาคใต้	33.1
3. จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด)	23.9
4. ฟากูนี่/อัล-ฟากูนี่	2.0
5. ลังกาสูกะ	2.1
ไม่รู้	14.3
ขอไม่ตอบ	22.0

ตารางที่ 76 ผลการศึกษาด้านคำเรียกพื้นที่ของ Peace Survey ครั้งที่ 1

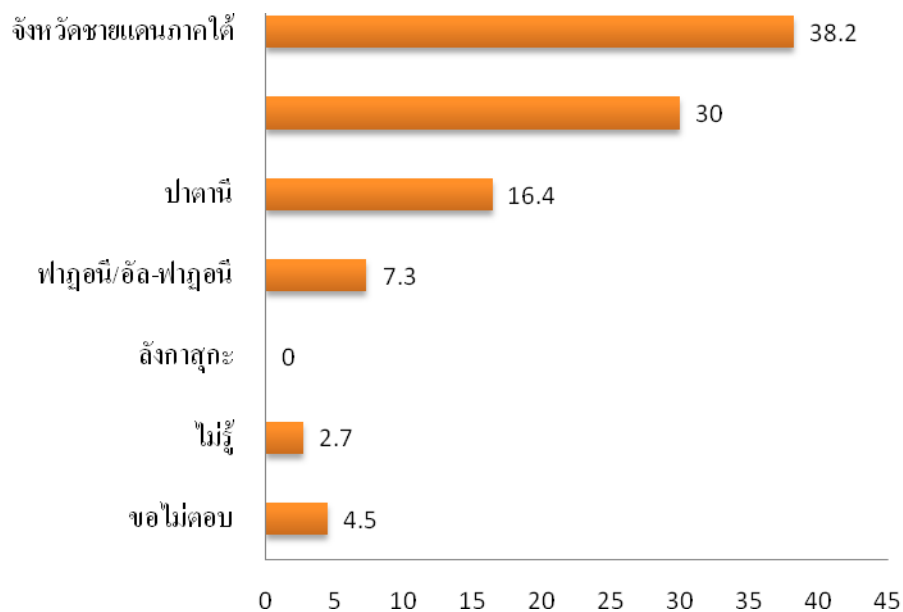
ตัวแปร	ร้อยละ
1. จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด)	41.7
2. จังหวัดชายแดนภาคใต้	31.3
3. ปาตานี	18.8
4. ฟากูนี่/อัล-ฟากูนี่	4.2
5. ลังกาสูกะ	-
อื่นๆ – สามจังหวัดชายแดนใต้	2.1
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคำเรียกพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เรียกชื่อจังหวัดเหล่านี้ว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาเรียกว่า จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด) และปาตานี คิดเป็นร้อยละ 23.9 และ 2.6 ตามลำดับ ในส่วน Peace Survey ครั้งที่ 2 ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเรียกชื่อจังหวัดเหล่านี้ว่าจังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด) คิดเป็นร้อยละ 30 และปาตานี คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตามลำดับ



### ผลการศึกษาด้านคำเรียกพื้นที่ของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสำหรับการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหาเสพติด และการพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.9 และ 14.6 ตามลำดับ และประเด็นที่มีความต้องการให้พูดคุยน้อยที่สุด คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 0.2 (ตารางที่ 77) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน คิดเป็นร้อยละ 21.2 รองลงมาการเมืองการปกครองคิดเป็นร้อยละ 15.3 และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 78)

ตารางที่ 77 ผลการศึกษาด้านประเด็นสำหรับการพูดคุย

ตัวแปร	ร้อยละ
1. การเมืองการปกครอง	10.1
2. การพัฒนาการศึกษา	14.6
3. การอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม	4.6
4. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	10.3
<b>5. การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิต ความเป็นอยู่</b>	<b>17.0</b>
6. กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	9.8
7. การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมพหุ วัฒนธรรม	4.0
8. การแก้ไขปัญหาเสพติด	14.9
9. ประวัติศาสตร์ปาดานี/จังหวัดชายแดนภาคใต้	1.3
10) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	.2
ไม่รู้	5.9
ขอไม่ตอบ	7.3

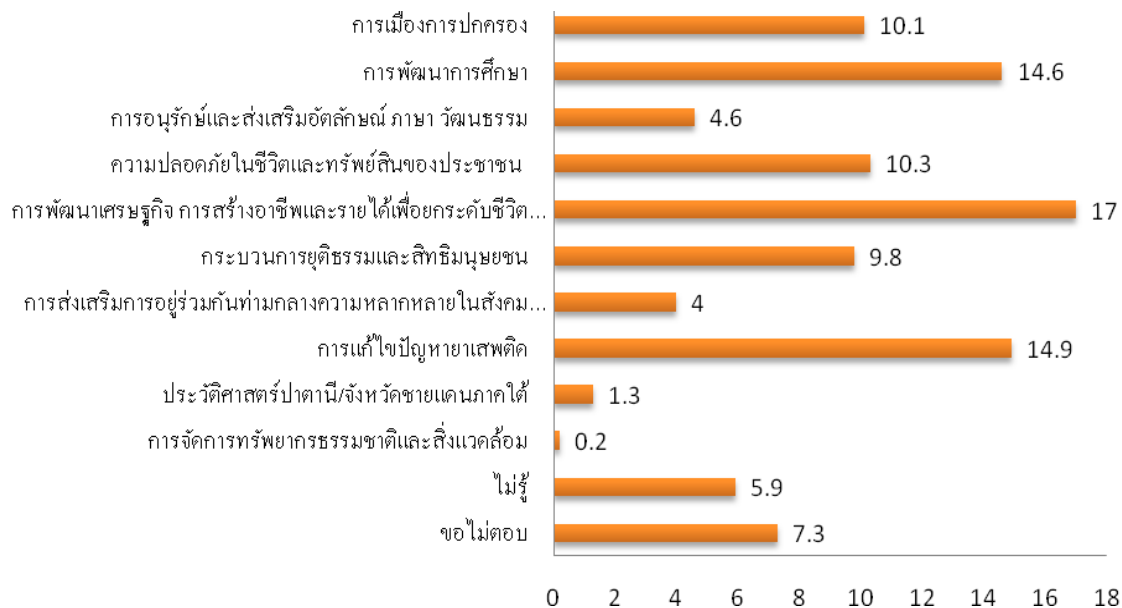


ตารางที่ 78 ผลการศึกษาด้านประเด็นสำหรับการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

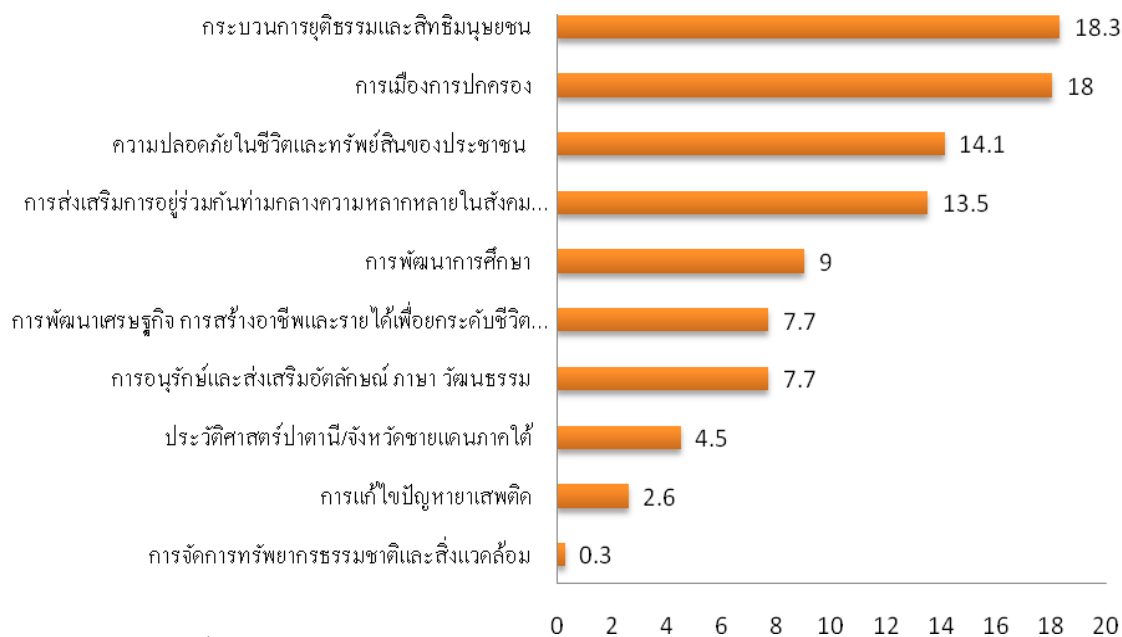
ตัวแปร	ร้อยละ
1. กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน	21.2
2. การเมืองการปกครอง	15.3
3. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน	13.1
4. การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม	12.4
5. การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่	11.7
6. การพัฒนาการศึกษา	11.7
7. ประวัติศาสตร์ป่าดानी/จังหวัดชายแดนภาคใต้	5.8
8. การอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม	4.4
9. การแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต	2.2
10. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.5
อื่นๆ	0.7
ไม่รู้	-
ขอไม่ตอบ	-

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสำหรับการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี อยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต และการพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.9 และ 14.6 ตามลำดับ และประเด็นที่มีความต้องการให้พูดคุยน้อยที่สุด คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 0.2 ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 2 ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นกระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนคิดเป็นร้อยละ 18.3 รองลงมา คือ การเมืองการปกครองคิดเป็นร้อยละ 18 และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ตามลำดับ



### ผลการศึกษาด้านประเด็นสำหรับการพูดคุยของ Peace Survey ครั้งที่ 2



(Peace Survey ครั้งที่ 2, 2559)

#### 4. การวิเคราะห์รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่องความจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกัน ถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมองว่าจำเป็นที่จะต้องมีการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ก็ยังมองว่าจำเป็นมาก คิดเป็นร้อยละ 17.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 79) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 เรื่องความจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมองว่าจำเป็นมากที่สุดที่จะต้องมีการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา คือ ก็ยังมองว่าจำเป็น คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 29.2 (ตารางที่ 80)

ตารางที่ 79 ผลการศึกษาด้านจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่จำเป็นเลย	4.0
2. ไม่จำเป็น	2.4
3. เฉยๆ	10.9
<b>4. จำเป็น</b>	<b>28.7</b>
5. จำเป็นมาก	17.7
6. ไม่รู้	16.4
7. ขอไม่ตอบ	19.9

ตารางที่ 80 ผลการศึกษาด้านความจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ไม่จำเป็นเลย	4.2
2. ไม่จำเป็น	10.4
3. เฉยๆ	4.2
4. จำเป็น	29.2
5. จำเป็นมาก	50
6. ไม่รู้	-
7. ขอไม่ตอบ	2.1

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มองว่าประเด็นการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ มีความใกล้เคียงกับประเด็นที่พูดคุยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.7 (ตารางที่ 81) ในส่วนของ Peace Survey ครั้งที่ 1 มองว่าปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ คิดเป็นร้อยละ 81.3 (ตารางที่ 82)

ตารางที่ 81 ผลการศึกษาด้านการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้จะยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ	40.7
2. ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่นี้ได้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น	2.7
3. ไม่รู้	25.7
4. ขอไม่ตอบ	30.9

ตารางที่ 82 ผลการศึกษาด้านการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร	ร้อยละ
1. ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ	81.3
2. ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่นี้ได้เป็นรัฐอิสระแยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น	6.3
3. ไม่รู้	2.1
4. ขอไม่ตอบ	10.4

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่องความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ ที่ผ่านการประชาเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ที่ผ่านมา พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดเห็นตรงกันว่าอยากให้เป็นอย่างนั้นมากที่สุด ในส่วนของข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ ( $\bar{x} = 3.68$ ) รองลงมา คือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 249 ภายใต้อำนาจให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการ และรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ ( $\bar{x} = 3.54$ ) และข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ ( $\bar{x} = 3.41$ ) และในส่วนของประเด็นการพูดคุยที่มีความเห็นว่าพอรับได้นั้น คือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธ ศาสนา และศาสนาอื่น ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน ( $\bar{x} = 3.35$ ) รองลงมา คือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญบางมาตรา ( $\bar{x} = 3.24$ ) และข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. ที่มาจากการแต่งตั้ง ( $\bar{x} = 3.22$ ) (ตารางที่ 83)

ตารางที่ 83 การวิเคราะห์ เรื่องความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ	3.41	.929	อยากให้เป็นอย่างนั้น
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญบางมาตรา	3.24	.981	พอรับได้
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. ที่มาจากการแต่งตั้ง	3.22	1.031	พอรับได้
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. มีอำนาจเลือกนายกรัฐมนตรี	3.20	1.082	พอรับได้
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ	3.68	1.039	อยากให้เป็นอย่างนั้น
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน	3.35	2.788	พอรับได้
ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 249 ภายใต้อำนาจ บังคับ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการ และรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ	3.54	.844	อยากให้เป็นอย่างนั้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่องความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ (ตารางที่ 84) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดเห็นตรงกันว่าพอรับได้ในการที่จะให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทย ( $\bar{x} = 3.22$ ) รองลงมา คือ ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ ( $\bar{x} = 3.14$ ) และรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ( $\bar{x} = 3.00$ ) และมีประเด็นที่ไม่ชอบแต่ทนได้ในการพูดคุย คือ รูปแบบที่เป็นอิสระ

จากประเทศไทย ( $\bar{x} = 2.44$ ) ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดและมีผู้ว่าราชการเพียงคนเดียวมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาลและ อบต. ( $\bar{x} = 2.34$ ) และให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัด มีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับ กรุงเทพฯ) ( $\bar{x} = 2.32$ )

ตารางที่ 84 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่

ข้อความ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงใดๆ	3.00	1.682	พอรับได้
ให้ จชต. มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ ภายในกฎหมายของประเทศไทย	3.22	1.035	พอรับได้
ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ	3.14	1.082	พอรับได้
ยุบตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยยกระดับ ตำแหน่งนายก อบจ. เป็นตำแหน่งผู้ว่าราชการ จังหวัด จากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาล และ อบต.	2.62	1.109	พอรับได้
ให้ จชต. มีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาล และ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับ กทม.)	2.68	1.180	พอรับได้
ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดและมีผู้ว่าราชการเพียงคนเดียวมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาลและ อบต.	2.34	1.157	ไม่ชอบแต่ทนได้
ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดมีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาล และ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับ กทม.)	2.32	1.158	ไม่ชอบแต่ทนได้
รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย	2.44	1.164	ไม่ชอบแต่ทนได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่อง ความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ (ตารางที่ 85) พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความคิดอยากให้เป็นอย่างนั้นมากที่สุด คือ ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมา คือ ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะคิดเป็นร้อยละ 20.1 ส่วนผลการศึกษาของ Peace Survey ครั้งที่ 1 พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดอยากให้เป็นอย่างนั้นมากที่สุด คือ รูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆ ของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา คือ มารูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วยโครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 29.2 (ตารางที่ 86)

ตารางที่ 85 ผลการศึกษาด้านรูปแบบการปกครอง

ตัวแปร		รับ ไม่ได้ เลย	ไม่ชอบ แต่ ทนได้	พอ รับ ได้	อยาก ให้เป็น อย่างนั้น	จำเป็น อย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
1. รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ	ร้อยละ	8.1	9.6	<b>32.3</b>	17.7	2.0	15.1	14.9
2. ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทย	ร้อยละ	6.7	4.9	<b>28.1</b>	24.0	5.0	13.7	17.4
3. ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ	ร้อยละ	6.7	8.4	25.6	20.1	5.6	17.0	16.4



ตารางที่ 85 (ต่อ)

ตัวแปร		รับ ไม่ได้ เลย	ไม่ชอบ แต่ ทนได้	พอ รับ ได้	อยาก ให้เป็น อย่างนั้น	จำเป็น อย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
4. ยุบตำแหน่งผู้ว่าราชการ จังหวัดโดยยกระดับ ตำแหน่งนายก อบจ. เป็น ตำแหน่งผู้ว่าราชการ จังหวัด จากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาล และ อบต.	ร้อยละ	13.3	11.1	24.1	10.7	2.0	19.6	19.0
5. ให้สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้มีผู้ว่าราชการและ สภาเขตมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครอง เหมือนกับ กรุงเทพฯ)	ร้อยละ	13.9	9.0	21.4	12.4	2.7	20.9	19.6
6. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดและมีผู้ว่าราชการ เพียงคนเดียวมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงจาก ประชาชน โดยยังคงมี เทศบาลและ อบต.	ร้อยละ	21.7	7.3	22.9	8.1	1.3	18.1	20.4

ตารางที่ 85 (ต่อ)

ตัวแปร		รับ ไม่ได้ เลย	ไม่ชอบ แต่ ทนได้	พอ รับ ได้	อยาก ให้เป็น อย่างนั้น	จำเป็น อย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอ ไม่ ตอบ
7. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดมีผู้ว่าราชการและ สภาเขตมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครอง เหมือนกับ กรุงเทพฯ)	ร้อยละ	22.1	8.0	20.6	9.6	.7	19.1	19.7
8. รูปแบบที่เป็นอิสระจาก ประเทศไทย	ร้อยละ	19.4	6.6	23.7	9.3	1.4	17.7	21.7

ตารางที่ 86 ผลการศึกษาด้านรูปแบบการปกครองของ Peace Survey ครั้งที่ 1

ตัวแปร		รับไม่ได้เลย	ไม่ชอบแต่ทนได้	พอรับได้	อยากให้เป็นอย่างนั้น	จำเป็นอย่างยิ่ง	ไม่รู้	ขอไม่ตอบ
1. รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ	ร้อยละ	25.0	22.9	37.5	10.4	2.1	-	2.1
2. รูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วย โครงสร้างการปกครองที่เหมือนกับส่วนอื่นๆของประเทศ	ร้อยละ	8.3	8.3	39.6	31.3	8.3	-	4.2
3. รูปแบบที่มีการกระจายอำนาจมากขึ้นด้วย โครงสร้างการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศ	ร้อยละ	8.3	4.2	16.7	29.2	33.3	2.1	6.3
4. รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย	ร้อยละ	45.8	10.4	8.3	10.4	6.3	8.3	10.4

(Peace Survey ครั้งที่ 1, 2559)

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่  
 ทักษะคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข กับรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดน  
 ใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น คือ ตำแหน่งงานกับตัวแปรตาม คือ  
 รูปแบบการปกครองที่ผู้นำมีความต้องการ โดยผู้วิจัยได้นำคะแนนรวมของผู้ตอบแบบสอบถามคูณ  
 กับคะแนนช่องที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการของรูปแบบการปกครอง ซึ่งทุกตำแหน่งงานรูปแบบ  
 การปกครองที่ต้องการจะเรียงลำดับอยู่ใน 3 รูปแบบนี้ คือ รูปแบบปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด  
 รูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทย และให้มีกระทรวงและรัฐมนตรี  
 เพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ (ตารางที่ 87)

ตารางที่ 87 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานกับรูปแบบการปกครองที่ผู้นำมีความต้องการ

รูปแบบการปกครอง	ตำแหน่ง						
	ปลัด อำเภอ	เจ้าหน้าที่ ปกครอง	ผู้ใหญ่ บ้าน	กำนัน	สมาชิก อบต.	อิหม่าม	บัณฑิต อาสา
รูปแบบปัจจุบัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด	127	127	237	56	313	228	341
รูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทย	116	157	256	50	347	258	363
ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรี เพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ	122	138	251	54	295	244	351
3 นคร 2 ชั้น	68	89	190	40	255	192	291
3 นคร 1 ชั้น	76	101	175	36	249	206	267
1 นคร 2 ชั้น	59	85	154	37	243	181	242
1 นคร 1 ชั้น	63	108	157	41	223	177	245
เป็นอิสระจากประเทศไทย	60	92	167	31	236	187	256

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (ตารางที่ 88) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ ทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข คือรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ :กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี โดยผู้วิจัยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ก่อนการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้สร้างตัวแปรใหม่ขึ้นมา คือ ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ และทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ซึ่งสร้างจากการรวมคะแนนของข้อคำถามเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ ทั้ง 2 ส่วน ได้แก่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มุมมองต่อขบวนการ และทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ทั้ง 3 ส่วน ได้แก่ ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ก่อนการรวมคะแนนนั้นผู้วิจัยได้ทำการสลับข้อคำถาม (Recode) จากคำถามเชิงลบให้เป็นเชิงบวก เพื่อให้ค่าคะแนนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อรวมคะแนนเป็นดัชนีแล้ว คะแนนที่สูงหมายถึง มีการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่ออย่างใกล้ชิด มีทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ในทางที่ดีมากและมีทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขในทางที่ดีมาก ส่วนคะแนนดัชนีที่ต่ำ หมายถึง ไม่มีการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อเลย มีทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่น้อยและมีทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขน้อย จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบความเชื่อมั่นหรือความสอดคล้องต้องกันภายใน (Internal Consistency) ของตัวแปรเหล่านั้น ผลการทดสอบพบว่าระดับความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีระดับความเชื่อมั่น ดังนี้ การติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ 0.758 ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ 0.480 และทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข 0.167 แสดงให้เห็นองค์ประกอบในแต่ละด้านมีความเหมาะสมที่จะถูกเลือกมาสร้างเป็นดัชนีวัดระดับการติดตามข่าวต่างๆ จากทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่และทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร/องค์ประกอบต่างๆ ของดัชนีนี้แสดงอยู่ในตาราง Inter-Item Correlation ดังนี้

ตารางที่ 88 Inter-item Correlation ขององค์ประกอบ

ตัวแปร/องค์ประกอบ	1	2	3	4	5
ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	1.000				
มุมมองต่อขบวนการ	.329*	1.000			
ทิศทางการเปลี่ยนแปลง	-.043	-.077	1.000		
ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่	.006	-.059	.762*	1.000	
ข้อกั่วงวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข	.007	-.106	.025	.062	1.000
รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี	-0.42	.243*	-.011	-.011	.347*

หมายเหตุ: \* $p < 0.001$

หลังจากที่มีการสร้างตัวแปรวัดดัชนีค่าความเชื่อมั่นข้างต้นแล้วนั้น ในภาพรวมผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ซึ่งตัวแปรควบคุม ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มุมมองต่อขบวนการ ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ ข้อกั่วงวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข และตัวแปรตาม คือ รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 89 ดังนี้

**ตารางที่ 89** การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงาน ทักษะคิดต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มุมมองต่อขบวนการ และทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ได้แก่ ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ข้อถกเถียงต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข กับรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

ตัวแปร	Std Beta Step	Std Beta Step
	1	2
<b>ตัวแปรควบคุม</b>		
เพศชาย (Ref. เพศหญิง)	.058	.086
อายุ	-.096	-.111
ศาสนา		
- อิสลาม	.000	.000
- พุทธ	-.016	-.012
(Ref. คริสต์)		
ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น	.015	-.028
- มัธยมศึกษาศึกษาตอนปลาย ปวช./ปวส.	.206	.071
(Ref. ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี)		
รายได้ต่อเดือน		
- 10,000-30,000 บาท	.027	.085
- 30,000 บาทขึ้นไป	.045	.232**
(Ref. ต่ำกว่า 10,000 บาท)		
ตำแหน่งงาน		
- บัณฑิตอาสา-สมาชิก เทศบาล/อบต.	.169	.306**
- อีหม่าม-ผู้ใหญ่บ้าน	.263	.262
(Ref.เจ้าหน้าที่ปกครอง-ปลัดอำเภอ-กำนัน)		

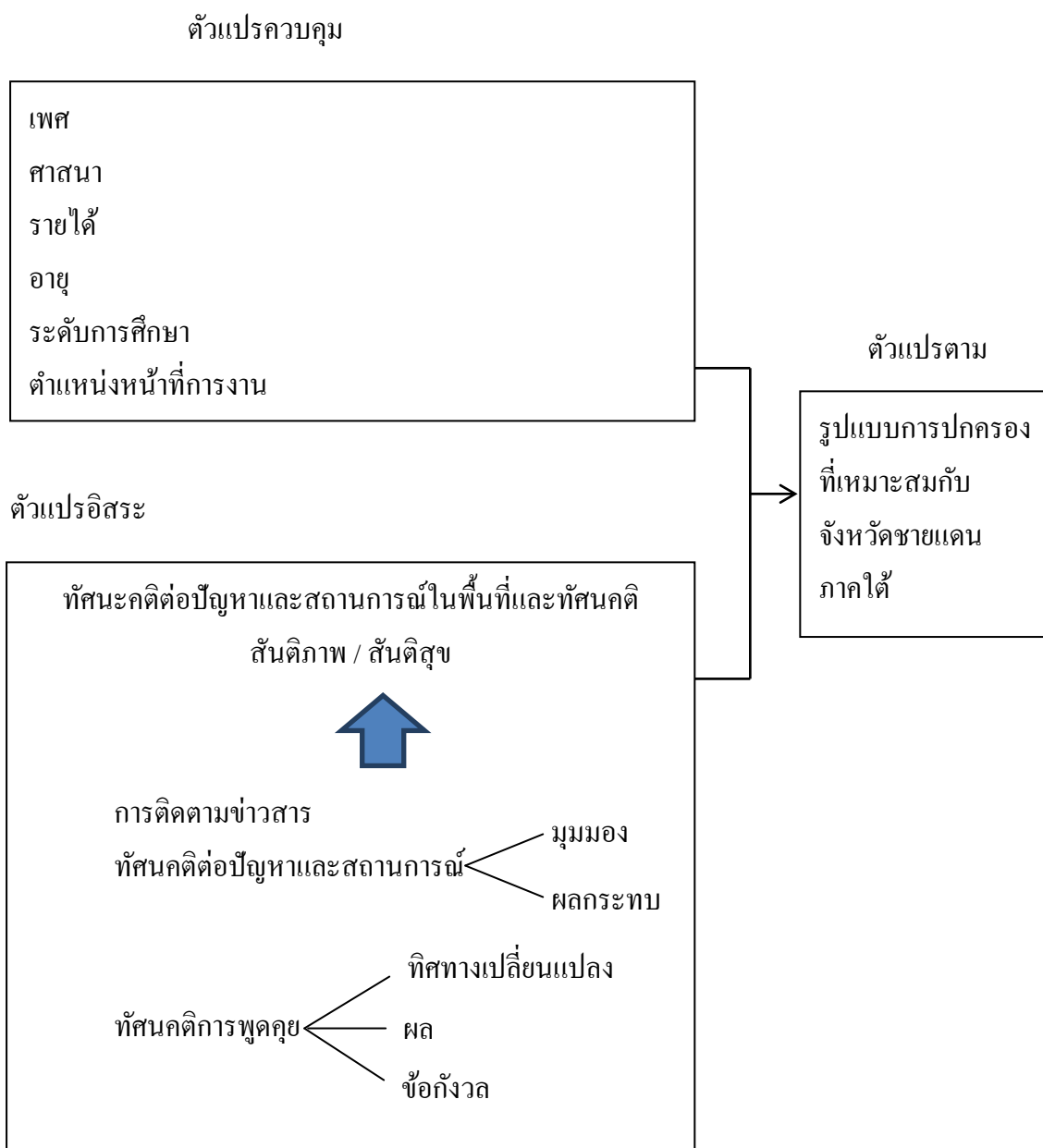
ตารางที่ 89 (ต่อ)

ตัวแปร	Std Beta Step	Std Beta Step
	1	2
<b>ตัวแปรอิสระ</b>		
<b>ทัศนคติต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่</b>		
ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน		-.069
มุมมองต่อขบวนการ		-.432*
<b>ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข</b>		
ทิศทางการเปลี่ยนแปลง		-.138
ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่		.065
ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข		.502*
R <sup>2</sup>	0.315	0.596
Adj R <sup>2</sup>	0.014	0.255
R <sup>2</sup> Change	0.099	0.257
F value	1.161	3.548*

หมายเหตุ: \*p<0.001, \*\*p<0.05

จากตาราง 76 พบว่า โมเดลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อทบทวน รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ : กรณีศึกษาผู้นำจังหวัดปัตตานี โดยมีตัวแปรอิสระคือ ทัศนคติต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มุมมองต่อขบวนการ และทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ได้แก่ ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F= 1.161) เมื่อนำปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกับตัวแปรอิสระ อธิบายผลการวิเคราะห์ของโมเดลนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งงานในส่วนของบัณฑิตอาสาสมัคร เทศบาล/อบต. มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F= 3.548, p<0.05) และตัวแปรทั้งหมดสามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 59.6





### ภาพประกอบที่ 9

จากภาพที่ 10 การพิจารณาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่าตัวแปรด้านทัศนคติต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ มุมมองต่อขบวนการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $\beta = -.432, p < .001$ ) คือ มุมมองต่อการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธส่งผลให้รูปแบบการปกครองของผู้นำจังหวัดในปัตตานีแย่ลง นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรด้านทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติ ได้แก่ ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $\beta = .502, p < .001$ )

กล่าวคือ ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขส่งผลให้รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานีดีขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอิทธิพลของดัชนีด้านทัศนคติต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และดัชนีด้านทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข ได้แก่ ทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ไม่มีอิทธิพลหรือความสัมพันธ์กับรูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ประกอบไปด้วย 6 กลุ่ม คือ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โตะอิหม่าม และบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งได้รับความร่วมมือ จากสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในการให้ตัวแบบแบบสอบถาม Peace Survey ครั้งที่ 2 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้ แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

**ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา เชื้อชาติ ภูมิลำเนาเดิม ภาษาที่ใช้ในครัวเรือนความสามารถในการใช้ภาษาระดับการศึกษาสูงสุดระดับสามัญ ระดับการศึกษาสูงสุดสายศาสนา รายได้ต่อเดือน รายได้ครอบครัว ตำแหน่งงานและการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ

**ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

**ตอนที่ 3** แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

**ตอนที่ 4** แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ นำข้อมูลที่รวบรวมจากแบบสอบถาม นำมาจัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิธีการทางสถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม คือ รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนใต้ กับตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ และทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข โดยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

#### 1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ทบทวน สถานการณ์ความรุนแรง การเจรจาสันติภาพ และทางเลือก รูปแบบการปกครองที่เหมาะสม ของจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา ความต้องการของผู้นำใน

จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกรูปแบบการปกครองจากรูปแบบที่มีการเสนอไว้จากนักวิชาการและฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่ารูปแบบใดเป็นที่ต้องการจากผู้นำในจังหวัดปัตตานี และศึกษาทัศนคติของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นของสถานการณ์ความรุนแรง และการเจรจาสันติภาพ เพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในบั้นปลายจะนำเสนอผลการวิจัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้นำในจังหวัดปัตตานี จำนวนทั้งสิ้น 700 คน โดยจำแนกได้ ดังนี้

ปลัดอำเภอ	50	คน
เจ้าหน้าที่ปกครอง	58	คน
ผู้ใหญ่บ้าน	118	คน
กำนัน	24	คน
สมาชิกเทศบาล/อบต.	144	คน
อิหม่าม	130	คน
บัณฑิตอาสา	169	คน
อื่นๆ	7	คน

### 1.1 การวิเคราะห์ระดับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย การติดตามข่าวจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ ตัวบุคคล สถานที่ และช่องทาง (สื่อต่างๆ) ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่า มีการติดตามข่าวจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ จากตัวบุคคล สถานที่ และช่องทาง (สื่อต่างๆ) เมื่อพิจารณาการติดตามข่าวเป็นรายข้อ ดังนี้

**1.1.1 ตัวบุคคล** พบว่า มีการติดตามข่าวต่างๆ จากเพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน รองลงมาคือ จากผู้นำศาสนา และครู/อาจารย์ซึ่งอยู่ในระดับที่ติดตามอยู่บ้าง

**1.1.2 สถานที่** พบว่ามีการติดตามข่าวต่างๆ จากมัสยิด และร้านน้ำชาอยู่บ้าง ส่วนที่วัด และ โบสถ์ ไม่ได้ติดตามข่าวต่างๆ เลย

**1.1.3 ช่องทาง (สื่อต่างๆ)** พบว่า มีการติดตามข่าวต่างๆ จากโทรทัศน์ (ทั่วไป) รองลงมา คือ เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟ และอินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์) ซึ่งอยู่ในระดับที่ติดตามอยู่บ้าง แต่ในส่วนของ การติดตามข่าวต่างๆ จากใบปลิวไม่ค่อยได้ติดตามจากส่วนนี้เลย

ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่า มีการติดตามข่าวจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ จากตัวบุคคล สถานที่ และช่องทาง (สื่อต่างๆ) แสดงให้เห็นว่าการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับที่ติดตามข่าวสารอยู่บ้าง เมื่อพิจารณาการติดตามข่าวเป็นรายด้าน พบว่า การติดตามข่าวต่างๆ จากตัวบุคคล จากช่องทาง (สื่อต่างๆ) อยู่ในระดับที่ติดตามข่าวสารอยู่บ้าง แต่การติดตามข่าวต่างๆ จากสถานที่ ยังไม่ค่อยได้ติดตามมากนัก

## 1.2 การวิเคราะห์ทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ของผู้นำจังหวัดปัตตานี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ของผู้นำจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ผลกระทบต่อการดำเนินด้านชีวิตประจำวัน ได้แก่ ผลกระทบต่อตัวเอง ครอบครัว หรือญาติสนิท ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง มุมมองต่อขบวนการ ได้แก่ ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ และเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง/ครอบครัว/ญาติสนิท ของผู้นำจังหวัดปัตตานี พบว่า ส่วนใหญ่ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับความไม่สงบ คิดเป็นร้อยละ 80.9 และเคยมีประสบการณ์ตรง ในเหตุการณ์ที่มีคนในครอบครัว/ญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ คิดเป็นร้อยละ 4.8 รองลงมาคือเหตุการณ์มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต และทรัพย์สินของตนเองเสียหาย คิดเป็นร้อยละ 2.4 และ 2.1 ตามลำดับ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีผลกระทบด้านความปลอดภัยในชีวิตมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเดินทางในชีวิตประจำวัน ด้านความปลอดภัยในทรัพย์สิน ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มิมีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกับท่าน ด้านการศึกษาของท่านหรือบุตรหลานของท่าน ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มิมีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกับท่าน และด้านการประกอบ มีผลกระทบน้อยที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดเห็นตรงกันว่าสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีสาเหตุใกล้เคียงทุกสาเหตุ ซึ่งสาเหตุที่มีความคิดเห็นมากที่สุดมาจากความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายาของเถื่อน รองลงมา คือ ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงชีพเพื่อเอากบประมาณ

ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ) ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่สยามครองปาดานีเป็นอาณานิคม และความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล มีความใกล้เคียงน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี คิดว่า กลุ่มชาเสพติด-น้ำมัน เป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.8 รองลงมาคิดว่าการเมือง คนที่ถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐ รัฐบาล และคนที่มีความคุ้น เพราะตนเอง//คนรู้จักถูกทำร้าย คิดเป็นร้อยละ 7.85.24.9 และ 4.8 ตามลำดับ และคิดว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่รัฐบาลปกครอง และมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 0.1

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อขบวนการ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ว่า ผู้ก่อความไม่สงบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.7 รองลงมาคือกลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง) และโจรใต้/อาชญากร คิดเป็นร้อยละ 7.3 และ 4.6 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธมากที่สุด คือ ดิเคยาเสพติดรักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย หลงผิด ขาดการศึกษา ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมแต่คิดว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธน้อยที่สุด คือ ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายหลักของกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับรัฐในปัจจุบัน พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่าเป้าหมายหลักคือ ต้องการเอกราช/แยกดินแดนไปเป็นรัฐอิสระ คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมา คือ ต้องการอำนาจและอิทธิพลเพื่อประโยชน์ของตนเอง และต้องการเขตปกครองพิเศษ/เขตปกครองตนเอง (ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย) คิดเป็นร้อยละ 10.7 และ 7.4 ตามลำดับ

### 1.3 การวิเคราะห์ทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขของผู้นำจังหวัดปัตตานี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุขของผู้นำจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย ผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุยความพึงพอใจ

ต่อกระบวนการพูดคุย มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ และข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางของการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีรู้สึกว่าการทิศทางสถานการณ์ในพื้นที่ในช่วงรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดรู้สึกว่าการสถานการณ์ยังเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 37.4 รองลงมา คือ รู้สึกว่าดีขึ้น และแย่ลง คิดเป็นร้อยละ 27.9 และ 5.7 ตามลำดับ ซึ่งผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีได้ให้คะแนนรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ ในการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่อยู่ที่ระดับคะแนน 6 คะแนนขึ้นไป มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเคยได้ทราบข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.2 และไม่เคยได้ยินข่าว คิดเป็นร้อยละ 29.7

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีได้ให้ระดับคะแนนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ อยู่ในระดับ 0-2 คะแนนมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีการสนับสนุนให้ใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา คือ ไม่แน่ใจ และไม่สนับสนุน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ 4.6 ตามลำดับ และผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยังรู้สึกเฉยๆ กับความเชื่อมั่นในกระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้ว่าจะแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมา คือ เชื่อมั่น และไม่เชื่อมั่น คิดเป็นร้อยละ 20.9 และ 14.9 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีรู้สึกเฉยๆ กับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 37.1 รองลงมาคือ รู้สึกพอใจ และไม่พอใจ คิดเป็นร้อยละ 19.7 และ 5.4 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับมุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ ซึ่งผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่า กระบวนการสันติภาพ คือ รัฐบาลและกระบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวละประนีประนอม และขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวละประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 12.0 และ 5.9 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีความกังวลในเรื่องที่ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริงมากที่สุด รองลงมา คือ กังวลว่าจะกลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร รัฐบาล

ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม และกังวลว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน แต่ไม่กังวลในเรื่องสิ่งที่อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลต่อกระบวนการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมองว่าความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็นประชาชน รองลงมาคือ องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการแทรกแซงจากรัฐ องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย และมองว่าไม่มีความจำเป็นที่ประชาชนจะได้รับเชิญเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน หน่วยงาน องค์กร บุคคลที่มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพ ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีคิดว่า รัฐบาลมีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ผู้นำศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 12.9 สถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.4 และขบวนการ BRN/PULO/ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 11.0 และมองว่าพระสงฆ์ มีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.1

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคำเรียกพื้นที่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีเรียกชื่อจังหวัดเหล่านี้ว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาเรียกว่าจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกจังหวัด) และปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 23.9 และ 2.6 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นสำหรับการพูดคุย พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีอยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยได้พูดคุยเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.0 รองลงมา คือ การแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 14.9 และ 14.6 ตามลำดับ และประเด็นที่มีความต้องการให้พูดคุยน้อยที่สุด คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 0.2

#### 1.4 การวิเคราะห์รูปแบบการปกครองของผู้นำในจังหวัดปัตตานี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองของผู้นำจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่องความจำเป็นที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน



พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมองว่าจำเป็นที่จะต้องมีการพูดคุย คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมา คือ ก็ยังมองว่าจำเป็นมาก คิดเป็นร้อยละ 17.7 ตามลำดับ พร้อมยังมีความคิดเห็นว่าการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ มีความใกล้เคียงกับประเด็นที่พูดคุยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.7

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่องความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามย์เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 ที่ผ่านมา พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดเห็นตรงกันว่าพึงพอใจกับรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 20 มากที่สุด ในส่วนของข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างมีคุณภาพรองลงมาคือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 249 ภายใต้บังคับ ให้มีการจัด การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการ และรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ และข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับและในส่วนของการพูดคุยที่มีความเห็นว่าพอรับได้นั้น คือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญมาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่นับถือมาช้านานรองลงมา คือ ข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญบางมาตราและข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. ที่มาจากการแต่งตั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เรื่อง ความคิดเห็นต่อแนวทาง การปกครองพื้นที่ พบว่า ผู้นำในพื้นที่จังหวัดปัตตานีมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายใต้กฎหมายของประเทศไทย รองลงมา คือ ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ และรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ

## 2. อภิปรายผล

2.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับการติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อของผู้นำในจังหวัดปัตตานี พบว่ากลุ่มผู้นำในจังหวัดปัตตานี ติดตามข่าวสารจากเพื่อนและกลุ่มใกล้ชิดเป็นลำดับที่หนึ่ง ประเด็นที่น่าสนใจ คือ รองลงมานั้น คือ ผู้นำศาสนาและสถานที่แลกเปลี่ยนข่าวสาร คือ มัสยิด เนื่องจากคนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ต้องไปละหมาดที่มัสยิด 5 ครั้ง ในหนึ่งวัน ทำให้เกิดพบปะกลุ่มคนอื่น เกิดการพูดคุยสื่อสาร และเปลี่ยนข้อมูลความเคลื่อนไหวต่างๆ

บุคคลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุดคือ ผู้นำศาสนา เพราะฉะนั้นแล้ว ผู้นำศาสนาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสำคัญมาก เป็นกลุ่มคนที่สามารถกำหนดแนวทางการคิด ความเชื่อ ของคนในพื้นที่หากภาครัฐต้องการสร้างความเข้าใจกับคนในพื้นที่ 3 จังหวัด กลุ่มผู้นำศาสนาไม่สมควรได้รับการละเลยบนเวทีการแสดงความคิดเห็นและบนโต๊ะเจรจา

สื่อสาธารณะที่ประชาชนติดตามข่าวสารมากที่สุดคือโทรทัศน์ และข่าวสารออนไลน์ อย่างเฟซบุ๊ก/ไลน์ ที่ได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข่าวสารมักได้รับการบิดเบือนและไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยข่าวสารชนิดนี้สื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ภาครัฐควรมีกฎมนิเทศที่สามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ได้รับความนิยมว่ามีความถูกต้องเพียงไร

จะเห็นได้ว่าข่าวสารที่ได้รับการติดตามมากที่สุด คือ จากเพื่อนและกลุ่มใกล้ชิด ซึ่งความเชื่อถือนั้นมีน้อยที่สุด อาจมีการเสริมเติมแต่งได้ทุกเมื่อ ทำให้ข่าวสารที่ได้รับความนิยมคลาดเคลื่อนสูง ผวนกับสถานที่ที่มีการพูดคุยเป็นมัสยิดและร้านน้ำชา สถานที่รับข่าวสารอาจมีแนวโน้มเอียงของความเป็นไปของข่าวสาร ซึ่งในสมมุติฐานนี้คือ เมื่อมีข่าวด้านลบกับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบอาจกลายเป็นบวก เมื่อมีข่าวด้านบวกของรัฐบาลอาจกลายเป็นลบ นี่เป็นปัญหาใหญ่ในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบ รวมไปถึงการติดตามข่าวสารจากโซเชียลมีเดียที่ถูกบิดเบือนได้ง่ายและส่งต่อข่าวสารที่มีความโน้มเอียงตามความรู้สึกของตนเอง

## 2.2 ทศนคติต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ของผู้นำจังหวัดปัตตานี

ผู้นำที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบโดยตรง แต่ได้รับผลกระทบด้านความรู้สึกถึงความไม่มั่นคง และรวมถึงความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต หากวิเคราะห์จากความรู้สึกระหว่างคนต่างศาสนิกเหตุการณ์ความไม่สงบยังไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาที่ต่างกันยังไม่ถึงขั้นเกินเยียวยา

ทัศนคติของผู้นำส่วนใหญ่เชื่อว่าเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นยังมองโลกในแง่ดีหรือรู้ว่าจริงๆ แล้วรู้ต้นตอของเหตุการณที่เกิดขึ้น โดยเชื่อว่าเหตุการณ์ส่วนใหญ่ นั้นมาจากกลุ่มอิทธิพลของกลุ่มยาเสพติดที่ค้าของเถื่อน ประเด็นต่อไปน่าสนใจเนื่องจากชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้นำมีความเชื่อว่าภาครัฐเลือกปฏิบัติทำให้รู้สึกถึงความไม่เป็นธรรม จึงมีความรู้สึกในแง่ลบต่อรัฐบาล รวมไปถึงความคิดที่ว่าความรุนแรงเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐเล็ง ไซ้เพื่อหวังประมาทลงมาในพื้นที่ ส่วนประเด็นที่คนภายนอกเชื่อว่ามีเกี่ยวข้องว่าเป็นต้นเหตุของปัญหาความรุนแรงเรื่อยมา กลับมีน้ำหนักน้อยคือสยามปกครองปัตตานีเป็นอาณานิคม

กลุ่มผู้นำเชื่อว่าผู้ก่อความไม่สงบและเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดจากกลุ่มยาเสพติดมากที่สุดและยังเชื่ออีกว่าสิ่งที่ทำให้คนที่เข้าร่วมขบวนการมากที่สุดคือศรัทธาในศาสนา เพราะฉะนั้น

กลุ่มผู้นำเชื่อว่าความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดปัตตานี เชื่อมโยงกับประเด็นยาเสพติด ซึ่งก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง เนื่องจากผู้วิจัยเองได้ทำงานในพื้นที่ที่รับรู้ว่ายาเสพติดมีอยู่ในพื้นที่ ทุกหมู่บ้านทุกตำบล

### 2.3 ต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

ในประเด็นนี้สามารถแบ่งการอภิปรายได้ 2 ประเด็น คือ รัฐบาลภายในการนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และการเจรจาสันติภาพ

2.3.1 กลุ่มผู้นำที่ตอบแบบสอบถามมีความคิดที่รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งเป็นรัฐบาลที่มาจากการทำรัฐประหารของทหาร และสถานการณ์ในภาคใต้ที่มีทหารเป็นเป็นแกนหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อย แต่กลับไม่ได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นหรือแตกต่างจากรัฐบาลก่อนๆ

2.3.2 ประเด็นการเจรจาสันติภาพนั้นเป็นบวก ซึ่งเชื่อว่าการเจรจาเป็นทางออกที่ดีที่สุด แต่ทั้งรัฐบาลและกลุ่มผู้ก่อเหตุต้องต่างประนีประนอมเข้าหากัน ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงระหว่างภาครัฐกับผู้ก่อเหตุความไม่สงบ แต่กับสถานการณ์ในปัจจุบันกลับไม่คิดว่าจะแก้ไขปัญหาได้เนื่องจากการพูดคุยไม่ได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ควรมีตัวแทนของประชาชนเข้าไปรับฟังและมีส่วนร่วมในการเจรจาสันติสุข

2.3.3 ปัญหาความรุนแรงใน 3 จังหวัด จะแก้ไขได้โดยรัฐบาลโดยร่วมมือกับผู้นำศาสนาซึ่งถือว่าเป็นผู้นำจิตวิญญาณของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาเสพติด และยกระดับเศรษฐกิจของคนในพื้นที่

### 2.4 รูปแบบการปกครอง

กลุ่มผู้นำต้องการให้ 3 จังหวัด มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของตนเองมากที่สุด โดยที่มีความสอดคล้องกับการวิจัยของกลุ่ม Peace survey โดยเรียงลำดับได้ ดังนี้

2.4.1 ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ

2.4.2 รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มีเปลี่ยนแปลงใดๆ

2.4.3 ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับ กรุงเทพฯ)

2.4.4 ยุบตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด โดยยกตำแหน่งนายก อบจ. เป็นตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด จากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาล และ อบต.

#### 2.4.5 รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย

2.4.6 ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัด มีผู้ว่าราชการ และสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครอง เหมือนกับกรุงเทพฯ)

2.4.7 ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัด และมีผู้ว่า ราชการเพียงคนเดียวมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมีเทศบาลและ อบต.

รูปแบบการปกครองที่กลุ่มผู้นำมีความต้องการ คือ ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรี เพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะซึ่งก็คล้ายคลึงกับในปัจจุบันกับรูปแบบ ของการปกครองภายใต้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผู้บังคับบัญชาสูงสุด คือ เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีตำแหน่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงโดยขึ้น ตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี รูปแบบนี้เพียง แต่เพิ่มรัฐมนตรีมาดูแลโดยเฉพาะรัฐมนตรี

รูปแบบที่ต้องการรองลงมาคือรูปแบบปัจจุบัน โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ซึ่งกลุ่มผู้นำคิดว่ารูปแบบการปกครองปัจจุบันดีแล้ว ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงใด

รูปแบบที่รองลงมา คือ ให้ผู้ว่าราชการมาจากการการเลือกตั้งของประชาชน โดยยุบการปกครองท้องถิ่นที่มีอยู่ ซึ่งมีการปกครองรูปแบบเดียวกับกรุงเทพมหานคร มีความนิยม มากกว่ารูปแบบเดียวกันนี้แต่มีการปกครองรูปแบบท้องถิ่นคือ อบจ. อบต. และเทศบาล กลุ่มผู้ตอบ แบบสอบถามอาจมีความคิดว่างรูปแบบการปกครองลักษณะแบบเดียวกับกรุงเทพฯ นั้น มีแล้วและ สามารถปกครองได้จริง ส่วนรูปแบบหลังนั้นไม่เคยเกิดขึ้นมาเกิดและอาจมีอุปสรรคในการดำเนินการ

ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นคือผู้ตอบแบบสอบถามเลือกที่จะให้แยกเป็นอิสระ จากประเด็นไทยมากกว่าการให้ 3 จังหวัดรวมเป็น 1 จังหวัดภายใต้รูปแบบการปกครองรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง อาจเป็นไปได้ว่าคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอัตลักษณ์วัฒนธรรมย่อย ภายในจังหวัดของตนเองแยกย่อยต่างกัน

### 3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยส่วนแรกเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัย ไปใช้ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไปมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

### 3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้

3.1.1 การวิจัยนี้บ่งชี้ทัศนคติของผู้นำในพื้นที่ว่าคิดเห็นอย่างไร รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลงานศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ได้ ในประเด็นเรื่องการเจรจาสันติภาพที่ผู้นำส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามยังเชื่อว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีรูปแบบการปกครองเฉพาะ และเห็นว่ารูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เหมาะสมที่สุด

3.1.2 การศึกษาศึกษาเฉพาะจังหวัดปัตตานี หากมีหน่วยงานใดสนใจสามารถนำผลการวิจัยไปเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดอื่นหรือสอบถามในประเด็นที่แตกต่างออกไป หรือกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มอื่นๆ

### 3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.2.1 ควรมีนโยบายกวดขันขบวนการกลุ่มทำผิดกฎหมายในพื้นที่อย่างจริงจัง เนื่องจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ค้าของเถื่อน ยาเสพติดมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ทั้งสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้น และเป็นสาเหตุที่ทำให้กลุ่มวัยรุ่นในพื้นที่เข้าร่วมกลุ่มกับผู้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ

3.2.2 นอกจากนโยบายด้านความมั่นคง รัฐบาลต้องมีแผนดำเนินการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีรายได้ประชากรต่อครัวเรือนเฉลี่ยต่อปีน้อยที่สุดในประเทศ ทำให้เกิดอัตราการว่างงานและพึ่งพิงได้รายจากต่างประเทศ เป็นสาเหตุให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาครัฐ

3.2.3 มีนโยบายในการจัดเวทีสาธารณะในทุกหมู่บ้านเพื่อให้ทราบถึงความคิดของประชาชน ทั้งสาเหตุของความรุนแรง แนวทางการแก้ไข ความต้องการช่วยเหลือจากภาครัฐ และรูปแบบการปกครองที่ประชาชนอยากมีส่วนร่วม

### 3.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.3.1 จัดให้ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรูปแบบการปกครองเฉพาะตัวตามความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามตามงานวิจัยในชิ้นนี้ ซึ่งรูปแบบที่มีความต้องการมากที่สุด คือ มีรัฐมนตรีดูแล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการเฉพาะ และให้มีปลัดกระทรวงดูแลพื้นที่แต่ละจังหวัด 1 คน ต่อ 1 จังหวัด

3.3.2 รัฐบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ทุกช่องทางการสื่อสาร โทรทัศน์ วิทยุทางโซเซียลมีเดียเพื่อทำความเข้าใจกับพี่น้องประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษามลายูใน

การสื่อสารเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ใช้ภาษามลายูเป็นหลัก นอกจากนี้การใช้ภาษาถิ่นของคนในพื้นที่เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความจริงใจใจมิตรภาพที่ดี

3.3.3 จัดอบรมทำความเข้าใจกับผู้นำศาสนาในพื้นที่ โดยในปัจจุบันทุกอำเภอ จะจัดประชุมผู้นำศาสนาของทุกมัสยิดในระดับอำเภอเป็นประจำทุกเดือน ทางกระทรวงมหาดไทย ควรมีนโยบาย สร้างเวทีการประชุมให้เป็นการทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ การแสดงออกทางความคิดของผู้นำศาสนา

3.3.4 ให้รัฐบาลมีท่าทีที่จริงจังในการเจรจาสันติภาพกับกลุ่มบุคคลที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ก่อเหตุความไม่สงบ นอกจากนี้ภาครัฐควรมีตัวแทนของทุกกลุ่มเข้าร่วมในทีมเจรจาเพื่อให้เป็นการเจรจาสันติภาพอย่างแท้จริง และเป็นกระบอกเสียงให้รัฐบาลไปในเวลาเดียวกัน เช่น ตัวแทนของผู้นำฝ่ายปกครอง ตัวแทนของผู้นำฝ่ายปกครองท้องถิ่น ตัวแทนของผู้นำศาสนา ตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ เป็นต้น

### 3.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.4.1 การศึกษาศึกษาเฉพาะกลุ่มของ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง ผู้บริหารท้องถิ่น บัณฑิตอาสา ใต้ฮีมาม เท่านั้น การทำวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่มกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้เมื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่นๆ นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยเฉพาะพื้นที่จังหวัดปัตตานีเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำในพื้นที่จังหวัดยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา เพื่อให้เป็นการวิจัยที่ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง

3.4.2 การศึกษารูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ครั้งนี้ มีรูปแบบการปกครองให้เลือก 6 รูปแบบเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มรูปแบบการปกครองที่มีการเสนอจากภาครัฐ เวทีสาธารณะ หรือจากส่วนอื่นๆ เพื่อเพิ่มการแสดงออกทางความคิด ซึ่งอาจจะให้กลุ่มของผู้ถูกวิจัยแสดงออกรูปแบบการปกครองที่ต้องการ ก็จะเป็นงานวิจัยที่ดียิ่ง

3.4.3 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) โดยอาจนำผลวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทาง เช่น นำผลการวิจัย ผลการวิจัยไปต่อยอดในงานวิจัย หรือทำวิจัยมาผสมผสานข้อมูล เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่มีข้อมูลครอบคลุมทุกด้านเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะต่อไป

## บรรณานุกรม

- เกียรติศักดิ์ วัฒนศักดิ์. (2553). การเจรจาต่อรอง. *Executive Journal*, 74-79.
- โกวิท พวงงาม. (2543). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- คม ชัด ลึก. (4 มกราคม 2559). 12 ปี ไฟใต้ละลายบ 3 แสนล้านบาท ปีนถูกปล้นกว่า 2 พัน กระบอก. หน้า 5.
- ครองชัย หัตถา. (2551). *ประวัติศาสตร์ปัตตานี สมัยอาณาจักรโบราณถึงการปกครอง 7 หัวเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เครือข่ายประชาชน. (2554). *เครือข่ายประชาชนเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการปกครองใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรม. ร่าง รายงานผลการศึกษากองการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้รัฐธรรมนูญไทย : ความพยายามในการแสวงหาแนวทางการ อยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนจากมุมมองของคนพื้นที่: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานีและกรรมการภาคประชาสังคม สภาพัฒนาการเมือง สำนักสันติวิธีและ ธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า*.
- โกทม อารียา. (2546). การส่งเสริมสันติวิธี. *เอกสาร 30 ปี 14 ตุลา จดหมายข่าวประชาชน ฉบับที่ 3 ตุลาคม 2546*, 23-25.
- จรัญ มะลูลีม. (9-15 เมษายน 2553). "นครปัตตานีหรือเขตบริหารพิเศษความจริงจากพื้นที่". *มติชน สุดสัปดาห์*, หน้า 22.
- เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร. (2548). *หะยีสุหลง กบฏ...หรือวีรบุรุษแห่งสี่จังหวัดภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ชญาณิชฐ์ พลุรัตน์. (2553). *13 ความลับและสันติวิธีในสังคมไทย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ชวน หลีกภัย. (24 สิงหาคม 2554). *ชวนจีรัฐบาลแสดงความคิดเห็นแนวทางนครปัตตานีหรือ การกระจายอำนาจพร้อมแนะยึดหลักนิติธรรมบริหารประเทศ. แนวหน้า*.
- ชวลิต ยงใจยุทธ. (4 พฤศจิกายน 2552). *คม ชัด ลึก*.
- ชวตี สุทธิพันธุ์. (2554). *วิธีระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีของสหประชาชาติ*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ สถาอานนท์. (2539). "ชาติพันธุ์และความขัดแย้ง". ใน *สันติทฤษฎี/วิถีวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โคมลคี้มทอง.

- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2529). ความรุนแรงกับมายาแห่งเอกลักษณ์. ใน *สันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง*, วลัยอารุณี (บรรณาธิการ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2549). 9/11, 9/20 และปริศนาของคานธี : เฝ้าดูหน้าการก่อการร้ายยุคหลังสมัยใหม่-สงครามสมัยใหม่ด้วยสันติภาพทางเลือก. *วารสารจักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย*.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์และคณะ. (2551). *ความรุนแรงกับการจัดการความจริง ปัดตานีในรอบกึ่งศตวรรษ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2550). *Conflict Management (การจัดการความขัดแย้งในองค์กร)*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ชำนาญ จันทร์เรือง. ( พ.ศ....). *ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเชียงใหม่มหานคร*.
- ชูลีพร วิรุณหะ. (2548). *ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาประวัติศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชวงศ์ ฉายบุตร. (2538). *ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ญาณิสร ประสงค์. (2555). *แนวคิดและรูปแบบการปกครองตนเองในจังหวัดปัดตานี*. แขนงวิชาการเมืองการปกครองสาขาวิชารัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คันแคน แมคคาร์โก. (2556). *บทสนทนาว่าด้วยการปกครองตนเองในฐานะหลักในความขัดแย้งชายแดนภาคใต้ ในกระบวนการสันติภาพปัดตานีในบริบทอาเซียน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- คันแคน แมคคาร์โก. (2556). *บทสนทนาว่าด้วยการปกครองตนเองในฐานะที่เป็นสาระหลักในความขัดแย้งชายแดนใต้*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เดโช สวานานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์ทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: ดวงกมลสมัย.
- ธเนศ อภิสววรรณ. (2556). *ประวัติศาสตร์วิพากษ์ : สยามไทยกับปาดานี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ธรรมศาสตร์ โสทธิพันธุ์. (2553). *การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ในเอกสารประกอบการเรียน วิชา 465-377 การจัดการความขัดแย้ง*. สถาบันสันติศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์และคณะ. (2546). *ทิศทางเขตปกครองพิเศษไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญบง ชัยเจริญวัฒน์ (2561). *การจัดการความขัดแย้ง ความรู้เบื้องต้น การศึกษา*. สงขลา: พี.ซี พรินติ้ง.
- ประเวศ วะสี. (16 มกราคม 2550). *ประชาธิปไตยพหุอำนาจ. ประกอบการร่างรัฐธรรมนูญ*.



- ปริญญานวลเปียน. (2551). *นอกนียมความเป็นไทย ไทย-ปัตตานี : เมื่อเราไม่อาจอยู่ร่วมกันและแยกจากกันได้*. สงขลา: สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์ทะเลสาบสงขลา.
- ปรีดา เจษฎารางกุล. (2550). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี*. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิ่นพงษ์ วงศ์ณาศรี. (2558). *ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง : บริบทในสังคมไทย Conflict and Conflict Management Concepts : Contexts in Thai Society*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรรคเพื่อไทย. (2554). *ร่างพระราชบัญญัติการบริหารราชการนครปัตตานี*.
- พระราชบัญญัติการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2554).
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร. (2528).
- ไพศาล วิสาโล. (2555). *ก่อนสายใยจะขาดสะบั้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พับลิชซิง.
- มาร์ค ตามไท. (2541). "การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี" ใน *สันติวิธีกับความมั่นคงของชาติ*. เอกสารประกอบการสัมมนาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยกับ รัฐธรรมนูญใหม่.
- เมธัส อนุวัตรอุดม. (2556). *กระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักสันติวิธีและธรรมมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า.
- ยงยุทธ์ เพ็ญศรี. (2557). *สานพลังพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กลไกการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้การจذبบริการสวัสดิการสังคม*.
- รอมฎอน ปันจอร์. (2556). *เลือกอนาคต : บทสังเคราะห์การพิจารณาทางเลือกเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในเวทีนโยบายสาธารณะ "ชายแดนใต้จัดการตนเอง"*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ฟ้าระวีสถานการภาคใต้.
- ร่างรัฐธรรมนูญ. (2558). ฉบับ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2449). เล่ม 23 หน้า 399.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542).
- รุ่ง แก้วแดง. (2548). *สงครามและสันติภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช. (2558). *เส้นทางกระบวนการสันติภาพปาตานี*. สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในภาคใต้ของไทย (STEP). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.

- ลิขิต วีรเวทิน. (2540). *การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2547). *ความขัดแย้ง : หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (2550). *การจัดการความขัดแย้งและการ "ขอโทษ"*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิมพ์ พิมพ์ลักษณ์.
- วิภา สุขพรสวรรค์. (2550). *การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดเขตปกครองพิเศษในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิมลพรรณ ปิตรวัชชัย. (2550). *เมื่อฟ้าหม่น เจดีย์หัก ที่ปีกษ์ใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดีเอ็นจี.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรีและคณะ. (2551). *ณ ได้ งานวิจัยจากชุมชนชายแดนใต้สู่นโยบายสาธารณะการปกครองท้องถิ่นของจังหวัดที่มีหลายชาติพันธุ์ กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส*. ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี (ศพส.) มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แปลนพริตติ้ง.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรีและสุกรี หลังปุเต๊ะ. (2551). *การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานโครงการวิจัยการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดที่มีความหลากหลายชาติพันธุ์*.
- ศุภรา จันทร์ซิดฟ้า. (2549). *ความรุนแรงในสายหมอก สิ่งที่เห็นและสิ่งที่เป็นไปในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คลับไฟ.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2559). *ฐานข้อมูลเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Deep South Incident Database)*. ปัตตานี: สถาบันวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สติ ดีหลี. (2550). *แนวทางการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบ*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารจัดการสาธารณะ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนธยา พลศรี. (2553). *หลักสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมัชชา นิลปัทม์ และรุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช. (2557). *วาทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556*. โครงการสะพาน โดยการสนับสนุนจากองค์การการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา: MEDIA INSIDEOUT.NET.
- สุรัช หวันแก้ว. (2550). *กำเนิดไฟใต้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุริยะ สะนิวาและคณะ. (2554). *การเคลื่อนไหวทางการเมืองของพลเมืองพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาเขตบริหารปกครองพิเศษเพื่อปกครองตนเองของชนชาติเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์* โครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- สุวิทย์ นาคเป้า. (2554). *การกำหนดรูปแบบของการบริหารพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. การศึกษาค้นคว้าแบบนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- สำนักงานคณะกรรมการการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2559). สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ.
- สำนักงานปฏิรูป. (2554) *ทางเลือกลงไฟได้ เราจะอยู่ร่วมกันอย่างไร*
- หาญ ลีลานนท์. (10 กุมภาพันธ์ 2548). *ดับไฟได้ 4. มติชน, หน้า 7.*
- อภิรักษ์ เจะเหล่า. (2555). *ความสะเทือนใจจากเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.*
- อัคक्षा พรหมสูตร. (2552). *ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบบริหารราชการปัตตานีมหานคร พ.ศ. ... โดยโครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อการปกครองของภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้.*
- อาภรณ์ จันทร์สมวงศ์. (2544). *แนวคิดและรูปแบบการปกครองตนเองในจังหวัดปัตตานี. แขนงวิชาการเมืองการปกครองสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- เอก ตั้งทรัพย์วัฒนาและอรอร กุ์เจริญ. (2552). *ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- Bernard Mayer. ( 2553). *แปลโดย บรรพต ดันธีรวงศ์ Dynamics of conflict resolution : a practitioner's guide. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ.*
- M.Abdussabur. (2554). *understanding Peace and Conflict Transformation in Asia Religious Perspective and Approaches.*
- Norbert Ropers. (2007). *Conflict Management Systemic Conflict Transformation: Reflections.* Berghof Research Center for Constructive.
- Peace Survey. (2559). *การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครั้งที่ 1.*

Peace Survey ครั้งที่ 1. (2559). ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพ  
จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า.

Peace Survey ครั้งที่ 2. (2559). ผลการสำรวจความคิดเห็นประชาชนต่อกระบวนการสันติภาพ  
จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า.

Rohan Gunaratna. (2548). *Conflict and Terrorism in Southern Thailand*. Singapore: Marshall  
Cavendish Publisher.

Tom Plate. (2557). *จับเขาคู่ ทักษิณ ชินวัตร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

**ภาคผนวก**

### ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา เรื่อง ทบทวนรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาผู้นำใน จังหวัดปัตตานี โดยทำการทดสอบก่อนปฏิบัติจริง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ ต้องการศึกษารวม 30 ชุด นำข้อมูลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคแอลฟา (Cronbach's alpha) หากมีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่าเชื่อถือได้ ซึ่งค่า ความเชื่อมั่นแบบสอบถามแต่ละฉบับ มีดังนี้

#### ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ (ข้อมูลทั่วไป)

ข้อคำถาม	Corrected Item-Total Correlation
<b>ก. ตัวบุคคล</b>	
1. เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน	.155
2. ผู้นำศาสนา	.180
3. ครู/อาจารย์	.420
<b>ค่าความเชื่อมั่น</b>	<b>.328</b>
<b>ข. สถานที่</b>	
1. ร้านน้ำชา	.108
2. มัสยิด	.025
3. วัด	.231
4. โบสถ์	.247
<b>ค่าความเชื่อมั่น</b>	<b>.303</b>
<b>ค. ช่องทาง</b>	
1. วิทยุชุมชน	.720
2. วิทยุ (ทั่วไป)	.603
3. โทรทัศน์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)	.372
4. โทรทัศน์ (ทั่วไป)	.215
5. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	.484
6. หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)	.693

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อ (ข้อมูลทั่วไป) (ต่อ)

ข้อความ	Corrected Item-Total Correlation
<b>ค. ช่องทาง (ต่อ)</b>	
7. อินเทอร์เน็ต (เว็บไซต์)	.454
8. เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอฟ	.199
9. ไปปลิว	.261
10. สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรศัพท์)	.583
<b>ค่าความเชื่อมั่น</b>	<b>.140</b>
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.758</b>

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทักษะการแก้ปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

ผลกระทบด้านชีวิตประจำวัน

ผลกระทบจากสถานการณ์ด้านต่างๆ ในพื้นที่

ข้อความ	Corrected Item-Total Correlation
1. เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้	.699
2. การเดินทางในชีวิตประจำวัน	.884
3. ความปลอดภัยในชีวิต	.822
4. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	.883
5. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาเดียวกับท่าน	.887
6. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มีวัฒนธรรมและศาสนาต่างกับกับท่าน	.886
7. การศึกษาของท่านหรือบุตรหลานของท่าน	.899
8. การประกอบศาสนกิจ	.899
9. สุขภาพกายและจิตใจ	.780
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.964</b>

## สาเหตุของความรุนแรงในพื้นที่

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มก่อการร้ายสากล	.928
2. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มอิทธิพลยาเสพติดและค้ายองเถื่อน	.929
3. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากกลุ่มคนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง	.948
4. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่สยามครองปาตานีเป็นอาณานิคม	.889
5. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากนโยบายรัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่เป็นธรรม	.856
6. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากที่เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยงไข้เพื่อเอางบประมาณ	.800
7. ความรุนแรงในพื้นที่ที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ)	.889
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.970</b>

## มุมมองต่อขบวนการ

## ปัจจัยที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. รายได้ไม่เพียงพอ ขากจน ว่างงาน	.631
2. ขาดการศึกษา	.746
3. ตัดยาเสพติด	.793
4. ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ	.839
5. หลงผิด	.730
6. ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม	.844
7. ผู้การมีตัวตน มีความสำคัญ	.842
8. แก้แค้นจากเรื่องส่วนตัว	.846
9. ตอบโต้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม	.900
10. ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่	.856
11. รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล	.869



ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
12. รักษาผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย	.844
13. ต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ปลดปล่อยปาตานีเป็นรัฐอิสระ	.830
14. ปกป้องอัตลักษณ์วัฒนธรรมมาลายูปาตานี	.805
15. ปกป้องและฟื้นฟูศาสนาอิสลาม	.806
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.970</b>

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทศนคติต่อกระบวนการสันติภาพ/สันติสุข

ข้อกังวลต่อกระบวนการการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. อาจนำไปสู่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ	.680
2. อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ	.520
3. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและยืดระยะเวลาในการต่อสู้	.726
4. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น	.743
5. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง	.685
6. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน	.683
7. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน	.782
8. ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง	.833
9. สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม	.850
10. รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน	.744
11. อาจจะยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซง	.810
12. กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร	.784
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.942</b>

ความจำเป็นเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุย

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. ประชาชนได้รับเชิญเข้าไปเป็น ผู้สังเกตการณ์ในการพูดคุย สันติภาพ/สันติสุขที่เป็นทางการ	.862
2. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมีช่องทางของตนเองในการรับฟังความเห็น ประชาชน	.857
3. องค์กรภาคประชาสังคมมีอิสระในการจัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการแทรกแซง จากรัฐ	.935
4. องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัวกันนำเสนอความต้องการของ ประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบนโต๊ะพูดคุย	.873
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.951</b>

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รูปแบบการปกครอง

ความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญ 2559

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ	.886
2. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญบางมาตรา	.853
3. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. ที่มาจากการแต่งตั้ง	.847
4. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับ สว. มีอำนาจเลือกนายกรัฐมนตรี	.884
5. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคน	.943
6. ได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ	
7. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญมาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครอง พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ในการอุปถัมภ์และคุ้มครอง พระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่นับถือ มาช้านาน	.917

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
8. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญมาตรา 249ภายใต้บังคับ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการ และรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ	.940
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.971</b>

#### ความคิดเห็นต่อแนวทางการปกครองพื้นที่

ข้อความ	Corrected Item- Total Correlation
1. รูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ	.836
2. ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการปกครองเฉพาะของพื้นที่นี้ภายในกฎหมายของประเทศไทย	.795
3. ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ	.832
4. ยุบตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยยกตำแหน่งนายค อบจ. เป็นตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด จากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาล และ อบต.	.884
5. ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับ กรุงเทพฯ)	.938
6. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดและมีผู้ว่าราชการเพียงคนเดียวมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมี เทศบาลและ อบต.	.860
7. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัดมีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับกรุงเทพฯ)	.917
8. รูปแบบที่เป็นอิสระจากประเทศไทย	.767
<b>ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Alpha)</b>	<b>.962</b>



เลขที่แบบสอบถาม ID

แบบสอบถามสำหรับปลัดอำเภอ ข้าราชการฝ่ายปกครอง บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิกำนัน  
ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาล/สมาชิก อบต. อีหม่ามทบทวน รูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับ  
จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาผู้นำจังหวัดปัตตานี

### คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มี 6 ตอน ประกอบด้วย
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์
  - ตอนที่ 2 ทักษะคิดต่อปัญหาและความรุนแรงในพื้นที่
  - ตอนที่ 3 ทักษะคิดต่อกระบวนการสันติภาพ
  - ตอนที่ 4 รูปแบบการปกครอง
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม มี 6 กลุ่ม ได้แก่
  1. ปลัดอำเภอ
  2. เจ้าหน้าที่ปกครอง
  3. บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ
  4. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน
  5. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
  6. อีหม่าม
3. ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อข้อมูลอ้างอิงในเรื่องรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และการประมวลผลให้มีประสิทธิภาพต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะเป็นความลับและถูกนำไปประเมินผลซึ่งเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และไม่มีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด

นายอำนาจ สัญญากุล

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์  
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

## ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป (13 ข้อ)

คำชี้แจง : เติมคำในช่องว่างหรือเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

1. เพศ  1.หญิง  2.ชาย
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา  1.อิสลาม  2. พุทธ  3. คริสต์  4.อื่นๆ.....
4. ท่านมองว่าตัวเองเป็นคนอะไร (ตอบข้อเดียว)
  - 1. ปาตานี  2. มาลายู  3. มุสลิม  4. ไทย
  - 5.พุทธ  6.จีน  7.คริสต์  8. นฯ ระบุ.....
  - 99.ขอไม่ตอบ
5. ภูมิลำเนาเดิม ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
- 6.ท่านพูดภาษาใดเป็นประจำในครัวเรือน (ตอบข้อเดียว)
  - 1.มาลายูถิ่น  2.มาลายูกลาง  3.มาลายูและไทย (มาลายูปนไทย)  4.ไทยกลาง
  - 5.ภาษาใต้  6.ภาษาใต้และไทยกลาง  7.ภาคอื่นๆ ระบุ.....  8.จีน
  - 9.อาหรับ  10.เจ๊ะเห  11.อื่นๆ ระบุ.....  99.ขอไม่ตอบ
- 7.ท่านสามารถใช้ภาษาอะไรต่อไปนี้ได้บ้าง และในทักษะใด (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

ภาษา	ความสามารถในการใช้ภาษา			
	พูดได้	ฟังได้	อ่านได้	เขียนได้
1. มาลายูถิ่น				
2. มาลายูกลาง(ยาวี)				
3. มาลายูกลาง(รูมี)				
4. ไทยกลาง				
5. ภาษาใต้				
6. เจ๊ะเห				
7. จีน				
8. อังกฤษ				
9. อาหรับ				
10. อื่นๆ ระบุ.....				

8. ระดับการศึกษาสูงสุดระดับสามัญ
  - 1. ไม่ได้ศึกษา
  - 2. ประถมศึกษา
  - 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
  - 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย

5. อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส)
6. ปริญญาตรี สาขา.....ประเทศ.....
7. ปริญญาโท สาขา.....ประเทศ.....
8. ปริญญาเอก สาขา.....ประเทศ.....
9. ระดับศึกษาสูงสุดสายศาสนา
1. ไม่ได้ศึกษา
2. ตาตีกา
3. ระดับต้น (อภิตดาอี)
4. ระดับกลาง (มุตาวัดซิด)
5. ระดับปลาย (ชานาวิย)
6. สถาบันปอเนาะ.....ประเทศ.....
7. ปริญญาตรี สาขา.....ประเทศ.....
8. ปริญญาโท .....ประเทศ.....
9. เปรียญธรรมชั้น.....
10. อื่นๆ ระบุ.....
10. รายได้ต่อเดือนของท่าน
1. ต่ำกว่า 5,000 บาท       2. ประมาณ 5,100-10,000 บาท
3. ประมาณ 10,001-20,000 บาท       4. ประมาณ 20,001-30,000 บาท
5. ประมาณ 30,001-40,000 บาท       6. ประมาณ 40,001-50,000 บาท
7. สูงกว่า 50,000 บาท       8. ไม่มีรายได้
9. อื่นๆ ระบุ.....
11. รายได้ครอบคลุมครัวเพียงพอหรือไม่
1. พอ       2. ไม่พอ
12. ท่านอยู่ในตำแหน่งใด
1. ปลัดอำเภอ       2. เจ้าหน้าที่ปกครอง       3. ผู้ใหญ่บ้าน
4. กำนัน       5. สมาชิก อบต.       6. อีหม่าม
7. บัณฑิตอาสา       8. อื่นๆ ระบุ.....

## 13. ท่านติดตามข่าวต่างๆ จากสื่อดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (ตอบทุกข้อ)

	ไม่ได้ ติดตาม เลย (1)	ไม่ค่อยได้ ติดตาม (2)	ติดตาม บ้าง (3)	ติดตาม อย่าง ใกล้ชิด (4)	ขอไม่ ตอบ (99)
<b>ก. ตัวบุคคล</b>					
1. เพื่อนสนิท คนใกล้ชิด เพื่อนบ้าน คนในชุมชน					
2. ผู้นำศาสนา					
3. ครู/อาจารย์					
<b>ข. สถานที่</b>					
4. ร้านน้ำชา					
5. มัสยิด					
6. วัด					
7. โบสถ์					
<b>ค. ช่องทาง</b>					
8. วิทยูชุมชน					
9. วิทยู(ทั่วไป)					
10. โทรศัพท์ท้องถิ่น (เคเบิลทีวี)					
11. โทรศัพท์ (ทั่วไป)					
12. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น					
13. หนังสือพิมพ์ (ทั่วไป)					
14. อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์					
15. เฟสบุ๊ก/ไลน์/ทวิตเตอร์/วอสแอป					
16. ไลน์					
17. สื่อจากประเทศเพื่อนบ้าน (วิทยุ สิ่งพิมพ์ โทรศัพท์)					
<b>ง. อื่นๆ</b>					
18. อื่นๆ ระบุ.....					

**ตอนที่ 2 : ทักษะคิดต่อปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ (7 ข้อ)**

คำชี้แจง: เติมคำในช่องว่างหรือเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

**ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน**

14. ตั้งแต่ปี 2547 ถึงปัจจุบัน ตัวท่านเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทเคยผ่านประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่ ในลักษณะใด

1. ไม่เคย
2. เคย (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)
- 2.1 ทรัพย์สินของตนเองเสียหาย
  - 2.2 เคยได้รับบาดเจ็บ
  - 2.3 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยได้รับบาดเจ็บ
  - 2.4 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเสียชีวิต
  - 2.5 มีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทหายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ
  - 2.6 เคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่
  - 2.7 เคยมีคนในครอบครัวหรือญาติสนิทเคยถูกปิดล้อมตรวจค้น ถูกเชิญตัวไปสอบสวน หรือถูกจับโดยเจ้าหน้าที่
  - 2.8 ได้ทราบว่าตนเอง คนในครอบครัว หรือญาติสนิทมีชื่อในบัญชีดำหรือผู้ต้องสงสัย
  - 2.9 เคยถูกข่มขู่จากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด
  - 2.10 อื่นๆ ระบุ.....
- 99.ขอไม่ตอบ



15. ท่านคิดว่าสถานการณ์ในพื้นที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่านในเรื่องดังต่อไปนี้  
 มากน้อยเพียงใด (ตอบทุกข้อ)

	ไม่มีผล กระทบ เลย (1)	ไม่มีผล กระทบ (2)	มีผล กระทบ (3)	มีผล กระทบ มาก (4)	ไม่ รู้ (98)	ขอ ไม่ ตอบ (99)
1. เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ รายได้						
2. การเดินทางในชีวิตประจำวัน						
3. ความปลอดภัยในชีวิต						
4. ความปลอดภัยในทรัพย์สิน						
5. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนาเดียวกัน กับ ท่าน						
6. การติดต่อสัมพันธ์กับคนที่มี วัฒนธรรมและศาสนาต่างกัน กับท่าน						
7. การศึกษาของท่านหรือบุตร หลานของท่าน						
8. การประกอบศาสนกิจ						
9. สุขภาพกายและจิตใจ						

16. สาเหตุ ของความรุนแรงในพื้นที่แต่ละข้อดังต่อไปนี้ ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากน้อยเพียงใด (ตอบทุกข้อ)

	ไม่ ใกล้เคียง เลย (1)	ไม่ ใกล้เคียง (2)	ใกล้ เคียง (3)	ใกล้ เคียง มาก (4)	ไม่ รู้ (98)	ขอ ไม่ ตอบ (99)
1. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม ก่อการร้ายสากล						
2. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม อิทธิพลยาเสพติดและค้าของเถื่อน						
3. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากกลุ่ม คนไม่หวังดีที่บิดเบือนประวัติศาสตร์ และศาสนาเพื่อประโยชน์ตัวเอง						
4. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่สยาม ยึดครองปาตานีเป็นอาณานิคม						
5. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากนโยบาย รัฐที่เลือกปฏิบัติ ทำให้คนรู้สึกไม่ เป็นธรรม						
6. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากที่ เจ้าหน้าที่รัฐเลี้ยง ไข่เพื่อเอา งบประมาณ						
7. ความรุนแรงในพื้นที่เกิดจากเหตุผล ทางการเมือง (ท้องถิ่น/ระดับชาติ)						

### ผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

17. ท่านคิดว่าใคร/องค์กรใดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในพื้นที่ (วงกลม 3 ตัวเล็ก)

98. ไม่รู้  99. ขอไม่ตอบ

1 กลุ่มยาเสพติด-น้ำมัน	2 นักการเมืองท้องถิ่น	3 พนักงานเมืองระดับชาติ	4 รัฐบาล
------------------------	-----------------------	-------------------------	----------

### มุมมองต่อขบวนการ

18. โดยทั่วไป ท่านเรียกกลุ่มคนที่ใช้อาวุธต่อสู้กับเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ขณะนี้ว่าอย่างไร? (ตอบข้อเดียว)

- |   |                                    |
|---|------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> 1. นักต่อสู้เพื่อเสรีภาพ   | <input type="radio"/> 98. ไม่รู้   |
| <input type="checkbox"/> 2. โจรใต้/อาชญากร  | <input type="radio"/> 99. ขอไม่ตอบ |
| <input type="checkbox"/> 3. ขบวนการปลดปล่อยปาตานี/ยูเว  |                                    |
| <input type="checkbox"/> 4. ผู้ก่อความไม่สงบ  |                                    |
| <input type="checkbox"/> 5. ผู้ก่อเหตุรุนแรง  |                                    |
| <input type="checkbox"/> 6. ผู้ก่อการร้าย   |                                    |
| <input type="checkbox"/> 7. กลุ่มผู้มีความคิดเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ (กลุ่มผู้เห็นต่าง) |                                    |
| <input type="checkbox"/> 8. อื่นๆ ระบุ.....   |                                    |

19. ท่านคิดว่าปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญมากน้อยเพียงใดที่ทำให้คนเข้าร่วมขบวนการเคลื่อนไหวติดอาวุธ (ตอบทุกข้อ)

	ไม่สำคัญ เลข (1)	ไม่ สำคัญ (2)	สำคัญ (3)	สำคัญมาก (4)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
1. รายได้ไม่เพียงพอ หากจน ว่างงาน						
2. ขาดการศึกษา						
3. ดิคาเสพติด						
4. ถูกชักชวนจากสมาชิกกลุ่มขบวนการ						
5. หลงผิด						
6. ถูกบังคับข่มขู่ให้เข้าร่วม						
7. ผู้การมีตัวตน มีความสำคัญ						
8. แก้แค้นจากเรื่องส่วนตัว						
9. ตอบได้จากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และ การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรม						
10. ถูกกดดันจากการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่						
11. รู้สึกว่าใช้สันติวิธีเรียกร้องแล้วไม่ได้ผล						



**ความสนใจต่อกระบวนการพูดคุย**

23. ท่านเคยได้ยินข่าวการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุขระหว่างรัฐบาลกับขบวนการหรือไม่

1. ไม่เคยได้ยิน     2. เคยได้ยิน

99. ขอไม่ตอบ

**ผลของการกระบวนการพูดคุยต่อบรรยากาศในพื้นที่**

24. ท่านรู้สึกว่าการบวนการพูดคุยมีผลทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชีวิตความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้นหรือแย่ลงเพียงใด *(โดยให้คะแนนจาก -5 ถึง 5)*

←											→	ขอไม่ตอบ (99)
แย่มาก											ดีขึ้นมากๆ	
-5	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5		

**ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการพูดคุย**

25. ท่านสนับสนุนการใช้การพูดคุย/เจรจาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือไม่

1. ไม่สนับสนุน     2. สนับสนุน     3. ไม่แน่ใจ     99. ขอไม่ตอบ

26. ท่านมีความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใดว่า กระบวนการพูดคุยที่ดำเนินการอยู่ขณะนี้แก้ปัญหาได้สำเร็จ

1. ไม่เชื่อมั่นเลย     2. ไม่เชื่อมั่น     3. เฉยๆ     98. ไม่รู้  
 4. เชื่อมั่น     5. เชื่อมั่นมาก     99. ขอไม่ตอบ

**ความพึงพอใจต่อกระบวนการพูดคุย**

27. โดยภาพรวม ท่านพอใจมากน้อยเพียงใดกับความก้าวหน้าของกระบวนการพูดคุย

1. ไม่พอใจเลย     2. ไม่พอใจ     3. เฉยๆ     98. ไม่รู้  
 4. พอใจ     5. พอใจมาก     99. ขอไม่ตอบ

**มุมมองต่อกระบวนการสันติภาพ**

28. กระบวนการสันติภาพคืออะไรในความคิดของท่าน *(ตอบข้อเดียว)*

1. รัฐบาลและขบวนการต่างปรับตัวและประนีประนอม  
 2. รัฐบาลเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม  
 3. ขบวนการเป็นฝ่ายปรับตัวและประนีประนอม  
 4. อื่นๆ ระบุ.....

**ข้อกังวลต่อกระบวนการการพูดคุยสันติภาพ/สันติสุข**

29. ท่านมีข้อกังวลใดบ้างเมื่อคิดถึงกระบวนการพูดคุย (ตอบทุกข้อ)

	ไม่กังวล (1)	กังวล (2)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ตอบ (99)
1. อาจนำไปสู่แยกตัวเป็นรัฐอิสระ				
2. อาจตัดโอกาสการเป็นรัฐอิสระ				
3. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อซื้อเวลาและยืดระยะเวลาในการต่อสู้				
4. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้การพูดคุยเพื่อหาข่าวเท่านั้น				
5. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่รับฟังความต้องการของอีกฝ่ายอย่างจริงจัง				
6. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ให้เกียรติกัน				
7. ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ทำตามที่ได้ตกลงกัน				
8. ไม่สามารถหยุดความรุนแรงได้จริง				
9. สถานการณ์รุนแรงขึ้นกว่าเดิม				
10. รัฐแค่ต้องการยุติความรุนแรง แต่ไม่ตั้งใจจะสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน				
11. อาจยกระดับสถานการณ์ ทำให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซง				
12. กลายเป็นการตกลงกันเรื่องผลประโยชน์ของชนชั้นนำที่ประชาชนไม่ได้อะไร				
13. อื่นๆ ระบุ.....				

30. ท่านคิดว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพูดคุยดังต่อไปนี้มีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด (ตอบทุกข้อ)

	ไม่ จำเป็น เลย (1)	ไม่ จำเป็น (2)	ปาน กลาง (3)	จำ เป็น (4)	จำเป็น มาก (5)	ไม่รู้ (98)	ขอ ไม่ตอบ (99)
1. ประชาชนได้รับเชิญเข้าไป เป็นผู้สังเกตการณ์ในการ พูดคุยสันติภาพ/สันติสุขที่เป็น ทางการ							
2. คณะพูดคุยทั้งสองฝ่ายมี ช่องทางของตนเองในการรับ ฟังความเห็นประชาชน							
3. องค์กรภาคประชาสังคมมี อิสระในการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาส แสดงความคิดเห็นโดยไม่มี การแทรกแซงจากรัฐ							
4. องค์กรภาคประชาสังคมรวมตัว กันนำเสนอความต้องการของ ประชาชนต่อทั้งสองฝ่ายบน โต๊ะพูดคุย							
5. อื่นๆ ระบุ .....							

31. สถาบัน หน่วยงาน องค์กรหรือบุคคลใดที่ท่านคิดว่ามีความสำคัญต่อการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ได้จริง (วงกลม 3 ตัวเล็ก)  98. ไม่รู้  99. ขอไม่ตอบ

1 กลุ่มยาเสพติด-น้ำมัน	2 นักการเมืองท้องถิ่น	3 พนักงานเมืองระดับชาติ	4 รัฐบาล
5 ขบวนการ	6 ทหารพราน	7 กอ.รมน./ทหาร	8 ตำรวจ
9 เจ้าหน้าที่รัฐฝ่าย	10 ชรบ.อรบ.อส	11 คนที่ถูกเลือกปฏิบัติ	12 คนที่มีความคั่นเพราะ
13 ศอ.บต	14 สถาบันการศึกษา	15 องค์กรภาคประชา	16 มาเลเซีย
17 ประเทศต่างๆ/องค์กร	18 สื่อมวลชน	19 ผู้นำศาสนาอิสลาม	20 พระสงฆ์

### คำเรียกพื้นที่

32. ท่านคิดว่าควรเรียกพื้นที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส และอีกสี่อำเภอในจังหวัดสงขลานี้ว่าอย่างไร (ตอบข้อเดียว)

1. ปาดานี  98. ไม่รู้
2. จังหวัดชายแดนภาคใต้  99. ขอไม่ตอบ
3. จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส ละสี่อำเภอในจังหวัดสงขลา (เรียกแยกรายจังหวัด)
4. ฟาฏอนี/อัล-ฟาฏอนี
5. ลังกาสูกะ
6. อื่นๆระบุ.....

### ประเด็นสำหรับการพูดคุย

33. ท่านอยากให้รัฐบาลและขบวนการพูดคุยกันในเรื่องใดบ้างในขณะนี้ (เลือกที่สำคัญที่สุด 3 ข้อ)

1. การเมืองการปกครอง  98. ไม่รู้
2. การพัฒนาการศึกษา  99. ขอไม่ตอบ
3. การอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม
4. ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน
5. การพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่
6. กระบวนการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน
7. การส่งเสริมการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม
8. การแก้ไขปัญหาหายาเสพติด



9. ประวัติศาสตร์ป่าตानी/จังหวัดชายแดนภาคใต้
10. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
11. อื่นๆ ระบุ.....

#### ตอนที่ 4 : รูปแบบการปกครอง (5 ข้อ)

34. หากต้องการจะแก้ไขปัญหาและสร้างสันติภาพ/สันติสุขที่ยั่งยืน ท่านคิดว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใดที่จะต้องพูดคุยกันถึงรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับพื้นที่
1. ไม่จำเป็นเลย  98. ไม่รู้
2. ไม่จำเป็น  99. ขอไม่ตอบ
3. เฉยๆ
4. จำเป็น
5. จำเป็นมาก
35. คำกล่าวใดดังต่อไปนี้ใกล้เคียงกับความเห็นของท่านมากที่สุด(ตอบข้อเดียว)
1. “ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้ก็ต่อเมื่อพื้นที่นี้ได้เป็นรัฐระ  
แยกออกจากประเทศไทยเท่านั้น”  98. ไม่รู้  
 99. ขอไม่ตอบ
2. “ปัญหาความไม่สงบจะยุติลงได้โดยที่พื้นที่นี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย  
หากรัฐบาลทำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่จริงๆ”

36. ท่านมีความคิดเห็นต่อรัฐธรรมนูญที่ผ่านการประชามติเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2559 อย่างไร (ตอบทุกข้อ)

	รับ ไม่ได้ เลย (1)	ไม่ชอบ แต่ทน ได้ (2)	พอรับ ได้ (3)	อยากให้ เป็นอย่าง นั้น (4)	จำเป็น อย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
1. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ ทั้งฉบับ							
2. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ บางมาตรา							
3. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับ สว. ที่มาจากการ แต่งตั้ง							
4. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ เกี่ยวกับ สว. มีอำนาจเลือก นายกรัฐมนตรี							
5. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการ ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษา เป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อน วัยเรียน จนจบการศึกษาภาค บังคับอย่างมีคุณภาพ							
6. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 67 รัฐพึงอุปถัมภ์และ คุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ในการอุปถัมภ์ และคุ้มครองพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาที่ประชาชน ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมา ช้านาน							

	รับ ไม่ได้ เลย (1)	ไม่ชอบ แต่ทน ได้ (2)	พอ รับ ได้ (3)	อยากให้ เป็นอย่าง นั้น (4)	จำเป็น อย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
7. ข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญ มาตรา 249 ภายใต้บังคับ ให้มีการจัดการปกครอง ส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่ง การปกครองตนเองตาม เจตนารมณ์ของประชาชน ในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตาม วิธีการและรูปแบบองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ กฎหมายบัญญัติ							

37. ท่านคิดอย่างไรต่อแนวทางการปกครองพื้นที่ในรูปแบบต่างๆดังต่อไปนี้(ตอบทุกข้อ)

	รับไม่ได้ เลย (1)	ไม่ชอบ แต่ทน ได้ (2)	พอรับ ได้ (3)	อยากให้ เป็น อย่าง นั้น (4)	จำเป็น อย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
1. รูปแบบที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันโดยไม่มีการ เปลี่ยนแปลงใดๆ							
2. ให้สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้มี รูปแบบการปกครอง เฉพาะของพื้นที่นี้ ภายในกฎหมายของ ประเทศไทย							

	รับไม่ได้ เลย (1)	ไม่ชอบ แต่ทนได้ (2)	พอรับ ได้ (3)	อยากให้เป็น อย่างนั้น (4)	จำเป็น อย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
3. ให้มีกระทรวงและรัฐมนตรีเพื่อดูแลรับผิดชอบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ							
4. ยุบตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยยกระดับตำแหน่งนายก อบจ. เป็นตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด จากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยังคงมีเทศบาล และ อบต.							
5. ให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีผู้ว่าราชการและสภาเขตมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครองเหมือนกับกรุงเทพฯ)							

	รับไม่ได้ เลย (1)	ไม่ชอบ แต่ทนได้ (2)	พอรับ ได้ (3)	อยากให้เป็น อย่างนั้น (4)	จำเป็น อย่างยิ่ง (5)	ไม่รู้ (98)	ขอไม่ ตอบ (99)
6. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัด และมีผู้ว่าราชการ เพียงคนเดียวมาจาก การเลือกตั้งโดยตรง จากประชาชน โดย ยังคงมี เทศบาลและ อบต.							
7. ให้จังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมกันเป็น 1 จังหวัด มีผู้ว่าราชการและสภา เขตมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงจาก ประชาชน โดยยุบ เทศบาลและ อบต. (รูปแบบการปกครอง เหมือนกับ กรุงเทพฯ)							
8. รูปแบบที่เป็นอิสระ จากประเทศไทย							



## หมู่บ้านที่ต้องสำรวจ

ตำบล	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	หมู่บ้านที่ทำการสำรวจ				
กะมียอ	7	1	3	5	7	
จะบังติกอ	4	2	4			
ตันหยงลุโละ	3	2				
บาราเฮาะ	8	1	3	5	7	
ปะกาฮารัง	7	1	3	5	7	
รูสมิแล	6	2	4	6		
อานาฮะรุ	3	2				
ป่าไร่	7	1	3	5	7	
ม่วงเคี้ย	6	2	4	6		
ควร์โนรี	6	2	4	6		
ทรายขาว	6	2	4	6		
ทุ่งปลา	5	2	4			
นาประคู้	8	1	3	5	7	
ปากล่อ	9	1	3	5	7	9
มะกรูด	7	2	4	6		
ไทรทอง	5	1	3	5		
ตะโละไกรทอง	4	2	4			
ตะโละคือรามัน	9	2	4	6	8	
ตะโละเมะนา (ทุ่งยางแดง)	4	1	3			
ปากู	7	1	3	5	7	
ปะนาระ	5	2	4			
คอกกระบือ	4	1	3			
ท่าข้าม	4	1	3			
บ้านกลาง	9	1	3	5	7	9
บ้านน้ำป่อ	4	2	4			
มายอ	3	2				
กระเสาะ	5	1	3	5		
ตรัง	4	2	4			

ปะโด	5	2	4		
ลานา	7	1	3	5	7
สะก้า	4	2	4		
สาคอบน	3	2			
เขาคูม	7	1	3	5	7
กระโด	5	2	4		
คลองใหม่	6	1	3	5	
ปีตุมุติ	5	1	3	5	
วัด	5	2	4		
สะนอ	4	1	3		
จะรัง	7	1	3	5	7
ตะโละ	5	2	4		
ตันหยงจิงงา	2	1			
ตาเกาะ	4	1	3		
บาโลย	4	1	3		
ปियามมุง	5	1	3	5	
มะนังยง	5	2	4		
ราตาป็นย้ง	5	1	3	5	
หนองแรต	6	2	4	6	
แป้น	8	2	4	6	8
ตะบั้ง	6	2	4	6	
ทุ่งคล้า	5	2	4		
ปือระ	4	1	3		
มะนังดาล้า	6	1	3	4	6
เกาะเปาะ (หนองจิก)	3	2			
ดอนรัก	7	1	3	5	7
ตุง	8	2	4	6	8
บ่อทอง	9	2	4	6	8
บาดาวา	2	1			
ยาบี	6	1	3	5	



**ประวัติผู้เขียน**

**ชื่อ สกุล** นายอำนาจ สัญญากุล  
**รหัสประจำตัวนักศึกษา** 5610521584  
**วุฒิการศึกษา**  

<b>วุฒิ</b>	<b>ชื่อสถาบัน</b>	<b>ปีที่สำเร็จ</b>
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2554

**ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน**  
ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ว่าการอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี